

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

Spis treści

Opis Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 oraz głównych warunków realizacji.....	4
OPIS Osi Priorytetowych i Działań RPO – Lubuskie 2020	8
Oś Priorytetowa 1. Gospodarka i innowacje	8
Działanie 1.1 Badania i innowacje	9
Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości.....	18
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	26
Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	31
Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP.....	38
2.2 Oś Priorytetowa 2. Rozwój cyfrowy.....	45
Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	46
2.3 Oś Priorytetowa 3. Gospodarka niskoemisyjna.....	52
Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii	54
Działanie 3.2 Efektywność energetyczna	62
Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach.....	74
Działanie 3.4 Kogeneracja	83
2.4 Oś Priorytetowa 4. Środowisko i kultura	90
Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom	92
Działanie 4.2 Gospodarka odpadami.....	99
Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa	105
Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego.....	112
Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	118
2.5 Oś Priorytetowa 5. Transport	127
Działanie 5.1 Transport drogowy.....	127
Działanie 5.2 Transport kolejowy	134
2.6 Oś Priorytetowa 6. Regionalny rynek pracy	139
Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy	140
Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy	144
Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia	149
Działanie 6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy	153
Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP.....	156
Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	160
Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy.....	164

2.7 Oś Priorytetowa 7. Równowaga społeczna.....	168
Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.....	170
Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie ...	174
Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.....	177
Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej	182
Działanie 7.5 Usługi społeczne.....	189
Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej.....	193
2.8 Oś Priorytetowa 8. Nowoczesna edukacja.....	202
Działanie 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.....	204
Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	215
Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych	229
Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego.....	232
Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.....	240
2.9 Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna.....	244
Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	245
Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.	256
Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	263
2.10 Oś Priorytetowa 10. Pomoc Techniczna	272
3. Indykatory plan finansowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (wydatki kwalifikowane w EUR)	277
Wymiar Terytorialny Realizacji RPO – lubuskie 2020	284
Wykaz dokumentów służących realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.....	294
Załącznik nr 1 – Tabela transpozycji p na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych.....	301
Załącznik nr 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań.....	305
Załącznik nr 3 – Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań	451
Załącznik nr 4 Plan działań w części dotyczącej kryteriów wyboru projektów.....	504
Załącznik nr 5 Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego.....	543
Załącznik nr 6 – Słownik terminologiczny.....	546

OPIS REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO – LUBUSKIE 2020 ORAZ GŁÓWNYCH WARUNKÓW REALIZACJI

Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020 stanowił będzie narzędzie realizacji polityki spójności na obszarze województwa lubuskiego w perspektywie finansowej UE na lata 2014 – 2020.

RPO – Lubuskie 2020 jest programem dwufunduszowym, łączącym w sobie interwencję Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Program realizuje cele województwa określone w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 z dnia 19 listopada 2012 roku, zgodnie z kluczowymi kierunkami rozwoju regionu, poprzez wdrażanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem głównym programu jest ***długofalowy, inteligentny i zrównoważony rozwój oraz wzrost jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie i wzmocnienie potencjałów regionu i skoncentrowane niwelowanie barier rozwojowych.***

RPO – Lubuskie 2020 w pełni wpisuje się w najważniejsze kierunki rozwoju, które zostały określone w Strategii Europa 2020 – przy jednoczesnym uwzględnieniu regionalnej specyfiki, w tym istniejących potencjałów, ograniczeń oraz potrzeb. Dokument realizuje kluczowe priorytety UE w poniższym zakresie, tj.:

Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy, poprzez przeprowadzenie działań w ramach Osi priorytetowej 1. Gospodarka i innowacje oraz Osi priorytetowej 2. Rozwój Cyfrowy;

Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, poprzez finalizację inwestycji ujętych w ramach Osi priorytetowej 3. Gospodarka niskoemisyjna, a także Osi priorytetowej 4. Środowisko i kultura;

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka o wysokim poziomie zatrudnienia, poprzez wdrażanie zadań ujętych w ramach Osi priorytetowej 6. Regionalny rynek pracy oraz Osi priorytetowej 8. Nowoczesna edukacja;

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną – obszar gospodarka zapewniająca spójność społeczną i terytorialną, poprzez przeprowadzenie inwestycji przewidzianych w ramach Osi priorytetowej 5. Transport, Osi priorytetowej 7. Równowaga społeczna, a także Osi priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna.

Zgodnie z przyjętymi w Programie założeniami, zarówno na poziomie celów, jak i w zakresie podziału alokacji, należy wskazać, iż do najważniejszych obszarów wsparcia objętych RPO-Lubuskie 2020 zaliczono wsparcia sektora MŚP, głównie w kontekście działalności innowacyjnej, transport (w tym przede wszystkim infrastrukturę transportu drogowego), ale także działania zmierzające do poprawy sytuacji na rynku pracy oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Z uwagi na dwufunduszowy charakter Programu, wszystkie działania podejmowane w ramach RPO-Lubuskie 2020 powinny być prowadzone w kontekście rezultatu zarówno ekonomicznego, jak i społecznego.

Rozpoczęcie realizacji omawianego dokumentu umożliwi ubieganie się o środki pochodzące z EFRR i EFS w województwie lubuskim, co pozwoli na osiągnięcie zamierzonego celu głównego, a także celów szczegółowych określonych na poziomie poszczególnych obszarów programu.

Finansowanie Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

Podstawowe zasady podziału środków publicznych na regiony słabiej rozwinięte w ramach polityki rozwoju regionalnego państwa w latach 2014-2020 określa algorytm będący wypadkową trzech kryteriów:

- liczba mieszkańców,
- poziom PKB brutto na mieszkańca,
- stopa bezrobocia.

Na podział alokacji wpływ miały również konsultacje ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego przeprowadzonych z marszałkami województw, z uwzględnieniem potrzeb regionów i ich potencjałów.

Według danych zamieszczonych w Umowie Partnerstwa pula środków UE dostępna dla 15 słabiej rozwiniętych regionów na realizację regionalnych programów operacyjnych stanowi ok. 21,16 mld euro. Przyjęty w UP algorytm określa dla województwa lubuskiego wskaźnik alokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 na lata 2014-2020 na poziomie 3,11% (dla wszystkich regionów słabo rozwiniętych), co daje kwotę 906 929 693,00 euro na realizację celów programu, w tym 651 814 747,00 euro ze środków EFR oraz 255 114 946,00 euro ze środków EFS.

Ogółem na realizację RPO-L2020 zaangażowanych zostanie 1 066 976 116,00 euro.

Na kwotę tę składa się 651 814 747 euro ze środków EFR, 255 114 946 euro ze środków EFS oraz 160 046 423,00 euro wkładu krajowego (publicznego i prywatnego), który został oszacowany na poziomie minimalnym - 15%.

Podział środków RPO-L2020 na poszczególne priorytety wynika z założeń strategicznych rozwoju regionu zapisanych w zaktualizowanej **Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego z horyzontem czasowym do roku 2020**, z jednoczesnym uwzględnieniem:

- doświadczeń podmiotów funkcjonujących w regionie zdobytych w trakcie realizacji programów finansowanych z funduszy strukturalnych w poprzednich perspektywach finansowych.
- szczegółowej analizy wykorzystania dostępnych dla regionu środków LRPO i PO KL.
- Analizy SWOT zamieszczonej w RPO-L2020.
- minimalnych wartości środków przeznaczonych na poszczególne fundusze, wybrane cele tematyczne i priorytety inwestycyjne określone w rozporządzeniach UE dot. poszczególnych funduszy oraz w Umowie Partnerstwa (tzw. ring fencingi).

Opis systemu wyboru projektów w ramach RPO-L2020

System realizacji RPO-L2020 w ramach wyboru projektów do dofinansowania dopuszcza możliwość zastosowania trybu konkursowego oraz pozakonkursowego. Instytucja Zarządzająca stosuje się do wytycznych horyzontalnych w zakresie trybów wyboru projektów, wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego oraz uzgodnień z Komisją Europejską w trakcie negocjacji Programu.

Możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego ma miejsce w przypadkach, o których mowa w art. 38 ust. 2 i 3 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020. Są to:

Wnioskodawcą danego projektu, ze względu na jego charakter lub cel, może być wyłącznie podmiot jednoznacznie określony przed złożeniem wniosku o dofinansowanie.

Przez jednoznaczne określenie, należy rozumieć wskazanie potencjalnego wnioskodawcy lub kręgu potencjalnych wnioskodawców. Wskazanie obejmuje co najmniej nazwę podmiotu lub podmiotów. Jednoznaczne określenie oznacza, że mamy do czynienia z jednym potencjalnym wnioskodawcą lub zamkniętym kręgiem potencjalnych wnioskodawców.

dany projekt ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju lub regionu, lub obszaru objętego realizacją ZIT, lub dotyczy realizacji zadań publicznych

Charakter strategiczny, oznacza, że dana inwestycja lub projekt spełnia łącznie dwa warunki. Po pierwsze został wskazany w dokumencie strategicznym lub implementacyjnym. Po drugie od jego realizacji uzależnione jest osiągnięcie w znacznej części celów szczegółowych i rezultatów założonych w odpowiednich osiach priorytetowych programu operacyjnego lub przedsięwzięcie ma kompleksowy charakter lub od realizacji danego projektu uzależnione jest przeprowadzenie innych inwestycji lub wykorzystanie efektów tych projektów w prowadzeniu polityk publicznych. W ramach RPO-L2020 mogą być finansowane przedsięwzięcia o znaczeniu strategicznym dla regionu oraz przedsięwzięcia o znaczeniu strategicznym dla obszaru objętego realizacją ZIT wyznaczonego w ramach miejskiego obszaru funkcjonalnego lub innym regionalnym instrumentem terytorialnym.

Przesłankę dotyczącą realizacji zadań publicznych, należy rozpatrywać w kontekście zakresu i istoty przewidzianych do realizacji projektów. Oznacza to, że wskazane w ustawach regulacje wskazujące na odpowiedzialność danego organu lub podmiotu za realizację określonych zadań publicznych, które mogą być realizowane także w formie projektu dofinansowanego ze środków funduszy europejskich, będą stanowiły przesłankę wybrania przez właściwą instytucję do dofinansowania wspomnianego projektu w drodze zastosowania trybu pozakonkursowego.

Wybór projektów w trybie pozakonkursowym obejmuje:

- a) zgłoszenie projektów
- b) identyfikację projektów,
- c) ocenę projektów i wybór do dofinansowania,
- d) rozstrzygnięcie w zakresie wyboru projektu do dofinansowania.

Wybór określonego trybu wyboru projektów należy do Instytucji Zarządzającej.

Projekty powinny w sposób szczególny przyczyniać się do przywrócenia ładu przestrzennego. Dlatego też w ramach Działan 5.2 *Transport kolejowy* (typ III w zakresie infrastruktury dworcowej) oraz 9.2 *Rozwój obszarów zmarginalizowanych*, premiowane będą inwestycje, przy realizacji których Beneficjent zastosował formułę konkursów architektonicznych, architektoniczno – urbanistycznych i urbanistycznych. Konkurs architektoniczny, architektoniczno – urbanistyczny lub urbanistyczny to procedury, które umożliwiają instytucji zamawiającej wybranie projektu koncepcyjnego, rozwiązania wytypowanego jako najlepsze przez sąd konkursowy po przeprowadzeniu postępowania konkursowego z przyznaniem lub bez przyznania nagród, przede wszystkim w dziedzinie urbanistyki i planowania przestrzennego, architektury oraz inżynierii.

OS PRIORYTETOWA 1. GOSPODARKA I INNOWACJE

Wykaz Działania i Poddziałania w ramach Osi Priorytetowej 1

Nr Działania	Nazwa Działania
1.1	Badania i innowacje
1.2	Rozwój przedsiębiorczości
1.3	Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych
1.3.1	<i>Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
1.3.2	<i>Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
1.4	Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP
1.4.1	<i>Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP- projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
1.4.2	<i>Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
1.5	Rozwój sektora MŚP

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	OP 1. Gospodarka i innowacje
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Oś Priorytetowa 1 jest podstawowym instrumentem wzmocnienia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw zarówno w wymiarze bezpośrednim, jak i pośrednim. Celem głównym OP 1 jest podniesienie poziomu innowacyjności i konkurencyjności regionu poprzez wsparcie działalności B+R oraz sektora MŚP. Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowej 1 połączyły interwencję dwóch celów tematycznych CT:1 i CT:3. Podstawową przyczyną połączenia obu celów tematycznych w ramach jednej osi priorytetowej jest bardzo ściśle powiązanie między wsparciem badań naukowych, rozwojem technologii i innowacji a wzrostem konkurencyjności sektora MŚP (m.in. poprzez podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępu do funduszy i rynków, biznesowego know-how oraz zdolności do podnoszenia jakości łańcucha wartości). Połączenie interwencji CT 1 i CT 3 ma bezpośrednio wpłynąć na zacieśnienie współpracy pomiędzy sferą B+R i przedsiębiorcami (w szczególności MŚP), a także na wzrost absorpcji innowacji przez gospodarke.</p> <p>W tym kontekście szczególnie istotne jest stworzenie mechanizmów angażujących przedsiębiorstwa w prowadzenie prac B+R. Szczególny nacisk zostanie położony na wsparcie regionalnych specjalizacji, aby w pełni wykorzystać ich potencjał oraz przenieść je na wyższy, bardziej konkurencyjny i innowacyjny poziom. Celem Osi Priorytetowej 1 jest także pobudzenie aktywności mieszkańców do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym przede wszystkim działalności innowacyjnej. Wobec tego zostaną podjęte działania na rzecz tworzenia i rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości akademickiej, których celem jest merytoryczne wsparcie startujących przedsiębiorstw, zwłaszcza proinnowacyjnych, a także profesjonalizacja usług. Koniecznym elementem rozwoju regionu jest zwiększenie transferu innowacyjnych rozwiązań do gospodarki poprzez wspieranie inwestycji w badania i przedsięwzięcia mające na celu inicjowanie współpracy na styku działalności naukowej i biznesu. Diagnoza społeczno-gospodarcza oraz analiza SWOT wskazują na słabo rozwinięte związki pomiędzy przedsiębiorcami, a sferą nauki. W tym kontekście zasadnicze znaczenie dla kreowania innowacyjnych rozwiązań i ich absorpcji przez gospodarke ma podniesienie jakości usług oferowanych przez Instytucje Otoczenia Biznesu (IOB). Szczególne znaczenie będzie miało uwzględnienie w ramach współpracy z IOB specjalizacji regionalnych, które stanowią potencjał rozwojowy regionu. Pobudzaniu rozwoju gospodarczego regionu będą sprzyjać inwestycje mające na celu tworzenie nowych lub poprawę</p>

		<p>istniejących terenów przeznaczonych pod inwestycje gospodarcze. Dodatkowo wspierane będą projekty w zakresie promocji gospodarczej i internacjonalizacji przedsiębiorstw. Inną inicjatywą zmierzającą do rozwoju przedsiębiorczości będzie bezpośrednie wsparcie sektora MŚP w realizacji projektów inwestycyjnych przyczyniających się do podniesienia ich poziomu technologicznego.</p> <p>Inwestycje realizowane w ramach Osi 1 powinny przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki województwa lubuskiego.</p> <p>Stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej stanowić będzie podstawę do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw oraz samego regionu na rynku krajowym i międzynarodowym. Wsparcie działań związanych z promocją regionu, jak również promocją konkretnych przedsiębiorstw powinno przełożyć się na wzrost inwestycyjnej atrakcyjności regionu oraz zwiększenie skali działalności przedsiębiorstw. Poprawa sytuacji ekonomicznej, wzrost jakości oferty MŚP, zwiększenie nakładów na innowacyjność przedsiębiorstw będzie mieć wpływ na podejmowanie dalszych inwestycji, wzrost zatrudnienia oraz lepszą jakość życia mieszkańców regionu. Istotny wpływ na podniesienie konkurencyjności województwa będzie mieć funkcjonowanie, dobrze rozwiniętych i ukierunkowanych na wspieranie transferu technologii i powiązań przedsiębiorstw ze sferą B+R, profesjonalnych instytucji otoczenia biznesu, funkcjonujących na terenie całego województwa lubuskiego.</p> <p>Reasumując cele szczegółowe Osi Priorytetowej, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwiększona aktywność badawczo – rozwojowa przedsiębiorstw, - lepsze warunki do rozwoju MŚP, -zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP, - zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP realizowane są w ramach czterech Priorytetów Inwestycyjnych: PI 1b, PI 3a, PI 3b oraz PI 3c.	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	193 696 195,00 EUR
	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 1.1 Badania i innowacje

OPIS DZIAŁANIA		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Badania i innowacje
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest zwiększenie aktywności badawczo – rozwojowej przedsiębiorstw.</p> <p>Wzrost gospodarczy i społeczny w ogromnej mierze uzależniony jest od poziomu i rozwoju działalności badawczo – rozwojowej (B+R), jak również wykorzystania wyników działań B+R, które są siłą napędową gospodarki. Jednakże ze względu na stosunkowo wysokie koszty związane z tworzeniem działów B+R, tylko niewielka liczba przedsiębiorstw, decyduje się na prowadzenie działalności badawczo-rozwojowej, w wyniku której wdrażane będą innowacje. W tym kontekście szczególnie istotne jest stworzenie mechanizmów angażujących przedsiębiorstwa w prowadzenie prac B+R. Adresatami Działania będą przede wszystkim MŚP rozpoczynające lub rozwijające działalność B+R, które planują realizację projektów badawczo – rozwojowych samodzielnie, przy wykorzystaniu własnych zasobów lub we współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w tym z innymi przedsiębiorstwami i jednostkami naukowymi. Dofinansowane będą również inwestycje dużych przedsiębiorstw, wyłącznie pod warunkiem</p>

		<p>realizacji projektów podejmowanych wspólnie z MŚP lub z MŚP i instytucjami badawczymi lub naukowymi lub proinnowacyjnymi. Przewiduje się finansowanie całego procesu powstawania innowacji (od pomysłu do rynku) lub jego wybranych elementów. Wsparcie będzie obejmować fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych (w tym etap prac demonstracyjnych). Finansowane będą linie pilotażowe oraz działania w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji. W wyniku prowadzonych prac i usług B+R osiągnięty zostanie etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu) pozwalający na jego urynkowienie. Możliwe będzie także wsparcie uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych. W ramach Działania przewiduje się również inwestycje w infrastrukturę przedsiębiorstw niezbędną do prowadzenia badań. Wspierane będą również zaawansowane usługi badawcze świadczone przez jednostki B+R na rzecz przedsiębiorstw zgodnie ze zgłaszaniem przez nie popytem. W incydentalnych uzasadnionych przypadkach realizowane będą projekty infrastrukturalne jednostek B+R, tj. wówczas gdy inwestycje infrastrukturalne będą stanowiły uzupełnienie istniejących zasobów, które są niezbędne do realizacji wysokiej jakości usług proinnowacyjnych i będą uwarunkowane zapotrzebowaniem firm na podobną infrastrukturę B+R.</p> <p>Uzupełnieniem przedsięwzięć związanych z rozwojem działalności B+R będzie finansowanie działań związanych z podnoszeniem kwalifikacji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę.</p> <p>Efektom prowadzonych prac B+R powinno być opracowanie nowych produktów/usług/procesów, wprowadzenie ulepszeń do istniejących produktów/usług/procesów oraz urynkowienie produktów/usług/procesów.</p> <p>W ramach Działania projekty realizowane będą wyłącznie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Stymulowanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej stanowić będzie podstawę do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw oraz samego regionu na rynku krajowym i międzynarodowym (dostosowanie oferty do faktycznych potrzeb i oczekiwań rynku, a także realizacja badań ukierunkowanych na rozwój specjalizacji regionu). Realizacja działania przyczyni się do wzrostu liczby przedsiębiorstw prowadzących działalność B+R, wzrostu nakładów prywatnych i publicznych na działalność badawczo – rozwojową. Inwestycje w ramach B+R wpłyną na wzmocnienie współpracy między sferą badawczo – rozwojową a gospodarką w strategicznych dla regionu dziedzinach.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	-
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1).. 2. Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26) 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 4. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6).
5.	Typy projektów	<p>I. Projekty B+R przedsiębiorstw.</p> <p>II. Inwestycje przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R.</p> <p>III. Projekty B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych.</p> <p>Typ I i II można łączyć w ramach jednego projektu.</p> <p>IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>
6.	Kategorie interwencji	<p>56 - Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi.</p> <p>57 - Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi.</p> <p>58 - Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (publiczna)</p>
7.	Typ beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy¹, - instytucje świadczące usługi w zakresie B+R, - partnerstwo przedsiębiorstw² i uczelni wyższych oraz ich spółek

¹ Duże przedsiębiorstwa mogą być Beneficjentami na warunkach opisanych w *Warunkach kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.1.*

		celowych, – partnerstwo przedsiębiorstw i instytucji świadczących usługi w zakresie B+R.
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	przedsiębiorcy - prowadzący prace B+R i/lub korzystający z usług jednostek sfery B+R
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	<i>Do uzupełnienia</i>
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	<i>Do uzupełnienia</i>
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty Ogółem 49 955 148,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Zaplanowano zastosowanie powiązania interwencji w ramach I typu projektów Działania 1.1 z I typem projektów Działania 1.5 (takie powiązane projekty dotyczące wdrożenia prac B+R w Działaniu 1.5, zostaną objętą preferencją w kryteriach wyboru).
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<i>nie dotyczy</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania przewiduje się możliwość stosowania finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/ zakupioną infrastrukturę w ramach projektu (maksymalnie 10% wartości projektu).
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	<i>nie dotyczy</i>
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj,	Pomoc publiczna na projekty badawczo – rozwojowe, w tym inwestycje

² Partnerstwo, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2014 r., poz. 1146).

	przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<p>w działalność B+R w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych będzie udzielana w oparciu o zapisy art.25 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc publiczna w przypadku etapów projektu dotyczących działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania, walidacji i ochrony własności przemysłowej i intelektualnej będzie udzielana w oparciu o zapisy art. 28 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę przedsiębiorstw w tworzenie i rozwój laboratoriów/działów badawczych w przedsiębiorstwie oraz pomoc na prace przygotowawcze będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w oparciu o zapisy art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych będzie udzielana na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013). Pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej), prace przygotowawcze oraz koszty zabezpieczenia realizacji projektu.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana także na szkolenia osób obsługujących infrastrukturę wybudowaną/zakupioną w ramach projektu (cross-financing). Dany typ projektu może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc publiczna na projekty B+R, w tym w podmiotach świadczących innowacyjne usługi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50 % kosztów kwalifikowanych w przypadku badań przemysłowych; - 25 % kosztów kwalifikowanych w przypadku eksperymentalnych prac rozwojowych; -50% kosztów kwalifikowanych w przypadku studiów wykonalności. <p>W przypadku badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych intensywność pomocy można <u>zwiększyć do maksymalnie 80%</u> kosztów kwalifikowanych poprzez dodanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw, b) 20 punktów procentowych dla mikro i małych przedsiębiorstw; c) 15 punktów procentowych, jeżeli spełniony jest <u>jeden</u> z warunków: <p><u>projekt zakłada efektywną współpracę:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — między przedsiębiorstwami, wśród których przynajmniej jedno jest MŚP, przy czym żadne pojedyncze przedsiębiorstwo nie ponosi więcej niż 70 % kosztów kwalifikowanych, lub — między przedsiębiorstwem i co najmniej jedną organizacją prowadzącą badania i upowszechniającą wiedzę, jeżeli ta ostatnia ponosi co najmniej 10 % kosztów kwalifikowanych i ma prawo do publikowania własnych wyników badań; <p><u>wyniki projektu są szeroko rozpowszechniane</u> (konferencje, publikacje ogólnodostępne, oprogramowanie bezpłatne lub otwarte).</p> <p>Intensywność pomocy na studium wykonalności można zwiększyć do maksymalnie 70 % kosztów kwalifikowanych poprzez dodanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) 10 punktów procentowych dla średnich przedsiębiorstw, b) 20 punktów procentowych dla mikro i małych przedsiębiorstw. <p>- 50% kosztów kwalifikowanych w przypadku etapów projektu dotyczących działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania, walidacji i ochrony własności przemysłowej i intelektualnej.</p>

		<p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw oraz infrastrukturę w podmiotach świadczących innowacyjne usługi (tzw. „inwestycja początkowa”)³ zgodnie z mapą pomocy regionalnej⁴</p> <p>35% kosztów kwalifikowanych w przypadku dużych przedsiębiorstw, 45% kosztów kwalifikowanych w przypadku średnich przedsiębiorstw: 55% kosztów kwalifikowanych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu. Dla projektów generujących dochód - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu.</p>
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc publiczna na projekty B+R, w tym w podmiotach świadczących innowacyjne usługi:</p> <p>w przypadku badań przemysłowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> -25% kosztów kwalifikowanych dla średnich przedsiębiorstw - 20% kosztów kwalifikowanych dla mikro i małych przedsiębiorstw <p>w przypadku eksperymentalnych prac rozwojowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 50% kosztów kwalifikowanych dla średnich przedsiębiorstw, - 40% kosztów kwalifikowanych dla mikro i małych przedsiębiorstw. - 50% kosztów kwalifikowanych w przypadku etapów projektu dotyczących działań w obszarze wzornictwa oraz uzyskania ochrony własności przemysłowej i intelektualnej. <p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw oraz infrastrukturę w podmiotach świadczących innowacyjne usługi (tzw. „inwestycja początkowa”):</p> <p>Zgodnie z mapą pomocy regionalnej:</p> <p>65% kosztów kwalifikowanych w przypadku dużych przedsiębiorstw, 55% kosztów kwalifikowanych w przypadku średnich przedsiębiorstwa: 45% kosztów kwalifikowanych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc de minimis 15 % kwalifikowalnych kosztów projektu.</p> <p>Dla projektów generujących dochód – 15 % kosztów kwalifikowalnych projektu</p>
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w projektach B+R realizowanych przez przedsiębiorstwo lub konsorcjum z wiodącą rolą przedsiębiorstwa (projekt może obejmować różne etapy prowadzenia prac B+R, do etapu pierwszej produkcji włącznie) – maksymalna wartość całkowita projektu 5 mln zł; - w projektach inwestycyjnych w infrastrukturę przedsiębiorstw - maksymalna wartość całkowita projektu poniżej 10 mln zł; - w projektach dotyczących inwestycji w działalność B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi innych niż przedsiębiorcy – nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	<p>Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego oparta zostanie o wyniki oceny ex ante zgodnie z art. 37 Rozporządzenia UE 1303/2013. Badanie zostało przeprowadzone w I kw. 2015 r. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął wstępne rekomendacje odnośnie uwzględnienia jej wyników. Szczegóły dotyczące</p>

³ Definicja zawarta w słowniku.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U., poz. 878).

		wdrażania IF zostaną doprecyzowane w późniejszym terminie. W związku z tym w 2015 r. nie przewidziano konkursów dotyczących IF w ramach OP 1.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną (projekty generujące dochód). W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w odpowiedzi na właściwy konkurs ⁵ .

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁶

Realizacja przedsięwzięć w ramach Działania będzie możliwa **wyłącznie** w obszarach wskazanych jako inteligentne specjalizacje regionu. **Projekty nie spełniające tego warunku zostaną odrzucone. Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.**

Projekty B+R będą obejmowały badania przemysłowe i/lub eksperymentalne prace rozwojowe⁷.

Preferowane będą projekty:

- realizowane w ramach partnerstwa przedsiębiorstw,
- realizowane w ramach partnerstwa przedsiębiorstw oraz instytucji badawczych lub naukowych lub proinnowacyjnych,
- zapewniające uzyskanie praw własności przemysłowej (m.in. patentów na wynalazki, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych, znaków towarowych),
- realizowane przez MŚP, mające potencjał komercjalizacji i zapewnienie wdrożenia wyników B+R do gospodarki,
- dotyczące takich technologii/produktów, które zmniejszać będą obciążenia dla środowiska,
- zwiększające nakłady przedsiębiorstw na badania naukowe i prace rozwojowe służące gospodarce i tworzące/rozwijające nowe działy B+R w przedsiębiorstwach.

Głównym adresatem Działania jest sektor **MŚP** (mikro - małe lub średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu).

⁵ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. (Dz. U. L 347 z 20.12.2013).

⁶ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.1.

⁷ Definicje zawarte w słowniku.

Beneficjentami **mogą** być **duże przedsiębiorstwa** ⁸ pod warunkiem współpracy (zawarcia umowy partnerstwa) w ramach projektu z MŚP lub z MŚP i instytucjami badawczymi lub naukowymi lub proinnowacyjnymi⁹. Należy mieć na uwadze, że efekty takiego wspólnego projektu zawsze muszą być ukierunkowane również na MŚP, ponieważ wsparcie w **Działaniu 1.1 jest skoncentrowane na MŚP**.

Realizacja przedsięwzięć z zakresu B+R **musi** zostać poprzedzona analizą **rynkową, finansową** i stworzeniem **planu prac** planowanego projektu badawczo – rozwojowego z zapewnieniem zastosowania rynkowego uzyskanych wyników.

W przypadku wystąpienia znaczących zmian, problemów na etapie realizacji projektu B+R (I i III typ projektu) możliwa jest akceptacja ryzyka niepowodzenia projektu. Akceptacja ryzyka niepowodzenia dotyczy wyłącznie projektów o wysokim potencjale innowacyjnym i rozwojowym. Ocena przyczyn niepowodzenia projektu będzie przedmiotem opinii, wydawanej przez niezależnego eksperta, w trakcie jego realizacji. Na podstawie opinii IZ może podjąć decyzję o przerwaniu realizacji projektu bez ponoszenia konsekwencji przez realizującego projekt. Na etapie podejmowania decyzji będą brane pod uwagę: jakość i skuteczność realizacji projektu oraz wystąpienie przesłanek niezależnych od Beneficjenta potwierdzających brak uzasadnienia dla dalszej realizacji projektu.

I typ projektu Projekty B+R przedsiębiorstw

Finansowane będą kompleksowe projekty od fazy badawczo – rozwojowej do tzw. „pierwszej produkcji” włącznie z przygotowaniem do wdrożenia lub wybrane etapy tego procesu. Pierwsza produkcja to pierwsze przemysłowe zastosowanie urządzeń/instalacji o charakterze pilotażowym i prototypowym lub pierwsze inwestycje niepieniężne w sprzęt/urządzenia i instalacje z uwzględnieniem kolejnych etapów czyli fazy testowania, walidacji itp. ale nie obejmujące już masowej produkcji czy komercyjnej sprzedaży. Nie ma możliwości realizacji projektów, które dotyczą wyłącznie etapu przygotowania prototypu/linii pilotażowej.

Projekty B+R będą realizowane w celu opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług, obejmujące:

- zakup badań, usług doradczych i usług równorzędnych wykorzystanych wyłącznie na potrzeby procesu badawczego,
- zakup wyników prac B+R, jeżeli są niezbędne do opracowania innowacyjnego rozwiązania,
- zakup lub wytworzenie prototypów, urządzeń / instalacji demonstracyjnych / linii pilotażowych w powiązaniu z innymi elementami prac np. pracami rozwojowymi, etapem testowania czy walidacji (zgodnie z określonymi wyżej zasadami dla tzw. „pierwszej produkcji”),
- komercjalizacja własnych lub nabytych prac B+R (zakup wyników prac B+R/ technologii, zakup praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej, nieopatentowanej wiedzy technicznej),
- komercjalizacja efektów współpracy przedsiębiorstw z sektorem nauki oraz B+R (współpraca przedsiębiorstw oraz jednostek prowadzących działalność badawczą, w tym dużych przedsiębiorstw),
- zakup lub wytworzenie środków trwałych i/lub wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do przeprowadzenia badań (wyłącznie jako jeden z elementów projektu),

---

⁸ Duże przedsiębiorstwo – oznacza przedsiębiorstwo, które nie spełnia kryteriów, o których mowa w Załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.

⁹ Definicja zawarta w słowniku.

- wsparcie uzyskania praw wyłącznych¹⁰ dla własnych rozwiązań technicznych; działania związane z certyfikacją; wsparcie walidacji i ochrony własności intelektualnej i wzornictwa (wyłącznie jako jeden z elementów projektu),
- zakup od podmiotów trzecich praw własności intelektualnej m.in. patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej (wdrożenie zakupionych praw jest możliwe tylko w przypadku konieczności przeprowadzenia uzupełniających/ dostosowujących technologie do specyfiki przedsiębiorstwa, prac rozwojowych) (wyłącznie jako jeden z elementów projektu),
- zakup usług świadczonych przez brokera innowacji.

Inwestycje badawczo – rozwojowe powinny być ukierunkowane na możliwość wdrożenia wyników do działalności gospodarczej. Wdrożenie wyników będzie natomiast mogło być dofinansowane w ramach Działania 1.5. W związku z tym planowane jest sekwencyjne uruchamianie konkursów w obu Działaniach, tak by przejście z fazy badawczej do produkcyjnej mogło odbywać się płynnie.

Przedmiotem oceny projektu B+R jest całościowa koncepcja projektu, zarówno prace B+R, jak i założenia dotyczące dalszego wdrożenia.

W celu zmniejszenia ryzyka dofinansowania projektów, które nie będą ukierunkowane na realne wdrożenie wyników, do oceny merytorycznej projektu zostanie wprowadzone kryterium odnoszące się do terminu wdrożenia wyników.

Przedsiębiorca decyduje w jaki sposób będzie realizował projekt badawczo - rozwojowy, może:

- samodzielnie realizować prace B+R z wykorzystaniem własnych zasobów z uwzględnieniem zlecenia usług badawczych,
- zlecić realizację prac B+R jednostce prowadzącej badania¹¹,
- realizować prace B+R w partnerstwie z innymi podmiotami tj. przedsiębiorcami, jednostkami naukowymi, uczelniami wyższymi, w tym spółkami celowymi uczelni.

Wykonawca usługi powinien zostać wybrany zgodnie z zasadą konkurencyjności, mając na uwadze specyfikę i rodzaj projektu badawczo-rozwojowego.

Pomiędzy Beneficjentem a wykonawcą usługi nie mogą występować powiązania osobowe lub kapitałowe, o których mowa w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

W przypadku projektu przewidującego współpracę podmiotów w ramach partnerstwa kwestie dotyczące wzajemnych praw i obowiązków, w tym własności badań powinny być określone w stosownym porozumieniu lub w umowie partnerstwa. Liderem partnerstwa musi być przedsiębiorca. Intensywność pomocy oblicza się dla każdego podmiotu oddzielnie (z uwzględnieniem wielkości), natomiast maksymalna stopa finansowania dla całego projektu zależy od liczby i rodzaju współpracujących podmiotów, kategorii przeprowadzonych badań i udziału w kosztach kwalifikowanych poniesionych przez poszczególne podmioty.

¹⁰ Z wyłączeniem kosztów procesowych związanych z ochroną uzyskanych praw.

¹¹ Jednostka, o której mowa w art. 2 pkt 83 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 r.

W przypadku pokrywania się Krajowych Inteligentnych Specjalizacji z Regionalnymi Inteligentnymi Specjalizacjami konieczne jest oświadczenie Beneficjenta o niefinansowaniu składanego projektu z innych źródeł UE.

W ramach I typu projektu przedsiębiorca może skorzystać z usług brokera innowacji wybranego przez siebie z bazy brokerów prowadzonej przez instytucję organizującą konkurs¹². Broker świadczyć będzie usługi w zakresie:

- doradztwa i wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw,
- wsparcia w kontaktach z jednostkami realizującymi badania.

II typ projektu Inwestycje przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R

W ramach projektu wspierane będą inwestycje obejmujące budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury badawczej (w tym materiały i roboty budowlane) oraz rozwój infrastruktury specjalistycznych laboratoriów/działów badawczo - rozwojowych w przedsiębiorstwach, zakup środków trwałych służących realizacji celów badawczych w tym zakup aparatury specjalistycznej oraz wartości niematerialnych i prawnych niezbędnych do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych służących tworzeniu innowacyjnych produktów i usług.

Warunkiem wsparcia inwestycji przedsiębiorstw w infrastrukturę B+R będzie przedstawienie analizy rynkowej, finansowej wraz ze stworzeniem planu prac planowanego projektu badawczo – rozwojowego z zapewnieniem zastosowania rynkowego uzyskanych wyników. Niezbędnym elementem planu będzie też analiza ryzyka, która określi najważniejsze czynniki powodzenia przedsięwzięcia i pozwoli oszacować jej słabe strony.

Inwestycje infrastrukturalne przedsiębiorstw powinny zmierzać do kreowania innowacyjnych produktów i usług.

III typ projektu Projekty B+R w podmiotach świadczących innowacyjne usługi, w tym m.in. w parkach naukowo-technologicznych i inkubatorach technologicznych

Inwestycje B+R będą realizowane w celu opracowania nowych produktów, procesów i usług lub wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów/usług.

Nie ma możliwości wsparcia infrastrukturalnego podmiotów świadczących usługi B+R jako niezależnego projektu a jedynie jako komponentu niezbędnego do **rozwoju oferty i profesjonalizacji usług**.

Przedsięwzięcia w ramach infrastruktury B+R powinny służyć realizacji wskazanych w projekcie badań **przemysłowych i/lub eksperymentalnych prac rozwojowych** (konieczne jest przedstawienie opisu prac B+R, których realizacji będzie służyła dofinansowana infrastruktura oraz opisu ich zastosowania w gospodarce).

W zakresie usług podmiotów B+R **bezpośrednimi odbiorcami** będą przedsiębiorcy. Duże przedsiębiorstwa mogą być ostatecznymi odbiorcami pomocy pod warunkiem współpracy z MŚP lub z MŚP i instytucjami badawczymi lub naukowymi lub proinnowacyjnymi (duże przedsiębiorstwo nie może być jedynym odbiorcą usług).

Inwestycje infrastrukturalne w jednostkach świadczących usługi w zakresie B+R, powinny stanowić uzupełnienie istniejących zasobów, jeśli te zasoby nie są wystarczające, by realizować założone cele badawcze.

Inwestycje infrastrukturalne w jednostkach świadczących usługi w zakresie B+R powinny być niezbędne do realizacji wysokiej jakości usług proinnowacyjnych i będą uwarunkowane zapotrzebowaniem przedsiębiorstw na podobną infrastrukturę B+R.

---

¹² Brokerzy innowacji zostaną wyłonieni w ramach odrębnego naboru na brokerów.

Powstała w wyniku przedsięwzięcia infrastruktura B+R powinna być dostępna dla podmiotów spoza jednostki otrzymującej wsparcie.

Finansowanie infrastruktury TIK w jednostkach naukowych jest możliwe tylko wówczas gdy infrastruktura ta jest niezbędna do realizacji projektu badawczo – rozwojowego.

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury B+R powinien charakteryzować możliwie wysoki stopień współfinansowania ze źródeł prywatnych.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹³

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie **województwa lubuskiego** i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. W celu zapewnienia, że pomoc udzielona ze środków RPO Lubuskie 2020 będzie służyła rozwojowi województwa lubuskiego wymagane będzie spełnienie warunku, by w momencie wypłaty pomocy Beneficjent (w przypadku partnerstwa – lider partnerstwa) miał zakład bądź oddział w województwie lubuskim. Zasada ta dotyczy także ostatecznych odbiorców pomocy (w przypadku pomocy na tzw. „drugim poziomie”).

W przypadku projektów generujących dochód Beneficjent jest zobowiązany do stosowania art. 61 Rozporządzenia ogólnego oraz Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 01.10.2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia.
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączonej z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości

---

¹³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.1.

OPIS DZIAŁANIA		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Rozwój przedsiębiorczości
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Celem Działania są lepsze warunki dla rozwoju MŚP</p> <p>W ramach Działania wsparcie będzie miało na celu podniesienie konkurencyjności sektora MŚP poprzez stworzenie warunków do rozwoju nowopowstałych i funkcjonujących MŚP oraz poprzez profesjonalizację usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu (IOB).</p> <p>Niezbędnym elementem krajobrazu sprzyjającego tworzeniu podmiotów gospodarczych, w tym o profilu innowacyjnym, są prężnie działające i świadczące kompleksowe usługi na rzecz powstających przedsiębiorstw, inkubatory przedsiębiorczości, w tym akademickie. Głównym celem działalności inkubatora jest pomoc inkubowanemu przedsiębiorcy w rozwoju i umożliwienie samodzielnego funkcjonowania na rynku. Zasadniczo oferta inkubatorów skoncentrowana jest na usługach podstawowych, niewymagających specjalistycznej wiedzy, zapewnieniu lokalu oraz prawidłowego funkcjonowania infrastruktury technicznej inkubatora. W związku z koniecznością rozwoju usług inkubatorów, w ramach Działania szczególnie nacisk zostanie położony na merytoryczne, ukierunkowane na konkretną branżę wsparcie startujących przedsiębiorstw zwłaszcza proinnowacyjnych poprzez poszerzenie oferty inkubatora i profesjonalizację jego usług. Dzięki sprawnemu funkcjonowaniu inkubatora możliwe będzie zapewnienie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza usług doradczych zorganizowanych w sposób systemowy i obejmujących zarówno zróżnicowane aspekty prowadzenia firmy a także specjalistyczne doradztwo wspomagające działalność podmiotów inkubowanych. W ramach Działania dofinansowane będzie m. in. wprowadzenie do oferty inkubatora usług proinnowacyjnych, czyli usług służących rozwojowi przedsiębiorstwa poprzez poprawę istniejącego lub wdrożenie nowego procesu technologicznego, produktu lub usługi. Proinnowacyjne usługi doradcze obejmą m.in. ocenę potrzeb technologicznych firmy i nowych rozwiązań organizacyjnych oraz wsparcie przy wdrażaniu nowych technologii czy nowych modeli biznesowych. Rozszerzeniem zakresu usług inkubatora będzie także pomoc przedsiębiorstwom w zaistnieniu na rynkach międzynarodowych poprzez doradztwo w zakresie wyszukiwania kooperantów, funkcjonowania na rynku krajowym i zagranicznych, poszukiwania rozwiązań technologicznych niezbędnych dla rozwoju przedsiębiorstwa lub rynku ich zbytu.</p> <p>Interwencja skierowana na wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości przyniesie wymierne efekty w postaci wzrostu poziomu świadczonych przez nie wyspecjalizowanych usług oraz rozwoju nowych podmiotów gospodarczych, w tym innowacyjnych. Ponadto działalność inkubatorów podlega obecnie w dużej mierze mechanizmom rynkowym dlatego też powinna dążyć do zapewnienia samofinansowania.</p> <p>Z uwagi na małą skłonność do wprowadzania innowacyjnych rozwiązań oraz niski poziom świadomości innowacyjnej i świadomości potrzeb rozwojowych lubuskich przedsiębiorstw niezwykle istotne będzie również dofinansowanie usług doradczych świadczonych przez pozostałe instytucje otoczenia biznesu (IOB). W województwie lubuskim współpraca tych instytucji z przedsiębiorcami jest niewystarczająca, co wynika m.in. z faktu, iż ich oferta jest ogólna i mało wyspecjalizowana a także niedostatecznie promowana. Istotne jest zatem usprawnienie funkcjonowania tych podmiotów. Instytucje Otoczenia Biznesu powinny dostosować swoją ofertę usługową do faktycznych potrzeb przedsiębiorstw. Niezwykle ważne jest także aby świadczyły wyspecjalizowane i łatwo dostępne usługi doradcze powiązane z inteligentnymi specjalizacjami regionu np. z zakresu zaawansowanych systemów wsparcia dla MŚP, w tym z wykorzystaniem TIK, czy wdrażania nowych modeli biznesowych. Ważne przy tym jest to aby usługi doradcze były kompleksowe i obejmowały także proces wymiany informacji i współpracy np. poprzez wyjazdy studyjne. Dzięki skorzystaniu z usług świadczonych przez IOB przedsiębiorstwa zostaną przygotowane do angażowania się w procesy innowacji, nawiązywania</p>

		<p>współpracy i reagowania na pojawiające się trendy, co będzie miało pozytywny wpływ na rozwój kultury innowacyjności i konkurencyjność lubuskich przedsiębiorstw. Wsparcie zostanie także ukierunkowane, w ograniczonym zakresie, na infrastrukturę IOB - tylko w przypadku gdy będzie ona służyła wprowadzeniu nowych usług, zgodnych z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami i spełniała pozostałe warunki kwalifikowania tego typu inwestycji.</p> <p>Dzięki planowanej interwencji przedsiębiorstwa będą mogły korzystać z profesjonalnych wyspecjalizowanych usług IOB dopasowanych do potrzeb przedsiębiorstw. Wsparcie skierowane do MŚP korzystających z usług instytucji otoczenia biznesu, przełoży się na zwiększenie konkurencyjności podmiotów gospodarczych i umożliwi im uczestnictwo w procesach wzrostu oraz innowacji. Realizacja działania powinna przyczynić się do zwiększenia potencjału IOB i wzmocnienia współpracy między nimi, dzięki czemu regionalny system usług świadczonych przez IOB stanie się powszechnie rozpoznawalny, zrozumiały i dostępny dla przedsiębiorców. Profesjonalizacja i koncentracja IOB ma sprzyjać podwyższonemu zainteresowaniu ofertą, przełożyć się bezpośrednio na wyższy standard usług skierowanych do MŚP a także przyczynić się do poszerzenia obszaru działania IOB. Dzięki takim działaniom podmioty gospodarcze powinny zwiększać wydatki związane z doradztwem, badaniami, wprowadzaniem innowacyjnych procesów w przedsiębiorstwie oraz częstotliwość w korzystaniu z wysokojakościowego wsparcia okołobiznesowego. Standaryzacja działań podejmowanych przez IOB wpłynie na zwiększenie świadomości przedsiębiorców o korzyściach i usługach przez nie oferowanych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba zaawansowanych usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 4. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4). 5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje (CI 6)).
5.	Typy projektów	<p>I. Wspieranie inkubowania przedsiębiorczości</p> <p>II. Profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB.</p> <p>III. Regionalny bon na innowacje.</p> <p>Typów projektów nie można łączyć.</p> <p>IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>
6.	Kategorie interwencji	<p>64 - Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne)</p> <p>66 - Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)</p> <p>67 - Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)</p> <p>72 - Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)</p>
7.	Typ beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> - instytucje otoczenia biznesu (IOB)¹⁴, - partnerstwa/zrzeszenia MŚP, - uczelnie/szkoły wyższe oraz ich spółki celowe, - jednostki badawczo-rozwojowe¹⁵, - jednostki naukowe¹⁶, - jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki i stowarzyszenia. <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Osi Priorytetowej.</p>
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	MŚP

¹⁴ Definicja zawarta w słowniku.

¹⁵ Definicja zawarta w słowniku.

¹⁶ Definicja zawarta w słowniku.

9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty
		Ogółem 21 887 841,40 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania wspierane będą obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne.
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania nie przewiduje się możliwości stosowania finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<u>Pomoc na pierwszym poziomie udzielana będzie na podstawie rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w tym zakresie.</u> Pomoc publiczna na tzw. „drugim poziomie” Pomoc publiczna w ramach bonu na innowacje będzie udzielana na podst. art. 25, 28, 29 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014) lub jako pomoc de minimis. Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013. Poza tym pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej) oraz koszty zabezpieczenia realizacji projektu.

		Dany typ projektu może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowanych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowanych projektu - dla projektów generujących dochód. - 99% kosztów kwalifikowanych projektu – w ramach bonu na innowacje
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 15 % kosztów kwalifikowanych projektu- w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną - 15 % kosztów kwalifikowanych projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ¹⁷ - dla projektów generujących dochód. - 1% - kosztów kwalifikowanych projektu – w ramach bonu na innowacje
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	- rozwój inkubatorów przedsiębiorczości oraz ośrodków wspierających przedsiębiorczość akademicką – nie dotyczy - profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB - nie dotyczy - regionalny bon na innowacje – nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną. W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ¹⁸

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁹

Preferowana będzie realizacja projektów w obszarach wskazanych, jako **inteligentne specjalizacje regionu**. **Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.**

Instytucje otoczenia biznesu powinny dążyć do prowadzenia działalności **na zasadach rynkowych** w oparciu o otwartą konkurencję oraz osiągania standardów świadczenia usług na poziomie co najmniej krajowym.

¹⁷ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

¹⁸ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. (Dz. U. L 347 z 20.12.2013).

¹⁹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.2.

Wsparcie infrastruktury IOB możliwe jest tylko jako uzupełniający element projektu jednocześnie przy spełnieniu następujących warunków:

- działalność IOB wpisuje się w regionalną strategię inteligentnej specjalizacji,
- IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia,
- przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych
- przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie chyba, że limit dostępnej infrastruktury został wyczerpany.

W przypadku wsparcia infrastrukturalnego niezbędne będzie przedstawienie wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dostępnej dotychczas infrastruktury. Analiza powinna zawierać także informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania infrastruktury oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanego wskaźnika dotyczącego wykorzystania infrastruktury.

Nie ma możliwości wsparcia infrastrukturalnego IOB jako niezależnego projektu a jedynie jako komponentu niezbędnego do świadczenia proinnowacyjnych usług.

Usługi doradcze świadczone przez IOB powinny wynikać z konkretnego **zapotrzebowania MŚP**.

I typ Wsparcie inkubowania przedsiębiorczości

Poprzez wspieranie inkubowania przedsiębiorczości należy rozumieć budowę/przebudowę/ modernizację niezbędnej infrastruktury (pod warunkami, o których mowa powyżej) oraz zakup zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, tylko i wyłącznie w przypadku, gdy obecne zasoby nie są wystarczające, by realizować założone cele projektu. Koszty utrzymania powinny stanowić nieznaczny procent wydatków związanych z realizacją projektu.

Wsparcie kierowane jest do istniejących a w incydentalnych i uzasadnionych przypadkach (zapotrzebowanie rynku oraz niepowielanie dostępnej infrastruktury) do nowopowstających inkubatorów przedsiębiorczości.

Ostatecznymi odbiorcami tego typu projektu będą przede wszystkim firmy typu start-up, spin-off, spin-out lub firmy rozwijające się dzięki możliwości wsparcia ze strony inkubatora.

Warunkiem dofinansowania projektu złożonego przez inkubator będzie wsparcie inkubowanej firmy (w przypadku inkubatorów akademickich założonej przez studenta lub pracownika uczelni) w osiągnięciu dojrzałości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania na rynku.

Przystąpienie do procesu budowania oferty inkubatora wymaga przeanalizowania zagadnień związanych zarówno z zewnętrznymi, jak i wewnętrznymi uwarunkowaniami działania inkubatora. Aby usługi, które zostaną, znalazły odbiorców i pozwoliły inkubatorowi efektywnie funkcjonować, konieczne jest dostosowanie ich do potencjału i charakteru lokalnej gospodarki, w tym środowiska akademickiego oraz oferty konkurencyjnych instytucji.

II typ projektu Profesjonalizacja usług świadczonych przez IOB

Wsparciem zostaną objęte projekty obejmujące:

- przygotowanie i rozwój **dostosowanej do potrzeb ostatecznych odbiorców usługi** /lub pakietu usług (wymagane będzie przeprowadzenie badania rynku pod kątem zapotrzebowania przedsiębiorców na projektowaną usługę opracowanie założeń realizacji usługi) np. zw. ze stworzeniem strategii rozwoju

przedsiębiorstwa, rozwoju działań międzynarodowych, tworzeniem nowych modeli biznesowych dla MŚP, dostosowaniem produktu/usług do wymogów zagranicznych rynków, otwieraniem nowych kanałów biznesowych, rozbudową łańcucha dostaw, dywersyfikacją geograficzną;

- dofinansowanie kosztów świadczenia przez IOB specjalistycznych usług na rzecz MŚP, np. koszty specjalistycznych usług doradczych, akredytacji;
- dofinansowanie kosztów promocji oferty IOB (wyłącznie jako jeden z elementów projektu),
- dofinansowanie infrastruktury (pod warunkami, o których mowa powyżej), wyłącznie jako element uzupełniający projektu,
- promowanie i upowszechnianie kultury innowacyjności wśród MŚP.

Dofinansowaniem zostaną objęte specjalistyczne usługi czyli takie które nie są związane ze zwykłymi kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa, takimi jak: rutynowe usługi doradztwa podatkowego, regularne usługi prawnicze, finansowe.

III typ projektu Regionalny bon na innowacje

Instrumentem wdrażania *regionalnego bonu na innowacje* jest udzielenie przedsiębiorcy wsparcia finansowego na zakup usług istotnych dla przedsiębiorcy w procesie opracowywania nowego /ulepszanego produktu/usługi lub zmian procesowych w przedsiębiorstwie. *Regionalny bon na innowacje* może otrzymać przedsiębiorstwo (MŚP), dążące do rozwoju swojego produktu/usługi i/lub ulepszenia posiadanej technologii. Jedno przedsiębiorstwo może uzyskać, w ciągu danego roku kalendarzowego, wsparcie poniżej 60 tys. zł netto²⁰ (bez podatku VAT) a w sytuacji gdy MŚP nie ma możliwości odzyskania VAT – poniżej 60 tys. zł brutto (*koszt netto usługi powyżej 60 tys. zł oraz podatek VAT nie są wydatkami kwalifikowanymi – pokrywane będą samodzielnie przez przedsiębiorcę – beneficjenta bonu*).

Bony na innowacje udzielane będą przez beneficjenta (wybranego w drodze konkursu ogłaszanego przez IZ RPO) zwanego „dysponentem bonów”.

W odpowiedzi na konkurs projekty będą składać Beneficjenci – przyszli dysponenti bonów. Projekty powinny przewidywać udzielenie przez beneficjenta od kilkudziesięciu do kilkuset bonów przedsiębiorcom z sektora MŚP. Bony będą udzielane przez beneficjenta ze środków przekazanych przez instytucję organizującą konkurs. Natomiast beneficjent będzie zawierał umowy o udzielenie bonu z przedsiębiorcą z MŚP.

Bon może być udzielany na pokrycie kosztów usługi obejmującej:

- wdrożenie nabytych prac B+R (projekty badawcze tzw. małej skali),
- opracowanie lub wdrożenie nowego produktu/usługi/technologii odnoszące się bezpośrednio do dziedziny/ przedmiotu działalności produkcyjnej lub usługowej przedsiębiorstwa, w tym specjalistyczne usługi laboratoryjne, pomiarowe, diagnostyczne, certyfikacyjne, testowanie produktu, testowanie technologii,
- doradztwo w zakresie usprawnienia zarządzania w tym m.in. optymalizacja procesów logistycznych, automatyzacja obiegu dokumentów, systemy workflow²¹,

²⁰ W ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój bon na innowacje dla MŚP może wynieść powyżej 60 tys. zł.

²¹ Programy wspomagające zarządzanie przebiegiem procesów pracy.

- doradztwo w zakresie internacjonalizacji w tym przygotowanie strategii rozwoju działań eksportowych (przystawienie strategii będzie jednym z podstawowych warunków udziału w konkursie w ramach Działania 1.4 (II typ projektu *Ekspansja gospodarcza MŚP*),
- doradztwo w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa na terytorium Unii Europejskiej, w tym analizy marketingowe, analizy finansowo – ekonomiczne, opracowanie i wdrożenie strategii rozwoju przedsiębiorstwa w oparciu o nowe technologie lub innowacyjne rozwiązania
- doradztwo w zakresie przejścia procedury patentowej, w tym koszty patentowania.

Wykonawca usługi w ramach bonu na innowacje powinien zostać wybrany zgodnie z zasadą konkurencyjności, mając na uwadze specyfikę i rodzaj projektu.

Pomiędzy przedsiębiorstwem a Beneficjentem (dysponentem bonów) i/lub wykonawcą usługi nie mogą występować powiązania osobowe lub kapitałowe, o których mowa w załączniku I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.

Dofinansowaniu podlegają będą koszty obsługi bonu oraz koszty informacji i promocji projektu.

Nie ma możliwości dofinansowania usług o charakterze promocyjnym.

W ramach bonu przedsiębiorstwo będzie mogło natomiast dodatkowo skorzystać z usług brokera innowacji wpisanego do bazy brokerów prowadzonej przez instytucję organizującą konkurs²². Broker świadczyć będzie usługi w zakresie:

- doradztwa i wsparcia w procesie transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw,
- wsparcia w kontaktach z jednostkami naukowo-badawczymi.

Dysponentem bonów na innowacje i brokerem innowacji może być jednocześnie ten sam podmiot.

Szczegółowe warunki i tryb udzielania pomocy w formie *bonu na innowacje* zostanie określony przez dysponenta bonów.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji²³

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu. W celu zapewnienia, że pomoc udzielona ze środków RPO Lubuskie 2020 będzie służyła rozwojowi województwa lubuskiego wymagane będzie spełnienie warunku, by w momencie wypłaty pomocy Beneficjent (w przypadku partnerstwa – lider partnerstwa) miał zakład bądź oddział w województwie lubuskim. Zasada ta dotyczy także ostatecznych odbiorców pomocy (w przypadku pomocy na tzw. „drugim poziomie”).

Ostatecznymi odbiorcami pomocy w ramach Działania będą MŚP. IZ RPO będzie weryfikować, przez cały okres trwałości projektu (corocznie) ostatecznych odbiorców oraz zakres udzielonej pomocy.

W przypadku wsparcia dużych przedsiębiorstw w ramach infrastruktury biznesu (inkubatory przedsiębiorczości) IZ RPO dokona redukcji wysokości wsparcia proporcjonalnie do powierzchni wykorzystanej przez duże przedsiębiorstwa.

W przypadku projektów generujących dochód Beneficjent jest zobowiązany do stosowania art. 61 Rozporządzenia ogólnego oraz Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie zagadnień

²² Brokerzy innowacji zostaną wyłonieni w ramach odrębnego naboru.

²³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.2.

związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączoną z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.
2.	Cel/e szczegółowe/poddziałania	<p>Celem Działania są lepsze warunki dla rozwoju MŚP.</p> <p>Przedsiębiorczość odgrywa ważną rolę w rozwoju społeczno – gospodarczym regionu, gdyż stanowi źródło zatrudnienia i wywiera wpływ na innowacyjność. Uzasadnione jest więc, wspieranie działań polegających na tworzeniu korzystnych warunków do powstawania i rozwoju przedsiębiorstw. Zaoferowanie podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą, atrakcyjnych – pod względem infrastrukturalnym – terenów inwestycyjnych, może zwiększyć napływ inwestycji, co w konsekwencji przyczyni się wzrostu konkurencyjności województwa.</p> <p>W celu pobudzenia przedsiębiorczości dofinansowane będą inwestycje w zakresie uporządkowania i przygotowania terenów inwestycyjnych, polegające na wyposażeniu w niezbędną infrastrukturę techniczną. Przedsięwzięcia infrastrukturalne uzupełnione zostaną działaniami z zakresu promocji.</p> <p>Wsparciem objęte będą też inwestycje w infrastrukturę, aktywizujące gospodarczo obszary powojaskowe, przemysłowe, pokolejowe i popegeerowskie, jak również w zakresie ponownego wykorzystania i przywrócenia funkcji gospodarczych terenom typu <i>brown field</i> (nieużytki miejskie).</p> <p>Dzięki interwencji ukierunkowanej na wyposażenie regionu w podstawową infrastrukturę sprzyjającą podejmowaniu działalności gospodarczej oraz lokowaniu inwestycji na terenie województwa lubuskiego wzrośnie poziom przedsiębiorczości, a tym samym</p>

		stworzone zostaną warunki dla zatrudnienia	
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.	
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.
5.	Typy projektów	I typ – Kompleksowe uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje (w tym na obszarze zdegradowanym ²⁴ lub obszarze typu <i>brown field</i> ²⁵ (z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe) w tym kampanie promocyjne dotyczące terenów przeznaczonych pod inwestycje (tylko jako element projektu polegającego na kompleksowym uzbrojeniu terenów przeznaczonych pod inwestycje)..	
6.	Kategorie interwencji	72 - Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki przemysłowe i obiekty)	
7.	Typ Beneficjenta	Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) – związki, porozumienia i stowarzyszenia JST. Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania. Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry. Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria regionu z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	10 780 578,60
		Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT	6 780 578,60
		Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.	4 000 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO	W przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie przedsięwzięć polegających na uzbrojeniu terenów pod inwestycje w Działaniu 1.3 możliwa jest realizacja tego rodzaju inwestycji w Działaniu 9.2, ale tylko jako element projektu	

²⁴ Pod warunkiem, że został ujęty w Programie Rewitalizacji.

²⁵ Obszar typu *brown field* to nieużytek miejski. W przypadku gdy teren ten znajduje się na obszarze zdegradowanym wówczas musi zostać ujęty w Programie Rewitalizacji.

	(jeśli dotyczy)	rewitalizacyjnego.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy . Do uzupełnienia
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie będą wspierane projekty z zakresu promocji turystycznej oraz inwestycje w infrastrukturę drogową, dojazdową do terenów inwestycyjnych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u> , formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u> , należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej zastosowanie znajdą odpowiednie przepisy unijne i krajowe
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	w przypadku projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej

23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Przedsięwzięcia powinny wpisywać się w plan inwestycyjny regionu.

I typ projektu – Kompleksowe uzbrojenie terenów przeznaczonych pod inwestycje (w tym na obszarze zdegradowanym²⁶ lub obszarze typu *brown field*²⁷ (z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe), polegające w szczególności na dostarczeniu podstawowych mediów²⁸, tj.: drogi wewnętrzne²⁹, przewody lub urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, elektryczne, gazowe lub telekomunikacyjne, w tym kampanie promocyjne dotyczące terenów przeznaczonych pod inwestycje (tylko jako element projektu polegającego na kompleksowym uzbrojeniu terenów przeznaczonych pod inwestycje).

Wydatki związane z kampanią promocyjną dotyczącą terenów inwestycyjnych nie mogą dominować w całości wydatków kwalifikowalnych projektu.

IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.

Preferowane projekty wpisujące się w zdiagnozowane obszary inteligentnych specjalizacji.

Preferencje uzyskają projekty realizowane na nieużytkach, terenach zlokalizowanych w pobliżu infrastruktury transportowej (autostrady, drogi szybkiego ruchu, linie kolejowe), terenach zdegradowanych, wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym i udokumentowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest wykorzystanie dostępnej infrastruktury. Konieczne jest dołączenie do wniosku o dofinansowanie projektu, dowodów, wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dotychczas dostępnej na jego terenie infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorstw. Analiza powinna zawierać informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania w przedmiotowym zakresie oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanych wskaźników dotyczących stopnia wykorzystania i efektywności wykorzystania infrastruktury.

Realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia terenów inwestycyjnych będzie podlegać uwarunkowaniom, do których zaliczyć należy ujęcie w Umowie o dofinansowanie zawieranej Beneficjentem, odpowiedniego wskaźnika

²⁶ Pod warunkiem, że został ujęty w Programie Rewitalizacji.

²⁷ Obszar typu *brown field* to nieużytek miejski. W przypadku gdy teren ten znajduje się na obszarze zdegradowanym wówczas musi zostać ujęty w Programie Rewitalizacji.

²⁸ Nie kwalifikują się inwestycje w infrastrukturę drogową dojazdową do terenów inwestycyjnych.

²⁹ Tylko jako część projektu infrastrukturalnego, polegającego na uzbrojeniu terenów pod inwestycje i tylko wtedy, gdy w efekcie nastąpi kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczonego pod inwestycje.

rezultatu mającego na celu monitorowanie wykorzystania terenu inwestycyjnego. IZ RPO – L2020 będzie dokonywać odpowiednich korekt finansowych, bądź nakładać adekwatne kary finansowe, w przypadku nieosiągnięcia zaplanowanych rezultatów bądź wskaźników rezultatu.

Wykorzystanie w całości lub części przygotowanych terenów inwestycyjnych przez duże przedsiębiorstwa skutkować będzie zmniejszeniem przyznanego dofinansowania. Redukcja wysokości wsparcia będzie proporcjonalna do obszaru wykorzystanego przez duże przedsiębiorstwa.

Nie będą wspierane projekty z zakresu promocji turystycznej oraz inwestycje w infrastrukturę drogową, dojazdową do terenów inwestycyjnych.

Obszary powojkowe, poprzemysłowe i popegeerowskie są automatycznie kwalifikowane jako zdegradowane. Beneficjent jest zobligowany do udokumentowania, iż tereny te miały wcześniej takie przeznaczenie, tj., iż na obszarach tych faktycznie stacjonowały jednostki wojskowe, zlokalizowane były zakłady przemysłowe, pegeery. Dla uwiarygodnienia tych faktów Beneficjent zobowiązany jest do przedstawienia oświadczenia potwierdzającego wcześniejsze przeznaczenie terenu oraz innego dokumentu uwiarygodniającego ten fakt, np. wypisu z Księgi Wieczystej lub odpisu z aktu notarialnego.

Mogą być realizowane także projekty rewitalizacyjne na obszarach zdegradowanych związane z kompleksowym uzbrojeniem terenów, i przeznaczonych pod inwestycje (z wyłączeniem terenów pod inwestycje mieszkaniowe) ujęte w Programach Rewitalizacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia ogólnego, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.)
  - przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.),
- podmioty, zamierzające realizować projekt na obszarze zdegradowanym, który nie został ujęty w Programie Rewitalizacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP

OPIS DZIAŁANIA/PODDZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 1.4	Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP
		<i>Poddziałanie 1.4.1</i>	<i>Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		<i>Poddziałanie 1.4.2</i>	<i>Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>
2.	Cel szczegółowy działania/poddziałania	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	<p>Celem działania/poddziałania jest zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP.</p> <p>Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw nie jest możliwy bez dywersyfikacji i rozszerzenia działalności przedsiębiorstw przede wszystkim na rynki zagraniczne. Podstawowym zadaniem jest więc rozwijanie działalności przedsiębiorstw poprzez wdrażanie nowych modeli biznesowych zwłaszcza umożliwiających międzynarodową współpracę gospodarczą. Tym bardziej, że województwo lubuskie posiada strategiczne położenie, w którym zbiegają się szlaki paneuropejskie oraz szeroką ofertę terenów inwestycyjnych. Niestety do głównych czynników utrudniających podjęcie współpracy z firmami zagranicznymi należy zaliczyć niską konkurencyjność przedsiębiorstw z sektora MŚP województwa lubuskiego, niski stopień ich ekspansywności na inne rynki, głównie zagraniczne oraz brak nowoczesnych systemów zarządzania. Ponadto wyjście z produktem poza granice regionu czy kraju wymaga zarówno nakładów finansowych, działań marketingowych jak i wiedzy w zakresie internacjonalizacji działalności czego brakuje większości lubuskim przedsiębiorcom. W związku z tym w ramach Działania zakłada się dofinansowanie kompleksowego wsparcia zarówno dla indywidualnych przedsiębiorstw, jak i grup przedsiębiorstw. Cel ten będzie realizowany w szczególności poprzez przedsiębiorstwa zainteresowane obecnością na rynkach zagranicznych (eksporterów oraz inwestorów), koncentrujące swoją działalność na rynkach zagranicznych, nastawione na wzrost eksportu i nowe rynki zbytu. Wsparcie zostanie ukierunkowane na kompleksowe przedsięwzięcia ułatwiające ekspansję na rynkach zagranicznych przedsiębiorstwom z województwa lubuskiego a także na zwiększenie świadomości konsumentów i producentów zagranicznych na temat polskiej oferty eksportowej.</p> <p>Wzmocnienie międzynarodowych powiązań gospodarczych oraz wypromowanie województwa zarówno w kraju, jak i za granicą można osiągnąć dzięki intensyfikacji działań związanych z promocją inwestycyjną i gospodarczą regionu. W ramach Działania zaplanowano wsparcie inwestycji związanych z promocją przedsiębiorstw na rynkach krajowym i międzynarodowych, promocją gospodarczą regionu w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej. Interwencja będzie polegała w głównej mierze na współfinansowaniu kosztów udziału przedsiębiorstw z sektora MŚP w targach, wystawach, misjach itp. Wzrost poziomu umiędzynarodowienia lubuskich przedsiębiorstw nastąpi także poprzez ułatwienie przedsiębiorcom a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców dostępu do wysokiej jakości nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie prowadzenia działalności eksportowej i inwestycyjnej poza granicami Polski oraz w obszarze przyciągania do Polski inwestorów zagranicznych.</p> <p>Działania na rzecz promocji oraz umiędzynarodawiania lubuskich przedsiębiorstw będą miały przede wszystkim charakter pośredni – przy współpracy z IOB lub samorządem terytorialnym (m.in. zorganizowany udział konkretnych przedsiębiorców z danej branży/</p>

			<p>funkcjonujących w obszarach inteligentnych specjalizacji regionu w targach, misjach gospodarczych, czy wystawach, w tym zagranicznych, jak również prowadzenie działań na rzecz propagowania informacji niezbędnych do ekspansji na rynkach zagranicznych). Uzupełnieniem będzie wsparcie bezpośrednie tj.: indywidualny udział MŚP w targach, misjach gospodarczych, w tym zagranicznych..</p> <p>Promocja regionu jako przyjaznego miejsca do inwestowania spowoduje zintensyfikowanie współpracy gospodarczej oraz wzrost wymiany handlowej, wpłynie zdecydowanie na wzrost inwestycyjnej atrakcyjności regionu. Efektem wsparcia powinno być także zwiększenie skali działalności gospodarczej, nawiązanie przez grupy przedsiębiorstw trwałych kontaktów międzynarodowych, co przełoży się za wzrost wielkości eksportu, zmianę jego struktury poprzez wzrost udziału eksportu na rynki europejskie. Realizacja inwestycji przyczyni się również do podejmowania dalszych inwestycji w przedsiębiorstwach.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	
4.	Lista wskaźników produktu	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie przedsiębiorstw sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4). 4. Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły zmiany organizacyjno – procesowe. 5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6).
		<p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	
6.	Typy projektów	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i></p>	<p>I. Promocja gospodarcza regionu. II. Ekspansja gospodarcza MŚP. III. Rozwój inwestycyjny regionu.</p> <p>Typ I i III można łączyć w ramach jednego projektu.</p> <p>IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>
7.	Kategoria interwencji	<p>Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP</p> <p><i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i</i></p>	66 - Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)

		<i>umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	
8.	Typ beneficjenta	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP <i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	<ul style="list-style-type: none"> – przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), – partnerstwa/zrzeszenia MŚP – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – Beneficjentami Poddziałania mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry. <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
		Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia
9.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	– przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa)
		<i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>	Nie dotyczy
		Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	Nie dotyczy
10.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP <i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	<i>Do uzupełnienia</i>
11.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP <i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	<i>Do uzupełnienia</i>

12.	Kategoria/e regionów wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 1.4	13 067 368,00
		<i>Poddziałanie 1.4.1</i>	12 067 368,00
		<i>Poddziałanie 1.4.2</i>	1 000 000,00
13.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)		W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp.
14.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)		W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp.
15.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
16.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP <i>Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT</i> <i>Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.</i>	Nie dotyczy
17.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)		Nie przewiduje się możliwości stosowania finansowania krzyżowego.
18.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych		Nie dotyczy
19.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)		W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
20.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek		Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu

		zaliczkowego.
21.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<p>Pomoc publiczna na udział MSP w charakterze wystawcy w targach, misjach gospodarczych i wystawach, w tym zagranicznych będzie udzielana w oparciu o zasady określone w art. 19 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014).</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013). Pomoc de minimis będzie udzielana na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej) oraz koszty zabezpieczenia realizacji projektu.</p> <p><u>Pomoc publiczna na tzw. „drugim poziomie”</u></p> <p>Pomoc publiczna będzie udzielana także na tzw. drugim poziomie w przypadku zorganizowanego dla MŚP udziału w targach, misjach gospodarczych – jako pomoc de minimis na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 lub jako pomoc na udział w targach na podstawie art. 19 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p>
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR.
23.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną (typ I i III projektu) – 99% kosztów kwalifikowanych projektu - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną na udział indywidualnego przedsiębiorcy z sektora MŚP w charakterze wystawcy, w targach, misjach gospodarczych i wystawach – 50% kosztów kwalifikowanych projektu - w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną na udział grupy przedsiębiorstw z sektora MŚP w charakterze wystawcy, w targach, misjach gospodarczych i wystawach – 99% kosztów kwalifikowanych (projekt realizowany przez operatora, który udziela wsparcia na zasadach i wysokości wynikających z odpowiednich programów pomocowych) <p>Pomoc de minimis – 85 % kosztów kwalifikowanych projektu</p>
24.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	<ul style="list-style-type: none"> - w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną – 1% całkowitych kwalifikowanych kosztów - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną na udział indywidualnego przedsiębiorcy z sektora MŚP w charakterze wystawcy, w targach, misjach gospodarczych i wystawach – 50% całkowitych kwalifikowanych kosztów - w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną na udział grupy przedsiębiorstw z sektora MŚP w charakterze wystawcy, w targach, misjach gospodarczych i wystawach – 1% całkowitych kwalifikowanych kosztów (projekt realizowany przez operatora) <p>Pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowanych projektu</p>
25.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Do uzupełnienia</i>
26.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	<i>Do uzupełnienia</i>
27.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
28.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
29.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych	Nie dotyczy
30.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy
31.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	<p>1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną).</p> <p>W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów</p>

		dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ³⁰
--	--	---

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.4

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji³¹

Preferowana będzie realizacja projektów w obszarach wskazanych, jako inteligentne specjalizacje regionu. **Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.**

I typ projektu Promocja gospodarcza regionu

Wsparcie projektów z zakresu promocji gospodarczej regionu (na arenie ogólnopolskiej lub międzynarodowej) w celu zwiększenia inwestycji, w tym:

- organizacja udziału MŚP w krajowych lub międzynarodowych targach, misjach gospodarczych, organizowanych w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej regionu,
- organizacja krajowych lub międzynarodowych targów, misji gospodarczych, organizowanych w ramach szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej regionu dla MŚP,
- organizacja szerokiej lub kierunkowej kampanii promocyjnej regionu o charakterze kompleksowym na rynkach międzynarodowych.

W przypadku projektów z zakresu promocji gospodarczej regionu przedsięwzięcia powinny:

- wpisywać się w strategię rozwoju województwa (**plan inwestycyjny**),
- obejmować różne działania promocyjne zmierzające do pozyskania potencjalnych inwestorów oraz promowanie wizerunku województwa lubuskiego, jako miejsca atrakcyjnego inwestycyjnie,
- mieć określony zasięg oddziaływania – obszar objęty promocją, w tym również w ramach partnerstwa.

II typ projektu Ekspansja gospodarcza MŚP

Wsparcie projektów związanych z udziałem MŚP, w charakterze wystawcy, w targach, misjach gospodarczych i wystawach, w tym zagranicznych.

W szczególności wsparcie będzie obejmowało:

- kompleksowe wsparcie indywidualnych przedsiębiorstw w zakresie ekspansji na rynki zagraniczne, lub
- kompleksowe wsparcie zorganizowanych grup przedsiębiorstw w zakresie ekspansji na rynki zagraniczne (wsparcie grup przedsiębiorstw odbywać się będzie za pośrednictwem operatora projektu).

³⁰ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. (Dz. U. L 347 z 20.12.2013).

³¹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.4.

Operator udziela wsparcia na rzecz MŚP na zasadach i w wysokości wynikających z odpowiednich programów pomocowych.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie będzie przedstawienie przez MŚP strategii rozwoju przedsiębiorstwa uwzględniającej plan rozwoju działań eksportowych wraz z harmonogramem planowanych działań eksportowych na okres 2 lat. Stworzenie takiej strategii może być przedmiotem projektu realizowanego w ramach bonu na innowację w Działaniu 1.2 Przedstawiona strategia będzie przedmiotem oceny dokonywanej przez ekspertów.

Wsparcie będzie udzielane tylko na działania uwzględnione w planie rozwoju działań eksportowych zamieszczonym w ww. strategii.

III typ projektu Rozwój inwestycyjny regionu

W ramach projektu wspierane będą działania na rzecz ułatwienia przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie niezbędnym do planowania, organizowania i realizacji eksportu i/lub inwestycji poza granicami Polski. Celem projektu są także działania na rzecz zwiększania poziomu inwestycji zagranicznych w regionie, poprzez ułatwienie potencjalnym inwestorom zagranicznym dostępu do informacji o warunkach podejmowania działalności gospodarczej w Polsce i instrumentach wsparcia rozwoju przedsiębiorczości, w tym zachętach inwestycyjnych.

Wsparcie mogą uzyskać projekty obejmujące:

- informacje na temat rynków państw trzecich, określenia potencjalnych partnerów handlowych, przygotowania ofert współpracy, wyszukiwania i doboru partnerów na wybranych rynkach zagranicznych,
- informacje niezbędne do dostosowania oferty produktowej lub usługowej do wymogów poszczególnych rynków,
- wsparcie w zakresie nawiązania współpracy technologicznej, otwierania nowych kanałów dystrybucji,
- organizację spotkań z przedsiębiorcami lub typu B2B,
- promocję przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych,
- rozwój łańcuchów dostaw.

Dofinansowanie usług doradczych dla MŚP z zakresu opracowania planów rozwoju i ekspansji działalności na nowe rynki zbytu, czy też wdrożenia modeli biznesowych będzie możliwe w ramach bonu na innowację w Działaniu 1.2.

Powyższe działania będą musiały wynikać ze strategii rozwoju przedsiębiorstwa określającej sprecyzowane potrzeby rozwojowe.

O dofinansowanie w ramach tego typu projektu będą mogli się ubiegać wnioskodawcy – operatorzy, którzy na rzecz MŚP (ostateczni odbiorcy) pozyskają informacje niezbędne dla implementacji najlepszych praktyk gospodarczych oraz ekspansji na rynki zagraniczne.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji³²

---

³² Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.4.

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu.

W celu zapewnienia, że pomoc udzielona ze środków RPO Lubuskie 2020 będzie służyła rozwojowi województwa lubuskiego wymagane będzie spełnienie warunku, by w momencie wypłaty pomocy Beneficjent (w przypadku partnerstwa – lider partnerstwa) miał zakład bądź oddział w województwie lubuskim. Zasada ta dotyczy także ostatecznych odbiorców pomocy w przypadku gdy projekt jest realizowany przez operatora (pomoc na tzw. „drugim poziomie”).

Wsparciem mogą być objęte MŚP. Brak możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączoną z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP

OPIS DZIAŁANIA		
1.	Nazwa działania /poddziałania	<i>Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP</i>
2.	Cel szczegółowy działania /poddziałania	<p>Celem działania jest zwiększone zastosowanie innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP.</p> <p>Wsparcie w ramach działania koncentrować się będzie w szczególności na wspomaganiu rozwoju sektora MŚP a zwłaszcza na wzroście wydajności pracy i efektywności produkcji. Z tego względu niezwykle istotne będzie dofinansowanie przedsięwzięć wykorzystujących nowoczesne technologie a także innych inwestycji w innowacyjne rozwiązania w zakresie produkcji i procesów zarządzania, zwłaszcza tych inwestycji, poprzedzonych realizacją prac badawczych, rozwojowych, tworzeniem prototypów czy modeli demonstracyjnych w ramach Działania 1.1. Inwestycje o charakterze wdrożeniowym (poprzedzone realizacją prac badawczo – rozwojowych) przyczynią się do lepszego włączenia</p>

		<p>efektów prac B+R do gospodarki a także do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw dzięki wykorzystaniu prac B+R. Preferowane będą projekty wspierające innowacje w inteligentnych specjalizacjach regionu. Innowacyjność przyczyni się do poprawy pozycji konkurencyjnej lubuskich przedsiębiorstw, pozwalając na ich szybki rozwój, bardziej efektywne zaspokajanie potrzeb klientów, dostosowanie do wymogów globalnej gospodarki oraz będzie prowadzić do wzrostu zatrudnienia. Priorytetowo będą traktowane inwestycje charakteryzujące się wysokim poziomem innowacji oraz dużym potencjałem rynkowym.</p> <p>W ramach działania zaplanowano również dofinansowanie inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym w zakresie ekoinnowacji. Wsparcie obejmie w szczególności: rozbudowę przedsiębiorstw, zakup nowoczesnych maszyn, urządzeń oraz sprzętu produkcyjnego w celu wprowadzenia na rynek nowych i/lub ulepszonych produktów/usług. Dofinansowaniem zostaną objęte także przedsięwzięcia służące rozwojowi produktów i usług opartych na nowoczesnych technologiach informacyjno – komunikacyjnych. Środki finansowe zostaną przeznaczone na wsparcie MŚP w zakresie tworzenia i rozwoju produktów i usług cyfrowych, w tym również na unowocześnienie ich zaplecza technicznego. Ważnym obszarem wsparcia będzie także rozwój infrastruktury związanej z wykorzystywaniem nowych technologii gromadzenia, przetwarzania, przesyłania i udostępniania danych oraz zakup licencji na oprogramowanie i sprzęt teleinformatyczny będących elementem kompleksowych działań modernizacyjnych bazy technologicznej firm. Ponadto pomoc finansowa zostanie skierowana na szersze wykorzystanie sprzedaży internetowej w działalności handlowej (aplikacje takie jak e-handel).</p> <p>W ramach Działania planuje się również wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych przyczyniających się do zwiększenia konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (decyzję w tym zakresie podejmie Zarząd Województwa Lubuskiego). Zastosowanie instrumentów finansowych wpłynie na zwiększenie efektywności środków publicznych zaangażowanych w instrumenty finansowe, poprawi efektywność oraz zwiększy skalę działania podmiotów. Dofinansowanie MŚP powinno przyczynić się do zwiększenia aktywności inwestycyjnej przedsiębiorstw, do zwiększenia skali prowadzonej działalności, tworzenia nowych miejsc pracy, a także wzrostu produkcji sprzedanej oraz potencjału rynkowego województwa.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8).
4.	Lista wskaźników produktu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1). 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2). 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3). 4. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4). 5. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6). 6. Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7). 7. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28). 8. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29).

5.	Typy projektów	<p>Typ I Wdrożenie wyników prac B+R.</p> <p>Typ II Wsparcie inwestycyjne MŚP.</p> <p>Typ III Wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych.</p> <p>Typów projektów nie można łączyć.</p> <p>IZ RPO– L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.</p>	
6.	Kategorie interwencji	<p>1 - Ogólne inwestycje produkcyjne w małych i średnich przedsiębiorstwach (MŚP)</p> <p>63 - Wsparcie dla klastrów i sieci przedsiębiorstw, z korzyścią głównie dla MŚP</p> <p>67 - Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out)</p> <p>73 - Wsparcie na rzecz przedsiębiorstw społecznych (MŚP)</p> <p>82 - Usługi i aplikacje TIK dla MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe), żywych laboratoriów, przedsiębiorstw internetowych i nowych przedsiębiorstw TIK</p>	
7.	Typ beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> - przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), - partnerstwa/zrzeszenia MŚP - podmiot wdrażający instrument finansowy. 	
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	MŚP	
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Do uzupełnienia	
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Do uzupełnienia	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	
		Ogółem	98 005 259,00 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Preferencją zostaną objęte projekty dotyczące wdrożenia prac B+R w Działaniu 1.5, będące kontynuacją badań/ prac rozwojowych przeprowadzonych w Działaniu 1.1.	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	<p>W ramach Działania wspierane będą obszary strategicznej interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ośrodki subregionalne i lokalne, - obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych. 	
14.	Tryb/y wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Tryb konkursowy. Do uzupełnienia	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross – finansingu (%) (jeśli dotyczy)	W ramach działania przewiduje się możliwość stosowania finansowania krzyżowego max do 10 % wydatków kwalifikowalnych. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji.	
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Nie dotyczy	
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych	

		<p>horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj, przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna)	<p>Wsparcie inwestycyjne sektora MŚP, w tym wdrożenie wyników prac B+R będzie udzielane na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc na usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji początkowej i/lub pomoc na usługi doradcze związane z realizacją inwestycji początkowej będzie udzielana na podstawie art. 18 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne będzie udzielana na podstawie art. 29 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013. Pomoc de minimis będzie udzielana m.in. na promocję projektu, otwarcie i prowadzenie wyodrębnionego rachunku bankowego (dotyczy płatności zaliczkowej), prace przygotowawcze oraz koszty zabezpieczenia realizacji projektu.</p> <p>Pomoc de minimis będzie udzielana także na szkolenia osób obsługujących infrastrukturę wybudowaną/zakupioną w ramach projektu (cross-financing).</p> <p>Dany typ projektu może być objęty więcej niż jednym programem pomocowym.</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	Dofinansowanie projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowanych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw (tzw. „inwestycja początkowa”³³), w tym wdrożenie wyników prac B+R zgodnie z mapą pomocy regionalnej³⁴</p> <p>45% kosztów kwalifikowanych projektu w przypadku średnich przedsiębiorstw:</p> <p>55% kosztów kwalifikowanych projektu w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc na doradztwo – 50% kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne - 50% kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>Pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowanych projektu.</p>
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	<p>Pomoc na infrastrukturę przedsiębiorstw (tzw. „inwestycja początkowa”), w tym wdrożenie wyników prac B+R: zgodnie z mapą pomocy regionalnej:</p> <p>55% kosztów kwalifikowanych w przypadku średnich przedsiębiorstw:</p> <p>45% kosztów kwalifikowanych w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw.</p> <p>Pomoc na doradztwo – 50% kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>Pomoc na innowacje procesowe i organizacyjne - 50% kosztów kwalifikowanych projektu.</p> <p>Pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowanych projektu.</p>
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	- wdrożenie wyników prac badawczo – rozwojowych w działalności przedsiębiorstw – projekty poniżej 10 mln zł całkowitej wartości w przypadku wsparcia w formie dotacji ³⁵

³³ Definicja zawarta w słowniku.

³⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. U., poz. 878).

³⁵ Projekty o całkowitej wartości powyżej 10 mln zł mogą być realizowane w ramach Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.

		- wsparcie inwestycyjne MŚP – nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowanych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	<i>Do uzupełnienia</i>
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Zastosowanie instrumentów finansowych powinno być rozważone w przypadku wsparcia inwestycji, które są potencjalnie finansowo wykonalne. Decyzja o dokonaniu wkładu z programu operacyjnego do instrumentu finansowego oparta zostanie o wyniki oceny ex ante zgodnie z art. 37 Rozporządzenia UE 1303/2013. Badanie zostało przeprowadzone w I kw. 2015 r. Zarząd Województwa Lubuskiego przyjął wstępne rekomendacje odnośnie uwzględnienia jej wyników. Szczegóły dotyczące wdrażania IF zostaną doprecyzowane w późniejszym terminie. W związku z tym w 2015 r. nie przewidziano konkursów dotyczących IF w ramach OP 1.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Zgodnie z treścią dokumentu Ocena ex-ante instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach RPO – Lubuskie 2020 w działaniu instrumenty finansowe powinny być skierowane głównie do przedsiębiorstw, które realizują projekty zakładające niższy poziom innowacyjności usługowej, produkcyjnej czy organizacyjnej. Dotacje powinny być skierowane na projekty wysoce innowacyjne a także dla beneficjentów końcowych kontynuujących przedsięwzięcia zrealizowane w ramach PI 1b.
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	
30.	Dzień rozpoczęcia kwalifikowalności wydatków	1 stycznia 2014 r. – w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną. W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności będzie wynikać z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej. Dodatkowo, do wsparcia nie mogą zostać wybrane projekty, które zostały fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed złożeniem do instytucji zarządzającej wniosku o dofinansowanie. ³⁶

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 1.5

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji³⁷

W ramach Działania **preferowana** będzie realizacja projektów w obszarach wskazanych, jako inteligentne specjalizacje regionu. **Szczegółowe zasady realizacji/wdrażania inteligentnych specjalizacji zostaną określone w Programie Rozwoju Innowacji.**

Preferencją zostaną objęte przedsięwzięcia z zakresu **ekoinnowacji**, które będą nastawione na skuteczne wykorzystanie surowców, ek zarządzanie i marketing ekologiczny.

Wsparciem mogą być objęte MŚP. Brak możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw.

W ramach Działania nie jest możliwe wsparcie zakładania działalności gospodarczej przez osoby fizyczne (dofinansowanie na ten cel można uzyskać w ramach Osi Priorytetowej 6, Działanie 6.3).

³⁶ Art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. (Dz. U. L 347 z 20.12.2013).

³⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.5.

I typ projektu Wdrożenie wyników –prac B+R

Wsparcie związane z:

- wdrożeniem własnych/nabytych wyników prac B+R (część badawcza projektu została przeprowadzona i/lub sfinansowana przez Beneficjenta ze środków własnych lub ze źródeł zewnętrznych)
- wdrożeniem wyników badań naukowych/technologii, praw do własności intelektualnej, w tym patentów, licencji, know-how lub innej nieopatentowanej wiedzy technicznej, związane z wdrażanym produktem/usługą/technologią opracowanym/ną lub zakupionym/ną w Działaniu 1.1.

Celem ww. działań jest bezpośrednie wsparcie przedsięwzięć polegających na wykorzystaniu wyników prac B+R do wprowadzenia na rynek nowych/ulepszonych produktów, usług w tym m.in. rozpoczęcia świadczenia usług opartych na wynikach prac B+R, uruchomienie nowych/innowacyjnych procesów.

Wykorzystanie /wdrożenie wyników należy rozumieć w szczególności jako ich zastosowanie do produkcji masowej (w odróżnieniu od *pierwszej produkcji*).

Typ II projektu Wsparcie inwestycyjne MŚP

Wsparcie inwestycyjne MŚP w zakresie;

- inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe i/lub wartości niematerialne i prawne związane z założeniem nowego przedsiębiorstwa lub zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego przedsiębiorstwa,
- dywersyfikacji produkcji przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych,
- stworzenia /doposażenia infrastruktury przedsiębiorstw w celu wprowadzenia zasadniczej zmiany procesu produkcyjnego oraz nowych lub ulepszonych produktów/usług, w tym również w zakresie modernizacji i wprowadzania ulepszeń mających na celu racjonalizację zużycia energii, ciepła i wody a także redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza czy budowy i/lub modernizacji zakładów do produkcji urządzeń dla sektora OZE, produkcji urządzeń do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych,
- wprowadzenia nowych technologii cyfrowych w zakresie świadczenia nowych e-usług w tym sprzedaż internetowa, (zakup sprzętu, oprogramowania, licencji usług IT).

Instrumenty o charakterze bezzwrotnym w Działaniu 1.5 przewidziane są jako forma wsparcia

- w projektach związanych z wdrożeniem wyników prac B+R, w szczególności będących kontynuacją inwestycji zrealizowanych w Działaniu 1.1,
- w projektach innowacyjnych³⁸.

---

³⁸ Projekt musi dotyczyć innowacyjności, co najmniej na poziomie województwa lubuskiego. Definicja innowacji została zamieszczona w słowniku. Na etapie oceny formalnej konieczne będzie okazanie opinii o innowacyjności sporządzonej według wzoru zamieszczonego w dokumentacji konkursowej (w przypadku jej braku wniosek zostanie odrzucony).

III typ projektu Wsparcie dostępu przedsiębiorstw do kapitału zewnętrznego poprzez rozwój instrumentów finansowych.

Opis zostanie uzupełniony po zakończeniu badania Ocena ex-ante instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2014 - 2020 oraz po podjęciu stosownej decyzji przez Zarząd Województwa Lubuskiego.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji³⁹

Pomoc w ramach Działania udzielana jest na projekty realizowane na terenie województwa lubuskiego i ma na celu wspieranie rozwoju gospodarczego i społecznego regionu.

W celu zapewnienia, że pomoc udzielona ze środków RPO Lubuskie 2020 będzie służyła rozwojowi województwa lubuskiego wymagane będzie spełnienie warunku, by w momencie wypłaty pomocy Beneficjent (w przypadku partnerstwa – lider partnerstwa) miał zakład bądź oddział w województwie lubuskim.. Zasada ta dotyczy także ostatecznych odbiorców pomocy (w przypadku pomocy na tzw. drugim poziomie”).

Wsparciem mogą być objęte MŚP. Brak możliwości wsparcia dużych przedsiębiorstw.

W ramach projektu nie ma możliwości wynajmu lub dzierżawy zakupionych środków trwałych i/lub wartości niematerialnych i prawnych innym podmiotom.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz z rynkiem wewnętrznym;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pomoc nie może być udzielona na działalność wyłączoną z możliwości otrzymania wsparcia na podstawie odpowiednich programów pomocowych.

Dodatkowe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w Regulaminie konkursu.

---

³⁹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 1.5.

2.2 OŚ PRIORYTETOWA 2. ROZWÓJ CYFROWY

Wykaz Działań w ramach Osi Priorytetowej 2

Numer Działania	Nazwa Działania
Działanie 2.1	Rozwój społeczeństwa informacyjnego

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 2. Rozwój Cyfrowy	
2.	Cele szczegółowe Osi Priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 2. Rozwój cyfrowy – „Rozwój technologii informacyjno – komunikacyjnych i wzrost ich wykorzystania przez mieszkańców regionu”.</p> <p>Cel szczegółowy Osi Priorytetowej 2. Rozwój cyfrowy – „Zwiększone zastosowanie systemów teleinformatycznych w administracji publicznej”. Cel szczegółowy realizowany jest w ramach Priorytetu Inwestycyjnego 2 c. „Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia”</p> <p>Budowa społeczeństwa informacyjnego jest jednym z elementów przyczyniających się do rozwoju regionu. Niezbędne jest więc podjęcie działań wspierających i stymulujących wdrażanie e-usług oraz wykorzystanie technik informacyjno – komunikacyjnych (TIK) w każdej dziedzinie aktywności gospodarczej, publicznej i społecznej.</p> <p>Celem działań podejmowanych w ramach Osi Priorytetowej jest maksymalne wykorzystanie ekonomicznego i społecznego potencjału TIK. Konieczne jest upowszechnianie dostępu do Internetu, który stanowi ważny element działalności gospodarczej i społecznej. Realizowane będą przedsięwzięcia mające na celu zwiększenie podaży usług internetowych świadczonych przez administrację publiczną. Dzięki zastosowaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych, mieszkańcy oraz podmioty gospodarcze uzyskają powszechny i tani dostęp do zasobów instytucji publicznych. Tworzone systemy informatyczne powinny współpracować z podobnymi systemami na poziomie centralnym, zapewniając szybką i sprawną wymianę danych pomiędzy nimi.</p> <p>Działania podejmowane w ramach Osi Priorytetowej skierowane są przede wszystkim na rozwój e-usług w zakresie: e-administracja, e-learning, e-integracja, e-kultura, e-zdrowie. Udostępnienie szerokiego zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną przyczyni się do uproszczenia załatwiania spraw urzędowych. W efekcie realizowanych działań z zakresu rozwoju e-usług publicznych poprawią się warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Realizowane działania skutecznie obniżą koszty funkcjonowania służb publicznych.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	39 202 104,00 EUR
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego

OPIS DZIAŁAŃ I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego
2.	Cel/(e) szczegółowy(e) działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest zwiększone zastosowanie systemów teleinformatycznych w administracji publicznej. Zastosowanie technologii informacyjno – komunikacyjnych służy wspieraniu innowacyjności, rozwojowi gospodarczemu zwiększeniu przejrzystości i efektywności administracji, oraz wzmocnieniu aktywności i zaangażowania obywateli w życie publiczne. Wsparcie zostanie skierowane na przedsięwzięcia związane z rozwojem elektronicznych usług publicznych w zakresie e-administracji, e-zdrowia, e-learning, e-integracji i e-kultury. Zdolność administracji publicznej do realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną jest istotnym czynnikiem poprawy jakości funkcjonowania i uzyskania postępu w tworzeniu społeczeństwa informacyjnego.</p> <p>Realizowane będą projekty polegające na udostępnieniu jak najszerszego zakresu usług publicznych świadczonych elektronicznie, umożliwiających pełną interakcję z urzędem oraz zapewniających powszechny i otwarty dostęp w postaci cyfrowej do zasobów będących w posiadaniu instytucji publicznych. Zadania te przyczynią się do przyspieszenia obiegu dokumentów związanych z elektronicznym załatwianiem spraw urzędowych, umożliwią załatwienie danej sprawy na odległość oraz ułatwią dostęp klientów do zasobów będących w posiadaniu instytucji.</p> <p>Dofinansowane będą inwestycje dotyczące archiwizacji cyfrowej oraz udostępniania on-line zasobów administracji publicznej, które upubliczniane zostaną za pomocą interoperacyjnych systemów teleinformatycznych. Wsparciem objęte zostaną przede wszystkim inwestycje dotyczące digitalizacji i udostępniania danych administracji publicznej oraz przedsięwzięcia związane z digitalizacją zasobów kulturowych i naukowych.</p> <p>Interwencją objęte zostaną również działania w zakresie cyfrowych usług publicznych w zakresie ochrony zdrowia.</p> <p>Wspierane będą działania związane z rozwojem infrastruktury informatycznej, o ile będzie ona warunkowała realizację celów projektu.</p> <p>Działania umożliwią dostęp do e-usług publicznych osobom z różnego rodzaju niepełnosprawnością.</p> <p>Wspierane będą zadania polegające na rozwoju elektronicznych usług publicznych na szczeblu regionalnym i lokalnym oraz udostępnianiu informacji sektora publicznego zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE⁴⁰. Realizowane projekty będą polegały na stworzeniu warunków umożliwiających powtórne wykorzystanie informacji znajdujących się w zasobach publicznych. Udostępnianie informacji sektora publicznego oraz zasobów kultury umożliwią wytworzenie na ich podstawie nowych usług cyfrowych przez podmioty spoza sektora publicznego.</p> <p>Priorytetowym zadaniem w realizowanych projektach jest zapewnienie bezpieczeństwa świadczonych usług, a także integracja i standaryzacja istniejących i nowopowstałych systemów informatycznych.</p> <p>Tworzone systemy informatyczne i teleinformatyczne muszą zapewniać interoperacyjność pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz w ramach różnych komponentów e-administracji. Projekty muszą realizować zalecenia wynikające z konieczności zapewnienia interoperacyjności, zawartych w Europejskiej Strategii Interoperacyjności (EIS), Europejskich Ramach Interoperacyjności (EIF) oraz Krajowych Ramach Interoperacyjności.</p> <p>Podejmowane działania mają zapewnić bezpieczeństwo przechowywania, przetwarzania i przesyłania danych cyfrowych.</p> <p>Preferowane są projekty dotyczące uruchamiania usług publicznych on-line, co najmniej na poziomie 4 interakcji – Transakcja.</p> <p>W wyniku zastosowania technologii informacyjno – komunikacyjnych ułatwiony zostanie</p>

⁴⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r., zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 175/1 z dnia 27.06.2013).

		dostęp mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych do zasobów instytucji publicznych. Podejmowane działania przyczynią się do upowszechnienia elektronicznego załatwienia spraw na odległość, a w efekcie do skrócenia czasu potrzebnego do załatwienia sprawy. Realizowane inwestycje powinny pozytywnie wpływać na rozwój przedsiębiorczości i uproszczenie procedur administracyjnych.	
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	-	
4.	Lista wskaźników produktu	<div><div>1. Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne.</div><div>2. Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 – transakcja.</div><div>3. Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego.</div></div>	
5.	Typy projektów	Udostępnienie informacji znajdujących się w zasobach publicznych oraz tworzenie i rozbudowa systemów teleinformatycznych służących upowszechnianiu dostępu do zasobów administracji publicznej.	
6.	Kategorie interwencji	<div>78 - Usługi i aplikacje w zakresie e-administracji (w tym elektronicznych zamówień publicznych, informatycznych środków wsparcia reformy administracji publicznej, bezpieczeństwa cybernetycznego, środków na rzecz zaufania i ochrony prywatności, e-sprawiedliwości i demokracji elektronicznej)</div> <div>79 - Dostęp do informacji sektora publicznego (w tym otwartych danych w zakresie e-kultury, bibliotek cyfrowych, zasobów cyfrowych i turystyki elektronicznej)</div> <div>81 - Rozwiązania informatyczne na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia się oraz usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka i nowoczesne technologie w służbie osobom starszym)</div>	
7.	Typ Beneficjenta	<div><div><div><div><div><div>– przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) wyłącznie w formule partnerstwa publiczno-prywatnego,</div><div>– jednostki samorządu terytorialnego (JST), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,</div><div>– jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,</div><div>– spółki prawa handlowego będące własnością JST,</div><div>– podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ (z wyłączeniem MSP),</div><div>– publiczne i niepubliczne szkoły wyższe,</div><div>– jednostki naukowe,</div><div>– jednostki badawczo-rozwojowe,</div><div>– instytucje kultury,</div><div>– jednostki administracji rządowej oraz jednostki im podległe⁴¹,</div><div>– organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje i stowarzyszenia,</div><div>– pozostałe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,</div><div>– kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,</div><div>– jednostki Policji,</div><div>– jednostki Straży Pożarnej,</div><div>– jednostki Lasów Państwowych</div></div></div><div>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania.</div></div></div></div>	
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	<div>Region słabiej rozwinięty</div> <div>Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego</div>	<div>Ogółem</div> <div>39 202 104,00</div>

⁴¹ Projekty administracji rządowej będą mogły uzyskać wsparcie w ramach RPO wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego.

12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy . Do uzupełnienia
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego nie mogą przekroczyć 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych ponoszonych na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego – pomoc publiczna na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w zakresie wsparcia digitalizacji zasobów kulturowych.
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	w przypadku projektów objętych pomocą publiczną ⁴² do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej

⁴² Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego

	(jeśli dotyczy)	
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 2.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Udostępniane cyfrowo zasoby ISP objęte projektem powinny być dostępne bezpłatnie dla grup docelowych. W przypadku płatnego udostępniania zasobów wymagane jest przedstawienie uzasadnienia konieczności pobierania opłat.

Projekty muszą mieć charakter e-usług świadczonych dla obywateli

Inwestowanie w tzw. twardą infrastrukturę (wyłącznie sprzęt i wyposażenie) jest możliwe jedynie w przypadku, gdy warunkuje to realizację celów projektu, zaś przeprowadzona analiza wskazuje niedostępność zasobów w ramach administracji publicznej.

Projekt powinien zapewnić interoperacyjność pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz w ramach różnych komponentów e-administracji.

Projekt musi zapewniać realizację zaleceń, wynikających z konieczności zapewniania interoperacyjności, zawartych w **Europejskiej Strategii Interoperacyjności (EIS)**, **Europejskich Ramach Interoperacyjności (EIF)** oraz **Krajowych Ramach Interoperacyjności**.

Wspierane inwestycje dotyczące e-usług w zakresie usług medycznych świadczonych na odległość muszą być zgodne z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi. Dofinansowanie nie może zostać przyznane na inwestycje zagrożone ryzykiem braku wdrożenia lub poważnych opóźnień, spowodowanym niejednoznacznością przepisów prawa. Kryteria stosowane podczas oceny projektów będą zapewniać, że nie istnieje żadna niejasność prawna w odniesieniu do planowanych e-usług, mogąca blokować bądź utrudniać wdrożenie projektu (ze szczególnym uwzględnieniem inwestycji w zakresie e-zdrowia).

Rekomendacje **Zespołu ds. koordynacji powołanego przez Ministra Administracji i Cyfryzacji** w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa będą brane pod uwagę przy opracowywaniu kryteriów wyboru (zatwierdzanych przez Komitet Monitorujący RPO).

Projekty administracji rządowej zespółonej i niezespółonej będą mogły uzyskać wsparcie wyłącznie w sytuacji, w której projekt nie będzie miał zasięgu krajowego.

Przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Projekty w zakresie e-zdrowia są kwalifikowalne, jeśli są zgodne z Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań), uzgodnionym przez Komitet Sterujący. W przypadku projektów z zakresu e-zdrowia dotyczących opieki szpitalnej ograniczających się wyłącznie do danej konkretnej jednostki lub grupy jednostek (czyli nie chodzi tu o projekty "systemowe"), projekty mogą dotyczyć jednostek, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych.

Typ projektu – Udostępnienie informacji znajdujących się w zasobach publicznych oraz tworzenie i rozbudowa systemów teleinformatycznych służących upowszechnianiu dostępu do zasobów administracji publicznej, polegające na:

- budowa, przebudowa lub wyposażenie inwestycyjne regionalnych lub lokalnych centrów zarządzania sieciami,
- budowa i wdrażanie platform usług elektronicznych dla zintegrowanego systemu wspomagania zarządzania na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym,
- archiwizacja danych, digitalizacja i cyfryzacja zasobów, otwarcie publicznych zasobów w celu ponownego wykorzystania,
- uruchomienie platform wymiany informacji pomiędzy podmiotami (administracja publiczna, przedsiębiorstwa, ośrodki zdrowia, służby porządkowe i ratownicze oraz obywatelami) zapewniających bezpieczeństwo przesyłanych danych,
- rozwój elektronicznych platform usług administracji publicznej,
- digitalizacja i udostępnienie zasobów kultury,
- tworzenie i rozbudowa systemów informacji przestrzennej (GIS),
- inwestycje w infrastrukturę służącą zwiększeniu stopnia cyfryzacji, komunikacji i bezpieczeństwa przechowywania danych (w tym projekty z zakresu: e-zdrowia, e-administracji, etc.)
- rozwój elektronicznych usług dla ludności – tworzenie i wdrożenie interaktywnych usług administracji elektronicznej w instytucjach publicznych,
- podnoszenie bezpieczeństwa świadczonych usług elektronicznych oraz wdrożenie podpisu elektronicznego, elektronicznej pieczętki i inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych w instytucjach publicznych,
- tworzenie, rozwój istniejących i wdrażanie interaktywnych usług umożliwiających sprawny i bezpieczny dostęp do zasobów danych i informacji publicznej ,
- wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów w instytucjach publicznych,
- tworzenie nowych, udostępnianie i udoskonalanie istniejących cyfrowych baz danych oraz systemów elektronicznej archiwizacji w instytucjach publicznych,
- zastosowanie w ochronie zdrowia oraz w opiece nad osobami starszymi technologii informacyjnych i komunikacyjnych poprzez rozwój aplikacji telemedycznych (e-zdrowie, e-opieka), w tym m.in. sprawozdawczości medycznej, sprawozdawczości w zakresie rozliczeń finansowych, elektronicznych

kart zdrowia, elektronicznych recept, a także usług informacyjnych, np. telekonsultacje, rejestracja przez Internet, itp.,

- tworzenie interaktywnych systemów informacyjnych, w tym m.in. z zakresu turystyki i kultury, środowiska przyrodniczego (w tym monitoring środowiskowy) – projekty muszą mieć charakter e-usług świadczonych dla obywateli,
- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych, archiwalnych oraz zasobów wirtualnych muzeów, galerii, fonotek, fototek, cyfrowych bibliotek itp.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

Dopuszcza się realizację projektów, obejmujących dwa lub więcej z wymienionych powyżej rodzajów projektów.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.3 OŚ PRIORYTETOWA 3. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 3.

Numer działania/ poddziałania	Nazwa działania/poddziałania
3.1	Odnawialne źródła energii
3.2	Efektywność energetyczna
3.2.1	<i>Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
3.2.2	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
3.2.3	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra</i>
3.3	Ograniczenie niskiej emisji w miastach
3.3.1	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
3.3.2	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
3.3.3	<i>Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra</i>
3.4	Kogeneracja

1.	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 3. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA (Cel tematyczny 4 Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach)
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 3:</p> <p>Przejście na gospodarkę niskoemisyjną poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i wzrost efektywności energetycznej.</p> <p>Cele szczegółowe OP 3:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zwiększony udział produkcji energii z OZE na terenie województwa lubuskiego (PI 4a Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii) Zwiększona efektywność energetyczna budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (PI 4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym, Działanie 3.2 Efektywność energetyczna) Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz ograniczenie odpływu pasażerów komunikacji publicznej (PI 4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu, Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach) Zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji (PI 4g Promowanie wykorzystywania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe, Działanie 3.4 Kogeneracja) <p>Do spodziewanych rezultatów, przeprowadzonych w ramach OP 3 działań, należy zaliczyć:</p> <ol style="list-style-type: none"> Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii przy uwzględnieniu dystrybucji i wytwarzania energii oraz budowy instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw, co doprowadzi do przekształcenia gospodarki w kierunku niskoemisyjnym oraz zwiększy regionalne, a przede wszystkim lokalne bezpieczeństwo energetyczne. Ponadto, zagospodarowanie lokalnych zasobów poprzez zwiększenie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych przyczyni się również do powstania nowych miejsc pracy oraz rozwoju energetyki w kierunku zrównoważonym. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej doprowadzi do racjonalizacji zużycia energii, wpłynie na efektywne jej wykorzystanie oraz spowoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Rezultatem przeprowadzonych działań będzie zwiększenie liczby zmodernizowanych energetycznie budynków i osiągnięcie wysokiego wskaźnika energooszczędności,

		<p>redukcja lub ustabilizowanie zużycia energii pierwotnej.</p> <p>3. Zwiększenie oszczędności energii oraz zmniejszenie niskiej emisji w miejskim transporcie publicznym, m.in. poprzez modernizację środków komunikacji miejskiej, budowę ścieżek rowerowych mających pełnić funkcje korytarzy transportowych będących alternatywą dla innych środków transportu oraz wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców regionu. Rezultatem przedsięwzięć będzie zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery, których źródłem jest niska emisja, najczęściej występująca w ośrodkach silnie zurbanizowanych i uprzemysłowionych.</p> <p>4. Rozwój wysokosprawnej kogeneracji, opartej w szczególności na źródłach odnawialnych przy jednoczesnym wykorzystaniu bogactw naturalnych województwa lubuskiego, będzie istotnym elementem zrównoważonego rozwoju, przyczyni się również do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, zużycia energii pierwotnej oraz zwiększenia udziału OZE</p> <p>Realizacja OP 3 przyczyni się do osiągnięcia celu głównego Umowy Partnerstwa: <u>zwiększenie konkurencyjności gospodarki</u> oraz celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zmniejszenie emisyjności gospodarki, – zwiększenie stabilności dostaw energii elektrycznej i gazu ziemnego <p>oraz celu głównego: <u>poprawa spójności społecznej i terytorialnej</u>, cel szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie krajowym. <p>W ramach Priorytetów Inwestycyjnych realizowanych w zakresie Celu Tematycznego 4 przedsięwzięcia ukierunkowane są na zmniejszenie emisyjności gospodarki, zwiększenie efektywności energetycznej budynków, zwiększenie stabilności dostaw energii, dywersyfikację źródeł energii poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, poprawę dostępu i jakości systemu transportowego. W ramach PI Osi 3 największy nacisk położony będzie na realizację specjalizacji – zielona gospodarka. W najlepszy sposób odzwierciedla ona zakres wsparcia zaplanowany w ramach OP 3 dla CT 4.</p> <p>Zgodnie z priorytetami rozwojowymi określonymi na poziomie unijnym, ale również w strategicznych dokumentach regionalnych, zadania w zakresie budowania gospodarki niskoemisyjnej są obszarem wymagającym znacznej uwagi. Zważywszy na duże potrzeby zdiagnozowane w województwie lubuskim w zakresie zwiększenia produkcji energii elektrycznej i konieczności dywersyfikacji źródeł jej pozyskiwania, poprawy efektywności energetycznej oraz promowania strategii niskoemisyjnych (miedzy innymi w zakresie transportu publicznego, oświetlenia ulic, etc.), interwencja w obszarze wsparcia odpowiadającego CT 4, jest silnym akcentem w ramach RPO-Lubuskie 2020. W związku z potrzebami inwestycyjnym wynikającymi z zakresu OP 3 oraz wymogami KE dotyczącymi koncentracji tematycznej (tzw. ring-fencing), alokacja na ten cel została przewidziana na poziomie 16,57% środków EFRR (co stanowi 11,90% łącznego wsparcia UE w skali całego RPO-L2020)</p>	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	108 005 260,00
5.	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.1	Odnawialne źródła energii
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 3.1	<p>Cel szczegółowy:</p> <p>Zwiększony udział produkcji energii z OZE na terenie województwa lubuskiego.</p> <p>W ramach przedmiotowego Działania wsparciem objęte zostaną przede wszystkim przedsięwzięcia dotyczące budowy nowych źródeł wytwórczych – ciepłych oraz wytwarzających energię elektryczną. Do grupy źródeł wytwórczych należy zaliczyć przede wszystkim źródła wykorzystujące energię geotermalną, wiatrową, wodną, słoneczną oraz energię pochodzącą z biomasy i biogazu. Dzięki realizacji inwestycji w tym zakresie zwiększy się liczba nowych instalacji OZE oraz wzrośnie poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych, co będzie miało istotny wpływ na wzmocnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz wzrost nowych mocy wytwórczych.</p> <p>Pomoc finansowa skierowana zostanie również na działania związane z budową instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw (drugiej oraz trzeciej generacji), a także rozbudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej.</p> <p>Inwestycje dotyczące budowy oraz modernizacji elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia umożliwią przyłączenie jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.</p> <p>Realizacja projektów w ramach przedmiotowego Działania będzie uzależniona od potencjału regionu dla różnych obszarów OZE oraz ich oddziaływania na środowisko, które zostały określone w <u>Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego</u>. Zadania inwestycyjne powinny być <u>zgodne z zapisami powyższej Strategii, w szczególności z Celem strategicznym CS2. Wzrost udziału czystej energii</u>.</p> <p>Wśród typów działań przewidzianych w ramach Działania 3.1 należy zaliczyć wytwarzanie energii cieplnej i elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, w tym ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza związanej z wytwarzaniem i wykorzystaniem energii.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.1	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE 2. Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30) 3. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1) 4. Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii
5.	Typy projektów	Działanie 3.1	<p>Typ I: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej</p> <p>Typ II: Budowa oraz modernizacja elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia</p> <p>Typ III: Budowa instalacji do produkcji biokomponentów lub biopaliw drugiej i trzeciej generacji</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>

6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.1	<p>5 – Energia elektryczna (magazynowanie i przesył)</p> <p>9 – Energia odnawialna: wiatrowa</p> <p>10 – Energia odnawialna: słoneczna</p> <p>11 – Energia odnawialna: z biomasy</p> <p>12 – Pozostałe rodzaje energii odnawialnej (w tym hydroelektryczna, geotermalna i morska) oraz integracja energii odnawialnej (w tym magazynowanie, zamiana energii elektrycznej na gaz oraz infrastruktura wytwarzania energii odnawialnej z wodoru)</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe – Instytucje kultury – Operatorzy systemu dystrybucyjnego – Właściciele/zarządcy wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – Rolnicy prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Grupy producentów rolnych – Jednostki organizacyjne JST (ośrodki doradztwa rolniczego) – Organy administracji państwowej prowadzące szkoły (szkoły rolnicze) – Rybacy śródlądowi oraz hodowcy ryb (w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym) prowadzący zarejestrowaną działalność gospodarczą – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje <p>W ramach Działania 3.1 projekty będą realizowane również na zasadzie partnerstwa z udziałem Partnerów, będących podmiotami wymienionymi w katalogu Beneficjentów</p> <p>O środki mogą ubiegać się również jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 3.1	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.1	19 601 052,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIŚ w zakresie inwestycji dotyczących wytwarzania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych o mocy większej niż dopuszczona w ramach RPO oraz inwestycji realizowanych przez OSD w zakresie sieci dystrybucyjnej o napięciu od 110 kV.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy

14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.1	Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	W ramach Działania 3.1 przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.1	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁴³ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u> . Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.1	Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców. Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp

⁴³ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

			<p>w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁴⁴	Działanie 3.1	<p>Pomoc inwestycyjna w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz wysokosprawnej kogeneracji w ramach regionalnych programów operacyjnych będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 40 oraz 41 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>Pomoc inwestycyjna w zakresie infrastruktury energetycznej w ramach regionalnych programów operacyjnych będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, na podstawie art. 48 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>Pomoc inwestycyjna na rozwój przedsiębiorczości w ramach regionalnych programów operacyjnych będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 21 oraz 22 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>Pomoc <i>de minimis</i> będzie przyznawana na podstawie programu pomocowego przygotowanego przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanego na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013).</p>
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁴⁵ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.1	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁴⁶ .

⁴⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁴⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁴⁶ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.1	
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.1	Obszary niezbędnej interwencji w zakresie zastosowania instrumentów finansowych, ich rodzaju oraz typów beneficjentów mogących korzystać ze wsparcia zostały określone w badaniu, które miało na celu zdiagnozowanie i wskazanie nieprawidłowości rynku utrudniających podmiotom dostęp do finansowania zewnętrznego inwestycji. IF zastosowane zostaną w całości wsparcia przewidzianego w PI 4a
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.1	
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.1	

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁴⁷

W trakcie oceny będą brane pod uwagę aspekty dotyczące lokalizacji inwestycji wspieranych w ramach PI 4a względem obszarów Natura 2000 (w szczególności obszarów specjalnej ochrony ptaków) oraz szlaków migracyjnych zwierząt.

Realizacja zadań w ramach przedmiotowego Działania będzie zależna od potencjału regionu dla różnych obszarów odnawialnych źródeł energii oraz ich oddziaływania na środowisko, które zostały określone w Strategii Energetyki Województwa Lubuskiego. Projekty powinny być zgodne z zapisami ww. dokumentu, w szczególności z Celem strategicznym CS2 Wzrost udziału czystej energii.

W ramach PI 4a nie przewiduje się dofinansowania dużych projektów.

I typ projektu: Budowa nowoczesnych lokalnych źródeł OZE, w tym małych źródeł wytwarzania energii z OZE, wpisujących się w rozwój generacji rozproszonej, w tym podłączenie instalacji do sieci dystrybucyjnej

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę nowych źródeł wytwórczych – cieplnych (np. z wykorzystaniem energii geotermalnej, słonecznej, biomasy i biogazu),

⁴⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.1

- budowę nowych źródeł wytwórczych wytwarzających energię elektryczną (np. z wykorzystaniem energii wiatrowej, wodnej, słonecznej),
- przyłączanie jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Pomoc zostanie przeznaczona na instalacje OZE, których moc wyniesie:

- en. wodna (do 5 MWe),
- en. wiatru (do 5 MWe),
- en. słoneczna (do 2 MWe/MWth),
- en. geotermalna (do 2 MWth),
- en. biogazu (do 1 MWe),
- en. biomasy (do 5 MWth/MWe).

Minimalna moc instalacji jaką należy zastosować w projektach, które mogą ubiegać się o wsparcie:

- instalacje wykorzystujące energię wodną – na poziomie 0,15 MWe,
- instalacje wykorzystujące pozostałe rodzaje energii – na poziomie 0,5 MWe/MWth.

Realizacja przedsięwzięć w ramach Działania 3.1 w zakresie zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych, przewiduje budowę jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej wykorzystujących energię wiatru, biomasę i biogaz, a także energię słońca, geotermii oraz wody (wyłącznie na już istniejących budowlach piętrzących lub wyposażonych w hydroelektrownie, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej drożności budowli dla przemieszczeń fauny wodnej).

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele OP 3. Istotna będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji wytwórczej. Dodatkowo o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągnięte rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych.

Energetyka wodna będzie również podlegała pewnym ograniczeniom, tj. pomoc zostanie przewidziana zarówno dla istniejących hydroelektrowni, jak i przy wykorzystaniu istniejących budowli piętrzących – z jednoczesnym uwzględnieniem zakazu wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele pozyskania energii.

Projekty związane z energią wodną będą musiały być realizowane z uwzględnieniem postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej (tj. Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), w tym szczegółowych wymagań dla projektów z zakresu gospodarki wodnej określonych dla PI 5b.

Realizacja inwestycji w zakresie źródeł wytwórczych opartych na biomasie, w związku z dodatkową emisją pyłu, będzie dodatkowo uzależniona od zastosowania wydajnych systemów spalania, czy efektywnych systemów wychwytywania pyłów. W tym zakresie szczególnie będą brane pod uwagę zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2008 r., Nr 152, str. 1) („Dyrektywa CAFE”) oraz przepisy krajowe traktujące o ochronie powietrza.

W przypadku projektów zlokalizowanych na obszarach , na których zgodnie z programem ochrony powietrza, występują przekroczenia poziomu PM10, instalacje do spalania biomasy będą mogły uzyskać wsparcie, wyłącznie po uprzednim potwierdzeniu, że zastosowane rozwiązania technologiczne (dot. systemów spalania

oraz wychwytywania pyłów), zapewniają odpowiedni poziom emisji. Powyższa kwestia zostanie uregulowana w kryteriach wyboru projektów.

Ponadto, w ramach inwestycji dotyczących źródeł wytwórczych opartych na biomasie, preferowane będą inwestycje nieprzewidujące współspalania węgla i biomasy. Powyższy warunek będzie miał odzwierciedlenie w kryteriach wyboru projektów.

II typ projektu: Budowa oraz modernizacja elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia

W ramach typu II będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia,
- rozbudowę/modernizację elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia.

Projekty realizowane przez OSD (operatorów systemu dystrybucyjnego) dotyczące sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia.

W związku z faktem, iż stan sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia na terenie województwa lubuskiego jest dość zróżnicowany (identyfikowane są tereny, na których sieć jest wyeksploatowana i wymaga podjęcia niezbędnych prac modernizacyjnych), ponadto sieć SN jest słabo rozbudowana lub posiada zbyt małą przepustowość, natomiast linia 400 kV (sieć NN) przebiega przez teren województwa wyłącznie tranzytowo, województwo lubuskie posiada zbyt mały dostęp do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. W kontekście występującego niedoboru oraz złego stanu sieci przesyłowej i dystrybucyjnej, istotnym elementem działań podejmowanych w ramach PI 4a, będą inwestycje uwzględniające problemy związane z dystrybucją energii. Inwestycje skupiające się wokół budowy oraz modernizacji elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych średniego oraz niskiego napięcia umożliwią przyłączanie nowych jednostek wytwórczych OZE do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Wsparcie w zakresie rozbudowy systemu elektroenergetycznego na terenie województwa będzie dotyczyło zarówno samych instalacji przyłączeniowych (nowe instalacje OZE), jak również budowy/modernizacji dystrybucyjnej infrastruktury sieciowej w celu realizacji inwestycji w OZE.

III typ projektu: Budowa instalacji do produkcji biokomponentów lub biopaliw drugiej i trzeciej generacji

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę instalacji do produkcji biokomponentów (drugiej i trzeciej generacji),
- budowę instalacji do produkcji biopaliw (drugiej i trzeciej generacji).

Pomoc finansowa skierowana zostanie na działania związane z budową instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw. W przypadku inwestycji dotyczących biopaliw, dofinansowanie uzyskają wyłącznie biopaliw drugiej oraz trzeciej generacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁴⁸

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

---

⁴⁸ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.1

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁴⁹, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

---

⁴⁹ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Działanie 3.2 Efektywność energetyczna

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.2	Efektywność energetyczna
		Poddziałanie 3.2.1	<i>Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		Poddziałanie 3.2.2	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
		Poddziałanie 3.2.3	<i>Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra</i>
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 3.2 Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	<p>Celem szczegółowym jest zwiększona efektywność energetyczna budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym.</p> <p>W ramach przedmiotowego Działania wsparciem zostaną objęte projekty polegające na głębokiej modernizacji energetycznej budynków, poprzez ocieplanie obiektów użyteczności publicznej oraz mieszkaniowych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej, modernizację oświetlenia. Planowana interwencja będzie obejmowała także budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia w budynkach użyteczności publicznej.</p> <p>Wsparciem będą objęte budynki mieszkalne wielorodzinne (m.in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką – prawie 70% luką remontową) oraz budynki użyteczności publicznej, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne.</p> <p>Głęboka modernizacja energetyczna budynków powinna zostać oparta o system monitorowania i zarządzania energią, a także uwzględniać wysokosprawne źródła ciepła, w tym wymianę źródeł ciepła.</p> <p>Zaplanowana interwencja będzie obejmowała przebudowę systemów grzewczych (włącznie z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz klimatyzacji i wentylacji (w tym budowy układów odzysku ciepła z wywiewanego powietrza wentylacyjnego w nowobudowanych obiektach użyteczności publicznej oraz podawanych gruntownej renowacji), a także instalacji odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach i instalacji systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE.</p> <p>Ponadto, środki zostaną przeznaczone także na przygotowanie audytów energetycznych dla sektora publicznego i mieszkaniowego, które stanowią będą niezbędny element dla przeprowadzenia inwestycji.</p> <p>Ze względu na kompleksowy charakter przyszłych projektów, modernizacja może w sobie zawierać: przegrody zewnętrzne i termoizolację budynków, ogrzewanie pomieszczeń, schładzanie pomieszczeń, ciepłą wodę użytkową, a także systemy wentylacyjne oraz oświetleniowe.</p> <p><u>Wsparcie otrzymają także projekty będące kontynuacją inwestycji</u>, których przedmiotem było np. jedynie docieplenie budynków czy wymiana pokrycia dachu. Będą to projekty stanowiące uzupełnienie inwestycji wymagających kontynuacji, których celem będzie zrealizowanie wskazań audytu energetycznego.</p> <p>Projekty realizowane w ramach przedmiotowego Działania powinny zawierać kryteria dotyczące efektywności energetycznej ujęte w Dyrektywie 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych. Mając na uwadze powyższe, podczas realizacji zadań inwestycyjnych w szczególności należy mieć na uwadze konieczność instalowania indywidualnych liczników grzewczych w budynkach wielorodzinnych/wielomieszkaniowych podłączonych do sieci ciepłowniczej, a także przeprowadzenia prac renowacyjnych wraz z zamontowaniem zaworów termostatycznych w tych budynkach (w przypadku braku wcześniejszych działań w tym zakresie).</p> <p>W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby, wsparcie może zostać udzielone na inwestycje polegające na montażu instalacji wykorzystujących kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe. Realizacja przedmiotowych działań musi przyczyniać się</p>

			<p>do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie jest uzasadnione ekonomicznie.</p> <p>Realizacja zadań wpłynie na obniżenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez poprawę efektywności energetycznej w istniejących obiektach użyteczności publicznej i mieszkaniowych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.2 Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34) 2. Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.2 Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	1. Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków 2. Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)
5.	Typy projektów	Działanie 3.2 Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	<p>Typ I: Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p> <p>Typ II: Głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach</p> <p>w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;</p> <p>poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem.</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.2 Poddziałanie 3.2.1 Poddziałanie 3.2.2 Poddziałanie 3.2.3	13 – Renowacja infrastruktury publicznej dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia 14 – Renowacja istniejących budynków mieszkalnych dla celów efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i środki wsparcia
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.2	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST – Właściciele/zarządcy budynków mieszkaniowych – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020

		<i>Poddziałanie 3.2.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST – Właściciele/zarządcy budynków mieszkaniowych wielorodzinnych (bez względu na typ podmiotu który jest właścicielem/zarządcą budynku) – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
		<i>Poddziałanie 3.2.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST
		<i>Poddziałanie 3.2.3</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST – Właściciele/zarządcy budynków mieszkaniowych wielorodzinnych (z wyłączeniem spółdzielni oraz wspólnot mieszkaniowych, które kwalifikują się do wsparcia na poziomie krajowym, tj. w ramach POIiŚ). – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE w formie (EPC Energy Performance Contracting) umów o poprawę efektywności energetycznej, o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020. – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie</i>	Nie dotyczy

		3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.2	39 202 104,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.1	25 406 104,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.2	5 756 170,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.3	8 039 830,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z Linii Demarkacyjnej oraz zapisów Strategii ZIT.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2	W ramach Działania będą wspierane miejskie obszary funkcjonalne Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry (w ramach ZIT) ⁵⁰ oraz obszary strategicznej interwencji (OSI): ośrodki subregionalne i lokalne oraz obszary wiejskie w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.1	Obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne, - ośrodki subregionalne i lokalne, - obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.2	Miejski obszar funkcjonalny Gorzowa Wlkp. w ramach Strategii ZIT
		<i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Tryb konkursowy Do uzupełnienia
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i>	W ramach Działania 3.2 przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania

⁵⁰ Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

		3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁵¹ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>

⁵¹ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁵²	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Pomoc publiczna na projekty wspierające efektywność energetyczną w budynkach będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 39 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Pomoc inwestycyjna na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych, zastosowanie norm surowszych niż normy unijne lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 36 oraz 37 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁵³ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Min15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁵⁴ .
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.1 <i>Poddziałanie</i> 3.2.2 <i>Poddziałanie</i> 3.2.3	Nie dotyczy

⁵² Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁵³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁵⁴ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	-
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	Obszary niezbędnej interwencji w zakresie zastosowania instrumentów finansowych, ich rodzaju oraz typów beneficjentów mogących korzystać ze wsparcia zostaną określone w badaniu, które ma na celu zdiagnozowanie i wskazanie nieprawidłowości rynku utrudniających podmiotom dostęp do finansowania zewnętrznego inwestycji. Wyniki badania zostaną uwzględnione w niniejszym dokumencie po podjęciu decyzji przez IZ RPO w tej sprawie
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.2 <i>Poddziałanie 3.2.1</i> <i>Poddziałanie 3.2.2</i> <i>Poddziałanie 3.2.3</i>	

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁵⁵

Kluczowe w ramach oceny projektów będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będą także inne osiągane rezultaty w stosunku do planowanych nakładów finansowych (np. wielkość redukcji CO₂). Wzmocnieniu efektów realizowanych projektów służyć będzie wdrożenie inteligentnych systemów zarządzania energią w oparciu o technologie TIK.

Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który może stanowić element projektu wspieranego w ramach PI 4c (dla projektów polegających na kontynuacji uprzednio zrealizowanych inwestycji związanych

⁵⁵ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.2

z podniesieniem efektywności energetycznej, niezbędne będzie przygotowanie nowego audytu energetycznego, który określi zakres prac niezbędnych do realizacji w ramach uzupełnienia inwestycji już zrealizowanych).

Projekty realizowane w ramach Działania 3.2 powinny zawierać kryteria dotyczące efektywności energetycznej ujęte w Dyrektywie 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej. Wszelkie inwestycje powinny spełniać unijne standardy i przepisy w zakresie ochrony środowiska. Ponadto projekty muszą być zgodne z opracowanymi przez Beneficjentów planami gospodarki niskoemisyjnej (opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej jest warunkiem otrzymania wsparcia na działania w zakresie termomodernizacji budynków lub na wykorzystanie odnawialnych źródeł energii).

W zakresie głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków preferowane będą projekty charakteryzujące się najlepszą efektywnością energetyczną, to jest projekty zwiększające efektywność energetyczną powyżej 60%, natomiast projekty z zakresu głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej zwiększające efektywność energetyczną poniżej 25% nie będą kwalifikowały się do dofinansowania.

Głęboka, tj. kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wielorodzinnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne w zakresie związanym m.in. z:

- ociepleniem obiektu,
- wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła), przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji,
- instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby (potencjalne usprawnienia powinny wynikać z audytu energetycznego sporządzonego dla danego budynku), wsparcie może zostać udzielone na inwestycje polegające na modernizacji/ wymianie dźwigów osobowych oraz osobowo – towarowych, jednak wyłącznie jako element kompleksowego projektu (koszty związane z wdrożeniem planowanych usprawnień, nie będą mogły stanowić podstawowego kosztu całej inwestycji) . Jednocześnie należy wskazać, iż inwestycje związane z wyposażeniem w windy budynków dotychczas ich pozbawionych, nie będą traktowane jako przedsięwzięcia służące poprawie efektywności energetycznej i w związku z powyższym, nie będą mogły uzyskać wsparcia w ramach Działania 3.2 *Efektywność energetyczna*.

Projekty związane z termomodernizacją szpitali powinny być zgodne z kierunkowymi zasadami wyboru projektów obowiązującymi dla wsparcia infrastruktury zdrowotnej, określonymi dla PI 9a i mogą dotyczyć tylko obiektów, których funkcjonowanie będzie uzasadnione w kontekście map potrzeb zdrowotnych opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia.

W odniesieniu do wymiany źródeł ciepła mają zastosowanie następujące zasady:

- Wsparcie projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalnego paliwa).
- Inwestycje w tym zakresie powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 roku minimalnym poziomem efektywności energetycznej

i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

- Inwestycje w kotły spalające biomasę, w związku z dodatkową emisją pyłu, będą możliwe do realizacji pod warunkiem zastosowania wydajnych systemów spalania, czy efektywnych systemów wychwytywania pyłów. W tym zakresie szczególnie będą brane pod uwagę zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 roku w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz. U. UE L z dnia 11 czerwca 2008 r., Nr 152, str. 1) („Dyrektywa CAFE”) oraz przepisy krajowe traktujące o ochronie powietrza.
- Priorytetowo wspierane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.
- Wsparcia nie otrzymają projekty polegające na zainstalowaniu urządzeń grzewczych zasilanych węglem.
- Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń.

Preferowane będzie wsparcie udzielane poprzez ESCO - to jest podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. W zakresie przeciwdziałania ubóstwu energetycznemu preferowane będą projekty realizowane np. na obszarach szczególnie zagrożonych występowaniem zjawiska ubóstwa energetycznego, projekty realizowane przez podmioty zarządzające mieszkaniem socjalnymi lub w sektorze budownictwa socjalnego.

Przed rozpoczęciem prac remontowych lub termomodernizacyjnych, powinna zostać sporządzona inwentaryzacja przyrodnicza w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w celu uniknięcia nieumyślnego zniszczenia schronień tych ptaków podczas prac budowlanych. W przypadku konieczności zniszczenia schronień ptaków gatunków chronionych należy zwrócić się do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wydanie stosownego zezwolenia, a także zapewnić tym ptakom zastępcze miejsca lęgowe. Podczas prowadzenia prac wskazane jest zawieszenie budek lęgowych w miejscach, w których dotychczas miały swoje lęgi ptaki gatunków chronionych. Termin i sposoby wykonywania tych prac powinien uwzględniać okres lęgów, rozrodu i hibernacji gatunków chronionych. W przypadku konieczności zamontowania kratki w otworach wentylacyjnych budynków, uniemożliwiających ptakom powrót do miejsc lęgowych, z których korzystały w poprzednich latach, inwestor winien zapewnić stosowne budki lęgowe.

Wsparcie w ramach Działania 3.2 mogą również otrzymać projekty będące kontynuacją uprzednio zrealizowanych inwestycji związanych z podniesieniem efektywności energetycznej, których przedmiotem było np. wyłącznie docieplenie budynku, czy wymiana stolarki okiennej i drzwiowej. Będą to projekty stanowiące uzupełnienie inwestycji wymagających kontynuacji, których celem będzie zrealizowanie zaplanowanych działań wynikających

z audytu energetycznego (np. włączenie do instalacji c.o. i c.w.u. odnawialnych źródeł energii, wymiana oświetlenia na energooszczędne, wymiana kotłów na urządzenia o większej sprawności itp.).

Dla projektów infrastrukturalnych z zakresu budownictwa wspieranych ze środków RPO-Lubuskie 2020, wprowadzone zostaną minimalne wymogi dotyczące efektywności energetycznej lub też odpowiednie premie. Wymogi te zostaną określone w kryteriach wyboru projektów.

W ramach PI 4c nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach

W ramach typu I będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- poprawę termoizolacyjności obiektów użyteczności publicznej poprzez docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej,
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków użyteczności publicznej poprzez modernizację oświetlenia, w tym budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia, modernizację systemów c.o. oraz c.w.u.,
- instalację systemów monitorowania i zarządzania energią,
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz wentylacji i klimatyzacji (w tym budowy układów odzysku ciepła z wywiewanego powietrza wentylacyjnego w nowobudowanych obiektach użyteczności publicznej oraz poddawanych gruntownej renowacji),
- instalacje odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach,
- instalacje systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- przygotowanie audytów energetycznych dla sektora publicznego, stanowiących niezbędny element dla przeprowadzenia finansowanych inwestycji (jako kompleksowy element projektu),
- inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe – wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby.

W ramach RPO-Lubuskie 2020 mogą być realizowane projekty dotyczące budynków publicznych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne, a także podmiotów realizujących przedsięwzięcia w wyżej wskazanych budynkach będących dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

W ramach Działania 3.2 wsparcie uzyskają inwestycje związane z poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który będzie stanowił element projektu wspieranego w ramach przedmiotowego Działania.

Pod pojęciem budynku użyteczności publicznej, w myśl definicji zawartej w *rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. 2002 nr 75 poz. 690, z późn. zm.), należy rozumieć budynek przeznaczony dla administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, opieki społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji; za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy i socjalny.

II typ projektu: Głęboka modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach

W ramach typu II będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- poprawę termoizolacyjności budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez docieplenie przegród zewnętrznych, wymianę stolarki okiennej oraz drzwiowej,
- zmniejszenie zapotrzebowania na energię budynków mieszkalnych wielorodzinnych poprzez modernizację oświetlenia, w tym budowę inteligentnych energooszczędnych systemów oświetlenia oraz modernizację systemów c.o. i c.w.u.
- instalację systemów monitorowania i zarządzania energią przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła) oraz wentylacji i klimatyzacji,
- instalacje odnawialnych źródeł energii w modernizowanych energetycznie budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- instalacje systemów chłodzących z możliwością wykorzystania OZE w modernizowanych energetycznie budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- przygotowanie audytów energetycznych dla sektora mieszkaniowego, stanowiących niezbędny element dla przeprowadzenia finansowanych inwestycji (jako kompleksowy element projektu),
- inwestycje w kotły spalające biomasę lub ewentualnie paliwa gazowe – wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby.

W ramach RPO-Lubuskie 2020 mogą być realizowane projekty dotyczące budynków mieszkaniowych wielorodzinnych:

w ramach Strategii ZIT miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie: budynki mieszkalne wielorodzinne, których właścicielem są podmioty inne niż spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;

poza Strategią ZIT miast wojewódzkich: wszystkie kategorie budynków mieszkalnych wielorodzinnych, niezależnie od podmiotu, który jest ich właścicielem.

Wsparciem będą objęte budynki mieszkalne wielorodzinne (m. in. budynki czynszowe, komunalne, które charakteryzują się wysoką – prawie 70% – tzw. luką remontową, tj. niepokryte potrzeby remontowe stanowią około 70% istniejącego w tym zakresie zapotrzebowania). Warunku dotyczącego 70% poziomu luki remontowej, nie należy traktować jako warunku dopuszczającego. Tym samym, o środki w ramach działania będą mogły aplikować również projekty charakteryzujące się luką remontową na niższym poziomie. Niemniej jednak, projekty charakteryzujące się wysoką luką remontową (na poziomie bliskim 70%) będą projektami preferowanymi i będą dodatkowo premiowane, co znajdzie odzwierciedlenie w kryteriach oceny oraz w punktacji przyznanej podczas oceny projektu. Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego, który będzie stanowił element projektu wspieranego w ramach przedmiotowego Działania.

Biorąc pod uwagę efekt energetyczny i ekologiczny, modernizacja energetyczna powinna dotyczyć całości budynku, w tym np. elementów systemów ogrzewania czy stolarki okiennej znajdującej się w mieszkaniach lokatorów danego budynku

Pojęcie „budynek mieszkalny wielorodzinny” należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w *rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 7 kwietnia 2004 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie* (Dz. U. 2004, nr 109, poz. 1156 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁵⁶

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁵⁷, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

⁵⁶ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.2

⁵⁷ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.3	Ograniczenie niskiej emisji w miastach
		Poddziałanie 3.3.1	Ograniczanie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT
		Poddziałanie 3.3.2	Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.
		Poddziałanie 3.3.3	Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra
2.	<p> Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania </p>	<p> Działanie 3.3 Poddziałanie 3.3.1 Poddziałanie 3.3.2 Poddziałanie 3.3.3 </p>	<p> Celem szczegółowym Działania jest ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń z sektora transportu oraz ograniczenie odpływu pasażerów komunikacji publicznej. </p> <p> Udzielane w ramach Działania 3.3 wsparcie będzie przewidziane dla inwestycji na terenie miast oraz obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie. Finansowane przedsięwzięcia powinny wynikać z zapisów aktualnych lokalnych planów gospodarki niskoemisyjnej oraz innych dokumentów planistycznych albo strategicznych odnoszących się do przejścia na gospodarkę niskoemisyjną. </p> <p> Podstawowym warunkiem ubiegania się o środki w ramach Działania 3.3 (PI 4e) jest posiadanie przez Beneficjentów <u>planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN)</u>, niezależnie od statusu miasta i formy realizacji projektów. </p> <p> Znaczącym obszarem wsparcia będzie zrównoważona mobilność miejska, w ramach której przewiduje się realizację inwestycji z zakresu ekologicznego transportu publicznego oraz powiązanej z nim infrastruktury (w tym ścieżki rowerowe, zintegrowane centra przesiadkowe, wspólny bilet oraz obiekty typu Park & Ride, Bike & Ride). </p> <p> Głównym obszarem wsparcia będzie nowoczesny transport publiczny, spełniający wysokie standardy środowiskowe, co niewątpliwie wpłynie na znaczne ograniczenie emisyjności pojazdów w miejskim transporcie drogowym. Do pozostałych przedsięwzięć objętych wsparciem należy zaliczyć modernizację systemów oświetlenia ulic pod kątem zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, w tym z wykorzystaniem OZE, a także inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego. </p> <p> Uzupełnieniem powyższych zadań inwestycyjnych będą działania edukacyjne dotyczące oszczędności energii i zrównoważonego budownictwa, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców. Wsparciem objęte będą inwestycje poprawiające warunki ruchu również dla transportu niezmotoryzowanego. </p> <p> Wynikiem prowadzonych działań będzie osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gospodarki miejskiej. Konieczne jest wykorzystanie potencjału oszczędności energii i zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza jaki posiada sektor transportu, w związku z tym należy wesprzeć działania, które w sposób znaczący pozwolą na realizację założeń przyjętych w celu szczegółowym. </p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p> Działanie 3.3 Poddziałanie 3.3.1 Poddziałanie 3.3.2 Poddziałanie 3.3.3 </p>	-
4.	Lista wskaźników produktu	<p> Działanie 3.3 Poddziałanie 3.3.1 Poddziałanie 3.3.2 Poddziałanie 3.3.3 </p>	<p> 1. Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej </p> <p> 2. Długość dróg dla rowerów </p>

			(EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 – Uczestnicy Partnerstw Publiczno Prywatnych realizujący w ramach projektów hybrydowych usługi energetyczne (w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE) na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁵⁸	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie</i> 3.3.1 <i>Poddziałanie</i> 3.3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.3.3	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie</i> 3.3.1 <i>Poddziałanie</i> 3.3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.3.3	Do uzupełnienia
10	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie</i> 3.3.1 <i>Poddziałanie</i> 3.3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.3.3	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.3	36 134 736,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.3.1	16 834 736,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.3.2	7 169 750,00
		<i>Poddziałanie</i> 3.3.3	12 130 250,00
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie</i> 3.3.1 <i>Poddziałanie</i> 3.3.2 <i>Poddziałanie</i> 3.3.3	Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z Linii Demarkacyjnej oraz zapisów Strategii ZIT.
13	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3	W ramach Działania będą wspierane miejskie obszary funkcjonalne Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry (w ramach ZIT) ⁵⁹ oraz obszary strategicznej interwencji (OSI): ośrodki subregionalne i lokalne oraz obszary wiejskie w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

⁵⁸ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

⁵⁹ Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

		<i>Poddziałanie 3.3.1</i>	Obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne, - ośrodki subregionalne i lokalne.
		<i>Poddziałanie 3.3.2</i>	Miejski obszar funkcjonalny Gorzowa Wlkp. w ramach Strategii ZIT.
		<i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Tryb konkursowy Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Lubuskie 2020.
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Z powodu możliwości inwestycji w drogi lokalne jedynie jako uzupełnienia inwestycji podstawowej projektu kompleksowego, wydatki na drogi nie mogą stanowić większości kosztów projektu. W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	W ramach Działania 3.3. przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się, stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach działań edukacyjnych dotyczących podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁶⁰ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u> . Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów

⁶⁰ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

			z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁶¹	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	<p>Pomoc publiczna na projekty wspierające efektywność energetyczną w budynkach przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 39 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>Pomoc publiczna na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 46 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę lokalną będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 56 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p>
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁶² (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.

⁶¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁶² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	- zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁶³ .
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Obszary niezbędnej interwencji w zakresie zastosowania instrumentów finansowych, ich rodzaju oraz typów beneficjentów mogących korzystać ze wsparcia zostały określone w badaniu, które miało na celu zdiagnozowanie i wskazanie nieprawidłowości rynku utrudniających podmiotom dostęp do finansowania zewnętrznego inwestycji. IF zastosowane zostaną dla inwestycji dotyczących głębokiej modernizacji energetycznej wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym wykorzystanie instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

⁶³ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.3 <i>Poddziałanie 3.3.1</i> <i>Poddziałanie 3.3.2</i> <i>Poddziałanie 3.3.3</i>	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁶⁴

Podstawowym warunkiem ubiegania się o środki w ramach Działania 3.3 (PI 4e) jest posiadanie przez Beneficjentów planów gospodarki niskoemisyjnej (PGN), niezależnie od statusu miasta i formy realizacji projektów. W zależności od zdiagnozowanych potrzeb, Plany Gospodarki Niskoemisyjnej muszą zawierać odniesienie do następujących kwestii: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, intermodalność, transport drogowy, zarządzane mobilnością, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych, logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania, promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów.

W przypadku, gdy miasto bądź gmina posiada już plan niskoemisyjny, może on zostać rozszerzony o informacje dotyczące zrównoważonej mobilności miejskiej (zagadnienia wymienione wyżej). Takie uzupełnienie może przybrać kształt, np. dodatkowego rozdziału/rozdziałów całościowo opisujących tę tematykę bądź syntetycznego opisu z odniesieniem do istniejących dokumentów, np. do Strategii ZIT, planów zrównoważonego rozwoju transportu publicznego lub innych dokumentów szczegółowo odnoszących się do tych zagadnień.

W ramach PI 4e nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Budowa lub przebudowa infrastruktury dla rozwoju ekologicznego transportu publicznego, w tym ścieżki rowerowe

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w ścieżki rowerowe, które mają pełnić funkcje korytarzy transportowych będących alternatywą dla innych środków transportu,
- inwestycje w zintegrowane centra przesiadkowe,
- inwestycje we wspólny bilet,
- inwestycje w obiekty typu park & ride,

⁶⁴ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.3

- budowę/przebudowę dróg lokalnych związanych z mobilnością miejską – wyłącznie jako element kompleksowego projektu, którego celem jest rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego (inwestycje w drogi lokalne będą możliwe jedynie wtedy, gdy są związane ze zrównoważoną mobilnością miejską, jako element planu mobilności miejskiej, planu niskoemisyjnego czy strategii ZIT),
- modernizację systemów oświetlenia ulic pod kątem zmniejszenia zużycia energii elektrycznej, w tym z wykorzystaniem OZE (przedmiotowe projekty mogą być również realizowane w oparciu o art. 2 pkt. 27 dyrektywy 2012/27/UE, tj. w formie umów o poprawę efektywności energetycznej),
- uruchomienie kompleksowej i interaktywnej informacji pasażerskiej.

II typ projektu: Modernizacja floty transportu publicznego na terenach zurbanizowanych pod kątem ograniczenia emisji spalin

W ramach typu II będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- zbiorczy transport pasażerski – w przypadku zakupu pojazdów zasilanych w sposób konwencjonalny niezbędne jest spełnienie przez nie normy emisji spalin EURO VI. Priorytetowo będzie traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp.),
- transport szynowy (tramwaje) – w przypadku miast posiadających tego typu flotę, preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową i tabor.

Inwestycje w transport miejski ramach Działania 3.3 będą przyczyniać się do osiągnięcia niskoemisyjnej i zrównoważonej mobilności w miastach. Muszą one wynikać z przygotowanych przez samorządy planów, zawierających odniesienia do kwestii przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcją takich dokumentów, zgodnie z przyjętymi założeniami, pełnić będą plany gospodarki niskoemisyjnej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji na danym obszarze i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb zawierać odniesienia lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii, jak np.: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyka miejska, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach, wdrażanie nowych wzorców użytkowania czy promocja ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy).

Inwestycje dotyczące transportu miejskiego w ramach przedmiotowego Działania powinny ponadto spełniać poniższe warunki:

Inwestycje z RPO będą komplementarne z inwestycjami realizowanymi w ramach właściwych krajowych programów operacyjnych. W przypadku miast wojewódzkich i powiązanych z nimi funkcjonalnie obszarów instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT.

Inwestycje w drogi lokalne lub regionalne mogą być finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu dotyczącego systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie będą akceptowane w ramach Działania 3.3.

W miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego poprzez inwestycje w infrastrukturę szynową i tabor.

Jeżeli z planów lub dokumentów strategicznych albo z analizy kosztów i korzyści odnoszących się do zrównoważonej mobilności miejskiej wynika potrzeba zakupu autobusów, dozwolony jest zakup pojazdów

spełniających normę emisji spalin EURO VI. Priorytetowo będzie jednak traktowany zakup pojazdów o alternatywnych systemach napędowych (elektrycznych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp.).

Z powyższego wynika, że jako niskoemisyjne formy transportu należy uważać tabor spełniający normy emisji spalin EURO 6, niezależnie od rodzaju napędu, z jednoczesną preferencją dla taboru zasilanego paliwem alternatywnym w stosunku do silników spalinowych.

Zakupowi niskoemisyjnego taboru powinny towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę.

Efekty (wskaźniki) realizacji projektów: zmniejszenie CO₂ będzie monitorowany na etapie wdrażania programu i udostępniany jako informacja dodatkowa w rocznym sprawozdaniu z realizacji RPO – Lubuskie 2020.

Projekty dotyczące zrównoważonego transportu miejskiego, w tym transportu publicznego będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności strategię miejskie lub, dla obszarów aglomeracyjnych, kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie może być jedynym celem projektu, ale musi być rozpatrywana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.

III typ projektu: Inwestycje z zakresu budownictwa zeroemisyjnego

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.

Zgodnie z wymogami art. 9 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 5 lipca 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, wszystkie nowe budynki powstające od dnia 01.01.2021r. (w przypadku budynków zajmowanych przez władze publiczne oraz będących ich własnością - od dnia 01.01.2019r.), muszą charakteryzować się niemal zerowym zużyciem energii.

Umożliwienie uzyskania wsparcia w ramach Działania 3.3 dla nowych budynków pasywnych lub zero energetycznych o charakterze użytkowym, demonstracyjnym lub pilotażowym, służyć będzie popularyzacji takich form budownictwa i wypełnieniu zobowiązań, przy jednoczesnym generowaniu korzyści w postaci oszczędności energii i niższych emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

IV typ projektu: Podniesie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa

W ramach typu IV będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- kampanie promujące budownictwo zeroemisyjne, działania informacyjno-promocyjne dotyczące oszczędności energii,
- działania edukacyjne dotyczące oszczędności energii i zrównoważonego budownictwa, mające na celu podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- działania promocyjne, kampanie na rzecz zachęcenia mieszkańców do korzystania z transportu publicznego, ścieżek rowerowych lub ruchu pieszego.

Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I, II lub III w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ IV projektów.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁶⁵

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁶⁶, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 3.4 Kogeneracja

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 3.4	Kogeneracja

⁶⁵ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.3

⁶⁶ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 3.4	<p>Celem szczegółowym Działania jest zwiększony udział energii wytwarzanej w kogeneracji.</p> <p>Pomocą zostaną objęte projekty polegające na budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w wysokosprawnej kogeneracji, budowie lub przebudowie jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w wysokosprawnej kogeneracji z OZE, a także działania dotyczące budowy lub przebudowy jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji. Środki finansowe przekazane zostaną na wsparcie nowych oraz istniejących już instalacji, które wymagają lub mogą wymagać modernizacji. Ponadto planuje się dofinansowanie inwestycji dotyczących budowy przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej dla powyższych typów inwestycji.</p> <p>Rezultatem przeprowadzonych działań będzie powstanie efektywnych źródeł wytwórczych, które umożliwią wydajne wykorzystanie lokalnych paliw, w tym OZE. Pomoc będzie dotyczyła obiektów, w których występuje jednocześnie duże zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepło, przede wszystkim budynków biurowych, hoteli, basenów, szpitali oraz obiektów mieszkalnych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 3.4	-
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 3.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji 2. Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)
5.	Typy projektów	Działanie 3.4	<p>Typ I: Budowa źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowa jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe</p> <p>Typ II: Budowa przyłączy do sieci*</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p> <p>* Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ II projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 3.4	16 – Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie
7.	Typ beneficjenta	Działanie 3.4	<ul style="list-style-type: none"> – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Państwowe Jednostki Budżetowe – Kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe – Instytucje kultury – Właściciele/zarządcy wielorodzinnych budynków mieszkaniowych – Dostawcy usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE, realizujący inwestycje w oparciu o art. 2 pkt. 27 przedmiotowej dyrektywy w formie umów o poprawę efektywności energetycznej (EPC Energy Performance Contracting), o ile zakres projektu jest zgodny na rzecz podmiotów publicznych na terenie objętym RPO-L2020 <p>O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy	Działanie 3.4	Nie dotyczy

	wsparcia ⁶⁷		
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 3.4	13 067 368,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POLiŚ w zakresie projektów, których moc energii elektrycznej wynosi ponad 1 MW.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 3.4	Tryb konkursowy Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Lubuskie 2020.
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	W ramach Działania 3.4 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.4	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁶⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u> . Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić

⁶⁷ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

⁶⁸ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

			przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 3.4	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020</i> lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁶⁹	Działanie 3.4	Pomoc publiczna na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 40 oraz 41 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁷⁰ (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.

⁶⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁷⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 3.4	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁷¹ ..
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 3.4	
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 3.4	Obszary niezbędnej interwencji w zakresie zastosowania instrumentów finansowych, ich rodzaju oraz typów beneficjentów mogących korzystać ze wsparcia zostały określone w badaniu, które miało na celu zdiagnozowanie i wskazanie nieprawidłowości rynku utrudniających podmiotom dostęp do finansowania zewnętrznego inwestycji. IF zastosowane zostaną w całości wsparcia przewidzianego w PI 4g.
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 3.4	
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 3.4	

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 3.4

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁷²

W ramach Programu wsparte mogą zostać projekty zapewniające najniższy poziom emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM 10.

Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii.

Projekty powinny być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, do których doprowadzona jest energia ze wspieranych instalacji oraz należy zapewnić, że inwestycje są oparte na zapotrzebowaniu na ciepło użytkowe.

Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska.

⁷¹ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

⁷² Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.4

Preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez ESCO - to jest podmioty będące dostawcami usług energetycznych w rozumieniu dyrektywy 2012/27/UE.

W ramach PI 4g nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Budowa źródeł skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej lub przebudowa jednostek wytwórczych na układy skojarzeniowe

W ramach typu I będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji,
- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE,
- budowę lub przebudowę jednostek wytwarzania ciepła, w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione instalacjami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji.
- Środki finansowe skierowane będą do nowych instalacji, jak i do jednostek już istniejących, które wymagają lub mogą wymagać modernizacji.

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii ciepłej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji CO₂, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne. Preferowane powinny być instrumenty finansowe w przypadku powyższych inwestycji. Możliwość użycia instrumentów finansowych na tego typu projekty będzie przedmiotem oceny ex-ante zgodnie z wymaganiami artykułu 37 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Projekty dotyczące wytwarzania energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji muszą spełniać wymagania wynikające z *Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020* (Dz. Urz. UE seria C, Nr 200 z 28 czerwca 2014 r., s.1).

Dodatkowo powinny być zgodne z postanowieniami Dyrektywy 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii oraz zmieniającą Dyrektywę 92/42/EWG.

II typ projektu: Budowa przyłączy do sieci

W ramach typu II możliwe będzie uzyskanie dofinansowania m.in. na:

- budowę przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej.

Do dofinansowania kwalifikowane będą również działania polegające na budowie przyłączy do sieci ciepłowniczej oraz elektroenergetycznej dla wspieranych w ramach Działania 3.4 projektów dotyczących

budowy/przebudowy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji (przy założeniu, że ww. inwestycje uzyskają wsparcie w ramach przedmiotowego Działania).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁷³

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁷⁴, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. inwestycje, które mają być objęte wsparciem z instrumentów finansowych nie powinny być fizycznie ukończone lub w pełni wdrożone w dniu podjęcia decyzji inwestycyjnej.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

---

⁷³ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 3.4

⁷⁴ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

2.4 OŚ PRIORYTETOWA 4. Środowisko i kultura

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 4.

Numer działania/ poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
4.1	Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom
4.2	Gospodarka odpadami
4.3	Gospodarka wodno-ściekowa
4.4	Zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego
4.4.1	<i>Zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
4.4.2	<i>Zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego – ZIT Gorzów Wlkp.</i>
4.4.3	<i>Zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego – ZIT Zielona Góra</i>
4.5	Kapitał przyrodniczy regionu
4.5.1	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
4.5.2	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra</i>

1.	Numer i nazwa osi priorytetowej	<p>OŚ PRIORYTETOWA 4. ŚRODOWISKO I KULTURA</p> <p>(Cel tematyczny 5 Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem oraz</p> <p>Cel tematyczny 6 Zachowanie i ochrona środowiska oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami)</p>
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 4:</p> <p>Poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu i ochrona dziedzictwa kulturowego</p> <p>Cele szczegółowe OP 4:</p> <p>Zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie (PI 5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami, Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom).</p> <p>Zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego (PI 6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie, Działanie 4.2 Gospodarka odpadami).</p> <p>Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków (PI 6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie, Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa).</p> <p>Zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego (PI 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego, Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa naturalnego).</p> <p>Ochrona różnorodności biologicznej regionu (PI 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę, Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu).</p> <p>Połączenie interwencji dotyczących dwóch celów tematycznych w ramach OP 4 jest uzasadnione ponieważ zadania przewidziane do realizacji w ramach CT 5 bezpośrednio przekładają się na CT 6.</p> <p>Działania podejmowane w ramach 4 OP będą miały na celu ochronę środowiska głównie poprzez zapewnienie funkcjonowania podstawowej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz uporządkowanie gospodarki odpadami. Dodatkowo podejmowane działania w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom (w tym wynikającym ze zmian klimatu) będą miały wpływ nie tylko na bezpieczeństwo regionu, ale również na stan środowiska. Ponadto projektowane równoległe wsparcie w zakresie wykorzystania potencjału dziedzictwa naturalnego i kulturowego w ramach tej OP będzie skoncentrowane przede wszystkim na promowaniu i zachowaniu jego zasobów.</p>

		<p>Do spodziewanych rezultatów, przeprowadzonych w ramach OP 4 działań, należy zaliczyć:</p> <p>Stworzenie systemu szybkiego reagowania niezbędnego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń, co z kolei przyczyni się do podniesienia bezpieczeństwa pożarowego i przede wszystkim powodziowego regionu.</p> <p>Uporządkowanie sektora gospodarki odpadami komunalnymi, jak i innymi, w tym również niebezpiecznymi, poprzez zintensyfikowanie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania odpadami, zmniejszenie masy odpadów komunalnych podlegających składowaniu na rzecz znacznego zwiększenia poziomu ich recyklingu, a także zmniejszenie presji na środowisko związanej z funkcjonowaniem sektora gospodarki odpadami na terenie województwa.</p> <p>Zmniejszenie znacznych dysproporcji pomiędzy rozwojem systemu wodociągowego i kanalizacyjnego, szczególnie na obszarach wiejskich, dzięki temu nastąpi zwiększenie odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, poprawa komfortu życia mieszkańców województwa, a także nastąpi poprawa stanu wód oraz poprawie ulegnie stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.</p> <p>Wykorzystanie i rozwój istniejącego potencjału regionalnych zasobów kultury oraz pogłębienie regionalnej tożsamości mieszkańców województwa.</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności regionalnej oferty turystyczno-wypoczynkowej i rekreacyjnej, co z kolei przyczyni się do zwiększenia liczby osób korzystających z obiektów i terenów służących turystyce i rekreacji, przy jednoczesnym zachowaniu celu nadrzędnego, jakim jest ochrona przyrody i zasobów naturalnych.</p> <p>Realizacja OP 4 przyczyni się do osiągnięcia celu głównego UP: <u>zwiększenie konkurencyjności gospodarki</u> oraz celów szczegółowych:</p> <p>poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami; zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie.</p> <p>PI zaplanowane do realizacji w ramach OP 4 obejmują swoim obszarem dwa aspekty postrzegania środowiska: z jednej strony poprzez techniczne wsparcie jego ochrony (m.in. ochrona przeciwpowodziowa, gospodarka odpadami) oraz promowanie jego walorów, natomiast z drugiej, pozwalają na bardziej horyzontalne i komplementarne wspieranie działań w tym obszarze (m.in. ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego). Odzwierciedleniem zakresu wsparcia w ramach OP 4 jest realizacja specjalizacji – zielona gospodarka oraz zdrowie i jakość życia. Są one obszarowo najbardziej zbliżone do problematyki ujętej w OP 4.</p> <p>Zagadnienia związane z dostosowaniem do zmian klimatu oraz zapobieganiem zagrożeniom mają istotne znaczenie z punktu widzenia województwa lubuskiego. Jak wynika z diagnozy w lubuskim odnotowuje się znaczne potrzeby związane z inwestycjami w infrastrukturę przeciwpowodziową oraz wyposażenie jednostek ratowniczych. Niemniej jednak zakres wsparcia możliwy do realizacji na poziomie regionalnym w tym obszarze jest znacznie ograniczony.</p> <p>Pomoc, jaka zostanie wyznaczona w ramach OP 4, jest istotnym elementem pozwalającym na rozwój gospodarczy województwa poprzez wsparcie ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, działań zapobiegających degradacji środowiska, zapewniających rozbudowę niezbędnej infrastruktury komunalnej oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Województwo, pomimo poczynionych w tym kierunku kroków w ramach obecnego okresu programowania 2007-2013 nadal nie jest pozbawione problemów ekologicznych.</p> <p>Realizacja niezbędnych inwestycji w powyższym obszarze, których znaczna część wynika również z prawa unijnego, przyczyni się do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa lubuskiego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów środowiskowych. Działania te będą miały również istotny wpływ na komfort życia mieszkańców, ich stan zdrowia oraz pozwolą zaspokoić potrzeby bytowe, kulturalne oraz turystyczne ludności regionu.</p> <p>Niski stopień oczyszczania ścieków, brak racjonalnej gospodarki odpadami, utrata walorów krajobrazowych, degradacja środowiska, zagrożenia wynikające ze zmian klimatu oraz potrzeby w zakresie kultury, to jedne z głównych czynników, które miały wpływ na określenie obszaru wsparcia w przedmiotowej osi priorytetowej. Mając na uwadze powyższe, przeznaczono na ten cel 14,03% alokacji EFRR (co stanowi 10,10% łącznego wsparcia UE w skali całego RPO-L2020), z czego największy nacisk zostanie położony na wsparcie projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej.</p>	
3.	Charakter osi	Nie dotyczy	
4.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju	91 471 576,00

		Regionalnego	
5.	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.1	Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 4.1	<p>Celem szczegółowym Działania 4.1 jest zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie.</p> <p>Szczególne położenie regionu determinuje występowanie dużego zagrożenia powodzią, mogącego występować praktycznie o każdej porze roku, np. powódzie spowodowane okresowym spływem wód opadowo-roztopowych rzekami, ale także występujące w zimie – powódzie zatorowe. Dodatkowym problemem są zmiany klimatyczne objawiające się coraz częstszymi ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak długookresowy brak opadów wywołujący susze i pożary, albo nawalne opady skutkujące podtopieniami. W związku z powyższym do działań priorytetowych należy zaliczyć wdrożenie polityki w zakresie zarządzania ryzykiem powodziowym, rozwinięcie i udoskonalenie systemów monitorowania, prognozowania i ostrzegania przed powodzią, oraz urządzeń i budowli ochrony przeciwpowodziowej, poprawę obwałowań na odcinkach wysokiego zagrożenia, przebudowę istniejących i wykonanie nowych polderów zalewowych, zwiększenie zdolności retencyjnej zlewni.</p> <p>Realizacja zaplanowanych zadań w ramach przedmiotowego Działania pozwoli na stworzenie systemu szybkiego reagowania, koniecznego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń. Wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania ich skutków, a także zakupu sprzętu i wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych. Ponadto wspierane będą inwestycje z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej, szczególnie priorytetowo będą traktowane zadania wpisujące się w koncepcję zlewniowego podejścia do zarządzania ryzykiem powodziowym oraz modernizacja urządzeń przeciwpowodziowych i cieków wodnych w celu ochrony przed powodzią.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.1 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.1	1. Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.1	1. Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej 2. Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof
5.	Typy projektów	Działanie 4.1	<p>Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego</p> <p>Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.1	<p>87 – Środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz ochrona przed zagrożeniami związanymi z klimatem, np. erozją, pożarami, powodzią, burzami, suszami, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów zarządzania klęskami i katastrofami</p> <p>88 – Zapobieganie zagrożeniom naturalnym niezwiązanym z klimatem (np. trzęsieniami ziemi) oraz wywołanym działalnością człowieka, np. awariami przemysłowymi, oraz zarządzanie ryzykiem w tym zakresie, w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności oraz systemy i infrastruktura do celów</p>

			zarządzania klęskami i katastrofami
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.1	<p>Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochotnicza Straż Pożarna (również jednostki OSP funkcjonujące poza KSRG) – Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami <p>Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami – Państwowe jednostki budżetowe odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu ochrony przed powodzią i innymi katastrofami
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁷⁵	Działanie 4.1	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.1	<p>26 134 736,00</p> <p>Indykacyjny podział środków:</p> <p>Typ I: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego: do kwoty 2 613 473,60</p> <p>Typ II: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego: do kwoty 23 521 262,40</p>
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIŚ w zakresie analogicznych projektów, realizowanych na poziomie krajowym.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	<p>W ramach przedmiotowego Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - miejskie obszary funkcjonalne, - obszary zagrożone powodzią.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.1	<p>Tryb konkursowy (Typ I) / tryb pozakonkursowy (Typ II).</p> <p>Tryb pozakonkursowy może być stosowany w przypadku:</p> <p>1. występowania prawnego obowiązku realizacji określonych zadań przez dany podmiot lub grupę podmiotów, wynikającego z przepisów prawa lub dokumentów strategicznych, w szczególności w przypadku występowania monopolu kompetencyjnego,</p>

⁷⁵ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

			<p>2. uprzedniego bezpośredniego zidentyfikowanie konkretnych projektów – w sposób zapewniający transparentność ich identyfikacji – w programie operacyjnym (lista dużych projektów zgodnie z art. 100 rozporządzenia ramowego, projekty wynegocjowane w kontrakcie terytorialnym, strategii rozwoju, dokumentów przygotowanych a potrzeby warunkowości ex-ante, oraz pozytywnie zaopiniowane przez właściwe IZ, na podstawie kryteriów, wskazanych przez IZ).</p> <p>Projekty pozakonkursowe są identyfikowane przez instytucję zarządzającą, która zaprasza do przedstawiania propozycji projektów właściwe podmioty mając na względzie ich właściwość w danym obszarze interwencji oraz wpływ ich potencjalnych projektów na realizację wskaźników przyjętych w programie operacyjnym. Propozycje projektów podlegają wstępnej ocenie instytucji zarządzającej, przy ewentualnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych i kwalifikowane są wstępnie jako mogące się ubiegać o wsparcie programu na określonych warunkach. Ostatecznie dofinansowanie uzyskują tylko te projekty, które spełniają kryteria wyboru projektów przyjęte przez komitet monitorujący i uzyskują akceptowalną liczbę punktów (o ile stosowany będzie punktowy system ich oceny).</p> <p>Mając na uwadze strategiczny charakter <u>inwestycji związanych z infrastrukturą przeciwpowodziową</u> oraz określony rodzaj beneficjenta, który, jako jedyny może realizować takie przedsięwzięcia, dla tego typu projektów zastosowany zostanie pozakonkursowy tryb wyboru projektów.</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	W ramach Działania 4.1 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.1	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁷⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>

⁷⁶ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.1	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁷⁷	Działanie 4.1	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁷⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.1	Min15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁷⁹ .

⁷⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁷⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁷⁹ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.1	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁸⁰

Realizacja działań zaplanowanych w ramach PI 5b pozwoli na stworzenie systemu szybkiego reagowania, koniecznego dla ciągłej analizy stanu środowiska oraz możliwości wystąpienia zagrożeń. Realizacja projektów w ramach PI przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa pożarowego oraz przede wszystkim powodziowego, poprzez inwestycje z zakresu doposażenia jednostek ratowniczych oraz infrastruktury przeciwpowodziowej.

Głównym wsparciem objęte zostaną projekty dotyczące infrastruktury przeciwpowodziowej. Ponadto wsparcie uzyskają przedsięwzięcia dotyczące organizacji systemów wczesnego reagowania i ratownictwa w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych i usuwania skutków katastrof, a pomoc będzie dotyczyła przede wszystkim zakupu sprzętu i wyposażenia do prowadzenia akcji ratowniczych.

Zadania inwestycyjne, jakie zostaną wsparte w ramach Działania 4.1 winny odpowiadać na wyzwania w zakresie adaptacji do zmian klimatu, jakie stoją przez Polską, w tym województwem lubuskim, i które zostały sformułowane w *Strategicznym Planie Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*.

W ramach PI 5b nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Wsparcie służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- zakup specjalistycznego sprzętu ochrony przed powodzią,

⁸⁰ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.1

- zakup specjalistycznego sprzętu ratowniczego,
- rozwój systemów wczesnego ostrzegania i prognozowania zagrożeń (w zależności od zasięgu projektu - na poziomie regionalnym – zasięg 1 województwa).

W przypadku specjalistycznego sprzętu ratowniczego finansowaniem objęte będą służby prowadzące akcje ratownicze. Podejmowanie odpowiednich działań adaptacyjnych w ramach powyższej grupy projektów, polegających na zakupie specjalistycznego sprzętu pozwoli na zwiększenie możliwości zapobiegania niekorzystnym zjawiskom pogodowym, a także odpowiedniego reagowania na nie.

Pomoc będzie skierowana zarówno na specjalistyczny sprzęt służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego, jak i na budowę infrastruktury niezbędnej dla minimalizacji możliwości wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich skutków. Na działania związane z wyposażeniem specjalistycznych służb ratownictwa technicznego i przeciwpożarowego przeznaczonych zostanie do 10 % środków przewidzianych dla PI 5b.

II typ projektu: Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego:

W ramach typu II będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- rozwój infrastruktury, w tym między innymi budowę lub remont urządzeń służących retencjonowaniu wód oraz modernizację urządzeń przeciwpowodziowych i innych urządzeń w celu ochrony przed powodzią, pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności z wymogami prawa UE, w tym zgodnie z wymogami ramowej Dyrektywy Wodnej, dyrektywy w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego,
- działania dotyczące zabezpieczenia obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi i ich następstwami (np. zagospodarowanie wód opadowych, w tym: systemy zbierania i retencjonowania wody opadowej, budowa/modernizacja sieci kanalizacji deszczowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w miastach poniżej 100 tys. mieszkańców, zapobieganie uszczelnianiu gruntu).

Poprawa bezpieczeństwa powodziowego będzie realizowana poprzez budowę lub modernizację infrastruktury zabezpieczającej przed powodzią i urządzeń wodnych (np. jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych) oraz rozwój infrastruktury małej retencji⁸¹ (na poziomie regionalnym dotyczy projektów realizowanych na obszarze jednego województwa) i projekty mające na celu zwiększenie naturalnej retencji (np. renaturyzacja przekształconych cieków wodnych, obszarów zalewowych oraz obszarów wodno-błotnych), zapobieganie suszom w szczególności w dorzeczych rzek.

Priorytetowe znaczenie będą miały kompleksowe zadania inwestycyjne wpisujące się w koncepcję zlewniowego podejścia do zarządzania ryzykiem powodziowym oraz modernizacja urządzeń przeciwpowodziowych i innych urządzeń w celu ochrony przed powodzią. Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, w tym te, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły.

Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły,

⁸¹ Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach oraz Wytycznych do realizacji małej retencji w górach.

Przy planowaniu projektu z zakresu małej retencji zaleca się korzystanie z dobrych praktyk w zakresie realizacji projektów dotyczących małej retencji wypracowane w ramach PO IiŚ 2007-2014, zamieszczonych na stronie internetowej: www.malaretencja.pl/publikacje.

nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Przewidziane do dofinansowania projekty powinny uwzględniać opracowane mapy zagrożeń i ryzyka powodziowego, a także być spójne z planami zarządzania ryzykiem powodziowym dla wszystkich dorzeczy, wymaganych tzw. Dyrektywą powodziową.

Tym samym warunkiem realizacji projektów w ramach PI 5b jest ujęcie ich w Masterplanach dla Odry i Wisły, aktualizowanych planach gospodarowania wodami w dorzeczach oraz w planach zarządzania ryzykiem powodziowym od 2016 roku.

Działania podejmowane w ramach OP powinny być również zgodne z Dyrektywą ptasią i siedliskową.

Istotne będzie także wzmocnienie zdolności zarządzania i zapewnienie racjonalnych rozwiązań systemowych dla organów odpowiedzialnych za gospodarkę wodną (np. dostosowanie do nadmiaru i deficytu wody, upowszechnienie odzyskiwania wody), monitorowanie i zarządzanie ryzykiem (w tym ryzykiem powodziowym) w kierunku uproszczenia struktur oraz zwiększenia skuteczności i wydajności działania służb ratowniczych (w tym reagowania na zjawiska katastrofalne i likwidowania ich skutków – systemy wczesnego ostrzegania).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁸²

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁸³, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2

⁸² Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.1

⁸³ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.2 Gospodarka odpadami

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁÓW			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.2	Gospodarka odpadami
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 4.2	<p>Za cel szczegółowy przyjęto zmniejszony poziom odpadów komunalnych podlegających składowaniu na terenie województwa lubuskiego.</p> <p>Realizacja celu szczegółowego przyczyni się do uporządkowania gospodarki odpadami komunalnymi oraz innymi, w tym niebezpiecznymi, na obszarze województwa.</p> <p>Projekty przewidziane do wsparcia pozwolą na pobudzenie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w tym przede wszystkim na zmniejszenie masy odpadów komunalnych podlegających składowaniu na rzecz innych form zagospodarowania oraz osiągnięcie odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów komunalnych (papieru, szkła, metali i tworzyw sztucznych).</p> <p>Interwencja umożliwi uporządkowanie gospodarki odpadami zgodnie z dyrektywami UE (Ramową Dyrektywą o odpadach i Dyrektywą składowiskową) oraz planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami, zatwierdzanymi przez Ministra Środowiska, w tym pozwoli na znaczne zwiększenie poziomu recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów.</p> <p>W tym kontekście istotny wydaje się również efekt ekologiczny interwencji, pozwalający zmniejszyć presję na środowisko związaną z funkcjonowaniem sektora gospodarki odpadami na terenie województwa.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.2 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.2	1. Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI 17)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.2	1. Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów
5.	Typy projektów	Działanie 4.2	<p>Typ I: Wsparcie inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami (WPGO)</p> <p>Typ II: Kompleksowe inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami innymi niż komunalne (w tym zadania związane z recyklingiem)</p> <p>Typ III: Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>

6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.2	17 – Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu) 18 – Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów, przetwarzania termicznego, przekształcania termicznego i składowania na składowiskach) 19 – Gospodarowanie odpadami: komercyjnymi, przemysłowymi lub niebezpiecznymi
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.2	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym realizujący zadania ujęte w Wojewódzkim Programie Gospodarki Odpadami <p>O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁸⁴	Działanie 4.2	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.2	8 533 684,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach POIŚ w zakresie inwestycji dotyczących rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w których uwzględniono komponent dotyczący termicznego przekształcania odpadów.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	W ramach przedmiotowego Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: - miejskie obszary funkcjonalne.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.2	Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	W ramach Działania 4.2 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.

⁸⁴ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁸⁵ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.2	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁸⁶	Działanie 4.2	<p>DECYZJA KOMISJI z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.</p> <p>KOMUNIKAT KOMISJI – Zasady ramowe Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (2011).</p> <p>ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi</p>

⁸⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013 r., str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

⁸⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

			świadczone w ogólnym interesie gospodarczym.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁸⁷ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.2	Min15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁸⁸ .
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.2	Nie dotyczy

⁸⁷ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁸⁸ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.2	Nie dotyczy
-----	---	---------------	-------------

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.2

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁸⁹

Inwestycje w sektorze gospodarki odpadami muszą być realizowane zgodnie z unijną hierarchią sposobów postępowania z odpadami wskazaną w Dyrektywie 2008/98/WE w sprawie odpadów, a także postanowieniami Dyrektywy 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów.

Warunkiem dopuszczalności finansowania inwestycji, dotyczących odpadów komunalnych, w tym odpadów budowlanych i rozbiórkowych, w zakresie zapobiegania powstawaniu tych odpadów oraz w zakresie gospodarowania tymi odpadami, jest ujęcie ich w tworzonych przez zarządy województw i zatwierdzonych przez Ministra Środowiska planach inwestycyjnych, stanowiących załącznik do wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Zadania dotyczące rozbudowy i modernizacji systemów muszą być realizowane zgodnie z wytycznymi Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku.

W pierwszej kolejności finansowane będą projekty odnoszące się do selektywnej zbiórki odpadów względem zbiórki odpadów zmieszanych.

W ramach PI 6a nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Wsparcie inwestycji w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w systemach, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów – w oparciu o Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami (WPGO)

W ramach typu I będzie można wnioskować o dofinansowanie m.in. na:

- wsparcie systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- rozbudowę, modernizację istniejących składowisk,
- budowa instalacji do odzysku i recyklingu odpadów (w tym kompostowanie dla odpadów organicznych),
- budowę instalacji do odzysku energii,
- wsparcie instalacji mechaniczno-biologicznych przetwarzania odpadów,
- likwidację dzikich składowisk.

Wsparcie będzie skierowane na realizację **kompleksowych** inwestycji z zakresu rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano termicznego przekształcania odpadów.

Do kompleksowych projektów zalicza się projekty zaplanowane zgodnie z hierarchią sposobu postępowania z odpadami i umożliwiające osiągnięcie celu dyrektywy 2008/98/WE, obejmujące następujące elementy: selektywna zbiórka odpadów komunalnych (w tym papier, metal, plastik, szkło oraz odpady biodegradowalne), instalacje do odzysku i recyklingu odpadów (w tym kompostowanie dla odpadów organicznych) oraz instalacje

⁸⁹ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.2

do odzysku energii lub mechaniczno-biologiczne instalacje do utylizacji dla pozostałych odpadów. Projekty tego typu powinny zapewniać zintegrowane podejście, zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami na poziomie wynikającym z prawodawstwa UE, tj. zapobieganie powstawaniu → przygotowanie do ponownego użycia → recykling → inne metody odzysku (m.in. odzysk energii) → unieszkodliwianie.

Działania przewidziane do wsparcia pozwolą na zintensyfikowanie rozwoju infrastruktury niezbędnej do gospodarowania odpadami zgodnie z hierarchią postępowania, a przede wszystkim na zmniejszenie masy odpadów komunalnych polegających składowaniu na rzecz innych form zagospodarowania oraz osiągnięcie odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu co najmniej 4 frakcji odpadów komunalnych (frakcje: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło).

Warunkiem otrzymania wsparcia inwestycji w ramach przedmiotowego PI 6a będzie ich uwzględnienie w planach inwestycyjnych dotyczących gospodarki odpadami komunalnymi, tworzonych przez zarządy województwa (załącznik do Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami).

II typ projektu: Kompleksowe inwestycje w zakresie gospodarowania odpadami innymi niż komunalne (w tym zadania związane z recyklingiem)

W ramach typu II będzie można pozyskać o dofinansowanie m.in. na:

- poprawę gospodarki odpadami niekomunalnymi, m.in. medycznymi, przemysłowymi.

W ramach Działania przewiduje się pomoc finansową dla **kompleksowych** projektów dotyczących odpadów innych niż komunalne (m.in. medyczne lub przemysłowe), których celem będzie zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz wdrażanie technologii odzysku polegających na recyklingu oraz unieszkodliwianiu odpadów.

III typ projektu: Poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi (projekty głównie usuwania i unieszkodliwiania azbestu)

Środki zostaną skierowane na inwestycje w zakresie całościowej poprawy gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w szczególności w zakresie usuwania oraz unieszkodliwiania azbestu.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁹⁰

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁹¹, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 roku nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

⁹⁰ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.2

⁹¹ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.3	Gospodarka wodno-ściekowa
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 4.3	<p>Cel szczegółowy, to zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z oczyszczalni ścieków.</p> <p>W wyniku realizacji Działania 4.3 poprawie ulegnie stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (efekty obejmą obiekty już istniejące oraz powstanie nowej infrastruktury). Należy podkreślić, że projekty będą dotyczyły określonych obszarów aglomeracji, jak i indywidualnych rozwiązań na terenach zabudowy rozproszonej w granicach danej aglomeracji, co pozwoli na kompleksową realizację ustalonego celu, wypełniając w ten sposób zobowiązania wynikające z prawa unijnego, tj. Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. dyrektywy ściekowej). Przeprowadzone w ramach Działania 4.3 przedsięwzięcia inwestycyjne pozwolą na zmniejszenie znacznych dysproporcji pomiędzy rozwojem systemu wodociągowego, a kanalizacyjnego, szczególnie na obszarach wiejskich, w tym na zwiększenie odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, a także na poprawę stanu istniejących wód. Realizacja projektów w ramach przedmiotowego Działania będzie miała pozytywny wpływ na komfort życia mieszkańców województwa oraz na poprawę spójności terytorialnej regionu.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.3 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (CI 19) 2. Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI 18)
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Długość sieci kanalizacji sanitarnej
5.	Typy projektów	Działanie 4.3	<p>Typ I: Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej (aglomeracje od 2 tys. RLM do 10 tys. RLM, zgodnie z opracowywaną aktualizacją KPOŚK)</p> <p>Typ II: Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci</p>

			<p>kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna) – tylko w granicach aglomeracji.</p> <p>Typ III: Budowa i modernizacja linii wodociągowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) w ramach kompleksowych projektów gospodarki wodno-ściekowej* lub gdy na danym terenie jest zapewniona sieć kanalizacyjna lub uregulowana gospodarka ściekowa (w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM).</p> <p>Typ IV: Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody</p> <p>*Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu III w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ I.</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 4.3	<p>20 – Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji)</p> <p>22 – Oczyszczanie ścieków</p>
7.	Typ beneficjenta	Działanie 4.3	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska <p>O środki mogą ubiegać się jednostki tworzące związki ZIT, na warunkach obowiązujących dla wszystkich wymienionych w Działaniu typów beneficjentów.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ⁹²	Działanie 4.3	Nie dotyczy
9.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.3	30 668 420,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Powiązanie oraz uzupełnienie wsparcia w ramach PROW w zakresie inwestycji wodno-kanalizacyjnych realizowanych na obszarach nieobjętych KPOŚK oraz w ramach POIiŚ w zakresie inwestycji realizowanych w aglomeracjach powyżej 10 tys. RLM.
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	<p>W ramach przedmiotowego Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji:</p> <p>- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.</p>

⁹² W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.3	Tryb konkursowy Do uzupełnienia
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	W ramach Działania 4.3 nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.3	Nie dotyczy
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ⁹³ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u>.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.3	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>

⁹³ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ⁹⁴	Działanie 4.3	Z zasady brak pomocy publicznej (jeśli beneficjent jest jedynym podmiotem na lokalnym rynku, zachodzi monopol naturalny, brak konkurencji w tej dziedzinie, a dodatkowo beneficjent nie prowadzi działalności na innych rynkach geograficznych, ani rynkach produktów/usług). Jeżeli mimo to zidentyfikowana zostanie pomoc publiczna, należy skorzystać z instrumentu „usług w ogólnym interesie gospodarczym”.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ⁹⁵ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	- 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.3	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ⁹⁶ .
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.3	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.3	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.3	Nie dotyczy

⁹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

⁹⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

⁹⁶ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.3	Nie dotyczy
-----	---	---------------	-------------

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.3

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji⁹⁷

Zadania będą realizowane zgodnie z postanowieniami Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, w tym również w zakresie zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych z uwzględnieniem postanowień Traktatu Akcesyjnego.

W ramach PI 6b realizowane będą projekty przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami Dyrektywy ściekowej uwzględnione w Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach.

Warunkiem finansowania projektów dotyczących ścieków komunalnych w danej gminie będzie weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną ustawą Prawo wodne. Dodatkowo muszą one obniżać eutrofizację Morza Bałtyckiego.

W ramach PI 6b nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej (aglomeracje poniżej 10 tys. RLM, zgodnie z opracowywaną aktualizacją KPOŚK)

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na wyposażenie aglomeracji w:

- odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych,
- budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawę parametrów już istniejących oczyszczalni,
- wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi.

Głównym celem działań w gospodarce wodno-ściekowej, bezpośrednio związanym z efektywnym gospodarowaniem zasobami wodnymi, jest konieczność ograniczenia zrzutów nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków. Finansowanie w zakresie gospodarki ściekowej w dalszym ciągu będzie kierowane w pierwszej kolejności na najpilniejsze potrzeby w zakresie rozbudowy infrastruktury komunalnej, mając na względzie konieczność wypełnienia wymogów i standardów w zakresie jakości środowiska, nałożonych na Polskę po przystąpieniu do Unii Europejskiej. Traktat Akcesyjny przewiduje, że standardy wyznaczone przez Unię Europejską w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych będą w Polsce w pełni obowiązywały od 1 stycznia 2016 r. Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (tzw. Dyrektywy Ściekowej) jest aktualizowany *Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych* (KPOŚK), którego celem, poprzez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów ścieków dzięki wyposażeniu aglomeracji w system zbierania ścieków komunalnych, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed zanieczyszczeniem, w tym eutrofizacją. Tym samym priorytetowo będą traktowane projekty, dla których konieczność realizacji będzie

⁹⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.3

wynikać z aktualizowanego KPOŚK. Co do zasady, na szczeblu regionalnym, dofinansowanie będą mogły uzyskać projekty realizowane w aglomeracjach o wielkości od 2 tys. do 10 tys. RLM.

Wsparciem w ramach Działania zostaną objęte kompletne przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowy oczyszczalni ścieków lub poprawy parametrów istniejących instalacji, zastosowania inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociagowymi oraz wsparcia zagospodarowania osadów ściekowych (zgodnie z hierarchią postępowania z osadami ściekowymi, określoną w KPGO 2014).

W ramach przedmiotowego Działania będą mogły być realizowane projekty przyczyniające się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami Dyrektywy ściekowej, uwzględnione w Aktualizacji KPOŚK. Dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG, zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach. Warunkiem finansowania projektów dotyczących ścieków komunalnych w danej gminie będzie weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną ustawą Prawo wodne.

W związku z intensywną rozbudową infrastruktury służącej odprowadzaniu oraz oczyszczaniu ścieków, w oczyszczalniach ścieków komunalnych powstaje coraz więcej odpadów w postaci komunalnych osadów ściekowych. W związku z powyższym w ramach Działania 4.3 przewidziano możliwość finansowania inwestycji umożliwiających efektywne zagospodarowanie przyrastającej masy osadów ściekowych. Właściwa gospodarka osadami ściekowymi pozwoli także na ograniczenie emisji jednego z głównych gazów cieplarnianych, tj. metanu, który jest emitowany w procesie fermentacji osadów ściekowych.

II typ projektu: Kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków w terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków – na obszarach gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie niezasadna) – tylko w granicach aglomeracji

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, tj. w sytuacji zidentyfikowanych obszarów o zabudowie rozproszonej, gdzie rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji, dopuszczalne będzie wsparcie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, które pozwolą na osiągnięcie pełnej zgodności aglomeracji wskazanych w KPOŚK z wymogami Dyrektywy ściekowej.

III typ projektu: Budowa i modernizacja linii wodociagowych (systemy zaopatrzenia w wodę, ujęcia i stacje uzdatniania wody) w ramach kompleksowych projektów gospodarki wodno-ściekowej lub gdy na danym terenie jest zapewniona sieć kanalizacyjna lub uregulowana gospodarka ściekowa (w aglomeracjach poniżej 10 tys. RLM)

Inwestowanie w budowę i modernizację infrastruktury wodociagowej (wsparcie budowy i modernizacji sieci wodociagowych, w tym systemów zaopatrzenia w wodę, ujęć i stacji uzdatniania wody), dopuszczone będzie w ramach kompleksowych projektów. Łączna wartość zadań dotyczących systemów zaopatrzenia w wodę nie może przewyższyć 25% wartości całego projektu.

Budowa systemów zaopatrzenia w wodę nastąpi jedynie w przypadku zapewnienia sieci kanalizacyjnej lub właściwej gospodarki ściekowej na obszarze objętym projektem.

IV typ projektu: Zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakupu i remontu urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody

W ramach PI 6b zaplanowano również środki na zakup urządzeń i aparatury (w tym na mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe) oraz kupno i remonty urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji⁹⁸

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej⁹⁹, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

⁹⁸ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.3

⁹⁹ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania/poddziałania	<p>Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p><i>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.</i></p> <p><i>Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra</i></p>	
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest zwiększona liczba mieszkańców regionu korzystających z dóbr dziedzictwa kulturowego województwa lubuskiego.</p> <p>Istotnym czynnikiem wzrostu atrakcyjności województwa jest dążenie do zachowania i efektywnego wykorzystania zasobów kultury i dziedzictwa naturalnego, będącego świadectwem tożsamości regionalnej.</p> <p>Zasoby przyrodnicze, historyczno – kulturowe oraz mało zanieczyszczone środowisko stanowią niewątpliwie o potencjale Województwa Lubuskiego. Obecna jakość infrastruktury związanej kulturą i dziedzictwem naturalnym nie pozwala w pełni wykorzystać posiadanych zasobów. Stan techniczny wielu zabytków oraz innych obiektów kultury ulega stałemu pogorszeniu, co utrudnia ich właściwe wykorzystanie oraz promocję walorów historycznych i estetycznych.</p> <p>Wspierane będą działania mające na celu ochronę i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury. Dofinansowane zostaną inwestycje w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów, zespołów zabytków i zasobów kultury. Wsparcie otrzymają projekty służące poprawie funkcjonowania instytucji kultury oraz polegające na dostosowaniu istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych i edukacyjnych. Możliwe są również przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia (zakup sprzętu i trwałego wyposażenia) oraz wykorzystania i rozwoju aplikacji i usług TIK, a także treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki.</p> <p>Szczególne znaczenie mają projekty polegające na ochronie posiadanego dziedzictwa i jego zachowaniu dla przyszłych pokoleń, jak również zabezpieczeniu obiektów przed dewastacją i zniszczeniem. Realizowane działania w sposób pośredni wpłyną na poprawę atrakcyjności turystycznej.</p> <p>Istotne jest, aby realizowane projekty wynikały z regionalnych i lokalnych strategii rozwoju.</p> <p>Przedsięwzięcia mają przyczyniać się do poprawy dostępu do kultury, wzmocnienia funkcji edukacyjnej i zwiększenia udziału obywateli w kulturze.</p> <p>Odpowiednie wykorzystanie zasobów kultury i dziedzictwa naturalnego będą mieć pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy regionu.</p>	
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<p>Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego</p> <p>Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT</p> <p>Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.</p> <p>Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa</p>	<p>1. Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9).</p>

		kulturowego – ZIT Zielona Góra	
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	2. Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem.
5.	Typy projektów	I typ: Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury. II typ: Przebudowa instytucji kultury oraz dostosowanie obiektów do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej. III typ: Wykorzystanie dziedzictwa naturalnego do rozwoju turystyki.	
6.	Kategorie interwencji	91 - Rozwój i promowanie potencjału turystycznego obszarów przyrodniczych 94 - Ochrona, rozwój i promowanie dóbr publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa 95 - Rozwój i promowanie usług publicznych w dziedzinie kultury i dziedzictwa	
7.	Typ Beneficjenta	Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST), – Związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – Spółki prawa handlowego będące własnością JST. – Samorządowe instytucje kultury. – Uczelnie i szkoły wyższe – Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych. <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania.</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT Gorzów Wlkp. i ZIT Zielona Góra.</p>
		Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.
		Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia. Samorządowe instytucje kultury. Organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje.

8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	19 601 052,00
		Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT	13 601 052,00
		Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	2 745 000,00
		Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	3 255 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	<p>W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra.</p> <p>Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji:</p> <p>ośrodki subregionalne i lokalne,</p> <p>obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.</p>	
14.	Tryb(y) wyboru projektów wraz z uzasadnieniem dla trybu pozakonkursowego	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy .	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<p>W obszarze kultury i zrównoważonej turystyki zakres wsparcia zawężony jest do infrastruktury na małą skalę (koszt całkowity inwestycji max 5 mln euro).</p> <p>Nie będą finansowane inwestycje polegające na budowie nowej infrastruktury kulturalnej.</p> <p>Wsparcie nie zostanie udzielone na wydarzenia kulturalne, takie jak galerie, wystawy czy festiwale, w związku z brakiem potencjału w tworzeniu trwałych stanowisk pracy i korzyści ekonomicznych.</p>	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>	

18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	w przypadku projektów objętych pomocą publiczną* do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR *przypis Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	W obszarze kultury i zrównoważonej turystyki zakres wsparcia zawężony jest do infrastruktury na małą skalę (koszt całkowity inwestycji max 5 mln euro).
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.4

Wparcie nie będzie kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. W ramach realizowanych projektów możliwa zaś będzie m.in. przebudowa i rozbudowa istniejących instytucji kultury.

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

I typ projektu – Ochrona i zachowanie obiektów zabytkowych i zasobów kultury polegające na:

- rewitalizacji, konserwacji, renowacji, rewaloryzacji, modernizacji, adaptacji historycznych i zabytkowych obiektów oraz zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem,
- zabezpieczeniu obiektów i zespołów zabytkowych na wypadek zagrożeń zewnętrznych (w tym przed kradzieżą i zniszczeniem),
- konserwacji zabytków ruchomych,
- wyposażenie obiektów zabytkowych w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) – tylko jako element projektu).
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).

II typ projektu – Przebudowa instytucji kultury oraz dostosowanie obiektów do prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej

- a) przebudowa, rozbudowa obiektów instytucji kultury, w tym:
- wyposażenie w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) - tylko jako element projektu).
  - inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).
- b) adaptacja tj. modernizacja¹⁰⁰ obiektu w celu dostosowania do pełnienia nowej funkcji kulturalnej i turystycznej, w tym:
- wyposażenie w sprzęt niezbędny do prawidłowej realizacji zadania (np. wystawienniczy, techniczny, multimedialny) - tylko jako element projektu).
  - inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych dotyczące wykorzystania aplikacji, usług TIK i treści cyfrowych w obszarze kultury i turystyki, polegające m.in. na zakupie oprogramowania i sprzętu – tylko jako element projektu).

III typ projektu – Wykorzystanie dziedzictwa naturalnego do rozwoju turystyki.

---

¹⁰⁰ Pojęcie modernizacja mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.) będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

Ochrona i renowacja dziedzictwa naturalnego (w tym zabezpieczenie na wypadek zagrożeń zewnętrznych m.in. przed kradzieżą i zniszczeniem).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów projektu.

Dopuszcza się realizację projektów, obejmujących dwa lub więcej z wymienionych powyżej typów/rodzajów projektów.

Projekty będą oceniane pod kątem zapotrzebowania (w tym szacowanej liczby odwiedzających).

Nie będą finansowane inwestycje polegające na budowie od podstaw.

Wsparcie nie zostanie udzielone na wydarzenia kulturalne, takie jak galerie, wystawy czy festiwale, w związku z brakiem potencjału w tworzeniu trwałych stanowisk pracy i korzyści ekonomicznych.

W obszarze kultury i zrównoważonej turystyki, zakres wsparcia zawężony jest do infrastruktury na małą skalę (koszt całkowity inwestycji max 5 mln euro).

Wspierane będą działania wynikające z regionalnych i lokalnych strategii rozwoju.

W projektach musi zostać wskazana trwałość ich finansowania w okresie eksploatacyjnym, z uwzględnieniem prognoz dotyczących popytu oraz przychodów generowanych przez bezpośrednich użytkowników, a także z uwzględnieniem środków własnych Beneficjenta oraz subwencji ze strony właściwych podmiotów.

Zabytek rozumiany jest zgodnie z art. 3 ust 1 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446) i oznacza nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

W ramach Działania 4.4 wspierane będą zabytki, będące nieruchomością lub rzeczą ruchomą, objęte formą ochrony zabytków, o której mowa w art. 7 ww. ustawy lub wpisane do gminnej ewidencji zabytków, o której mowa w art. 22 ust. 4 ww. ustawy.

Pozostałe warunki kwalifikowania:

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;

- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ			
1.	Nazwa działania/ poddziałania	Działanie 4.5	Kapitał przyrodniczy regionu
		<i>Poddziałanie 4.5.1</i>	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT</i>
		<i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<i>Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra</i>
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<p>Cel szczegółowy Działania, to ochrona różnorodności biologicznej regionu.</p> <p>Zadania prowadzone w ramach Działania 4.5 przyczynią się do powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej, ponadto w oparciu o wykorzystanie walorów przyrodniczych na poziomie lokalnym i regionalnym będą również wzmacniać potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego. Działania nakierowane będą na zachowanie siedlisk i gatunków oraz odtworzenie ich tam, gdzie zostały zdegradowane.</p> <p>Istotnym elementem prowadzonych w tym obszarze działań będą również przedsięwzięcia z zakresu zielonej infrastruktury, które pozwolą na rozwój infrastruktury związanej z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo. Budowa zielonej infrastruktury z jednej strony zapewni lepszą ochronę wartości przyrodniczych, a jednocześnie przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej tych obszarów.</p> <p>Biorąc pod uwagę, iż prawidłowo prowadzona ochrona środowiska, oprócz działań infrastrukturalnych, wymaga również podnoszenia świadomości ekologicznej oraz zmiany postaw i zachowań ludzi na bardziej ekologiczne, będą mogły być realizowane działania informacyjno-edukacyjne.</p> <p>Województwo lubuskie posiada istotny kapitał przyrodniczy (las, akweny wodne, rzeki oraz liczne obszary chronionego krajobrazu), który istotnie wpływa na podniesienie jakości życia tutejszych mieszkańców, m.in. z tego powodu walory przyrodnicze województwa wymagają wsparcia.</p> <p>Najważniejszym elementem realizowanych przedsięwzięć będzie aspekt ochrony przyrody, który będzie musiał być ujęty w projektach objętych pomocą w ramach Działania 4.5.</p>

			<p>Kapitał przyrodniczy ma bezpośredni wpływ na stan środowiska, równocześnie należy pamiętać, że jest on również czynnikiem sprzyjającym rozwojowi regionalnej turystyki, co dodatkowo podkreśla wagę pomocy w tym obszarze.</p> <p>Realizacja zadań wpisujących się ww. cel szczegółowy podniesie atrakcyjność regionalnej oferty turystyczno-wypoczynkowej i rekreacyjnej, powodując oczekiwany wzrost liczby korzystających z obiektów i terenów służących turystyce i rekreacji.</p> <p>Wsparcie w ramach Działania 4.5 będzie udzielane w formie dotacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 4.5 Poddziałanie 4.5.1 Poddziałanie 4.5.2	1. Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)
2.	Lista wskaźników produktu	Działanie 4.5 Poddziałanie 4.5.1 Poddziałanie 4.5.2	1. Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych 2. Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)
3.	Typy projektów	Działanie 4.5 Poddziałanie 4.5.1 Poddziałanie 4.5.2	<p>Typ I: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych</p> <p>Typ II: Rozwój infrastruktury użytku publicznego służącej wyeliminowaniu presji ruchu turystycznego na obszary i gatunki chronione</p> <p>Typ III: Realizacja projektów w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich oraz pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime</p> <p>Typ IV: Budowa oraz modernizacja infrastruktury związanej z ochroną, a także przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków</p> <p>Typ V: Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000) oraz opracowywanie planów/programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo</p> <p>Typ VI: Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych*</p> <p>IZ RPO przeprowadzając nabór wniosków w formie konkursu, może zawęzić zakres naboru do wybranego typu projektu/wybranych typów projektów.</p> <p>* Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I, II, III, IV, V w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ VI.</p>
4.	Kategoria	Działanie 4.5 Poddziałanie 4.5.1 Poddziałanie 4.5.2	85 - Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej, ochrona przyrody i zielona infrastruktura
5.	Typ beneficjenta	Działanie 4.5	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Organizacje pozarządowe – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska – Uczelnie/szkoły wyższe

			<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe
		<i>Poddziałanie 4.5.1</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia – Spółki prawa handlowego będące własnością JST – Przedsiębiorcy (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa) – Organizacje pozarządowe – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne – Państwowe jednostki budżetowe realizujące zadania z zakresu monitoringu środowiska – Uczelnie/szkoły wyższe – Jednostki naukowe – Jednostki badawczo-rozwojowe – Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp. <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT.</p>
		<i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki, stowarzyszenia i porozumienia oraz podmioty publiczne, których właścicielem jest JST lub, dla których podmiotem założycielskim jest JST
6.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia ¹⁰¹	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
7.	Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Do uzupełnienia
8.	Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
9.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 4.5	6 533 684,00
		<i>Poddziałanie 4.5.1</i>	2 988 989,00
		<i>Poddziałanie 4.5.2</i>	3 544 695,00
10.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie</i>	Projekty realizowane w formule ZIT dofinansowywane ze środków RPO oraz analogiczne projekty realizowane w ramach POIiŚ – zgodnie z podziałem wynikającym z demarkacji pomiędzy programami oraz zapisów Strategii ZIT.

¹⁰¹ W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 oraz projektów grantowych, o których mowa w art. 35 ust. 1 Ustawy.

	PO lub z innymi PO (jeśli dotyczy)	4.5.2	
11.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5	W ramach przedmiotowego Działania będzie wspierany miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry (w ramach ZIT) ¹⁰²
		<i>Poddziałanie 4.5.1</i>	-
		<i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Miejski obszar funkcjonalny Zielonej Góry w ramach Strategii ZIT
12.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Tryb konkursowy <i>Do uzupełnienia</i>
13.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy W przypadku projektów objętych pomocą publiczną potencjalne limity mogą wynikać z odrębnych dokumentów, tj. programów pomocowych.
14.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	W ramach Działania przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego. Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w ramach rozwoju kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji. Na poziomie projektu łączna kwota wydatków objętych mechanizmem finansowania krzyżowego nie może przekroczyć 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych ponoszonych w ramach projektu.
15.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
16.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie ¹⁰³ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik <u>luki w finansowaniu</u> lub <u>metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów</u> . Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).

¹⁰² Szczegółowe informacje na temat Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych znajdują się w części IV SZOP.

¹⁰³ Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20 grudnia 2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem 1303/2013”: luka w finansowaniu (art. 61 ust. 3 lit. b), stawki ryczałtowe (art. 61 ust. 3 lit. a), pomniejszanie dochodu (art. 65 ust. 8).

17.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<p>Elastyczne formy finansowania projektów z wykorzystaniem systemu zaliczkowego dopasowanego do potrzeb beneficjentów, w szczególności przedsiębiorców.</p> <p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO-L2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
18.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna) ¹⁰⁴	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<p>Regionalna pomoc inwestycyjna przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 14 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.).</p> <p>Pomoc <i>de minimis</i> będzie przyznawana na podstawie programu pomocowego przygotowanego przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanego na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013).</p> <p>Pomoc publiczna na infrastrukturę lokalną będzie przyznawana na podstawie programów pomocowych przygotowanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, wydanych na podstawie art. 56 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.</p>
19.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁰⁵ (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu.
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	<ul style="list-style-type: none"> - zgodnie ze schematem pomocy publicznej, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu w przypadku projektów nieobjętych pomocą publiczną, - 85% kosztów kwalifikowalnych projektu – dla projektów generujących dochód.

¹⁰⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z dnia 20 lutego 2014 r.).

¹⁰⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną faktyczny poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń wydanych przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy. W przypadku projektów generujących dochód dofinansowanie UE jest ustalane na podstawie art. 61 albo 65 rozporządzenia 1303/2013. Obniżeniu podlega nie poziom dofinansowania w ujęciu procentowym, a kwota wydatków kwalifikowalnych.

21.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, z czego 1% powinny stanowić środki własne (w przypadku jednostki samorządu terytorialnego [JST] lub jednostki organizacyjnej JST posiadającej osobowość prawną) ¹⁰⁶ .
22.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
23.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
24.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
25.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
26.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy
27.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 4.5 <i>Poddziałanie 4.5.1</i> <i>Poddziałanie 4.5.2</i>	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 4.5

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰⁷

Przedsięwzięcia realizowane w przedmiotowym Działaniu powinny w dużej mierze przyczyniać się do zachowania, a jeśli nie jest to możliwe, do odtworzenia siedlisk i gatunków na terenach, które zostały trwale zmienione lub zdegradowane. Przedmiotem projektów będzie również rozbudowa, modernizacja i doposażenie ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej, także na terenie parków krajobrazowych, a ponadto prowadzenie spójnych i uzupełniających do ogólnopolskich kampanii informacyjno-promocyjnych.

¹⁰⁶ Środki finansowe przeznaczone na zapewnienie wkładu własnego muszą w wysokości 1% pochodzić ze środków własnych lub pożyczek. Nie mogą one być zastępowane środkami pochodzącymi z części budżetowych poszczególnych dysponentów, funduszy celowych lub innych środków publicznych.

¹⁰⁷ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.5

Projekty w obrębie obszarów sieci Natura 2000 pokrywające się z parkami krajobrazowymi będą podlegały priorytetyzacji.

Finansowanie projektów na obszarach sieci Natura 2000 będzie zgodne z *Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020*, który jest kluczowym dokumentem strategicznym dla realizacji sieci Natura 2000, opracowanym zgodnie z wytycznymi KE (artykułem 8 Dyrektywy siedliskowej) oraz określającym potrzeby wraz z kosztami ze wskazaniem na fundusze perspektywy finansowej 2014-2020.

Wsparcie w zakresie ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będzie dotyczyło wyłącznie gatunków rodzimych.

W ramach PI 6d nie przewiduje się stosowania dużych projektów.

I typ projektu: Ochrona i udostępnianie zasobów przyrodniczych

W ramach typu I będzie można pozyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w stawy widokowe, tereny wypoczynkowe oraz ścieżki dydaktyczne,
- wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych, z położeniem szczególnego nacisku na aspekt ochrony przyrody.

W ramach przedmiotowego typu projektów, do wsparcia kwalifikować się będą wszelkie inwestycje oparte na wykorzystaniu lokalnych zasobów przyrodniczych, kładące szczególny nacisk na działania związane z ochroną przyrody, m.in. inwestycje w stawy widokowe, parki miejskie oraz ścieżki dydaktyczne.

II typ projektu: Rozwój infrastruktury użytku publicznego służącej wyeliminowaniu presji ruchu turystycznego na obszary i gatunki chronione

W ramach typu II możliwe będzie uzyskanie dofinansowania m.in. na:

- Wsparcie kapitału przyrodniczego regionu poprzez zachowanie równowagi pomiędzy zasobami naturalnymi a regionalną ofertą turystyczną - wypoczynkową oraz rekreacyjną.

Istotnym elementem wsparcia udzielanego w ramach PI 6d będą projekty z zakresu tzw. zielonej infrastruktury, będącej nośnikiem usług ekosystemowych, czy rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo – zapewniającą z jednej strony lepszą ochronę kapitału przyrodniczego, a jednocześnie przyczyniającą się do zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.

III typ projektu: Realizacja projektów w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich oraz pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime

W ramach typu III będzie można uzyskać dofinansowanie m.in. na:

- inwestycje w banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, eko-parki.

Wsparcie w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich oraz pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, zostanie skierowane na projekty dotyczące banków genowych, parków miejskich, ogrodów botanicznych oraz eko-parków.

IV typ projektu: Budowa oraz modernizacja infrastruktury związanej z ochroną, a także przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków

W ramach typu IV będzie można otrzymać dofinansowanie m.in. na:

- zadania związane z zachowaniem siedlisk i gatunków oraz odtwarzanie ich tam, gdzie zostały zdegradowane.

Zgodnie z zapisami Umowy partnerstwa działania podejmowane na rzecz ochrony różnorodności biologicznej powinny polegać na powstrzymaniu procesu jej degradacji i pozytywnie wpływać na potencjał rozwoju gospodarczego i społecznego

V typ projektu: Ochrona in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000) oraz opracowywanie planów/programów ochrony dla obszarów cennych przyrodniczo

W ramach typu V możliwe będzie dofinansowanie m.in.:

- programów ochrony przyrody,
- nowoczesnych programów edukacyjnych.

Inwestycje związane z ochroną zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych oraz polegające na budowie/modernizacji niezbędnej infrastruktury związanej z ochroną oraz przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków, będą mogły być realizowane na obszarach chronionych (obszary parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, w tym obszary Natury 2000). Projekty realizowane w obrębie obszarów sieci Natura 2000 będą podlegały priorytetyzacji.

VI typ projektu: Prowadzenie komplementarnych i uzupełniających do ogólnopolskich działań/kampanii informacyjno-edukacyjnych.

W celu zapewnienia kompleksowości prowadzonych działań oprócz inwestycji w infrastrukturę do dofinansowania kwalifikują się również działania informacyjno-edukacyjne związane z ochroną środowiska.

Dopuszczalne będzie realizowanie projektów typu I, II, III, IV, V w połączeniu z działaniami wpisującymi się w typ VI.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji¹⁰⁸

W przypadku projektów generujących dochód beneficjent zobowiązany jest do stosowania art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r.

Z zastrzeżeniem zasad określonych dla pomocy publicznej¹⁰⁹, początkiem okresu kwalifikowalności wydatków jest 1 stycznia 2014 r. W przypadku projektów rozpoczętych przed początkową datą kwalifikowalności wydatków, do współfinansowania kwalifikują się jedynie wydatki faktycznie poniesione od tej daty. Wydatki poniesione wcześniej nie stanowią wydatku kwalifikowalnego.

Końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31 grudnia 2023 r.

---

¹⁰⁸ Dotyczą wszystkich typów projektów w ramach Działania 4.5

¹⁰⁹ W zakresie projektów objętych pomocą publiczną rozpoczęcie okresu kwalifikowalności wydatków wynikać będzie z właściwych przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9-11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.5 OŚ PRIORYTETOWA 5. TRANSPORT

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 5

Numer Działania/Poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
Działanie 5.1	Transport drogowy
Poddziałanie 5.1.1	Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałanie 5.1.2	Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.
Poddziałanie 5.1.3	Transport drogowy – ZIT Zielona Góra
Działanie 5.2	Transport kolejowy

1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 5. Transport	
2.	Cele szczegółowe Osi Priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 5. Transport „Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubuskiego poprzez poprawę przepustowości i sprawności infrastruktury transportowej w regionie”.</p> <p>Cele szczegółowe Osi Priorytetowej 5. Transport:</p> <p>„Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym” realizowany w ramach Priorytetu Inwestycyjnego PI 7 b. „Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi”,</p> <p>„Poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu kolejowym” realizowany w ramach Priorytetu Inwestycyjnego PI 7 d. „Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu”.</p> <p>Zasadnicze znaczenie dla rozwoju regionu ma układ i jakość powiązań komunikacyjnych, które decydują o atrakcyjności województwa. Problemem występującym w regionie jest słaba dostępność komunikacyjna. Przyczyną zaistniałej sytuacji jest brak rozwiniętej sieci dróg szybkiego ruchu oraz brak obwodnic terenów zurbanizowanych. Zły stan kluczowej sieci drogowej regionu, wpływa na zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej województwa i jakości życia mieszkańców.</p> <p>Istotne jest także podejmowanie działań zapewniających alternatywę dla transportu drogowego w celu odciążenia układu komunikacyjnego oraz ograniczenia negatywnego wpływu na otoczenie. Kolej jest typem transportu mającym najmniej szkodliwy wpływ na środowisko. Z punktu widzenia ograniczenia presji transportu na środowisko konieczne jest podejmowanie działań przyczyniających się do zwiększenia udziału transportu kolejowego w przewozach osobowych i towarowych. Zły stan infrastruktury kolejowej wpływa negatywnie na konkurencyjność transportu kolejowego. Konieczne są inwestycje w zakresie modernizacji połączeń sieci kolejowych, zakup nowego taboru oraz modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej.</p> <p>W rezultacie podejmowanych działań nastąpi podniesienie sprawności i bezpieczeństwa transportu, przy jednoczesnym spełnieniu wymogów w zakresie ograniczenia uciążliwości dla środowiska. Podniesienie standardu połączeń drogowych i kolejowych przyczyni się do wzrostu dostępności komunikacyjnej, zwiększenia mobilności mieszkańców, skrócenia czasu dojazdu do ośrodków centralnych.</p> <p>Podejmowane działania pozwolą na pełne wykorzystanie potencjału rozwojowego województwa.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Fundusz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	Ogółem 136 055 371,00
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 5.1 Transport drogowy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ							
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 5.1 Transport drogowy Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.					
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu drogowym.</p> <p>Infrastruktura drogowa ma istotny wpływ na rozwój gospodarczy i społeczny. Odpowiednio rozwinięta sieć drogowa stanowi kluczowy czynnik decydujący o atrakcyjności i spójności przestrzennej, wpływający tym samym na jakość życia mieszkańców. Konieczne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na poprawę powiązań komunikacyjnych i spójność regionalnego układu komunikacyjnego.</p> <p>Wsparciem zostaną objęte przedsięwzięcia polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą, która ma największy wkład w łączność transportową z infrastrukturą TEN-T. Projekty muszą zapewnić konieczne połączenia z siecią autostrad i dróg ekspresowych, bądź przyczynić się do uzupełnienia luki w funkcjonującej sieci transportowej. Inwestycje muszą uwzględniać działania zarówno zapobiegawcze jak i łagodzące wpływ infrastruktury na środowisko oraz aspekt poprawy bezpieczeństwa drogowego.</p> <p>Przedsięwzięcia muszą przyczyniać się poprawy spójności komunikacyjnej poprzez zmniejszanie zagęszczenia ruchu i zatorów, usuwania wąskich gardeł oraz uzupełniania brakujących połączeń.</p> <p>Podniesienie standardu połączeń drogowych zapewni lepszą dostępność do najważniejszych ośrodków rozwoju, wpłynie na zwiększenie mobilności mieszkańców województwa oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu na drogach. Sprawniejsze połączenia transportowe będą stanowiły również zachętę dla inwestorów. Dobrze rozwinięta sieć dróg wpłynie na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej, co pozwoli na pełniejsze wykorzystanie potencjału rozwojowego województwa.</p> <p>Budowa sprawnego i spójnego układu drogowych szlaków komunikacyjnych, pozwoli w efekcie na podniesienie komfortu podróżowania, czyniąc region znacznie bardziej dostępny zarówno dla mieszkańców, jak i inwestorów.</p> <p>Mając na względzie potrzebę usprawnienia ruchu i ograniczenia jego natężenia w centrach oraz zwiększenia bezpieczeństwa ruchu wspierane będą inwestycje w zakresie obwodnic i mostów.</p>					
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<table><tr><td>Działanie 5.1 Transport drogowy</td><td rowspan="4">-</td></tr><tr><td>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT</td></tr><tr><td>Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.</td></tr><tr><td>Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.</td></tr></table>	Działanie 5.1 Transport drogowy	-	Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.
Działanie 5.1 Transport drogowy	-						
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT							
Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.							
Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.							
4.	Lista wskaźników produktu	<table><tr><td>Działanie 5.1 Transport drogowy</td><td rowspan="4">1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13).</td></tr><tr><td>Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT</td></tr><tr><td>Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.</td></tr><tr><td>Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.</td></tr></table>	Działanie 5.1 Transport drogowy	1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13).	Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.
Działanie 5.1 Transport drogowy	1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14). 2. Całkowita długość nowych dróg (CI 13).						
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT							
Poddziałania 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.							
Poddziałania 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra.							
5.	Typy projektów	Inwestycje w rozbudowę regionalnej infrastruktury drogowej, w tym budowa i modernizacja przepraw mostowych w ciągach komunikacyjnych.					
6.	Kategorie interwencji	31 - Pozostałe drogi krajowe i regionalne (nowo budowane) 34 - Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)					

7.	Typ Beneficjenta	Działanie 5.1 Transport drogowy	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – pozostałe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną.
		Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.
		Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
		Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.		Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 5.1 Transport drogowy	94 704 559,00
		Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	81 704 559,00
		Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	6 500 000,00
		Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra	6 500 000,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra.	
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy/pozakonkursowy . Do uzupełnienia	
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z <u>wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z <u>wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków</p>	

		deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Nie dotyczy
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną do 100% ze środków EFRR.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 5.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Typ projektu – Inwestycje w rozbudowę regionalnej infrastruktury drogowej, w tym budowa i modernizacja przepraw mostowych w ciągach komunikacyjnych, polegające na:

- budowie¹¹⁰ i/lub modernizacji¹¹¹ dróg wojewódzkich lub dróg o znaczeniu regionalnym, na odcinkach leżących w ciągach komunikacyjnych stanowiących połączenie z siecią TEN-T, w tym inwestycje na rzecz poprawy bezpieczeństwa i przepustowości ruchu na tych drogach (BRD, ITS) wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- budowie¹¹² i/lub modernizacji¹¹³ obiektów mostowych, wiaduktów, estakad, tuneli drogowych i innych obiektów inżynierskich, obwodnic, obejść miast i miejscowości (w tym ich połączeń z sieciami dróg o znaczeniu regionalnym lub krajowym) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Infrastruktura towarzysząca w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego, ochrony środowiska (wyłącznie w przypadku realizacji jednego z wymienionych powyżej rodzajów projektów):

- wyposażenie obiektów inżynierskich w zjazdy, zatoki autobusowe i inne urządzenia drogowe,
- budowa i/lub modernizacja urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym sygnalizacji świetlnej, barier ochronnych lub ogrodzeń, budowa lub modernizacja osłon przeciwołnieniowych lub ekranów akustycznych, progi zwalniające, wypowe i płytowe progi zwalniające, wyniesione tarcze skrzyżowań,

¹¹⁰ Zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹¹¹ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Pojęcie modernizacja mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

¹¹² Zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.) pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego.

¹¹³ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Pojęcie modernizacja mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

- budowa i/lub modernizacja chodników i przejść dla pieszych, jak również wszelkie inne prace infrastrukturalne pozwalające zwiększyć bezpieczeństwo pieszych, rowerzystów czy zwierząt,
- budowa i/lub modernizacja ciągów i ścieżek rowerowych,
- budowa i/lub modernizacja oświetlenia,
- budowa i/lub modernizacja infrastruktury drogowej, przyczyniającej się do ochrony środowiska (urządzenia odwadniające, w tym: kanalizacja deszczowa, zbiorniki retencyjne, przepusty, sączki, zbiorniki odprowadzające, separatory do wód opadowych),
- budowa i/lub modernizacja kanalizacji teletechnicznej

IZ RPO – L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego(ych) rodzaju(ów) projektu.

Realizowane inwestycje muszą uwzględniać działania zarówno zapobiegawcze jak i łagodzące wpływ infrastruktury na środowisko oraz aspekt poprawy bezpieczeństwa drogowego.

Wspierane będą wyłącznie projekty, które zapewnią konieczne połączenia z siecią autostrad i dróg ekspresowych, bądź przyczynią się do uzupełnienia luki w funkcjonującej sieci transportowej. Wspierane będą inwestycje o znaczeniu regionalnym; drogi stanowiące połączenie z siecią TEN-T. Nie przewiduje się inwestycji w drogi lokalne.

Przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W przypadku projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym inwestycje muszą być ujęte w Programie Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego. Kryteria wyboru (o charakterze obligatoryjnym – tzw. dopuszczające) będą uwzględniały konieczność ujęcia inwestycji w ww. Programie. Natomiast, w przypadku projektów realizowanych w trybie konkursowym inwestycje będą kwalifikowalne jeśli będą zgodne z ww. Programem. Kwestia zgodności zostanie ujęta w kryteriach wyboru projektu.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 01.10.2004 r., str. 2);

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. , poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 roku o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 roku o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 5.2 Transport kolejowy

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa i krótki opis działania/poddziałania	Działanie 5.2 Transport kolejowy
2.	Cel(e) szczegółowy/e działania/poddziałania	<p>Celem Działania jest poprawiona zewnętrzna i wewnętrzna dostępność transportowa regionu w ruchu kolejowym</p> <p>Ogólny stan techniczny infrastruktury kolejowej w województwie jest niezadowalający. W regionie tylko niektóre odcinki linii są w dobrym stanie technicznym. Przyczyną takiej sytuacji jest duża gęstość linii kolejowej i związane z tym niedoinwestowanie. Problemem jest także przestarzały tabor kolejowy. Stan infrastruktury kolejowej wpływa na ruch towarowy i pasażerski, obniżenie bezpieczeństwa, wydłużenie czasu przejazdów. Poprawa stanu infrastruktury kolejowej oraz taboru wymaga poniesienia wysokich nakładów finansowych.</p> <p>Konieczne są inwestycje w zakresie modernizacji połączeń sieci kolejowej oraz modernizacji infrastruktury dworcowej. Ważny jest również ekologiczny aspekt wykorzystywania transportu kolejowego. W celu zwiększenia liczby osób korzystających z transportu kolejowego oraz podniesienia jakości usług konieczny jest zakup nowoczesnego taboru kolejowego, odpowiadającego najnowszym normom zapewniającym bezpieczeństwo i ochronę środowiska naturalnego oraz poprawę komfortu pasażerów, w tym osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>Podjęmowane działania pozwolą na podniesienie sprawności pasażerskich i towarowych przewozów kolejowych, co w konsekwencji przyczyni się do podniesienia konkurencyjności gospodarczej województwa.</p> <p>Realizowane będą przedsięwzięcia polegające na uzupełnianie luk w głównych szlakach (magistralach) kolejowych w sieci TEN-T. Podjęmowane działania przyczynią się do stworzenia sieci kolejowej o wysokim standardzie. Realizowane będą inwestycje dotyczące linii kolejowych poza TEN-T, stanowiąc uzupełnienie działań służących dołączeniu do sieci TEN-T pozostałych obszarów, nieznajdujących się w strefie dostępu podstawowej sieci kolejowej.</p> <p>W wyniku podejmowanych działań, polegających na rozwoju systemu kolei nastąpi podniesienie jakości świadczonych usług oraz integracja z pozostałymi gałęziami transportu i gospodarki.</p> <p>Realizowane działania przyczynią się do promocji transportu publicznego. Wprowadzenie nowoczesnych środków transportu kolejowego spowoduje skrócenie czasu dojazdu, podniesie jakość i konkurencyjności podróży, a tym samym zachęci mieszkańców województwa do skorzystania z tego środka transportu.</p> <p>Podjęmowane działania wpłyną na sprawne funkcjonowanie transportu towarowego oraz wzrost atrakcyjności przewozów kolejowych w stosunku do transportu drogowego.</p> <p>Wspierane będą przede wszystkim inwestycje poza siecią TEN-T dotyczące rewitalizacji sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym. Działania z zakresu ww. rewitalizacji będą kompleksowe i przyczyniające się do długotrwałej poprawy stanu technicznego oraz dostosowujące infrastrukturę do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami).</p> <p>Preferowane będą projekty, które mają największy wkład w drugorzędną lub regionalną łączność transportową oraz są bardziej skuteczne w zwiększaniu efektywności środowiskowej i bezpieczeństwa sieci kolejowej poprzez zmniejszanie zatorów w sieci, poprawę dostępności obszarów przemysłowych innych centrów gospodarczych i promowanie integracji systemu transportowego.</p> <p>Interwencja w tym obszarze przyczyni się także do wsparcia procesu przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	
4.	Lista wskaźników produktu	1. Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12).

		2. Liczba zakupionych pojazdów kolejowych.	
3.	Typy projektów	Rewitalizacja istniejącej infrastruktury: Typ I Rewitalizacja linii kolejowych Typ II Zakup taboru Typ III Modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej	
4.	Kategorie interwencji	26 - Inne koleje 27 - Tabor kolejowy	
5.	Typ Beneficjenta	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – spółki prawa handlowego będące własnością JST, – pozostałe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, – zarządcy linii kolejowych, w tym PKP PLK SA, – zarządcy infrastruktury dworcowej, w tym PKP S.A. Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania.	
6.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
7.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
8.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
9.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 5.2 Transport kolejowy	41 350 812,00
10.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
12.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W przypadku projektów z zakresu: Typ I rewitalizacji linii kolejowych o znaczeniu regionalnym doprowadzającym ruch w kierunku sieci TEN-T – będzie miał zastosowanie tryb pozakonkursowy Typ II zakupu nowego taboru dla połączeń wojewódzkich (dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) – będzie miał zastosowanie tryb konkursowy/pozakonkursowy (decyzję o zastosowaniu wybranego trybu podejmie IZ RPO), Typ III modernizacji kolejowej infrastruktury dworcowej o znaczeniu regionalnym (w tym dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami) – będzie miał zastosowanie tryb konkursowy. W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu. Podmiotem odpowiedzialnym za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów jest IZ RPO-L2020.	
13.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Typ I inwestycje w zakresie rewitalizacji infrastruktury kolejowej nie mogą obejmować prac remontowych oraz nie mogą dotyczyć bieżącego utrzymania infrastruktury. Typ II zakup używane taboru kolejowego jest niekwalifikowalny.	
14.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowania mechanizmu finansowania krzyżowego.	
15.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku, należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u> , formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów. Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u> , należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który	

		z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).
16.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
17.	Pomoc publiczna i pomoc de minimis (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	W przypadku wystąpienia pomocy publicznej zastosowanie znajdują odpowiednie przepisy unijne i krajowe. Pomoc będzie udzielana będzie na podstawie rozporządzenia ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w tym zakresie.
18.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	w przypadku projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR
19.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej
20.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej
21.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
22.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
23.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (UR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
25.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
26.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 5.2

Podstawowe warunki kwalifikowania

Inwestycje nie mogą obejmować prac remontowych, jak również nie mogą dotyczyć bieżącego utrzymania infrastruktury. Przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W przypadku projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym inwestycje muszą być ujęte w Programie Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego (z wyjątkiem projektów dotyczących zakupu taboru kolejowego). Kryteria wyboru (o charakterze obligatoryjnym – tzw. dopuszczające) będą uwzględniały konieczność ujęcia inwestycji w ww. Programie. Natomiast, w przypadku projektów realizowanych w trybie konkursowym inwestycje będą kwalifikowalne jeśli będą zgodne z ww. Programem. Kwestia zgodności zostanie ujęta w kryteriach wyboru projektu.

I typ projektu – Rewitalizacja linii kolejowych

W ramach tego typu projektu wsparcie będzie kierowane przede wszystkim na inwestycje poza siecią TEN-T dotyczące rewitalizacji sieci kolejowej o znaczeniu regionalnym doprowadzającym ruch w kierunku sieci TEN-T.

II Typ projektu – Zakup taboru

Dofinansowany może być zakup nowego taboru dla połączeń wojewódzkich (dostosowanego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami). Zakup używanego taboru kolejowego jest niekwalifikowalny.

III Typ projektu – Modernizacja kolejowej infrastruktury dworcowej

Planowana interwencja obejmuje modernizację kolejowej infrastruktury dworcowej.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 1 października 2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. , poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;

- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.6 OŚ PRIORYTETOWA 6. REGIONALNY RYNEK PRACY

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
6.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy
6.2	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy
6.3	Wsparcie dla samozatrudnienia
6.4	Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
6.5	Usługi rozwojowe dla MMŚP
6.6	Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia
6.7	Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ		
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 6. REGIONALNY RYNEK PRACY (Cel tematyczny 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników)
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 6: Poprawa jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <p>Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób w wieku 50+, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.</p> <p>Poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy.</p> <p>Wzrost aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi.</p> <p>Dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce.</p> <p>Upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia.</p> <p>Wzrost możliwości zatrudnienia lub utrzymania zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osoby 50+.</p> <p>Warunkiem niezbędnym dla poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu jest podniesienie jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki: pracowników przedsiębiorstw i osób pozostających bez zatrudnienia. Dzięki temu wzrastać będzie konkurencyjność przedsiębiorstw działających w regionie oraz wzrosną szanse zdobycia zatrudnienia. Aby osiągnąć te cele, wsparcie realizowane będzie w kierunkach zapewniających rozwój województwa, jak również eliminowane będą bariery ograniczające aktywność na rynku pracy. Priorytetowo traktowane będą: praktyczne formy wsparcia, automatycznie dające – oprócz umiejętności – doświadczenie w pracy zawodowej; popytowy system udzielania pomocy pozwalający na trafniejszy dobór form wsparcia, zgodny z potrzebami rynku pracy oraz jak najszersza współpraca międzysektorowa zapewniająca szeroką gamę</p>

		<p>rozwiązań sytuacji problemowych.</p> <p>Wsparcie w ramach Osi priorytetowej skupiać się będzie przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (po 29 r.ż.), które nie posiadają doświadczeń zawodowych oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiety (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osoby starsze (po 50 r.ż.), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób z niepełnosprawnościami, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ponadto wsparcie w ramach OP 6 będzie adresowane do osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest z reguły najbardziej czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych.</p> <p>Istotnym problemem rynku pracy jest również występowanie bezrobocia ukrytego, które w największym stopniu dotyka mieszkańców obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza miejscowości popegeerowskich. Konieczne jest zatem tworzenie warunków dla zatrudnienia w sektorze pozarolniczym, a także dostarczenie zachęt dla poszukiwania pracy poza rolnictwem. Niezbędne jest też objęcie wsparciem osób pozostających bez zatrudnienia, które jednak nie mają statusu osoby bezrobotnej.</p> <p>Niezbędnym mechanizmem wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia jest zwłaszcza identyfikacja potrzeb klientów instytucji rynku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego.</p> <p>Procesy przemian gospodarczych zachodzące w regionie wymuszają potrzebę elastycznego reagowania kadr zarządzających przedsiębiorstw. Konieczność zakończenia procesów restrukturyzacyjnych oraz naturalne procesy zmiany profilu działalności przedsiębiorstw w regionach wymagają akceptacji przez ich pracowników, partnerów społecznych i gospodarczych oraz przez samych pracodawców. Niezbędne jest zatem zapewnienie szerokiego wsparcia dla przedsiębiorstw i osób objętych tymi procesami. Realizacja tego rodzaju wsparcia odbywać się będzie za pomocą popytowego systemu dystrybucji usług rozwojowych.</p> <p>Zmieniająca się struktura demograficzna oraz idące za nią zmiany w przepisach krajowych dotyczących określenia minimalnego wieku emerytalnego, wymuszają konieczność podjęcia działań mających na celu wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu. W tym zakresie, istotne jest stworzenie odpowiedniego zabezpieczenia zdrowotnego m.in. poprzez zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo. Aby zredukować niekorzystne zjawiska z tym związane, planuje się wdrożenie programów kierowanych do osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych.</p>	
3	Charakter osi	Nie dotyczy	
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny	70 935 951 EUR
5	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.1	<p>Cel Działania: Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób w wieku 50+, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.</p> <p>Zjawisko bezrobocia powoduje konieczność podejmowania szeregu działań</p>

			<p>mających na celu zapobieganie, a także łagodzenie jego skutków. Realizacja Osi Priorytetowej ma na celu wsparcie szeroko rozumianego rynku pracy, zmierzające do przeciwdziałania zjawisku bezrobocia oraz łagodzenia jego skutków. Rezultatem działań w ramach Priorytetu Inwestycyjnego będzie poprawa dostępu do rynku pracy, większa mobilność zawodowa i geograficzna. Wsparcie osób bezrobotnych, poszukujących pracy i nieaktywnych zawodowo, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób długotrwale bezrobotnych oraz osób o niskich kwalifikacjach, będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery oraz będzie się charakteryzowało zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do ich rozwiązania. Kompleksowość planowanych działań ma zagwarantować skuteczne i długotrwałe efekty, zapewnienie nowych umiejętności i kwalifikacji oraz realną szansę na zdobycie zatrudnienia. Interwencja w tym obszarze ma na celu zwiększenie szans na zatrudnienie osób pozostających bez pracy, wobec których ustalono I (tzw. bezrobotni aktywni) albo II (tzw. wymagający wsparcia) profil pomocy zgodnie z UP oraz na podstawie stosownego aktu wykonawczego ministra właściwego ds. pracy. Przydział poszczególnych profili pomocy będzie wynikiem analizy sytuacji bezrobotnego i jego szans na rynku pracy, z uwzględnieniem oddalenia od rynku pracy i gotowości do wejścia albo powrotu na rynek pracy.</p> <p>Przedsięwzięcia w zakresie aktywizacji zawodowej będą uwzględniały efektywność zatrudnieniową, której jednolita metodologia pomiaru, a także sposób wskazywania jej wartości minimalnych będzie określona w odpowiednich wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju. Dodatkowo, poprzez kryteria wyboru projektów, priorytetowo będą traktowane projekty zakładające efektywność zatrudnieniową wyższą niż wymagany minimalny próg. Efektywność zatrudnieniowa będzie mierzona zgodnie z Wytycznymi Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020"</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (C). 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C). 3. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (C). 3. Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C). 4. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 5. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. 6. Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.1	<ol style="list-style-type: none"> I. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zadecydują o wyborze dalszych adekwatnych form wsparcia): <ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie, – kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych. II. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji: <ul style="list-style-type: none"> – nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne), – nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in.

			<p>poprzez wysokiej jakości szkolenia i kursy.</p> <p>III. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki zawodowe, – wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia. <p>IV. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, – wsparcie mobilności geograficznej dla osób, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie. <p>V. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawna, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej.</p> <p>VI. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób z niepełnosprawnościami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niwelowanie barier jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. <p>Wymienione instrumenty i usługi rynku pracy realizowane są zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.1	102 - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.1	Powiatowe Urzędy Pracy
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.1	<p>Osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne objęte I i II profilem pomocy. W ramach Działania 6.1 wsparcie skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej. Wsparciem objęte zostaną wyłącznie osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze po 50 roku życia, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby o niskich kwalifikacjach.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.1	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.1	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>29 793 266 EUR</p>
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.1	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie	Działanie 6.1	<p>Tryb pozakonkursowy</p> <p>Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze</p>

	protestów		
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy 2014-2020.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.1	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.1	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹¹⁴	Działanie 6.1	Pomoc publiczna będzie realizowana na podstawie rozporządzeń wykonawczych do ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{115 116} (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	85%

¹¹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹¹⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹¹⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Ogółem
			Nd.
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	do uzupełnienia
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.1	Nie dotyczy

Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.2	Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy.
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.2	<p>Celem Działania jest zwiększenie mobilności na rynku pracy. Działanie będzie mogło być wdrażane przez wszystkie podmioty z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).</p> <p>Warunkiem niezbędnym dla poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej regionu jest podniesienie jakości obecnych i przyszłych kadr gospodarki: pracowników przedsiębiorstw i osób pozostających bez zatrudnienia. Dzięki temu wzrastać będzie konkurencyjność przedsiębiorstw działających w regionie oraz wzrosną</p>

			<p>szanse zdobycia zatrudnienia. Aby osiągnąć te cele, wsparcie realizowane będzie w kierunkach zapewniających rozwój województwa, jak również eliminowane będą bariery ograniczające aktywność na rynku pracy. Priorytetowo traktowane będą: praktyczne formy wsparcia, automatycznie dające – oprócz umiejętności – doświadczenie w pracy zawodowej; popytowy system udzielania pomocy pozwalający na trafniejszy dobór form wsparcia, zgodny z potrzebami rynku pracy oraz jak najszerza współpraca międzysektorowa zapewniająca szeroką gamę rozwiązań sytuacji problemowych.</p> <p>W ramach Działania 6.2 wsparcie skierowane jest do osób po 29 roku życia. Wsparcie skupiać się będzie przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Ponadto wsparcie skierowane jest do osób, które nie posiadają doświadczenia zawodowego oraz kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiety (w tym zwłaszcza matki samotnie wychowujące dzieci), osoby starsze (po 50. roku życia), mające trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osoby z niepełnosprawnościami, poszukujące zatrudnienia na otwartym rynku pracy.</p> <p>Niezbędnym mechanizmem wsparcia osób pozostających bez zatrudnienia jest zwłaszcza identyfikacja potrzeb klientów instytucji rynku pracy oraz diagnozowanie możliwości ich rozwoju zawodowego.</p> <p>Wspieranie osób pozostających bez pracy, niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jest niezbędne z uwagi na fakt, iż ww. grupa jest często pomijana podczas rekrutacji w projektach kierowanych do szeroko pojętej grupy osób niepracujących. Dzieje się tak, gdyż osoby z ww. grupy nie widnieją w rejestrach powiatowych urzędów pracy, dlatego znacznie trudniej dotrzeć ze wsparciem do tej grupy. Oferowane w ramach Działania wsparcie umożliwi aktywizację zawodową osób z grup najbardziej zmarginalizowanych.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikację po opuszczeniu programu (C).
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M) (C). 3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 4. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.2	<p>I Typ – Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w Powiatowych Urzędach Pracy</p> <p>I. Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zdecydują o wyborze dalszych adekwatnych form wsparcia):</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie, – kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych. <p>II. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne), – nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia i kursy. <p>III. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu,

			<p>m.in. poprzez staże i praktyki zawodowe,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia. <p>IV. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze, – wsparcie mobilności geograficznej dla osób, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie. <p>V. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób z niepełnosprawnościami:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niwelowanie barier jakie napotykają osoby z niepełnosprawnościami w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.2	102 - Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych i oddalonych od rynku pracy, m.in. poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia i wspieranie mobilności pracowników
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.2	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.2	<p>Osoby pozostające bez pracy, niezarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne. W ramach Działania 6.2 wsparcie skierowane jest do osób w wieku 30 lat i więcej. Wsparciem objęte zostaną wyłącznie osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze po 50 roku życia, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby o niskich kwalifikacjach.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.2	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 6.2	3 927 461 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.2	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotów odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie	Działanie 6.2	Tryb konkursowy Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze

	protestów		
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.</i> Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze rynku pracy 2014-2020.</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.2	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹¹⁷	Działanie 6.2	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Pomoc w formie subsydiów płacowych na rekrutację pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji lub zatrudnianie pracowników z niepełnosprawnościami. Pomoc na rekompensatę dodatkowych kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników z niepełnosprawnościami. Pomoc z tytułu wyposażenia i doposażenia miejsca pracy. Premie i refundacje wydatków poniesionych na uczestnika przygotowania zawodowego ze środków Funduszu Pracy dla organizatorów przygotowania zawodowego – udzielane na podstawie art. 53 ustawy o promocji zatrudnienia i inst. rynku pracy.

¹¹⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹¹⁸ ¹¹⁹ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	95 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	5%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Minimum 50 tys. zł. Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	do uzupełnienia
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.2	Nie dotyczy

¹¹⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹¹⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.2	Nie dotyczy
-----	---	---------------	-------------

Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 6.3	Wsparcie dla samozatrudnienia
2.	Cel/e szczegółowe/ działania/ poddziałania	Działanie 6.3	<p>Celem Działania jest poprawa zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy.</p> <p>Rozwój przedsiębiorczości stanowi jedną z form skutecznego przeciwdziałania bezrobociu i podnoszenia poziomu aktywności zawodowej społeczeństwa.</p> <p>Zdecydowaną większość stanowią mikroprzedsiębiorstwa – które jako największą barierę wskazują: brak lub utrudniony dostęp do środków na rozpoczęcie działalności.</p> <p>Skuteczność i efektywność wsparcia uzależniona jest od wielu czynników m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dywersyfikacji instrumentów i źródeł finansowania; – kompleksowości i adekwatności wsparcia zarówno o charakterze doradczym jak i szkoleniowym; – możliwości dodatkowego wsparcia doradczego i finansowego dla firm w początkowym okresie działalności (wsparcie pomostowe); – korelacja wsparcia z popytem zgłaszanym ze strony rynkowej (branża, zawód, dany rodzaj działalności). <p>Pomoc o charakterze bezzwrotnym (dotacja) skierowana będzie – w głównej mierze – do osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, których możliwości uzyskania kapitału na warunkach rynkowych są poważnie ograniczone.</p> <p>Zwrotna pomocy finansowa (instrumenty inżynierii finansowej), stwarzająca możliwość reinwestowania środków (pożyczki, poręczenia) uruchomiona zostanie wobec pozostałych odbiorców, w głównej mierze osób pozostających bez zatrudnienia, w tym osób bezrobotnych i biernych zawodowo spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.3	1. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.3	1. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie.
5.	Typy projektów	Działanie 6.3	I. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (kobiety, osoby w wieku 50+, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotni i osoby o niskich kwalifikacjach) poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej do wysokości 6-krotności wysokości przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na osobę, – usługi doradczo-szkoleniowe o charakterze specjalistycznym (indywidualne i grupowe), – wsparcie pomostowe w postaci pomocy finansowej wypłacanej miesięcznie w kwocie nie większej niż równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w przepisach o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego na dzień wypłacenia wsparcia bezzwrotnego przez okres od 6 do 12 miesięcy od dnia

			rozpoczęcia (uruchomienia) działalności gospodarczej. II. Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej pozostających bez zatrudnienia poprzez <ul style="list-style-type: none"> – instrumenty finansowe o wartości do 45 tys zł, takie jak: <ul style="list-style-type: none"> ✓ preferencyjne pożyczki, ✓ granty zwrotne (repayable grants), ✓ poręczenia dla kredytów z sektora komercyjnego, – usługi doradczo-szkoleniowe o charakterze specjalistycznym (indywidualne i grupowe). <p>Wsparcie koncentrować się będzie na obszarach o podwyższonym wskaźniku bezrobocia. Obszary takie wskazywane będą corocznie przez Instytucję Pośredniczącą w Planie działania lub równoważnym, rocznym dokumencie wdrożeniowym.</p>
6.	Kategorie interwencji	Działanie 6.3	104 - Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw
7.	Typ beneficjenta	Działanie 6.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej, – podmiot wdrażający instrument finansowy.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.3	<p>I typ projektów: Osoby w wieku 30 lat i więcej pozostające bez zatrudnienia, w tym: osoby bezrobotne, biernie zawodowo. Odbiorcami wsparcia mogą być wyłącznie osoby w najbardziej niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby starsze po 50 roku życia, – kobiety, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby o niskich kwalifikacjach¹²⁰ <p>II typ projektów: Osoby w wieku 30 lat i więcej pozostające bez zatrudnienia, w tym: osoby bezrobotne i biernie zawodowo spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji.</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.3	do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.3	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.3	Region słabiej rozwinięty 7 107 612 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.3	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.3	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych

¹²⁰ Osoby o niskich kwalifikacjach - posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie.

14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.3	Tryb konkursowy do uzupełnienia
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.3	Wsparcie dla grup niebędących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy możliwe będzie tylko do wysokości 20% wartości środków PI i będzie realizowane wyłącznie w ramach instrumentów finansowych.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.3	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.3	10%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹²¹	Działanie 6.3	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej bezwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy udzielane przez podmioty inne niż PUP, dotacje na spłatę odsetek (Inter estrate subsidy), wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.

¹²¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹²² ¹²³ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	95 % - typ projektu: <i>bezzwrotne wsparcie (dotyczy części budżetu projektu pomniejszonego o środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej)</i> 85 % - typ projektu: <i>instrumenty inżynierii finansowej</i>
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	5 % - typ projektu: <i>bezzwrotne wsparcie</i> 15 % - typ projektu: <i>instrumenty inżynierii finansowej</i>
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN)(jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.3	1 421 522 EUR
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.3	Pośrednicy finansowi: podmioty zarządzające instrumentami inżynierii finansowej, w szczególności banki krajowe, zagraniczne, instytucje kredytowe lub instytucje finansowe, banki spółdzielcze, podmioty, które nie działają w celu osiągnięcia zysku, lub przeznaczają zyski na cele statutowe, służące tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości przez udzielanie pożyczek, konsorcja powyższych podmiotów.

¹²² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹²³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.3	preferencyjne pożyczki dla osób bezrobotnych i biernych zawodowo, planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, granty – uzupełnione po badaniu inżynierii finansowej W raporcie z badania dotyczącego stosowania instrumentów finansowych (IF) rekomendowane jest stosowanie IF w PI 8iii.
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.3	Osoby po 29 roku życia pozostające bez zatrudnienia, w tym osoby bezrobotne i bierne zawodowo znajdujące się w szczególnie niekorzystnej sytuacji jak również osoby spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji. ¹²⁴

Działanie 6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 6.4	Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.4	<p>Celem Działania jest wzrost aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi.</p> <p>Grupą znajdującą się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy są kobiety powracające na rynek pracy po okresie dezaktywacji związanej z opieką nad dzieckiem. Brak dostępu do usług opiekuńczych dla osób bezwzględnie ich potrzebujących (dzieci głównie dzieci do lat trzech), odpowiednich systemów urlopowych i elastycznych form zatrudnienia dla obojga rodziców często utrudnia kobietom uczestniczenie w rynku pracy lub podjęcie pracy w pełnym wymiarze czasu. Dlatego niezwykle ważne jest stworzenie warunków do godzenia ról rodzinnych i zawodowych. Interwencja w ramach Działania realizowana będzie m.in. poprzez wsparcie tworzenia i funkcjonowania instytucji opieki nad małymi dziećmi¹²⁵.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie. 2. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3.
5	Typy projektów	Działanie 6.4	I Typ – Wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia poprzez m.in. tworzenie oraz rozwój żłobków i klubów dziecięcych, wsparcie usług świadczonych przez dziennego opiekuna, wsparcie istniejących form opieki nad dziećmi do lat 3 przyczyniających się do zwiększenia liczby miejsc w ww. placówkach.
6	Kategorie interwencji	Działanie 6.4	105 - Równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym pod względem dostępu do zatrudnienia, rozwoju kariery zawodowej, godzenia życia zawodowego i prywatnego, a także promowanie równego wynagrodzenia za taką samą pracę
7	Typ beneficjenta	Działanie 6.4	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym

¹²⁴ Osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo należącymi do grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji są: kobiety, osoby po 50 roku życia, osoby z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach. Osoby spoza grup będących w szczególnie niekorzystnej sytuacji mogą skorzystać tylko i wyłącznie z typu projektu a) instrumenty finansowe, w tym preferencyjne pożyczki dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej.

¹²⁵ Realizacja wsparcia odbywać się będzie w zgodzie z zapisami Ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 nr 45 poz. 235, poz. zm.).

			<p>jednostki pomocy społecznej),</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.4	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby pozostające bez zatrudnienia. – Osoby pracujące powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka. <p>Odbiorcami wsparcia będą wszyscy rodzice (pracujący jak i niepracujący) doświadczający trudności w dostępie do zatrudnienia lub jego kontynuacji posiadające dzieci do lat 3</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.4	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.4	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.4	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>8 053 806 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.4	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.4	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.4	Tryb konkursowy do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.4	Nie dotyczy
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.4	<p>10%</p> <p>Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.</p>
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.4	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.4	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>

20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹²⁶	Działanie 6.4	<p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.</p> <p>De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>).</p> <p>Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu):</p> <p>wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia poprzez m.in. tworzenie oraz rozwój żłobków i klubów dziecięcych, wsparcie usług świadczonych przez dziennego opiekuna, wsparcie istniejących form opieki nad dziećmi do lat 3 przyczyniających się do zwiększenia liczby miejsc w ww. placówkach</p> <p>Zdaniem IZ RPO woj. lubuskiego w PI 8iv wystąpi pomoc <i>de minimis</i> w przypadku skierowania wsparcia do prywatnych żłobków i klubów dziecięcych. Do ww. podmiotów nie ma zastosowania ustawa o systemie oświaty, która wykluczyłaby prowadzenie przez ww. podmioty działalności gospodarczej. W związku z powyższym wszelka pomoc skierowana do prywatnych żłobków, klubów dziecięcych ze środków publicznych stanowi pomoc publiczną / pomoc <i>de minimis</i>..</p>
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹²⁷ ¹²⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	85 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	15%

¹²⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹²⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹²⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Minimum 100 tys. zł
			Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.4	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.4	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.4	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.4	Nie dotyczy

Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 6.5	Usługi rozwojowe dla MMŚP
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.5	<p>Celem Działania jest dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce.</p> <p>Wskaźnik zatrudnienia w regionie jest w znacznej mierze tworzony przez przedsiębiorców z sektora MŚP. W celu przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia wywołanego zmianami zachodzącymi w gospodarce, należy w zarządzaniu procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi wspomóc przedsiębiorstwa. Jak wynika z analizy SWOT przedsiębiorcy, w szczególności mikroprzedsiębiorcy, mają utrudniony dostęp do zewnętrznego finansowania, w tym do inwestowania w poprawę jakości i umiejętności swojej kadry pracowniczej. Procesy adaptacyjne w przedsiębiorstwach wiążą się bezpośrednio z koniecznością ciągłej aktualizacji, podnoszenia i zmiany kwalifikacji oraz umiejętności pracowników. Dla właściwego ukierunkowania wsparcia, tj. poprawy jakości kadr konieczna jest odpowiednia identyfikacja potrzeb i trendów obecnych na rynku pracy. Odpowiedzią na tego typu problemy jest zastosowanie podejścia popytowego, w którym to przedsiębiorca decyduje o tematyce szkoleń (tzw. Podmiotowe Systemy Finansowania). Tego rodzaju podejście uzależnione jest od funkcjonowania bazy podmiotów oferujących szkolenia (rejestr usług rozwojowych). Takie wsparcie udzielane będzie bezpośrednio przedsiębiorcy w formie częściowej refundacji kosztów usługi. Dzięki popytowemu systemowi dystrybucji usług rozwojowych zapewniony zostanie właściwy dobór narzędzi do potrzeb przedsiębiorców. Pozwoli to na przekazanie w ręce przedsiębiorców możliwości swobodnego wyboru podmiotu, z którym przeprowadzą proces podnoszenia swoich kompetencji lub kompetencji swoich pracowników oraz zapewni możliwość dokonania oceny świadczonych usług rozwojowych, co pozwoli na lepsze dopasowanie oferowanych usług do potrzeb ostatecznych odbiorców.</p> <p>Interwencja EFS zostanie skoncentrowana przede wszystkim na sektorach o najwyższym potencjale do generowania nowych miejsc pracy (tzw. firmach szybkiego wzrostu), jak też na pracownikach znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (np. osobach starszych, pracownikach o niskich</p>

			<p> kwalifikacjach- Osoby o niskich kwalifikacjach - osoby posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie. Sektory, o których mowa wyżej będą wskazywane w oparciu o regionalne badania i analizy oraz będą wynikać z regionalnych inteligentnych specjalizacji (z uwzględnieniem jednolitej metodologii określania sektorów na podstawie danych dostępnych w ramach statystyki publicznej). Zgodnie z Inicjatywą w zakresie zielonego zatrudnienia, przejście na przyjazną dla środowiska gospodarkę będzie miało istotny wpływ na zapotrzebowanie na umiejętności i przełoży się na zwiększone zapotrzebowanie na wykwalifikowanych pracowników w rozwijającym się przemyśle środowiskowym, na podnoszenie kwalifikacji pracowników we wszystkich sektorach i przekwalifikowanie zawodowe pracowników w sektorach zagrożonych restrukturyzacją. W związku z powyższym, oraz mając na uwadze inteligentne specjalizacje regionu, tj. technologie i usługi środowiskowe, preferowane będą szkolenia i kursy związane z zieloną gospodarką i rozwojem „zielonych umiejętności”.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie.
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 3. Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. 4. Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie.
5	Typy projektów ¹²⁹	Działanie 6.5	<p>I Typ – wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych;</p> <p>II Typ – dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych.</p>
6	Kategorie interwencji	Działanie 6.5	106 - Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
7	Typ beneficjenta	Działanie 6.5	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – związki zawodowe, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy <p>Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe.</p>
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.5	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa i ich pracownicy
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.5	do uzupełnienia
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.5	Nie dotyczy

¹²⁹ Do realizacji projektów w ramach Działania 6.5 zastosowanie mają:

1. Wytyczne programowe województwa lubuskiego w obszarze przystosowania pracowników i przedsiębiorstw do zmian z dnia....;
2. Wytyczne w obszarze przystosowania pracowników i przedsiębiorstw do zmian z dnia.....

11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.5	Region słabiej rozwinięty
			15 000 000EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.5	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.5	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.5	Tryb konkursowy do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.5	Nie dotyczy
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.5	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.5	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.

20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹³⁰	Działanie 6.5	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych, dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹³¹ ¹³² (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	85 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	15 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy

¹³⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹³¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹³² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.5	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.5	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.5	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.5	Nie dotyczy

Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 6.6	Adaptacja przedsiębiorstw do zmian
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.6	<p>Celem Działania jest upowszechnienie aktywizacji zawodowej osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia.</p> <p>Szybko zachodzące zmiany na polskim rynku pracy wymuszają potrzebę natychmiastowej reakcji w zakresie kompleksowego i elastycznego wsparcia w przypadku zwolnień pracowników. Największe korzyści w obszarze łagodzenia negatywnych skutków restrukturyzacji zatrudnienia w MŚP dla wszystkich uczestników tego procesu, czyli osób tracących pracę, restrukturyzowanych firm oraz otoczenia społeczno-gospodarczego dadzą projekty typu <i>outplacement</i>. Wsparciem zostaną objęte przedsiębiorstwa przechodzące procesy restrukturyzacyjne oraz pracownicy zagrożeni utratą zatrudnienia (lub będący w okresie wypowiedzenia), jak również osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Interwencja w zakresie szkoleń i kursów zostanie skoncentrowana przede wszystkim na sektorach o najwyższym potencjale do generowania nowych miejsc pracy (tzw. firmach szybkiego wzrostu) z uwzględnieniem indywidualnych predyspozycji i dotychczasowych kwalifikacji osób, dla których planowana jest pomoc. Sektory, o których mowa wyżej będą wskazywane w oparciu o regionalne badania i analizy oraz będą wynikać z regionalnych inteligentnych specjalizacji. Mając na uwadze inteligentne specjalizacje regionu, tj. technologie i usługi środowiskowe, preferowane będą szkolenia i kursy związane z zieloną gospodarką i rozwojem „zielonych umiejętności”.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie.

4	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C). 2. Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie. 3. Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie. 4. Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów	Działanie 6.6	<p>I Typ – Wsparcie MMSP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i ich pracowników poprzez kompleksowe wsparcie obejmujące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – doradztwo zawodowe; – poradnictwo psychologiczne, – pośrednictwa pracy, – szkolenia i kursy zawodowe, – staże i praktyki zawodowe¹³³, – subsydiowane zatrudnienie, – bon na zasiedlenie.
6	Kategorie interwencji	Działanie 6.6	106 - Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
7	Typ beneficjenta	Działanie 6.6	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – instytucje otoczenia biznesu (IOB), – podmioty ekonomii społecznej.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.6	<ul style="list-style-type: none"> – MMŚP przechodzące procesy restrukturyzacyjne oraz ich pracownicy zagrożeni utratą zatrudnienia lub będący w okresie wypowiedzenia, osoby zwolnione w krótkim terminie z przyczyn dotyczących zakładu pracy.¹³⁴ – osoby odchodzące z rolnictwa, posiadające gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 2 ha przeliczeniowych oraz członkowie ich rodzin ubezpieczeni w KRUS¹³⁵
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.6	do uzupełnienia
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.6	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.6	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>2 000 000 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.6	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.6	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14	Tryb(y) wyboru projektów	Działanie 6.6	Tryb konkursowy

¹³³ Beneficjent wspiera jedną lub dwie formy wsparcia: tj. staże lub/i praktyki.

¹³⁴ Za osoby zwolnione w krótkim terminie z przyczyn dotyczących zakładu pracy uznaje się osoby pozostające bez zatrudnienia, które utraciły pracę z przyczyn nie dotyczących pracownika w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu.

¹³⁵ Projekty skierowane do osób odchodzących z rolnictwa powinny być ukierunkowane na podjęcie zatrudnienia poza rolnictwem (tj. przejście z systemu ubezpieczeń społecznych rolników do ogólnego systemu ubezpieczeń społecznych).

	oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów		do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.6	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorstw i pracowników do zmian na lata 2014-2020.</i>
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.6	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.6	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.6	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹³⁶	Działanie 6.6	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych, dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych wsparcie typu outplacement

¹³⁶ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹³⁷ ¹³⁸ (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.6	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.6	Nie dotyczy

¹³⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹³⁸ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.6	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.6	Nie dotyczy

Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 6.7	Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 6.7	<p>Celem Działania jest wzrost możliwości zatrudnienia lub utrzymania zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osoby 50+</p> <p>Zmieniająca się struktura demograficzna oraz idące za nią zmiany w przepisach krajowych dotyczących określenia minimalnego wieku emerytalnego wymuszają konieczność podjęcia działań mających na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców regionu. W tym zakresie istotne jest stworzenie odpowiedniego zabezpieczenia zdrowotnego, m.in. poprzez zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo. Aby redukować niekorzystne zjawiska z tym związane, planuje się wdrożenie programów kierowanych do osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej ze względów zdrowotnych. Interwencja w tym obszarze ma na celu poprawę stanu zdrowia osób pracujących oraz dostosowanie stanowiska pracy (by dalsze wykonywanie obowiązków służbowych nie pogarszało stanu zdrowia pracownika) albo zmianę kwalifikacji zawodowych (w celu podjęcia aktywności zawodowej w obszarze lepiej odpowiadającym możliwościom zdrowotnym), co będzie mieć bezpośredni wpływ na wyrównanie szans na rynku pracy i realne wydłużenie aktywności zawodowej. Wspierane będą działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz wczesna diagnostyka i specjalistyczne leczenie (w tym rehabilitacja) w zakresie chorób mających największy wpływ na aktywność zawodową. Ponadto, planowane jest wdrożenie programów w zakresie profilaktyki zdrowotnej (pierwotnej i wtórnej) dotyczących w szczególności chorób najczęściej obserwowanych w regionie oraz wynikających ze specyficznych uwarunkowań regionalnych. Wspierane będą także działania w zakresie rehabilitacji zdrowotnej, ułatwiające powrót rekonwalescentów na rynek pracy. Wobec osób, które nie są w stanie ze względów zdrowotnych kontynuować zatrudnienia na swoim stanowisku pracy, konieczne jest przeprowadzenie programów przekwalifikowania i zmiany stanowiska/miejsca pracy albo programów modyfikujących stanowisko pracy w aspekcie negatywnego wpływu na zdrowie, by dalsze wykonywanie obowiązków służbowych nie pogarszało stanu zdrowia pracownika. Wsparcie będzie kierowane do osób w wieku aktywności zawodowej, a w przypadku działań zdrowotnych, do osób narażonych na ryzyko wystąpienia chorób oraz określonych w poszczególnych programach profilaktycznych. W programach zdrowotnych dotyczących rehabilitacji będą brać udział zarówno pracujący, jak i osoby bez zatrudnienia, które dzięki rehabilitacji będą mogły powrócić na rynek pracy.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie. 2. Liczba osób które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne.
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 6.7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców. 2. Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS.

5	Typy projektów	Działanie 6.7	<p>I. Wdrożenie regionalnych programów zdrowotnych¹³⁹ ukierunkowanych w szczególności na wykrywanie i zapobieganie chorobom układu krążenia, psychicznych, układu kostno-mięśniowo-stawowego, układu oddechowego, chorób nowotworowych (raka jelita grubego, szyjki macicy, piersi), w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niezbędne usługi zdrowotne; – nawiązywanie i utrzymywanie współpracy wysokospecjalistycznych ośrodków z POZ i szpitalami ogólnymi; – działania szkoleniowo-edukacyjne dla osób współpracujących z POZ; – weryfikacja i ewaluacja skuteczności programów; – w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>II. Wdrożenie programów zdrowotnych¹⁴⁰ dot. chorób będących specyficznym problemem zdrowotnym regionu, np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niezbędne usługi zdrowotne; – zwrot kosztów dojazdu na badanie; – działania informacyjne i szkoleniowe dla grup docelowych i personelu medycznego zaangażowanego w realizację programu – w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>III. Wdrożenie programów zdrowotnych¹⁴¹ w kierunku rehabilitacji medycznej umożliwiających powrót do pracy, tj. ukierunkowanie na grupy docelowe najbardziej narażone na opuszczenie rynku pracy z powodu czynników zdrowotnych lub najbardziej bliskie powrotowi na rynek pracy w wyniku świadczeń rehabilitacyjnych, np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niezbędne usługi zdrowotne, w tym rehabilitacyjne; – zwrot kosztów dojazdu związany z rehabilitacją; – działania informacyjno-edukacyjne, w tym edukacja prozdrowotna, skierowane do osób objętych wsparciem oraz osób z ich otoczenia; – działania szkoleniowe skierowane w szczególności do podmiotów świadczących usługi rehabilitacyjne oraz kadr POZ; – w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności). <p>IV. Wdrożenie programów¹⁴² ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, wdrażanych w oparciu o pogłębioną analizę występowania niekorzystnych czynników zdrowotnych w środowisku pracy (w tym realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie), np. poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niezbędne usługi zdrowotne; – zwrot kosztów dojazdu na badanie; – działania informacyjno-edukacyjne, w tym edukacja prozdrowotna, skierowane do osób objętych wsparciem oraz osób z ich otoczenia; – działania szkoleniowe skierowane w szczególności do lekarzy medycyny pracy i POZ, psychologów, pracowników PIS, PIP i BHP; – w uzasadnionych przypadkach zakup sprzętu (zgodnie z wytycznymi kwalifikowalności).
6	Kategorie interwencji	Działanie 6.7	107 - Aktywne i zdrowe starzenie się
7	Typ beneficjenta	Działanie 6.7	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,

¹³⁹ Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym.

¹⁴⁰ Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym

¹⁴¹ Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym.

¹⁴² Z wyłączeniem programów realizowanych wyłącznie na poziomie krajowym.

			<ul style="list-style-type: none"> osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, instytucje otoczenia biznesu (IOB), podmioty ekonomii społecznej, instytucje lub podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia, podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 6.7	<ul style="list-style-type: none"> Osoby w wieku aktywności zawodowej kwalifikujące się do profilaktyki, leczenia lub rehabilitacji medycznej, w tym zwłaszcza osoby pracujące w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie oraz Pracodawcy w zakresie programów zdrowotnych, ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 6.7	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 6.7	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 6.7	Region słabiej rozwinięty
			5 053 806EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 6.7	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 6.7	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 6.7	Tryb konkursowy do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 6.7	<p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS na lata 2014-2020</i>.</p> <p>Spójność z <i>Country Specific Recommendations</i> dla Polski oraz kierunkami wprowadzonych i planowanych do wprowadzenia reform.</p> <p>Zgodność realizowanych przedsięwzięć z Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 oraz Planem działań w sektorze zdrowia uzgodnionym z Komitetem Sterującym ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia.</p> <p>Na rozwój profilaktyki zdrowotnej ukierunkowanej w szczególności na wykrywanie chorób układu krążenia, układu kostno-mięśniowo-stawowego, chorób onkologicznych (między innymi: raka jelita grubego, szyjki macicy, piersi) i rehabilitację medyczną zostanie przeznaczonych nie mniej niż 85% alokacji w ramach PI 8vi.</p> <p>Na wdrożenie programów zdrowotnych dot. chorób będących specyficznym problemem zdrowotnym regionu nie można przeznaczyć więcej niż 15% alokacji w ramach PI 8vi.</p>
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 6.7	<p>10%</p> <p>Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.</p>
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 6.7	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Nie dotyczy

19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 6.7	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁴³	Działanie 6.7	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie). Zdaniem IZ RPO woj. lubuskiego w PI 8vi wystąpi pomoc <i>de minimis</i> w przypadku skierowania szkoleniowego do własnych pracowników (realizacja szkoleń i programów przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie).
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ^{144 145} (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	85%

¹⁴³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁴⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁴⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 6.7	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 6.7	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 6.7	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 6.7	Nie dotyczy

2.7 OŚ PRIORYTETOWA 7. RÓWNOWAGA SPOŁECZNA

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
7.1	Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.

7.2	Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
7.3	Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.
7.4	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.
7.4.1	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
7.4.2	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.
7.5	Usługi społeczne.
7.6	Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej.
7.6.1	Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
7.6.2	Koordinacja ekonomii społecznej – ROPS.

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ		
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 7. RÓWNOWAGA SPOŁECZNA (Cel tematyczny 9) Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny OP 7:</p> <p>Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i niwelowanie dysproporcji społecznych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. 2. Zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 3. Wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie. <p>Województwo Lubuskie boryka się z jednym z największych w kraju poziomów ubóstwa, a co za tym idzie – znaczącą liczbą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Powyższe stanowi najpoważniejszy hamulec rozwoju kapitału ludzkiego w regionie. Choć wykluczenie społeczne nie zawsze wiąże się z ubóstwem, trudności w korzystaniu z podstawowych dóbr i usług społecznych w dziedzinie edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury napotykają bowiem także osoby z niepełnosprawnościami, starsze, cierpiące na długotrwałe lub ciężkie choroby, ofiary przemocy w rodzinie, byli więźniowie, uzależnieni i inne – często problemy dotyczące tych grup nakładają się na siebie, co powoduje niską jakość życia i utrudnia powrót do właściwego funkcjonowania w społeczeństwie. Postawa osób wykluczonych, charakteryzująca się często biernością i niską motywacją, ale także często gorsze wykształcenie i kwalifikacje sprawiają, że osoby te wymagają podejścia indywidualnego, odpowiadającego ich konkretnym potrzebom i nawarstwiających się trudnościom, które napotykają. Najważniejsze w tym kontekście jest umożliwienie osobom wykluczonym i ich rodzinom uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym poprzez usprawnienie systemu pomocy społecznej, promocję aktywnej integracji społeczno-zawodowej, zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych oraz rozwiązywania z dziedziny ekonomii społecznej.</p> <p>Zmieniające się potrzeby zdrowotne – coraz większe znaczenie mają choroby przewlekłe, cywilizacyjne, wymagające długoterminowej, ale pozaszpitalnej i niekiedy specjalistycznej opieki - powodują konieczność zaprojektowania wsparcia w postaci usług świadczonych na rzecz osób starszych i z niepełnosprawnościami w domach pomocy społecznej i miejscu zamieszkania. Niezbędne jest również tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu różnych form asystencji socjalnej nad osobami zależnymi (starsze, z niepełnosprawnościami) oraz wspieranie tworzenia warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób z niepełnosprawnościami czy opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze.</p> <p>Dużym problemem jest także fakt, iż wiele rodzin z naszego województwa boryka się z kryzysem w rodzinie i problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Istnieje więc potrzeba wsparcia rodzin, by ograniczyć występujące nadmiernie często sytuacje pozbawienia, zawieszenia albo ograniczenia władzy rodzicielskiej. Najczęściej problemy te wynikają z</p>

		<p>bezrobocia i związanego z nim ubóstwa, uzależnień, skutkujących zwykle stosowaniem przemocy. Trudności przeżywają także rodziny wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami, rodziny wielodzietne czy osoby samotnie wychowujące dzieci. Wobec powyższego, wsparcie w ramach Osi skierowane będzie również na pomoc (poprzez działalność asystentów rodziny, tworzenie placówek wsparcia dziennego, rodzin pomocowych i wspierających) tym rodzinom, które przeżywają problemy opiekuńczo – wychowawcze i w których istnieje realne zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.</p> <p>Wsparcia wymaga także system pieczy zastępczej. Z analizy sytuacji w regionie w zakresie funkcjonowania systemu opieki nad dzieckiem wynika, że zdecydowana większość powiatów nie jest w stanie zabezpieczyć środków budżetowych tak, aby pokrywać potrzeby wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, trudność stanowi przede wszystkim niedostateczna ilość zatrudnionych specjalistów (psycholog, terapeuta, pedagog), wyszkolonych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny.</p> <p>Innowacyjnym sposobem rozwiązywania problemów osób wykluczonych jest ekonomia społeczna. Jako szczególny rodzaj działalności gospodarczej, ma na celu przede wszystkim mobilizowanie do działania osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem, rozwijanie zaradności ekonomicznej</p> <p>i przedsiębiorczości tych osób. Obszar ekonomii społecznej jest w województwie w początkowej fazie rozwoju a większość jednostek w regionie lubuskim można określić mianem „potencjalnych podmiotów ekonomii społecznej”, bowiem prawie wszystkie z nich deklarują cele i działania zgodne z podstawową misją podmiotów ekonomii społecznej, jednak tylko co dziesiąta z nich faktycznie pomaga wykluczonym poprzez stosowanie metod biznesowych. Ponadto jedynie 20% spośród badanych podmiotów prowadzi działalność gospodarczą. Niezbędnymi warunkami rozwoju ekonomii społecznej w regionie jest zapewnienie skutecznego systemu wsparcia oferującego kompleksową pomoc nowopowstającym i już istniejącym podmiotom ekonomii społecznej. W ramach systemu szczególnie nacisk powinien być położony na nawiązywanie trwałej współpracy z potencjalnymi zleceniodawcami (zarówno publicznymi jak i prywatnymi) oraz wprowadzenie do polityki poszczególnych instytucji publicznych zagadnień związanych z ekonomią społeczną (np. poprzez stosowanie tzw. „klausul społecznych”).</p> <p>Kompleksowość wsparcia w ramach Osi zapewnią przede wszystkim projekty realizowane w partnerstwie instytucji integracji i pomocy społecznej z instytucjami rynku pracy lub organizacjami pozarządowymi albo podmiotami ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwami społecznymi oraz z pracodawcami. Ważne, by projekty przyczyniały się do podjęcia przez odbiorców wsparcia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwach społecznych bądź zwiększyły zdolność tych osób do podnoszenia kwalifikacji i poszukiwania pracy.</p>
3	Charakter osi	Nie dotyczy
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu
		Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny
		68 226 384 EUR
5	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego

Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 7.1	Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.1	<p>Celem Działania Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie. Przy realizacji aktywnej integracji instytucji zostanie udzielone wsparcie poprzez realizację pracy socjalnej. Przyczyny ubóstwa i wykluczenia społecznego mają złożony charakter, związany</p>

			najczęściej z brakiem pracy, niesprawnością lub przewlekłą chorobą. Są to jednocześnie najczęstsze przyczyny otrzymywania świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzięki wspieraniu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych oraz dążeń do usamodzielnienia ekonomicznego i większego zintegrowania ze społeczeństwem wzrośnie nie tylko liczba osób aktywnie poszukujących pracy, ale także zatrudnionych. Problem wykluczenia dotyczy w głównej mierze osób długotrwale bezrobotnych, osób starszych, z niepełnosprawnościami, młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób opuszczających zakłady karne, postrzeganych w sposób stereotypowy przez otoczenie społeczne i pracodawców jako pracownicy mniej efektywni. Dla tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie ich na rynek pracy poprzez poprawę zdolności lub możliwości zatrudnienia oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanych przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych. Stosowane będą zindywidualizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej, dopasowane do potrzeb osób, do których są skierowane. Niezbędnym elementem skoordynowanych działań zmierzających do eliminacji wykluczenia społecznego jest współpraca międzysektorowa instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i pracodawców.
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).
5	Typy projektów ¹⁴⁶	Działanie 7.1	<p>Typ I – Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontrakt socjalny lub równoważny, – program aktywności lokalnej, – program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6	Kategorie interwencji	Działanie 7.1	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7	Typ beneficjenta	Działanie 7.1	<p>Tryb konkursowy:¹⁴⁷</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej. <p>Tryb pozakonkursowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne - ośrodki pomocy społecznej.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.1	<ul style="list-style-type: none"> – osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych MiR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania

¹⁴⁶ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

¹⁴⁷ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

			<p>ubóstwa(...).</p> <ul style="list-style-type: none"> – środowiska lub lokalne społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności lokalne społeczności na obszarach zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją. – jednostki organizacyjne pomocy społecznej. <p>Co do zasady wsparcie kierowane będzie do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej (m.in. oferowane w OP 6) nie są wystarczające ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które ich bezpośrednio dotyczą (osoby sprofilowane jako „oddalone od rynku pracy” oraz osoby, które z różnych względów nie zostały poddane profilowaniu np. osoby z niepełnosprawnościami, bezdomne, tzw. „biedni pracujący”, osoby starsze)”.</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.1	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.1	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.1	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>18 584 546 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.1	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.1	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.1	<p>Tryb konkursowy¹⁴⁸</p> <p>Tryb konkursowy: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego</p> <p>Tryb pozakonkursowy: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego</p>
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.1	Nie dotyczy
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.1	<p>10%</p> <p>Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.</p>
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.1	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.1	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>

¹⁴⁸ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁴⁹	Działanie 7.1	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁵⁰ ¹⁵¹ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	85 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.1	15%
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁵²
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁵³

¹⁴⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁵⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁵¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

¹⁵² Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

¹⁵³ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.1	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.1	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.1	Nie dotyczy

Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 7.2	Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.2	<p>Celem Działania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie. Przy realizacji aktywnej integracji instytucji zostanie udzielone wsparcie poprzez realizację pracy socjalnej. Przyczyny ubóstwa i wykluczenia społecznego mają złożony charakter, związany najczęściej z brakiem pracy, niesprawnością lub przewlekłą chorobą. Są to jednocześnie najczęstsze przyczyny otrzymywania świadczeń pomocy społecznej. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym musi opierać się na eliminowaniu barier, na które napotykają osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym. Dzięki wspieraniu rozwoju kompetencji społecznych i zawodowych oraz dążeń do usamodzielnienia ekonomicznego i większego zintegrowania ze społeczeństwem wzrośnie nie tylko liczba osób aktywnie poszukujących pracy, ale także zatrudnionych. Problem wykluczenia dotyczy w głównej mierze osób długotrwale bezrobotnych, osób starszych, z niepełnosprawnościami, młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób opuszczających zakłady karne, postrzeganych w sposób stereotypowy przez otoczenie społeczne i pracodawców jako pracownicy mniej efektywni. Dla tych osób zostaną zastosowane instrumenty aktywnej integracji, mające na celu przywrócenie ich na rynek pracy poprzez poprawę zdolności lub możliwości zatrudnienia oraz wyeliminowanie przeszkód napotykaných przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych. Stosowane będą zindywidualizowane usługi aktywizacji społeczno-zawodowej, dopasowane do potrzeb osób, do których są skierowane. Niezbędnym elementem skoordynowanych działań zmierzających do eliminacji wykluczenia społecznego jest współpraca międzysektorowa instytucji publicznych, organizacji pozarządowych i pracodawców.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie

			2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)
5	Typy projektów ¹⁵⁴	Działanie 7.2	<p>Typ I – Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontrakt socjalny lub równoważny, – program aktywności lokalnej, – program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6	Kategorie interwencji	Działanie 7.2	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7	Typ beneficjenta	Działanie 7.2	<p>Tryb konkursowy¹⁵⁵:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie <p>Tryb pozakonkursowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.2	<ul style="list-style-type: none"> – osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zgodnie z definicją zawartą w Wytycznych MiR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa(...). – środowiska lub lokalne społeczności zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w szczególności lokalne społeczności na obszarach zdegradowanych, w tym objętych rewitalizacją. – jednostki organizacyjne pomocy społecznej. <p>Co do zasady wsparcie kierowane będzie do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej (m.in. oferowane w OP 6) nie są wystarczające ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które ich bezpośrednio dotyczą (osoby sprofilowane jako „oddalone od rynku pracy” oraz osoby, które z różnych względów nie zostały poddane profilowaniu np. osoby z niepełnosprawnościami, bezdomne, tzw. „biedni pracujący”, osoby starsze).”</p> <p>Grupa docelowa może ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.2	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.2	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.2	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>7 964 806 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.2	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.2	Nie dotyczy

¹⁵⁴ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

¹⁵⁵ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.2	Tryb konkursowy ¹⁵⁶ Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Tryb pozakonkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.2	Nie dotyczy
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.2	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁵⁷	Działanie 7.2	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	85%

¹⁵⁶ W przypadku nie przystąpienia do realizacji Programu wszystkich jednostek pomocy społecznej danego typu.

¹⁵⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁵⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁵⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	85 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	15%
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁶⁰
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Minimalna wartość projektu 90 000 PLN Zgodnie z algorytmem opracowanym przez IZ RPO ¹⁶¹
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.2	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.2	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.2	Nie dotyczy

Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 7.3	Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.3	Celem Działania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Uzasadnienie: W ramach działania realizowane będą projekty wspierające grupy marginalizowane (z wyłączeniem społeczności Romskiej), w ramach których będzie oferowane kompleksowe wsparcie osób, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w społeczeństwie. Wsparcie kierowane do tych osób

¹⁶⁰ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

¹⁶¹ Dotyczy wyłącznie projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym.

			<p>będzie zakładać obowiązkowe przeprowadzenie indywidualnej diagnozy społeczno-zawodowej dla poszczególnych uczestników i dostosowanie do jej wyników wsparcia aktywizującego zawodowo i społecznie. Wskazane są projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności</p> <p>w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną, a także społeczności zlokalizowanych na terytoriach zdegradowanych przestrzennie i społecznie obszarach miejskich (dotyczy wyłącznie projektów komplementarnych do interwencji prowadzonej w ramach PI 9b w zakresie kompleksowej rewitalizacji).</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).
5	Typy projektów ¹⁶²	Działanie 7.3	<p>Typ I – Kompleksowe programy na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, zatrudnienia, pomocy społecznej prowadzące do podniesienia kwalifikacji lub uzyskania zatrudnienia z obligatoryjnym wykorzystaniem indywidualnych diagnoz w zakresie rozwoju społeczno-zawodowego, obejmujące m.in. następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy, – poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej, – kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych, – poradnictwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy, – staże, subsydiowane zatrudnienie i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy, – wsparcie towarzyszące dla otoczenia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym niezbędne do ich aktywizacji, np. przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, – inne. <p>Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020.</p>
6	Kategorie interwencji	Działanie 7.3	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7	Typ beneficjenta	Działanie 7.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy,

¹⁶² Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			– podmioty zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.3	Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym ¹⁶³ oraz ich otoczenie (z wyłączeniem osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami). W szczególności: – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby niesamodzielne ze względu na wiek, – osoby z niepełnosprawnościami, – młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, – osoby opuszczające zakłady karne – osoby bezdomne.
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.3	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.3	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.3	Region słabiej rozwinięty 11 056 807 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.3	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.3	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.3	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

¹⁶³ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się :

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375);
- 7) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością;
- 8) osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.);
- 9) osoby niesamodzielne;
- 10) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 11) osoby odbywające kary pozbawienia wolności (wsparcie nie jest udzielane w ramach RPO);
- 12) osoby korzystające z PO PŻ.

16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.3	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 7.3	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁶⁴	Działanie 7.3	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluceniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	85%

¹⁶⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

¹⁶⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁶⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	95%
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	5%
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.3	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.3	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.3	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.3	Nie dotyczy

Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej

Poddziałanie 7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT¹⁶⁷

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Poddziałanie 7.4.1	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 7.4.1	<p>Celem Poddziałania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację wsparcia skierowanego do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej są niewystarczające głównie ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które je bezpośrednio dotyczą. W ramach Działania przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które, poprzez udział w zajęciach i warsztatach prowadzonych w ramach centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, nabydą umiejętności radzenia sobie z problemami, pełnienia ról społecznych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz samodzielnego poruszania się po otwartym rynku pracy. W miejscach, gdzie podmioty integracji społecznej nie występują, bądź ich ilość albo rodzaj wsparcia, jakie oferują, jest nieadekwatny do potrzeb społeczeństwa, przewidywane jest zakładanie takich podmiotów. Diagnoza sytuacji w województwie wykazała, że istnieje nagła potrzeba, by zwiększyć w regionie liczbę podmiotów integracji społecznej (z wyjątkiem WTZ), bowiem jednostki te udzielają kompleksowej pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Ważne w tym kontekście jest także poszerzenie oferty wsparcia i podniesienie jakości oferowanych usług istniejących podmiotów.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 7.4.1	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu.</p> <p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).</p>
4.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 7.4.1	<p>Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.</p> <p>Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C).</p>
5.	Typy projektów ¹⁶⁸	Poddziałanie 7.4.1	<p>I. Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej.</p> <p>II. Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej¹⁶⁹ tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), przyczyniające się do zwiększenia miejsc w tych placówkach.</p>
6.	Kategorie interwencji	Poddziałanie 7.4.1	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7.	Typ beneficjenta	Poddziałanie 7.4.1	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,

¹⁶⁷ Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp

¹⁶⁸ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

¹⁶⁹ Nie dotyczy WTZ.

			<ul style="list-style-type: none"> osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, podmioty ekonomii społecznej, podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej). <p>Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.</p> <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT Zielona Góra wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 7.4.1	<p>Osoby określone w art. 1 ust 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz ich otoczenie (z wyłączeniem osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami)</p> <p>W szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> osoby długotrwale bezrobotne, osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, osoby z niepełnosprawnościami, osoby uzależnione po zakończeniu programu psychoterapii lub programu terapeutycznego, osoby opuszczające zakłady karne.
9.	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 7.4.1	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>4 905 000 EUR</p>
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 7.4.1	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 7.4.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 7.4.1	<p>10%</p> <p>Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.</p>
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków	Poddziałanie 7.4.1	10%

	kwalityfikowalnych		
18.	Warunki uwzględnienia dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 7.4.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁷⁰	Poddziałanie 7.4.1	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu); Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁷¹ ¹⁷² (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane	Poddziałanie 7.4.1	95 %

¹⁷⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁷¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁷² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.4.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 7.4.2	Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 7.4.2	<p>Celem Poddziałania jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Cel zostanie osiągnięty poprzez realizację wsparcia skierowanego do osób, wobec których typowe instrumenty aktywizacji zawodowej są niewystarczające głównie ze względu na wielowymiarowość społecznych problemów, które je bezpośrednio dotyczą. W ramach Działania przewiduje się realizację projektów skierowanych bezpośrednio do osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, które, poprzez udział w zajęciach i warsztatach prowadzonych w ramach centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej, warsztatów terapii zajęciowej, nabeżdą umiejętności radzenia sobie z problemami, pełnienia ról społecznych i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz samodzielnego poruszania się po otwartym rynku pracy. W miejscach, gdzie podmioty integracji społecznej nie występują, bądź ich ilość albo rodzaj wsparcia, jakie oferują, jest nieadekwatny do potrzeb społeczeństwa, przewidywane jest</p>

			zakładanie takich podmiotów. Diagnoza sytuacji w województwie wykazała, że istnieje nagła potrzeba, by zwiększyć w regionie liczbę podmiotów integracji społecznej (z wyjątkiem WTZ), bowiem jednostki te udzielają kompleksowej pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Ważne w tym kontekście jest także poszerzenie oferty wsparcia i podniesienie jakości oferowanych usług istniejących podmiotów.
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 7.4.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 7.4.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI).
5	Typy projektów ¹⁷³	Poddziałanie 7.4.2	<ol style="list-style-type: none"> I. Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej. II. Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), przyczyniające się do zwiększenia miejsc w tych placówkach III.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 7.4.2	109 - Aktywne włączenie, w tym w celu promowania równości szans i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie szans na zatrudnienie
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 7.4.2	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – organizacje pozarządowe, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 7.4.2	<p>Osoby określone w art. 1 ust 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym oraz ich otoczenie (z wyłączeniem osób, które brały udział we wsparciu realizowanym w ramach działań 7.1, 7.2 w formach takich jak: kontrakt socjalny, program integracji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami)</p> <p>W szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby długotrwale bezrobotne, – osoby bezdomne realizujące indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, – osoby z niepełnosprawnościami, – osoby uzależnione po zakończeniu programu psychoterapii lub programu terapeutycznego, <p>osoby opuszczające zakłady karne.</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 7.4.2	do uzupełnienia
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów)	Poddziałanie	Region słabiej rozwinięty

¹⁷³ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

	wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	7.4.2	5 500 000 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 7.4.2	ZIT MOF Zielona Góra
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 7.4.2	do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 7.4.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i>
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 7.4.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 7.4.2	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 7.4.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁷⁴	Poddziałanie 7.4.2	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu); Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową

¹⁷⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

			wykorzystując instrumenty aktywizacji edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, zawodowej.
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy

¹⁷⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁷⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.4.2	Nie dotyczy
----	---	--------------------	-------------

Działanie 7.5 Usługi społeczne

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Działanie 7.5	Usługi społeczne.
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 7.5	<p>Celem Działania jest zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>Interwencja w ramach PI 9iv opierać się będzie na usługach społecznych ogólnego interesu polegających na wsparciu rodziny, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych oraz rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>W zakresie wsparcia rodziny (w tym dzieci i młodzieży) znajdują się usługi pomocy środowiskowej, usługi wspierające i interwencyjne ukierunkowane na wspieranie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją i niewydolnością wychowawczą we właściwym pełnieniu ich funkcji. Niezbędne jest także wsparcie podmiotów oferujących usługi interwencyjne, tj. np. wsparcie dla tworzenia, adekwatnie do potrzeb lokalnych, nowych miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej i domach dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz powstawania nowych ośrodków interwencji kryzysowej, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków interwencji kryzysowej z miejscami schronienia, także dla osób doświadczających przemocy. Usługi interwencji kryzysowej będą świadczone jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów w ramach aktywnej integracji.</p> <p>Realizowane będą również działania profilaktyczne w postaci pomocy w opiece i wychowaniu dzieci w formie placówek wsparcia dziennego, dotyczące wsparcia rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi w opiece i wychowaniu dzieci w celu uniknięcia ich rozdzielienia z rodziną biologiczną i umieszczenia w pieczy zastępczej (przy czym działania na rzecz tworzenia miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w celu zwiększenia udział rodziców w rynku pracy nie będą kwalifikowane w ramach OP 7 ze względu na uwzględnienie tego rodzaju interwencji w OP 6).</p> <p>W zakresie wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej znajdują się usługi kształcenia i doskonalenia kompetencji osób sprawujących pieczę zastępczą oraz rozwój usług, towarzyszących procesowi usamodzielniania obejmujących zarówno rodziny naturalne (w tym objęte nadzorem kuratora), jak i kandydatów na rodziców zastępczych, rodziny zastępcze oraz otoczenie w/w osób.</p> <p>Równolegle do wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej realizowane będzie wsparcie dla rodzin naturalnych, które będzie mieć charakter kompleksowych programów mających na celu reintegrację społeczną i w dalszej perspektywie umożliwienie powrotu dziecka do rodziny.</p> <p>Dzieci z rodzin, których członkowie uczestniczą w różnych formach aktywizacji społecznej zostaną objęte opieką dzienną/świecicową.</p> <p>W zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami i starszych znajdują się usługi opiekuńcze i asystenckie, skierowane do osób pozostających poza rynkiem pracy lub doświadczających problemów z adaptacją na rynku pracy, zarówno w miejscu zamieszkania, jak i poza nim.</p> <p>Realizacja ww. działań możliwa będzie poprzez organizację nowych i rozwijanie już istniejących placówek wsparcia dziennego, mieszkań chronionych/ wspomaganych. Wsparcie będzie dotyczyło usług w mieszkaniach treningowych – pobyt czasowy - różnego rodzaju usługi w formie treningów, nauki samodzielności, poradnictwa, pracy socjalnej, zmierzające do całkowitego usamodzielnienia dla różnych kategorii osób, oraz usług w mieszkaniach wspomaganych – pobyt stały dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, o częściowej lub całkowitej niesamodzielności i wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych.</p> <p>Ponadto, z punktu widzenia budowania społeczeństwa obywatelskiego i</p>

			<p>wzmocnienia podmiotowości obywateli, jak również ich aktywizacji w życiu społeczno-zawodowym, niezbędne jest zapewnienie wsparcia w postaci poradnictwa prawnego i obywatelskiego, poradnictwa rodzinnego i psychologicznego - ten rodzaj wsparcia będzie mógł być realizowany jedynie w połączeniu z całym procesem reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane przez organizacje pozarządowe we współpracy z instytucjami integracji i pomocy społecznej i/lub podmiotami ekonomii społecznej/ przedsiębiorstwami społecznymi, kompleksowe, o ponadlokalnej skali oddziaływania, wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu. 2. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu. 3. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych istniejących po zakończeniu projektu.
4.	Lista wskaźników produktu	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie.
5.	Typy projektów ¹⁷⁷	Działanie 7.5	<ol style="list-style-type: none"> I. Usługi w zakresie opieki nad dziećmi i młodzieżą w systemie opieki zastępczej w celu przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnych, poprzez m.in. działania profilaktyczne, które mają na celu ograniczyć umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej, kształcenie i doskonalenie kompetencji osób sprawujących i planujących sprawować pieczę zastępczą oraz rozwój usług towarzyszących procesowi usamodzielniania; II. Wsparcie rozwoju usług opiekuńczych i asystenckich skierowanych do osób pozostających poza rynkiem pracy lub doświadczających problemów z adaptacją na rynku pracy (w tym osób z niepełnosprawnościami, starszych i dzieci), również poprzez tworzenie mieszkań o charakterze wspieranym; III. Wsparcie tworzenia miejsc pobytu w nowo tworzonych lub istniejących mieszkań o charakterze wspieranym dla osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; IV. Wsparcie rozwoju usług pomocy środowiskowej, usług wspierających i interwencyjnych dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym; V. Zapewnienie dostępu do usług bezpłatnego poradnictwa prawnego i obywatelskiego, poradnictwa rodzinnego i psychologicznego dla osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym (wyłącznie w połączeniu z całym procesem reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym).
6.	Kategorie interwencji	Działanie 7.5	112 - Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym
7.	Typ beneficjenta	Działanie 7.5	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – podmioty działające w obszarze rynku pracy, zajmujące się aktywizacją

¹⁷⁷ Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			osób wykluczonych społecznie, zagrożonych ubóstwem itp. (w tym jednostki pomocy społecznej).
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 7.5	<ul style="list-style-type: none"> – Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie¹⁷⁸. – Osoby planujące sprawować pieczę zastępczą. – Osoby sprawujące pieczę zastępczą.
9.	Instytucja pośrednicząca	Działanie 7.5	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Działanie 7.5	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 7.5	Region słabiej rozwinięty 5 053 806 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 7.5	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Działanie 7.5	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 7.5	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 7.5	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 7.5	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków	Działanie 7.5	10%

¹⁷⁸ Za zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym uznaje się:

- 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
- 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382);
- 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375);
- 7) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością;
- 8) osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.);
- 9) osoby niesamodzielne;
- 10) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- 11) osoby odbywające kary pozbawienia wolności (wsparcie nie jest udzielane w ramach RPO);
- 12) osoby korzystające z PO PŻ.

	trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych		
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 7.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁷⁹	Działanie 7.5	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁰ ¹⁸¹ (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	95 %

¹⁷⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁸⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸¹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Minimum 50 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 7.5	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 7.5	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 7.5	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 7.5	Nie dotyczy

Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej

Poddziałanie 7.6.1 Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 7.6.1	Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 7.6.1	<p>Celem Działania jest wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w regionie, poprzez trwałą integrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluceniem społecznym oraz poprawę jakości funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.</p> <p>Rozwój sektora ekonomii społecznej warunkuje przede wszystkim wsparcie otoczenia przedsiębiorstw społecznych, których trudności rozwojowe różnią się od występujących w tradycyjnej przedsiębiorczości i wymagają szczególnej uwagi. Dlatego ważne jest zaprojektowanie działań skierowanych do instytucji powołanych do wspierania ekonomii społecznej w regionie, które wyposażą przedsiębiorców społecznych w wiedzę niezbędną do działalności gospodarczej, w tym w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi, stosowania przepisów prawnych, poszukiwania możliwości poszerzenia zakresu oferowanych usług i zdobywania zleceń, co pozwoli na rozwój i funkcjonowanie gospodarki społecznej w regionie. Instytucje te będą świadczyły usługi, zgodne z potrzebami PES, dotyczące animacji lokalnej, rozwoju ekonomii społecznej, zmierzające do inicjowania tworzenia nowych podmiotów i przedsiębiorstw społecznych oraz wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych. Poziom świadczonych usług będzie potwierdzony akredytacją w ramach systemu AKSES (system akredytacji i standardów działania instytucji wsparcia ekonomii społecznej). Ponadto, OWES</p>

			<p>będzie prowadził działania zmierzające do integrowania oferty różnych podmiotów ekonomii społecznej i zapewnienia odpowiedniej współpracy tych podmiotów w działaniach na rzecz osób wymagających wsparcia.</p> <p>Dodatkowo rola OWES w zakresie promocji ekonomii społecznej powinna bazować na pracy z urzędnikami różnych szczebli, biznesu. Praca ta powinna uwzględniać szukanie konkretnych rozwiązań dopasowanych do potrzeb i możliwości danego samorządu, a także prezentować dobre praktyki, szczególnie wśród tych gmin i powiatów, w których ekonomia społeczna odgrywa istotną rolę.</p> <p>Pomoc skierowana bezpośrednio do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym opierać się będzie na tworzeniu nowych oraz wzmocnieniu istniejących przedsiębiorstw społecznych poprzez zwiększanie w nich zatrudnienia za pomocą systemu dotacji, szkoleń, mentoringu i wsparcia pomostowego.</p> <p>Opis oraz typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020. Sugeruje się, aby działania w ramach ekonomii społecznej były komplementarne z proponowanymi w Działaniu I.4 KPRES, tj. zrównoważony rozwój, solidarność pokoleń, polityka rodzinna, turystyka społeczna, budownictwo społeczne, lokalne produkty kulturowe oraz w kierunkach rozwoju określonych w strategii rozwoju województwa i w regionalnym planie działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 7.6.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek).
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 7.6.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem. 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów ¹⁸²	Poddziałanie 7.6.1	<ol style="list-style-type: none"> I. Świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych i promocyjnych dla wsparcia rozwoju ekonomii społecznej oraz podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES, zgodnie z KPRES przez ośrodki wspierania ekonomii społecznej. II. Tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej poprzez m.in. wsparcie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej: <ul style="list-style-type: none"> – bezzwrotne dotacje na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych w maksymalnej kwocie do 6-krotności przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na stworzenie jednego miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym połączone ze wsparciem pomostowym w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług, przy czym dotacja na jeden PES nie może przekroczyć 30-krotności przeciętnego wynagrodzenia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 28 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – doradztwo (indywidualne i grupowe) w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania, – szkolenia, warsztaty, mentoring, coaching, tutoring, umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, – szkolenia umożliwiające nabycie i rozwijanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym. <p>Typy I i II stosowane są łącznie (obligatoryjnie)</p>
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 7.6.1	113 - Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 7.6.1	ośrodki wsparcia ekonomii społecznej <u>posiadające akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla wszystkich typów usług wsparcia ekonomii społecznej</u>

¹⁸² Projekty realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 7.6.1	<ul style="list-style-type: none"> – podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne; – osoby fizyczne (w szczególności osoby wykluczone i zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym); – podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych; – jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego; – przedsiębiorstwa; – organizacje pozarządowe.
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 7.6.1	Region słabiej rozwinięty 14 161 419 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 7.6.1	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 7.6.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej</i> . Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020</i> . Usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej realizowane będą przez akredytowane, w systemie AKCES na teren województwa lubuskiego, ośrodki wsparcia ekonomii społecznej.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 7.6.1	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 7.6.1	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 7.6.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu

			realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁸³	Poddziałanie 7.6.1	Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020. De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>). Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu): dotacje na doradztwo, szkolenia, ... dotacje na tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, działania na rzecz podnoszenia kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej.
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	5 %

¹⁸³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁸⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.6.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 7.6.2 Koordynacja ekonomii społecznej - ROPS

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 7.6.2	Koordynacja ekonomii społecznej - ROPS
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 7.6.2	<p>Cel:</p> <p>Celem działania jest rozwój i poprawa funkcjonowania sektora ekonomii społecznej w regionie poprzez zapewnienie komplementarności, spójności i trwałości rozwiązań ekonomii społecznej, wspieranych m.in. ze środków z EFS.</p> <p>Koordynacja oznacza budowanie sieci powiązań pomiędzy projektami i beneficjentami, tworzenie systemu wymiany informacji, wiedzy i doświadczeń, które pozwolą na wdrażanie rozwiązań przynoszących trwałe i efektywne rezultaty w postaci funkcjonowania partnerstw różnych interesariuszy skupionych wokół obszaru ekonomii społecznej i konkretnych wyzwań dotyczących danych problemów. Pozwoli to na zmniejszenie rozproszenia systemu i ograniczenie możliwości dublowania się działań i kosztów w regionie.</p> <p>ROPS zgodnie z ustawą o pomocy społecznej i KPRES jest odpowiedzialny za koordynację działań władzy publicznej w zakresie realizacji regionalnego programu ekonomii społecznej oraz merytorycznie określa kierunki, preferencje i procedury wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Polityka w zakresie ekonomii społecznej w województwie lubuskim jest i będzie prowadzona przez liczne i różnicowane podmioty. Część z nich działa tylko lokalnie, część obejmuje cały region. Powstaje w związku z tym pilna potrzeba koordynacji i scalania wskazanych działań, poprzez synchronizację systemu ekonomii społecznej. m.in. bieżącą analizę sytuacji w tym obszarze, sprawdzenie czy działania przynoszą zamierzone efekty oraz ewentualnie wprowadzanie korekt podejmowanych działań.</p> <p>Badania prowadzone przez ROPS w 2014r. oraz diagnoza przeprowadzona w</p>

			<p>ramach opracowywania Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej wykazały, że zarówno podmioty ekonomii społecznej jak i inne instytucje i organizacje działające w tym obszarze oczekują koordynacji ze strony powołanych do tego instytucji. Brak lub niewystarczająca współpraca pomiędzy poszczególnymi beneficjentami oraz brak koordynacji ich działań w województwie sprawia, że w niektórych obszarach potrzeby są niezaspokajane, w innych zaś beneficjenci rywalizują o uczestnika projektu. Brak spójności działań, podejmowanie działań poza istniejącymi strukturami, skutkuje niską trwałością wsparcia, skutecznością i efektywnością.</p> <p>Planowany do realizacji projekt ma na celu odpowiedź na zidentyfikowane problemy poprzez podniesienie jakości i dostępności wsparcia realizowanego przez beneficjentów na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w obszarze ekonomii społecznej. Ponadto służyć ma zapewnieniu skuteczności, efektywności, trwałości i komplementarności działań współfinansowanych m.in. ze środków EFS</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 7.6.2	Do uzupełnienia
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 7.6.2	Do uzupełnienia
5	Typy projektów ¹⁸⁶	Poddziałanie 7.6.2	<p>Typ I – Koordynacja sektora ekonomii społecznej w regionie oraz tworzenie regionalnych i lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej przez ROPS, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzenie regionalnych sieci współpracy OWES działających w regionie, w tym w szczególności poprzez organizowanie regionalnych spotkań sieciujących dla OWES, umożliwiających wymianę informacji pomiędzy ośrodkami na temat podejmowanych działań, postępów i problemów w realizacji wsparcia, stosowanych rozwiązań i metodach pracy itp., a także agregowanie informacji na temat działalności OWES i wyników ich pracy na poziomie całego regionu oraz uspojnianie i synchronizowanie tych działań w regionie. Wspieranie działań OWES nakierowanych na jednostki samorządu terytorialnego; – tworzenie regionalnych sieci podmiotów ekonomii społecznej (klastry, franczyzy) oraz włączanie podmiotów ekonomii społecznej w istniejące na poziomie regionalnym organizacje branżowe (sieci, klastry); – tworzenie regionalnych sieci kooperacji podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ), mających umożliwić wzajemne uczenie się i wymianę informacji oraz wsparcie tych podmiotów w osiąganiu standardów usług; – inicjowanie współpracy jednostek systemu pomocy społecznej, podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym, OWES dla zwiększenia synergii działań podejmowanych przez te podmioty w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej m.in. w celu zapewnienia ciągłości procesu reintegracyjnego, a także współpracy ww. podmiotów z innymi podmiotami takimi jak szkoły, uczelnie wyższe, instytucje rynku pracy, przedsiębiorstwa) m.in. w celu zwiększenia liczby staży i praktyk w podmiotach ekonomii społecznej czy też w typowych przedsiębiorstwach; – budowanie powiązań pomiędzy nauką, biznesem i ekonomią społeczną na poziomie regionalnym (spotkania, warsztaty, doradztwo, wymiana informacji) w celu nawiązania stałej współpracy. – organizacja przedsięwzięć służących zwiększaniu widoczności podmiotów ekonomii społecznej jako dostawców produktów i usług oraz wspieranie sprzedaży produktów i usług świadczonych przez podmioty ekonomii społecznej na poziomie regionalnym (np. targi ekonomii społecznej, sprzedaż produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej za pomocą jednego regionalnego portalu); – współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami lokalnymi, w szczególności podmiotami ekonomii

¹⁸⁶ Projekty realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.

			<p>społecznej, w zakresie tworzenia lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej (spotkania, wymiana informacji, dobre praktyki, doradztwo), stosowania klauzul społecznych/ społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, zlecania zadań podmiotom ekonomii społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspieranie realizacji przez podmioty ekonomii społecznej usług użyteczności publicznej i współpraca z OWES w tym zakresie; – zapewnienie funkcjonowania regionalnego komitetu do spraw ekonomii społecznej, o którym mowa w KPRES, i organizowanie jego prac oraz tworzenie możliwości współpracy kluczowych interesariuszy w zakresie kreowania rozwoju ekonomii społecznej w regionie; – wyznaczanie kierunków rozwoju ekonomii społecznej, aktualizacja regionalnego wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej oraz analiza i koordynacja jego wdrażania; – reprezentowanie interesów sektora ekonomii społecznej na poziomie regionalnym oraz włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem przedsiębiorczości oraz innowacji, rozwojem usług użyteczności publicznej oraz innymi priorytetami, w ramach których jest możliwy regionalny rozwój ekonomii społecznej.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 7.6.2	113 - Promowanie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz gospodarki społecznej i gospodarki solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 7.6.2	Województwo Lubuskie/Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 7.6.2	<ul style="list-style-type: none"> – ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, – podmioty ekonomii społecznej/przedsiębiorstwa społeczne; – osoby fizyczne (w szczególności osoby wykluczone i zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym); – podmioty, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych, – jednostki samorządu terytorialnego – instytucje rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej – przedsiębiorcy – uczelnie wyższe, – szkoły
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 7.6.2	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>1 000 000 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 7.6.2	Tryb pozakonkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 7.6.2	<p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej</i>.</p> <p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego</i></p>

			<i>Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020.</i> Średnioroczne wydatki na działania koordynacyjne w obszarze ekonomii społecznej nie mogą być wyższe niż 720 000 zł.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 7.6.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 7.6.2	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 7.6.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁸⁷	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z	Poddziałanie 7.6.2	85 %

¹⁸⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁸⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁸⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	15%
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	Zgodnie z <i>Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 7.6.2	Nie dotyczy

2.8 OŚ PRIORYTETOWA 8. NOWOCZESNA EDUKACJA

Numer Działania / Poddziałania	Nazwa Działania / Poddziałania
8.1	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.
8.1.1	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT
8.1.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski
8.1.3	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra
8.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych.
8.2.1	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT.
8.2.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski
8.2.3	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra
8.3	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych.
8.4	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego.
8.4.1	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT
8.4.2	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski
8.5	Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.

OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ		
1	Numer i nazwa osi priorytetowej	OŚ PRIORYTETOWA 8. NOWOCZESNA EDUKACJA (Cel tematyczny 10) Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie
2	Cele szczegółowe osi priorytetowej	Cel główny OP 8: Poprawa jakości kształcenia w regionie. Cele szczegółowe: <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach. 2. Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. 3. Upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. 4. Zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego. 5. Zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych. Analiza zawarta w Programie wskazuje w szczególności na potrzebę zintegrowania kształcenia z rynkiem pracy, co staje się kluczowym wyzwaniem dla systemu oświaty. Jest to proces niezwykle skomplikowany ze względu na dynamiczne zmiany zachodzące w gospodarce i społeczeństwie. System nauczania powinien zwiększać

		<p>swoj zasięg obejmując wsparciem osoby na każdym etapie życia – począwszy od edukacji przedszkolnej, na kształceniu osób dorosłych (formalnym i pozaformalnym) skończywszy. Nie może jednak być to system jednokierunkowy lecz powinien dawać umiejętności i wiedzę pozwalającą na możliwie szybkie przekwalifikowanie się w przyszłości. Istotnym elementem systemu powinno być likwidowanie barier, zarówno geograficznych, jak i społecznych, finansowych i zdrowotnych, w dostępie do edukacji. Wyrównanie szans w dostępie do edukacji bezpośrednio wpływa bowiem na wyrównanie szans na rynku pracy.</p> <p>Problem wyrównywania szans zaczyna się wcześniej niż obowiązek szkolny. Niewystarczająca ilość przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego jest jedną z przyczyn problemu, jakim jest niewystarczający poziom upowszechnienia usług wczesnej edukacji w regionie. W Polsce nadal brak jest tradycji w korzystaniu z tych usług, również ze względu na wciąż obecne wzorce kulturowe preferujące wychowanie dziecka w rodzinie. Dlatego niezbędne jest angażowanie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy. Wobec powyższego, wsparcie w ramach 8. Osi Priorytetowej skoncentrowane będzie na tworzeniu nowych miejsc edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości oferty edukacyjnej.</p> <p>W ramach 8. Osi zaplanowano również działania służące zmniejszaniu nierówności w jakości edukacji (kształcenia i szkolenia) na terenach miejskich i wiejskich oraz niwelowaniu różnic poziomu szkolnictwa ogólnego i zawodowego. Priorytetem staje się wysoka jakość nauczania i kompetencji uzyskiwanych przez uczniów. Zadaniem szkoły jest kształtowanie, w większym niż dotychczas stopniu, kluczowych kompetencji potrzebnych w wielu zawodach, praktyczne zapoznawanie uczących się z rynkiem pracy i instytucjami społeczeństwa obywatelskiego oraz przygotowywanie do aktywnego uczenia się przez całe życie. Niezwykle ważna jest indywidualizacja procesu kształcenia, co jest konieczne, by odpowiedzieć na specyficzne potrzeby poszczególnych uczniów w ramach szkół, które stają się wewnętrznie bardziej zróżnicowane. Indywidualizacja powinna być stałym elementem pracy szkoły i nauczycieli, oznaczającym zainteresowanie potrzebami każdego dziecka. Osobiste predyspozycje, talenty, zainteresowania, bariery i trudności do pokonania dotyczą w większym lub mniejszym stopniu każdego ucznia. Dominujący w większości szkół model pracy nie odpowiada na to wyzwanie, a utrwalony tradycyjny model pracy nauczyciela z grupą uczniów w systemie klasowo-lekcyjnym w małym stopniu sprzyja indywidualizacji procesu kształcenia.</p> <p>Potrzebne jest również dokonanie zmian w funkcjonowaniu szkoły w kontekście zmian cywilizacyjnych związanych z potrzebą rozwoju kompetencji cyfrowych, społecznych, kreatywnego myślenia, przedsiębiorczości czy umiejętności współpracy. W polskich szkołach nadal większe znaczenie odgrywa nauczanie podręcznikowe, często oderwane od praktyki, które koncentruje się na nabywaniu wiedzy pamięciowej, a nie na rozwijaniu użytecznych umiejętności. Ponadto, przygotowanie szkół do wykorzystywania ICT w procesie kształcenia oraz przygotowanie nauczycieli do wykorzystywania ICT w nauczaniu, nadal nie jest standardem. Dlatego kluczowym działaniem dla poprawy kompetencji cyfrowych młodzieży jest przede wszystkim doskonalenie umiejętności nauczycieli w celu stosowania w większym stopniu interaktywnych metod pracy w nauczaniu wszystkich przedmiotów, nie tylko informatyki.</p> <p>Jednocześnie niezwykle istotnym jest stworzenie takich mechanizmów, które wyeliminują lub zniwelują czynniki utrudniające uczestnictwo w procesie kształcenia. Polityka wyrównywania szans edukacyjnych powinna zatem wzmocnić działania instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc tym uczniom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe nie funkcjonują prawidłowo w systemie oświaty. Dotyczy to przede wszystkim uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, niskich osiągnięciach w nauce, uczniów z niepełnosprawnościami, uczniów pochodzących z rodzin patologicznych oraz uczniów, którzy przedwcześnie opuścili system szkolnictwa.</p> <p>W perspektywie kolejnych lat niezbędne jest podniesienie jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego tak, aby w większym stopniu odpowiadało na potrzeby nowoczesnego rynku pracy. Pracodawcy wymieniają trudność znalezienia pracowników o potrzebnych im kompetencjach jako jedną z głównych barier rozwoju swoich firm. Dlatego konieczne jest zaangażowanie ich w większym stopniu w proces kształcenia praktycznego uczniów.</p> <p>Zmiany gospodarcze, globalny charakter rynku oraz zwiększona dynamika likwidowania i tworzenia miejsc pracy wskazuje na konieczność upowszechniania</p>
--	--	---

		<p>edukacji dorosłych. Wymagania w zakresie kompetencji i kwalifikacji pracowników będą stale wzrastać i będą dotyczyły wszystkich poziomów zatrudnienia. Mimo wysokiego zainteresowania Polaków uczeniem się formalnym, uczestnictwo osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu istotnie spada po zakończeniu tego procesu. Nadal nie istnieją utrwalone wzorce uczenia się dorosłych, którzy dotychczas najczęściej wybierali trwające nawet 2–3 lata szkoły zawodowe dla dorosłych, choć bardziej elastyczną i efektywną dla nich formą uczenia się są krótkie formy i kursy. W województwie, podobnie jak w całym kraju, niewielka część osób w wieku 25–64 lat uczestniczy w kształceniu lub szkoleniu.</p> <p>Możliwość dofinansowania edukacji osób dorosłych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w POKL 2007-2013 często nie opierała się na trafności w odniesieniu do realnie istniejących luk kompetencyjnych w województwie. Wielokrotnie podkreślano też wątpliwą jakość i skuteczność szkoleń czy innych działań edukacyjnych realizowanych w oparciu o te środki. Ponadto przedsiębiorcy mieli ograniczony wpływ na wybór oferty szkoleniowej. Dlatego też wsparcie w ramach 8. Osi opierać się będzie na popytowym systemie dystrybucji usług rozwojowych, tak, by osoba ucząca się mogła dokonać mądrego wyboru swojej inwestycji edukacyjnej. Bez istnienia takiego systemu prowadzenie efektywnych działań wyprzedzających, jak również doraźnych działań na rzecz równoważenia rynku, jest mało efektywne.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych, wsparcie w postaci doradztwa edukacyjno-zawodowego, wzrost jakości edukacji oraz racjonalizacja wyboru ścieżki edukacyjnej powinna doprowadzić do lepszego dopasowania podażowej i popytowej strony rynku pracy, podnosząc potencjał rozwojowy gospodarki.</p>	
3	Charakter osi	Nie dotyczy	
4	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Społeczny	79 854 611 EUR
5	Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej

Poddziałanie 8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Poddziałanie 8.1.1	Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2.	Cel/e szczegółowe/działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.1.1	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach.</p> <p>W ramach Działania realizowane będą projekty przyczyniające się do zwiększenia liczby miejsc realizacji wychowania przedszkolnego. Powszechnemu dostępowi do edukacji przedszkolnej powinna towarzyszyć wysokiej jakości oferta edukacyjna.</p> <p>Do istotnych barier w rozwoju wychowania przedszkolnego zaliczyć można nierównomierną sieć placówek wychowania przedszkolnego w województwie. Dlatego szczególnie ważne jest wyrównanie dysproporcji w dostępności do przedszkoli pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi.</p> <p>Edukacja przedszkolna stanowi podstawę dalszego kształcenia, a dobry start szkolny decyduje o dalszych losach edukacyjnych człowieka. W okresie wczesnego dzieciństwa możliwości rozwojowe dzieci są największe. Dotyczy to w szczególności sposobu dzieci z niepełnosprawnościami, u których możliwie wczesna edukacja przedszkolna ma znaczenie rehabilitacyjne oraz zapobiega wykluczeniu społecznemu rodziny umożliwiając rodzicom, zwłaszcza matkom, aktywność zawodową i pełnienie innych ról społecznych. Ponadto wiek przedszkolny jest tym momentem, kiedy najskuteczniej i najłatwiej jest niwelować różnice wynikające z wpływu środowiska rodzinnego.</p> <p>Jakość edukacji na tym poziomie, różnorodność zajęć i wysokie kwalifikacje kadry</p>

			pedagogicznej w przedszkolach mają bezpośredni wpływ na właściwy rozwój edukacyjny dziecka oraz płynne i bezkonfliktowe przejście do etapu szkoły podstawowej. Ważne jest także zaangażowanie rodziców w proces dydaktyczno-wychowawczy. Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.1.1	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu
4.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.1.1	1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Poddziałanie 8.1.1	I. Uruchamianie nowych miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego ¹⁹⁰ , w tym również nowych ośrodków wychowania przedszkolnego i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym ¹⁹¹ . II. Rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty ¹⁹² , poprzez: – zajęcia specjalistyczne, w tym: logopedyczne, terapeutyczne, psychologiczne, – gimnastyka korekcyjna, – zajęcia edukacyjne, rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne, językowe i matematyczne. III. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi ¹⁹³ : – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi.
6.	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.1.1	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.1.1	– jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów,

¹⁹⁰ Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków wychowania przedszkolnego do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego.

¹⁹¹ Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, natomiast finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego przez okres nie dłuższy niż kolejne 12 miesięcy. Typ projektu nr 1 jest typem obligatoryjnym.

¹⁹² Działania z typu projektów nr 2 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1

¹⁹³ Działania z typu projektów nr 3 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1 i 2.

			<ul style="list-style-type: none"> – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące. <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.1.1	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w Ustawie o systemie oświaty; – nowopowstałe przedszkola; – istniejące przedszkola; – funkcjonujące inne formy wychowania przedszkolnego; – nauczyciele
9.	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
10.	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.1.1	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>13 800 000 EUR</p>
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.1.1	<p>Tryb konkursowy</p> <p>Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.1.1	<p>Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p> <p>Łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie może przekroczyć 20% wartości projektu.</p>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.1.1	<p>10%</p> <p>Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.</p>
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.1.1	<p>do 20%</p> <p>Wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych, będzie każdorazowo określany przez IZ RPO w dokumentacji konkursowej</p>
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.1.1	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp</p>

			w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ¹⁹⁴	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środków UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	85 %
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

¹⁹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

¹⁹⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

¹⁹⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Poddziałanie 8.1.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski.
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.1.2	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach.</p> <p>Współczesny świat generuje nieznanne wcześniej problemy, które tworzą bardzo skomplikowany kontekst działania dla wszystkich instytucji edukacyjnych.</p> <p>W ramach działania podjęte będą działania upowszechniające i podnoszące jakość edukacji przedszkolnej na terenie MOF GW.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.1.2	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.1.2	<p>1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej.</p> <p>2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie.</p> <p>3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.</p>
5.	Typy projektów	Poddziałanie 8.1.2	<p>I. Uruchamianie nowych miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego¹⁹⁷, w tym również nowych ośrodków wychowania przedszkolnego i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym¹⁹⁸.</p> <p>II. Rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty¹⁹⁹, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia specjalistyczne, w tym: logopedyczne, terapeutyczne, psychologiczne, – gimnastyka korekcyjna, – zajęcia edukacyjne, rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne, językowe i matematyczne. <p>III. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli</p>

¹⁹⁷ Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków wychowania przedszkolnego do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego.

¹⁹⁸ Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, natomiast finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego przez okres nie dłuższy niż kolejne 12 miesięcy. **Typ projektu nr 1 jest typem obligatoryjnym.**

¹⁹⁹ Działania z typu projektów nr 2 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1

			<p>ośrodków wychowania przedszkolnego, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi²⁰⁰ :</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi.
6.	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.1.2	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.1.2	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.1.2	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w Ustawie o systemie oświaty; – nowopowstałe przedszkola; – istniejące przedszkola; – nauczyciele.
9.	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.1.2	ZIT Gorzów Wielkopolski
10.	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.1.2	Region słabiej rozwinięty
			500 000 EUR
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.1.2	ZIT Gorzów Wielkopolski
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.1.2	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.1.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem ośrodków wychowania przedszkolnego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.1.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna	Poddziałanie	20%

²⁰⁰ Działania z typu projektów nr 3 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1 i 2

	maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	8.1.2	
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.1.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁰¹	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁰² ²⁰³ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	85 %

²⁰¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²⁰² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²⁰³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	15%
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.2	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 8.1.3	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra.
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.1.3	Celem Poddziałania jest zwiększenie liczby miejsc w edukacji przedszkolnej i podniesienie kompetencji uczniów w przedszkolach
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.1.3	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.1.3	1. Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej. 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie. 3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów	Poddziałanie 8.1.3	I. Uruchamianie nowych miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego ²⁰⁴ , w tym również nowych ośrodków wychowania przedszkolnego i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym ²⁰⁵ .

²⁰⁴ Beneficjent będzie zobowiązany do zachowania trwałości utworzonych w ramach projektu miejsc wychowania przedszkolnego, przez okres co najmniej 2 lat od daty zakończenia realizacji projektu, określonej w umowie o dofinansowanie projektu. Trwałość jest rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków wychowania przedszkolnego do świadczenia usług przedszkolnych w ramach utworzonych w projekcie miejsc wychowania przedszkolnego.

²⁰⁵ Dofinansowanie działalności bieżącej nowo utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego w ramach projektów współfinansowanych ze środków EFS możliwe jest przez okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, natomiast finansowanie realizacji dodatkowych zajęć w ośrodkach

			<p>II. Rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty²⁰⁶, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zajęcia specjalistyczne, w tym: logopedyczne, terapeutyczne, psychologiczne, – gimnastyka korekcyjna, – zajęcia edukacyjne, rozwijające kompetencje społeczno-emocjonalne, językowe i matematyczne. <p>III. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi²⁰⁷:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem pracy trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – współpracę ze specjalistycznymi ośrodkami np. specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.1.3	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.1.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, przedszkola i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.1.3	<ul style="list-style-type: none"> – dzieci w wieku przedszkolnym, określonym w Ustawie o systemie oświaty; – nowopowstałe przedszkola; – istniejące przedszkola; – nauczyciele.
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.1.3	Do uzupełnienia
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.1.3	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>700 000 EUR</p>

wychowania przedszkolnego, w których zostały utworzone nowe miejsca wychowania przedszkolnego przez okres nie dłuższy niż kolejne 12 miesięcy. **Typ projektu nr 1 jest typem obligatoryjnym.**

²⁰⁶ Działania z typu projektów nr 2 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1

²⁰⁷ Działania z typu projektów nr 3 mogą być realizowane tylko jako uzupełnienie do działań typów projektów nr 1 i 2

12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.1.3	ZIT MOF Zielona Góra
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.1.3	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.1.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem ośrodków wychowania przedszkolnego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 20% wartości projektu.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.1.3	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.1.3	20%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.1.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²⁰⁸	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²⁰⁹	Poddziałanie 8.1.3	85%

²⁰⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014r.)

²⁰⁹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne

	210 (jeśli dotyczy)		
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	85 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	15%
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.1.3	Nie dotyczy

przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹⁰ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych

Poddziałanie 8.2.1 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 8.2.1	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT.
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.2.1	<p>Celem Poddziałania jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych oraz właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Interwencja w tym obszarze ma na celu poprawę jakości i dostępności edukacji w regionie, a pośrednio zwiększyć szanse na zatrudnienie przyszłych absolwentów lubuskich szkół. Niezwykle ważne jest zatem podjęcie działań zmierzających do wyrównywania i stałego podnoszenia poziomu kształcenia już na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum i nauczania ponadgimnazjalnego. Zaplanowane wsparcie powinno dać podstawę do dalszego rozwijania umiejętności zgodnie z predyspozycjami uczniów oraz pozwalać na względnie łatwą możliwość nabywania nowych kwalifikacji już po zakończeniu etapu edukacji formalnej. Dodatkowo gimnazjaliści powinni być objęci doradztwem zawodowym, tak, aby wybór szkoły ponadgimnazjalnej jednocześnie odpowiadał preferencjom ucznia i zapotrzebowaniu rynku pracy. Organizacja zajęć w zakresie poradnictwa zawodowego i edukacyjnego, już na tym etapie kształcenia, pomoże w odnalezieniu swojego miejsca na rynku pracy, które będzie w przyszłości dawało im satysfakcję zawodową. Problemem szkół w regionie są również braki w zakresie wyposażenia w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w szczególności w sprzęt komputerowy – odsetek szkół posiadających takie wyposażenie znacznie odbiega od średniej UE. Tymczasem, kompetencje cyfrowe wskazywane są jako jedno z kluczowych dla samorealizacji i rozwoju osobistego każdego człowieka.</p> <p>Szczególne problemy w zakresie edukacji osób z niepełnosprawnościami wiążą się ze szkołami specjalnymi, przysposabiającymi do pracy młodzież z upośledzeniem umysłowym. Powszechnym problemem jest niska zatrudnialność absolwentów tych szkół, wynikająca m.in. z braku systemowego powiązania kształcenia z instrumentami rynku pracy, które byłyby dostosowane do potrzeb tej kategorii pracowników, zwłaszcza z trenerem pracy, który wymaga systemowego umocowania i wdrożenia.</p> <p>Planowane działania bezpośrednio przyczynią się także do przeciwdziałania występującemu w szkołach z terenu województwa zjawisku rozwarstwienia społecznego, a w dalszej perspektywie czasowej pozwolą na wykorzystanie potencjału dobrze wykształconych młodych ludzi na regionalnym rynku pracy.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.2.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu. 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 3. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.2.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie. 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie. 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie. 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów	Poddziałanie 8.2.1	<p>Realizacja programów edukacyjnych szkół w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz właściwych

			<p>postaw: kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – realizacja projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem, – realizacja dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego, – realizację zajęć rozwijających uzdolnienia, – realizacja zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych – kształtowanie i rozwijanie podstawowych kompetencji cyfrowych uczniów, – wdrożenie programów rozwijania zaawansowanych kompetencji cyfrowych uczniów poprzez naukę programowania i myślenia algorytmicznego, – wdrożenie nowych form i programów nauczania – tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, – wdrożenie nowych form i programów nauczania, – tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, – organizacja kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów, – nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym w celu realizacji programów edukacyjnych; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; – realizacja zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą; – wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. <p>II. Tworzenia w szkołach warunków do nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych (a). – doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu (b), – kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów matematycznych lub przedmiotów przyrodniczych, z wykorzystaniem zakupionego wyposażenia lub wiedzy przeszkolonych nauczycieli (c), <p>III. Opieki psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki).</p> <p>IV. Rozszerzania oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym dla uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>V. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez:</p>
--	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL. <p>VI. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów z niepełnosprawnościami, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki), poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.2.1	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.2.1	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące. <p>Możliwość uzyskania wsparcia przez Jednostki tworzące Związki ZIT wyłącznie na przedsięwzięcia inne niż wskazane do realizacji w formule ZIT.</p>
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.2.1	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne; – szkoły zawodowe i placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe, w zakresie prowadzonego przez nie nauczania w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty; – nauczyciele;
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy

10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.2.1	Region słabiej rozwinięty 4 734 410 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.2.1	W ramach Działania będą wspierane obszary strategicznej interwencji: obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.2.1	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.2.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.2.1	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.2.1	do 20% Wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych, będzie każdorazowo określany przez IZ RPO w dokumentacji konkursowej
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.2.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²¹¹	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków	Poddziałanie 8.2.1	85%

²¹¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

	kwalfikowalnych na poziomie projektu ²¹² 213 (jeśli dotyczy)		
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalfikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalfikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalfikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalfikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.1	Nie dotyczy

²¹² Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalfikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹³ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

Poddziałanie 8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1.	Nazwa działania	Poddziałanie 8.2.2	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski
2.	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.2.2	<p>Celem Poddziałania jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, a także rozwijanie indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>Współczesny świat generuje nieznanne wcześniej problemy, które tworzą bardzo skomplikowany kontekst działania dla wszystkich instytucji edukacyjnych. Złożoność zadań, wysokie standardy jakości, chęć zapewnienia wszystkim dostępu do edukacji, gwałtowne zmiany, rozwój nauki i techniki, zasadniczo wpływają na sytuację szkół.</p> <p>Świadomość nieustannej i nieprzewidywalnej zmiany powinna determinować nasze myślenie o świecie i edukacji. Aby jakość edukacji przynosiła oczekiwane rezultaty, a nie utrwalała stan aktualny, należy stale dbać o jej jakość poprzez wsparcie nie tylko uczniów, ale i nauczycieli (specjalne zindywidualizowane programy edukacyjne itp.).</p> <p>Dlatego ogromnie istotnym jest, aby edukacja na obszarze funkcjonalnym sprostala wyzwaniom cywilizacyjnym, w dużej mierze wpływając na wzrost przewagi konkurencyjnej.</p> <p>W ramach priorytetu podjęte będą działania zmierzające do wyrównywania i stałego podnoszenia poziomu kształcenia na etapie szkoły podstawowej, gimnazjum i nauczania ponadgimnazjalnego na terenie MOF GW.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.2.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu. 2. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 3. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4.	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.2.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie. 2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie. 3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie. 5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.
5.	Typy projektów	Poddziałanie 8.2.2	<p>Realizacja programów edukacyjnych szkół w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz właściwych postaw: kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez: <ul style="list-style-type: none"> — realizacja projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem, — realizacja dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego, — realizację zajęć rozwijających uzdolnienia, — realizacja zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjno-

			<p>komunikacyjnych</p> <ul style="list-style-type: none"> – kształtowanie i rozwijanie podstawowych kompetencji cyfrowych uczniów, – wdrożenie programów rozwijania zaawansowanych kompetencji cyfrowych uczniów poprzez naukę programowania i myślenia algorytmicznego, – wdrożenie nowych form i programów nauczania – tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, – wdrożenie nowych form i programów nauczania, – tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, – organizacja kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów, – nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym w celu realizacji programów edukacyjnych; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; – realizacja zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą; – wyposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. <p>II. Tworzenia w szkołach warunków do nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych (a). – doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu (b), – kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów matematycznych lub przedmiotów przyrodniczych, z wykorzystaniem zakupionego wyposażenia lub wiedzy przeszkolonych nauczycieli (c), <p>III. Opieki psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki).</p> <p>IV. Rozszerzania oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym dla uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>V. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w
--	--	--	--

			<p>ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL.</p> <p>VI. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów z niepełnosprawnościami, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki), poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL
6.	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.2.2	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7.	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące.
8.	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.2.2	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne; – szkoły zawodowe i placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe, w zakresie prowadzonego przez nie nauczania w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty; <p>nauczyciele;</p>
9.	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.2.2	Do uzupełnienia
10.	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.2.2	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>1 841 065 EUR</p>
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
13.	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.2.2	ZIT Gorzów Wielkopolski
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.2.2	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15.	Limity i ograniczenia w	Poddziałanie	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem

	realizacji projektów	8.2.2	Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020. Limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16.	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.2.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17.	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.2.2	20%
18.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
19.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.2.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²¹⁴	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²¹⁵ ²¹⁶ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	85%
22.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne	Poddziałanie 8.2.2	95 %

²¹⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²¹⁵ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹⁶ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

	współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)		
23.	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	5 %
24.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
27.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
28.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy
29.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.2	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 8.2.3	Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra.
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.2.3	Do uzupełnienia
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.2.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu. 2. Liczba szkół, w których pracownice przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych. 3. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu.
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.2.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie.

			<p>2. Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie.</p> <p>3. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych.</p> <p>4. Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie.</p> <p>5. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.</p>
5	Typy projektów	Poddziałanie 8.2.3	<p>Realizacja programów edukacyjnych szkół w zakresie:</p> <p>I. Kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz właściwych postaw: kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> — realizacja projektów edukacyjnych w szkołach lub placówkach systemu oświaty objętych wsparciem, — realizacja dodatkowych zajęć dydaktyczno-wyrównawczych służących wyrównywaniu dysproporcji edukacyjnych w trakcie procesu kształcenia dla uczniów mających trudności w spełnianiu wymagań edukacyjnych, wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego dla danego etapu edukacyjnego, — realizację zajęć rozwijających uzdolnienia, — realizacja zajęć z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych — kształtowanie i rozwijanie podstawowych kompetencji cyfrowych uczniów, — wdrożenie programów rozwijania zaawansowanych kompetencji cyfrowych uczniów poprzez naukę programowania i myślenia algorytmicznego, — wdrożenie nowych form i programów nauczania — tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, — wdrożenie nowych form i programów nauczania, — tworzenie i realizacja zajęć w klasach o nowatorskich rozwiązaniach programowych, organizacyjnych lub metodycznych, — organizacja kółek zainteresowań, warsztatów, laboratoriów dla uczniów, — nawiązywanie współpracy z otoczeniem zewnętrznym w celu realizacji programów edukacyjnych; — wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL; — realizacja zajęć organizowanych poza lekcjami lub poza szkołą; — doposażenie szkół lub placówek systemu oświaty w pomoce dydaktyczne oraz specjalistyczny sprzęt do rozpoznawania potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych oraz wspomagania rozwoju i prowadzenia terapii uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, a także podręczniki szkolne i materiały dydaktyczne dostosowane do potrzeb uczniów z niepełnosprawnościami. <p>II. Tworzenia w szkołach warunków do nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> — wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych (a). — doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, w tym nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, niezbędnych do prowadzenia procesu nauczania opartego na metodzie eksperymentu (b), — kształtowanie i rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie przedmiotów matematycznych lub przedmiotów przyrodniczych, z wykorzystaniem zakupionego wyposażenia lub wiedzy przeszkolonych nauczycieli (c), <p>III. Opieki psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki).</p>

			<p>IV. Rozszerzania oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym dla uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p> <p>V. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie walidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL. <p>VI. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów z niepełnosprawnościami, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki), poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kursy i szkolenia doskonalące (teoretyczne i praktyczne); – szkolenia kaskadowe, w tym z wykorzystaniem trenerów przeszkolonych w ramach PO WER; – studia podyplomowe; – budowanie i moderowanie sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli; – realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania; – staże i praktyki nauczycieli realizowane we współpracy z podmiotami z otoczenia szkoły lub placówki systemu oświaty; – wykorzystanie narzędzi, metod lub form pracy wypracowanych w ramach projektów, w tym pozytywnie zwalidowanych produktów projektów innowacyjnych, zrealizowanych w latach 2007-2013 w ramach PO KL.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.2.3	115 - Ograniczanie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki, zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.2.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – samorządowe instytucje kultury, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy	Poddziałanie 8.2.3	<ul style="list-style-type: none"> – publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne, szkoły dla dorosłych lub placówki systemu oświaty

	wsparcia		<p>prowadzące kształcenie ogólne;</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoły zawodowe i placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie zawodowe, w zakresie prowadzonego przez nie nauczania w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego; – uczniowie i słuchacze szkół lub placówek systemu oświaty; <p>nauczyciele;</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.2.3	ZIT MOF Zielona Góra
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.2.3	<p>Region słabiej rozwinięty</p> <p>5 286 517 EUR</p>
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.2.3	ZIT MOF Zielona Góra
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.2.3	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.2.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek oświatowych w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji nie przekroczy 20% wartości projektu.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.2.3	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.2.3	20%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.2.3	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>

20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²¹⁷	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²¹⁸ ²¹⁹ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy

²¹⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²¹⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²¹⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.2.3	Nie dotyczy

Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 8.3	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 8.3	<p>Celem Działania jest upowszechnienie kształcenia ustawicznego osób dorosłych, w tym będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.</p> <p>Dotychczasowe doświadczenia, związane z interwencją Europejskiego Funduszu Społecznego, wykazały konieczność skutecznej koncentracji i intensyfikacji działań polegających na upowszechnieniu idei uczenia się przez całe życie. Zmniejszeniu dysproporcji w upowszechnieniu kształcenia ustawicznego, zwłaszcza na terenach wiejskich i miejskich zagrożonych degradacją, będą służyć zarówno programy skierowane do osób dorosłych, które umożliwią uzupełnianie, zmianę lub podwyższanie wykształcenia ogólnego oraz kwalifikacji zawodowych, jak też usługi doradcze i informacyjne w zakresie formalnego oraz pozaszkolnego kształcenia osób dorosłych.</p> <p>Wyzwaniem pozostaje niedopasowanie umiejętności pracowników do wymagań miejsc pracy, oraz rozmieszczenie siły roboczej, w tym także wykwalifikowanych kadr, nie pokrywające się z rozmieszczeniem popytu na pracowników. Wymagania w zakresie, kompetencji i kwalifikacji pracowników będą stale wzrastać i będą dotyczyły wszystkich poziomów zatrudnienia. W związku z tym, istnieje potrzeba lepszego dopasowania kwalifikacji pracowników do wymagań rynku pracy, niezbędne jest stałe doskonalenie kluczowych kompetencji oraz kompetencji profesjonalnych w taki sposób, by być gotowym do reorientacji zawodowej, nawet pod koniec aktywności na rynku pracy. Również wśród pracodawców najbardziej cenione są osoby o określonych, potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych bądź takie, które gotowe są na podjęcie działań służących ich podnoszeniu lub uzupełnieniu. Wsparcie w ramach Działania realizowane będzie w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych, co pozwoli na skuteczniejszą pomoc odbiorcom i ułatwi dostęp do środków finansowych. Realizowane usługi rozwojowe powinny potwierdzać nabyte kwalifikacje w sposób zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji. Ten rodzaj wsparcia pozwoli również odpowiedzieć na krótko i średnio terminowe potrzeby gospodarki, a także przygotuje mieszkańców regionu do funkcjonowania na nieprzewidywalnym rynku pracy w długim okresie.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu. 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu.
4	Lista wskaźników produktu	Działanie 8.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie 3. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie

5	Typy projektów	Działanie 8.3	Typ I – Wsparcie dla osób dorosłych (w tym zwłaszcza osób w wieku powyżej 50 lat, osób o niskich kwalifikacjach ²²⁰) chcących podnosić swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje w zakresie języków obcych i ICT poprzez udział w edukacji pozaformalnej uwzględniające popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Zakres wsparcia obejmuje szkolenia i kursy skierowane do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem umiejętności oraz kompetencji cyfrowych ²²¹ i językowych ²²² .
6	Kategorie interwencji	Działanie 8.3	117 - Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji
7	Typ beneficjenta	Działanie 8.3	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, – osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły, placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące. <p>Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe.</p>
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.3	<ul style="list-style-type: none"> – osoby w wieku 25 – 64 lat zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach szkolnych; – szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne (z wyjątkiem szkół policealnych); – partnerzy społeczno – gospodarczy; – pracodawcy; <p>W ramach Działania 8.3 90% środków zostanie przeznaczone na wsparcie osób najbardziej potrzebujących, tj. starszych i o niskich kwalifikacjach.</p>
9	Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.3	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Działanie 8.3	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.3	Region słabiej rozwinięty 7 580 709 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.3	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Działanie 8.3	Nie dotyczy

²²⁰ Osoby o niskich kwalifikacjach - posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie.

²²¹ Zakres wsparcia obejmuje szkolenia i kursy kończące się certyfikatem potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektu kompetencji określonych dla różnych poziomów European Computer Driving Licence (ECDL).

Przywołany w kryterium European Computer Driving Licence (ECDL) odnosi się do minimalnego poziomu kompetencji, który powinny osiągnąć osoby objęte wsparciem w ramach projektu. Oznacza to, że projektodawca w ramach działań przewidzianych do realizacji w projekcie powinien zapewnić jego uczestnikom możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności w zakresie co najmniej równoważnym bądź szerszym niż zakres przewidziany dla różnych poziomów i rodzajów ECDL. Katalog kompetencji przypisanych do poszczególnych certyfikatów ECDL powinien być traktowany jako punkt odniesienia dla innych certyfikatów wystawianych uczestnikom projektów w ramach niniejszego Działania potwierdzających odpowiednie efekty kształcenia

Podstawą do oceny spełnienia przedmiotowego kryterium będzie zatem wskazanie w treści wniosku, iż zakres zaplanowanych szkoleń bądź kursów jest co najmniej równoważny z zakresem kompetencji przewidzianych na różnych poziomach ECDL.

²²² Zakres wsparcia obejmuje kursy lub szkolenia kończące się certyfikatem potwierdzającym zdobycie przez uczestników projektów określonego poziomu biegłości językowej (zgodnie z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego).

14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.3	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.3	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . 90% środków zostanie przeznaczone na wsparcie osób najbardziej potrzebujących, tj. starszych i o niskich kwalifikacjach.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 8.3	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.3	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.3	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²²³	Działanie 8.3	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²²⁴	Działanie 8.3	85%

²²³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²²⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

	225 (jeśli dotyczy)		
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	90 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	10 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.3	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.3	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.3	Nie dotyczy

Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego

Poddziałanie 8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT²²⁶

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza

²²⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

²²⁶ Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry.

		8.4.1	formułą ZIT.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.4.1	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego.</p> <p>Wysoki poziom bezrobocia w województwie, a także dynamicznie zmieniający się rynek pracy, wdrażanie nowych technologii i systemów produkcji wymuszają wprowadzenie zmian w systemie oświaty, zwłaszcza w odniesieniu do szkół zawodowych. Skuteczna edukacja zawodowa wymaga poprawienia bazy dydaktycznej, jakości nauczania oraz nawiązania szerszej współpracy z potencjalnymi pracodawcami. Zaplanowane wsparcie powinno dać podstawę do dalszego rozwijania umiejętności zgodnie z predyspozycjami uczniów oraz pozwalać na względnie łatwą możliwość nabywania nowych kwalifikacji już po zakończeniu etapu edukacji formalnej.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.4.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS. 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.4.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy. 2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego. 3. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów	Poddziałanie 8.4.1	<p>Programy wspierające kształcenie zawodowe w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu, związanych z nauczaniem zawodem, we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe; – podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów i słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia; – tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów; – rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym. II. Tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz tworzenie innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe do pełnienia funkcji CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonej branży; – wsparcie realizacji zadań przez CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonych branż. III. Rozwój doradztwa edukacyjno – zawodowego, poprzez: <ul style="list-style-type: none"> – uzyskiwanie kwalifikacji doradców zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców edukacyjno-zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;

			<ul style="list-style-type: none"> – tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery; – zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie 8.4.1	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.4.1	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia. Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.4.1	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych); – szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych); – nauczyciele; – instruktorzy praktycznej nauki zawodu, – instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.4.1	Region słabiej rozwinięty 34 922 410 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.4.1	Tryb pozakonkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.4.1	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 10% wartości projektu.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.4.1	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.4.1	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy

19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.4.1	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²²⁷	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²²⁸ ²²⁹ (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	93,26 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	6,74 %

²²⁷ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²²⁸ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²²⁹ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	IZ RPO określi wysokość wsparcia, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb.
25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	IZ RPO określi wysokość wsparcia, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.4.1	Nie dotyczy

Poddziałanie 8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Poddziałanie 8.4.2	Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski.
2	Cell/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Poddziałanie 8.4.2	<p>Celem Poddziałania jest zwiększenie zdolności do zatrudnienia uczniów szkół i placówek oświatowych kształcenia zawodowego.</p> <p>Jednymi z głównych problemów, z którym zmaga się polska gospodarka, jest nie elastyczny, często nie odpowiadaj potrzebom rynku pracy, system edukacji zawodowej oraz brak kultury uczenia przez całe życie. Te czynniki przekładają się na niską jakość kapitału ludzkiego oraz pogarszają konkurencyjność polskich przedsiębiorstw.</p> <p>Szczególnie ważne wyzwania stoją przed szkolnictwem zawodowym Jego celem jest przygotowanie uczących się do życia w warunkach współczesnego świata, wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.</p> <p>Zadania szkoły i innych podmiotów prowadzących kształcenie zawodowe oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, nowe techniki i technologie, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.</p> <p>Niezmienne ważne są działania oraz odpowiednie programy nauczania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki. To wszystko zapewni absolwentom możliwość sprostania wyzwaniom zmieniającego się rynku pracy i wpłynie na konkurencyjność kapitału ludzkiego MOF GW.</p>

			<p>Należy jeszcze nadmienić że Polska ma jeden z najniższych wskaźników uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu i szkoleniu w całej Unii Europejskiej. Konieczne jest zatem podjęcie działań horyzontalnych, które wpłyną na upowszechnienie idei uczenia się przez całe życie oraz wzrost zainteresowania przedsiębiorców inwestowaniem w kwalifikacje pracowników.</p> <p>Propagowanie kształcenia ustawicznego, jego różnych form, przysłuży się aktualizowaniu kompetencji i kwalifikacji kapitału ludzkiego obszaru funkcjonalnego, przynosząc wymierne korzyści ekonomiczne i gospodarcze.</p> <p>Wsparcie będzie realizowane zgodnie z Wytocznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków EFS w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Poddziałanie 8.4.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS. 2. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu
4	Lista wskaźników produktu	Poddziałanie 8.4.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy. 2. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego. 3. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.
5	Typy projektów	Poddziałanie 8.4.2	<p>Programy wspierające kształcenie zawodowe w zakresie:</p> <p>I. Podniesienie jakości kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu, związanych z nauczaniem zawodem, we współpracy z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe; – podnoszenie umiejętności oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych przez uczniów i słuchaczy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczestników pozaszkolnych form kształcenia zawodowego i wzmacnianie ich zdolności do zatrudnienia; – tworzenie w szkołach lub placówkach systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe warunków odzwierciedlających naturalne warunki pracy właściwe dla nauczanych zawodów; – rozwój współpracy szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno-gospodarczym. <p>II. Tworzenie i rozwój ukierunkowanych branżowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego oraz tworzenie innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe do pełnienia funkcji CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonej branży; – wsparcie realizacji zadań przez CKZiU lub innych zespołów realizujących zadania zbieżne z zadaniami CKZiU dla określonych branż. <p>III. Rozwój doradztwa edukacyjno – zawodowego, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzyskiwanie kwalifikacji doradców zawodowych przez osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach, które nie posiadają kwalifikacji z tego zakresu oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych doradców edukacyjno-zawodowych, realizujących zadania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego; – tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery; – zewnętrzne wsparcie szkół w obszarze doradztwa edukacyjno-zawodowego.
6	Kategorie interwencji	Poddziałanie	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku

		8.4.2	pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
7	Typ beneficjenta	Poddziałanie 8.4.2	<ul style="list-style-type: none"> – Szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe i ich organy prowadzące (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty), ich związki, stowarzyszenia i porozumienia.
8	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Poddziałanie 8.4.2	<ul style="list-style-type: none"> – uczniowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych); – szkoły i placówki (instytucje i kadra pedagogiczna) prowadzące kształcenie zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych); – nauczyciele; – instruktorzy praktycznej nauki zawodu, – instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.
9	Instytucja pośrednicząca	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
10	Instytucja wdrażająca	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
11	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Poddziałanie 8.4.2	Region słabiej rozwinięty 4 489 500 EUR
12	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
13	Instrumenty terytorialne	Poddziałanie 8.4.2	ZIT MOF Gorzów Wielkopolski
14	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Poddziałanie 8.4.2	do uzupełnienia
15	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Poddziałanie 8.4.2	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020</i> . Limit wydatków związanych z wyposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego w sprzęt niezbędny do realizacji edukacji zawodowej nie przekroczy 10% wartości projektu.
16	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Poddziałanie 8.4.2	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
17	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Poddziałanie 8.4.2	10%
18	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
19	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Poddziałanie 8.4.2	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z

			zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków. W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.
20	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna) ²³⁰	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
21	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu ²³¹ ²³² (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	85%
22	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	95 %
23	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	5 %
24	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)

²³⁰ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²³¹ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

²³² W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

25	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
26	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
27	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
28	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy
29	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Poddziałanie 8.4.2	Nie dotyczy

Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych

OPIS DZIAŁANIA			
1	Nazwa działania	Działanie 8.5	Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.
2	Cel/e szczegółowy/e działania/ poddziałania	Działanie 8.5	<p>Celem Działania jest zwiększenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.</p> <p>Zmniejszeniu dysproporcji w upowszechnieniu kształcenia zawodowego osób dorosłych, zwłaszcza na terenach wiejskich i miejskich zagrożonych degradacją, będą służyć zarówno programy skierowane do osób dorosłych (w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych), które umożliwią uzupełnianie, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych, jak też usługi doradcze i informacyjne w zakresie formalnego oraz pozaszkolnego kształcenia osób dorosłych pozwalające na właściwy dobór kursów zawodowych do umiejętności i preferencji uczestnika projektu. Większe szanse na rynku pracy mają osoby, których umiejętności zawodowe zostały potwierdzone w powszechnie uznany sposób. Uczenie się dorosłych może w istotny sposób przyczynić się do zwiększenia szans na zatrudnienie/utrzymanie miejsca pracy, dostęp do miejsc pracy o lepszych warunkach. Również wśród pracodawców najbardziej cenione są osoby o określonych, potwierdzonych kwalifikacjach zawodowych bądź takie, które gotowe są na podjęcie działań służących ich podnoszeniu lub uzupełnieniu. Interwencja w tym obszarze ma na celu popularyzację podnoszenia kwalifikacji zawodowych wśród dorosłych mieszkańców regionu. Wsparcie udzielane w ramach RPO obejmuje działania ukierunkowane na przeprowadzenie formalnej oceny i certyfikacji umiejętności i kompetencji osiągniętych przez uczestników wsparcia. Powyższe oznacza, iż pomoc w zakresie podniesienia kompetencji lub kwalifikacji jest walidowana w postaci certyfikacji (kursy, szkolenia i inne formy wsparcia kończą się np. egzaminem i certyfikatem). Wsparcie realizowane będzie w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Realizowane usługi rozwojowe powinny potwierdzać nabyte kwalifikacje w sposób zgodny z Krajowymi Ramami Kwalifikacji lub w inny uznany powszechnie sposób potwierdzania kwalifikacji zawodowych.</p>
3	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 8.5	1. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia
2	Lista wskaźników produktu	Działanie 8.5	1. Liczba osób, uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie
3	Typy projektów	Działanie 8.5	Typ I – Wsparcie dla osób dorosłych (w tym zwłaszcza osób w wieku powyżej 50 lat, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach, osób zamieszkujących tereny wiejskie, tzw. biednych pracujących) chcących podnosić swoje umiejętności, wiedzę i kompetencje zawodowe poprzez udział w edukacji formalnej i pozaformalnej (kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) uwzględniające popytowy system dystrybucji usług rozwojowych.

4	Kategorie interwencji	Działanie 8.5	118 - Lepsze dopasowywanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami
5	Typ beneficjenta	Działanie 8.5	<ul style="list-style-type: none"> – stowarzyszenia i porozumienia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – organizacje pozarządowe, – przedsiębiorstwa i ich związki i stowarzyszenia (mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa), w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby fizyczne prowadzące działalność oświatową na podstawie odrębnych przepisów, – instytucje rynku pracy, – podmioty ekonomii społecznej, – szkoły i placówki (w rozumieniu ustawy o systemie oświaty) i ich organy prowadzące <p>Beneficjent będzie pełnił rolę podmiotu finansującego usługi rozwojowe.</p>
6	Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia	Działanie 8.5	<ul style="list-style-type: none"> – osoby w wieku 25 – 64 lat (oraz osoby nie uczące się w wieku 18 – 24 lat) zgłaszające z własnej inicjatywy chęć kształcenia ustawicznego w formach szkolnych; – szkoły dla dorosłych, placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego i doskonalenia zawodowego prowadzące formalne kształcenia ustawiczne (z wyjątkiem szkół policealnych);
7	Instytucja pośrednicząca	Działanie 8.5	Nie dotyczy
8	Instytucja wdrażająca	Działanie 8.5	Nie dotyczy
9	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Działanie 8.5	Region słabiej rozwinięty 6 000 000 EUR
10	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/ poddziałaniami w ramach PO lub z innymi PO	Działanie 8.5	Nie dotyczy
11	Instrumenty terytorialne	Działanie 8.5	Nie dotyczy
12	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	Działanie 8.5	Tryb konkursowy Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze, Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
13	Limity i ograniczenia w realizacji projektów	Działanie 8.5	Realizacja wsparcia zgodnie z zapisami RPO – L2020 z uwzględnieniem <i>Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.</i>
14	Warunki i planowany zakres stosowania cross-financingu (%)	Działanie 8.5	10% Zakłada się stosowanie mechanizmu w uzasadnionych przypadkach, głównie w zakresie niezbędnej infrastruktury zwiększającej efektywność interwencji.
15	Dopuszczalna maksymalna wartość zakupionych środków trwałych jako % wydatków kwalifikowalnych	Działanie 8.5	10%
16	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Nie dotyczy
17	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	Działanie 8.5	Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych. W przypadku,

			<p>gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
18	<p>Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)²³³</p>	Działanie 8.5	<p>De minimis (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18.12.2013 roku w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i>).</p> <p>Pomoc dla pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników z niepełnosprawnościami (Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu):</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.</p> <p>organizacji praktycznych form nauczania praktyki zawodowej</p> <p>uruchamiania i dostosowywania kształcenia i szkolenia w zawodach, na które występuje potwierdzone zapotrzebowanie rynku, poprzez udział przedsiębiorców w identyfikacji i prognozowaniu potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy, co pozwoli na efektywne zarządzanie ofertą edukacyjną i szkoleniową szkół i placówek</p> <p>doradztwa edukacyjno-zawodowe, uwzględniającego potrzeby uczniów i dorosłych uczących się na różnych poziomach edukacyjnych i w różnych typach szkół i placówek</p> <p>kursów zawodowych realizowanych we współpracy z pracodawcami poprzez organizację tradycyjnych pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego (kwalifikacyjnych kursów zawodowych i kursów umiejętności zawodowych) szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu we współpracy z uczelniami i rynkiem pracy (np. staże nauczycieli w przedsiębiorstwach)</p> <p>szkoleń, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu pod kątem kształcenia umiejętności interpersonalnych i społecznych, korzystania z nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, wykorzystania metod eksperymentu naukowego w edukacji, a także zapewnienie metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia.</p> <p>Zdaniem IZ RPO woj. lubuskiego w PI 10iv w przypadku pozaszkolnych form edukacji obejmujących m. in. działalność placówek kształcenia ustawicznego oraz ośrodków doskonalenia zawodowego, pomoc publiczna może wystąpić, o ile w ramach udzielonego wsparcia nie jest możliwe organizacyjne i finansowe rozdzielanie działalności realizowanej nieodpłatnie oraz na zasadach komercyjnych.</p>
19	<p>Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu²³⁴</p>	Działanie 8.5	85%

²³³ Maksymalny poziom dofinansowania projektu podlegającego przepisom dotyczącym pomocy państwa wynika z odpowiednich programów pomocowych oraz mapy pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020 (decyzja Komisji SA.37485/2013/N z 20.02.2014 r.)

²³⁴ Maksymalny poziom dofinansowania projektu jest ustalany poprzez zastosowanie zasad dla projektów generujących dochód objętych pomocą publiczną lub pomocą *de minimis* na podstawie przepisów dotyczących pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*, zgodnie z art. 61 ust. 8 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1303/2013”. IZ może ustanowić niższy maksymalny udział procentowy środków UE w wydatkach kwalifikowalnych niż wynikający z powyższej reguły.

	²³⁵ (jeśli dotyczy)		
20	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	90 %
21	Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	10 %
22	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Minimum 100 tys. zł Maksimum – nie dotyczy (o ile IZ nie określi inaczej w planach działania)
23	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.
24	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Działanie 8.5	Nie dotyczy
25	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Działanie 8.5	Nie dotyczy
26	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Działanie 8.5	Nie dotyczy
27	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Działanie 8.5	Nie dotyczy

²³⁵ W przypadku projektów objętych pomocą publiczną poziom dofinansowania wynikać będzie z odrębnych przepisów prawnych, w tym w szczególności rozporządzeń Ministra Infrastruktury i Rozwoju wydanych na podstawie art. 27 ust. 4 Ustawy.

2.9 OŚ PRIORYTETOWA 9. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Wykaz Działań/Poddziałań w ramach Osi Priorytetowej 9

Numer Działania/Poddziałania	Nazwa Działania/Poddziałania
Działanie 9.1	Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych
Poddziałanie 9.1.1	Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałanie 9.1.2	Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra
Działanie 9.2	Rozwój obszarów zmarginalizowanych
Poddziałanie 9.2.1	Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałanie 9.2.2	Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.
Poddziałanie 9.2.3	Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra
Działanie 9.3	Rozwój infrastruktury edukacyjnej
Poddziałanie 9.3.1	Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT
Poddziałanie 9.3.2	Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.

A		
1.	Numer i nazwa Osi Priorytetowej	Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna
2.	Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny Osi Priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna – „Wzrost dostępności i poprawa jakości usług społecznych, zdrowotnych i edukacyjnych w regionie”.</p> <p>Cele szczegółowe Osi Priorytetowej 9. Infrastruktura społeczna realizowane w ramach:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Priorytetu Inwestycyjnego PI 9 a. „Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych” to: <ul style="list-style-type: none"> – Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej. – Poprawiona jakość infrastruktury społecznej uwzględniająca obszary deficytowe. 2. Priorytetu Inwestycyjnego PI 9 b. „Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich” to: <ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszenie zagrożenia ubóstwem na obszarach zmarginalizowanych, 3. Priorytetu Inwestycyjnego PI 10 a. „Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej” to: <ul style="list-style-type: none"> – Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, – Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym, – Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Wykluczenie społeczne wynika m. in. z ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz niewystarczającego dostępu do wysokiej jakości niedrogich usług publicznych, w tym do usług zdrowotnych. Ograniczenie lub brak dostępu do usług społecznych oraz usług w zakresie ochrony zdrowia, przyczynia się do pogorszenia zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, w tym do podjęcia i utrzymania zatrudnienia, co z kolei, wpływa na zwiększanie ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p> <p>Niezbędne jest dofinansowanie działań wspierających jakość dostarczanych usług społecznych i zdrowotnych oraz zwiększania ich dostępności dla społeczeństwa.</p> <p>Na obszarze województwa lubuskiego występują tereny zdegradowane, w których kumulują się różnorodne problemy, w tym związane z wykluczeniem społecznym.</p>

		<p>Konieczne jest podjęcie działań służących przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom oraz sprzyjających ożywieniu społeczno – gospodarczemu tych obszarów. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia stanowiące spójny element kompleksowej interwencji w ramach Programu Rewitalizacji, w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego terenów zdegradowanych.</p> <p>W obszarze edukacji dofinansowane zostaną działania przyczyniające się do wzrostu dostępności wysokiej jakości kształcenia. Wsparcie infrastruktury przedszkolnej będzie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach. W przypadku edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej celem podejmowanej interwencji jest wzrost jakości kształcenia w szczególności w zakresie kluczowych kompetencji ważnych dla regionalnego rynku pracy (m. in. nauk przyrodniczo-matematycznych) i wyrównywanie szans rozwojowych uczniów z różnych środowisk i obszarów. Priorytetowym kierunkiem wsparcia jest szkolnictwo zawodowe i przedsięwzięcia w infrastrukturę służącą praktycznej nauce zawodu. Istotną kwestią jest powiązanie systemu nauczania z potrzebami rynku pracy i zaangażowanie pracodawców w proces kształcenia, w szczególności w aspekcie praktycznym. Wspierane będą zadania polegające na stworzeniu warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej, m. in. pod kątem wyposażenia, doposażenia warsztatów, pracowni itp., tak, aby sprzyjały podniesieniu jakości nauczania oraz w jak największym stopniu odpowiadały na potrzeby rynku pracy.</p> <p>Dofinansowane będą również projekty w zakresie poprawy infrastruktury oraz doposażenia placówek i ośrodków prowadzących szkolenia zawodowe. Wszystkie działania w zakresie poprawy dostępności do wysokiej jakości kształcenia powinny przyczynić się do tego, aby pracodawcy mogli pozyskać specjalistów o kwalifikacjach odpowiadających ich wymogom.</p> <p>Istotne jest połączenie działań realizowanych w Osiach Priorytetowych 6-8, finansowanych z EFS, z poprawą infrastruktury oraz uzyskanie dzięki temu efektu synergii. Przedsięwzięcia infrastrukturalne podejmowane w ramach Osi Priorytetowej 9 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać na zdiagnozowane potrzeby, problemy społeczne, edukacyjne i zdrowotne wynikające z Osi Priorytetowych 6-8.</p>	
3.	Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Nazwa Funduszu	Ogółem
		Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	83 384 241,00 EUR
4.	Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego	

Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁANIA	
1.	<p>Nazwa i krótki opis działania/poddziałania</p> <p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra</p>
2.	<p>Cel(e) szczegółowy(e) działania/poddziałania</p> <p><u>Poprawiona dostępność wysokiej jakości infrastruktury zdrowotnej</u></p> <p>Kluczowym wyznacznikiem jakości życia w regionie jest stan zdrowia mieszkańców. Jedną z przyczyn wykluczenia społecznego jest niski dostęp do usług zdrowotnych. Uzasadnione jest zatem podejmowanie działań wspierających jakość dostarczanych usług zdrowotnych i zwiększanie ich dostępności dla społeczeństwa.</p> <p>Ponadto, utrata zdrowia skutkuje przerywaniem aktywności zawodowej, co bezpośrednio przyczynia się do zwiększenia ryzyka wystąpienia ubóstwa. Konieczne jest zatem zapewnienie warunków sprzyjających poprawie i utrzymaniu dobrego stanu zdrowia osób aktywnych zawodowo.</p> <p>Interwencja będzie polegała na zapewnieniu dostępu do wysokiej jakości niedrogich usług opieki zdrowotnej, świadczonych w interesie ogólnym w regionie, co w konsekwencji przyczyni się do ograniczenia ryzyka wykluczenia społecznego.</p> <p>Profilaktyka, diagnostyka oraz leczenie chorób możliwe są jedynie w dobrze wyposażonych placówkach, posiadających sprzęt medyczny, spełniający najwyższe</p>

	<p>standardy. Wsparcie zostanie ukierunkowane na zakup nowoczesnego, wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego. Inwestycje w taką aparaturę umożliwią wczesne wykrywanie i leczenie chorób, co w efekcie doprowadzi do poprawy stanu zdrowia mieszkańców i utrzymania liczby osób aktywnych zawodowo.</p> <p>Poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej będzie realizowana także poprzez przedsięwzięcia dotyczące modernizacji infrastruktury oraz działania związane z informatyzacją placówek i wykorzystaniem technologii informacyjno-telekomunikacyjnych.</p> <p>Interwencja będzie obejmować również inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w dziedzinie medycyny ukierunkowanej na opiekę nad matką i dzieckiem. Niewystarczające zabezpieczenie właściwej opieki medycznej dla dzieci – brak oddziału intensywnej terapii pediatrycznej, laryngologii, okulistyki oraz oddziału zakaźnego na terenie województwa jest istotnym problemem w regionie.</p> <p>Wspierane będą przedsięwzięcia służące podniesieniu jakości i zwiększeniu dostępności do infrastruktury ochrony zdrowia dotyczącej podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS).</p> <p>Dofinansowane będą tylko i wyłącznie inwestycje, wynikające ze zidentyfikowanych deficytów i potrzeb, uwzględniające sytuację demograficzną, epidemiologiczną (odpowiednio identyfikowaną na poziomie województwa – w zależności od specyfiki podmiotu leczniczego i oferowanych przez niego usług) oraz z faktycznego zapotrzebowania i dostępności infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze, z wykorzystaniem map potrzeb zdrowotnych (opracowanych przez Ministerstwo Zdrowia).</p> <p>Preferowane są inwestycje efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową, jak również przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych oraz uwzględniające działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów.</p> <p>Dokumentami stanowiącymi ramy strategiczne dla interwencji w sektorze ochrony zdrowia są Umowa Partnerska oraz Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020.</p> <p>Poprawa efektywności funkcjonowania sektora zdrowia wymaga koordynacji podejmowanych interwencji pomiędzy poziomem krajowym i regionalnym. Za zapewnienie odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych odpowiada minister właściwy ds. zdrowia w porozumieniu z ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego oraz samorządami województw. Celem tej koordynacji będzie w szczególności zapewnienie właściwego ukierunkowania interwencji do zidentyfikowanych uprzednio potrzeb przy zapewnieniu efektywności kosztowej. Głównym narzędziem koordynacji będzie Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, który działa pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia. Niezbędnym warunkiem dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z ustalonym przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia. Jednocześnie Komitet na bieżąco będzie analizować kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerskiej i Programu Operacyjnego. Plan działań jest bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględnia inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi) oraz zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez IZ, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w ramach naborów ogłaszanych w ramach programów centralnych i regionalnych.</p> <p><u>Poprawiona jakość infrastruktury społecznej uwzględniająca obszary deficytowe</u></p> <p>Ograniczenie lub brak dostępu do usług społecznych (w tym opiekuńczych) przyczynia się do pogorszenia zdolności do uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym, co z kolei wpływa na zwiększenie ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom musi się opierać na rozwiązaniu problemów, z którymi borykają się osoby wykluczone lub zagrożone wykluczeniem społecznym (w tym</p>
--	--

		<p>osoby długotrwale bezrobotne, z niepełnosprawnościami, powracające na rynek pracy, sprawujące opiekę nad osobami zależnymi).</p> <p>Mając na względzie poprawę warunków życia mieszkańców województwa niezbędne jest wsparcie infrastruktury społecznej (w tym opiekuńczej).</p> <p>Osoby objęte opieką instytucjonalną, przybývające w stacjonarnych zakładach opieki długoterminowej są odizolowane, wyłączone od społeczeństwa i żyją w warunkach wykluczenia. W celu zapewnienia dzieciom właściwej opieki, oraz osobom potrzebującym wsparcia, możliwość niezależnego życia i funkcjonowania w społeczności, konieczne jest odejście od opieki instytucjonalnej na rzecz opieki świadczonej na poziomie społeczności lokalnej. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie infrastruktury społecznej dotyczy przede wszystkim form zdeinstytucjonalizowanych. Dofinansowanie inwestycji w infrastrukturę służącą świadczeniu usług w formach instytucjonalnych możliwe jest tylko i wyłącznie w sytuacji, gdy realizacja usług nie jest możliwa w innej formie z powodu specyfiki potrzeb odbiorców usług, wynikających w szczególności z ich stanu zdrowia, bądź nadmiernie wysokich kosztów świadczenia usług w formach zdeinstytucjonalizowanych pozostających w sprzeczności z mechanizmem racjonalnych usprawnień.</p> <p>W związku z tym, wsparcie uzyskują inwestycje mające na celu powstanie i rozwój środowiskowych form opieki nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami, osobami starszymi oraz form pomocy społecznej przyczyniającej się do usamodzielnienia życiowego i rozwoju społeczno – ekonomicznego osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dofinansowane zostaną przedsięwzięcia służące poprawie infrastruktury podmiotów oferujących pomoc z zakresu aktywizacji społeczno – zawodowej osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem takich jak: centra integracji społecznej (CIS), kluby integracji społecznej (KIS), zakłady aktywności zawodowej (ZAZ) oraz podmioty oferujące usługi interwencyjne. Wsparcie otrzymają działania przyczyniające się do zwiększenia liczby miejsc oraz wyposażenia jednostek systemu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym w szczególności podmiotów realizujących wsparcie dla rodzin z dziećmi (m. in. placówek wsparcia dziennego), jak również przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury rodzinnej pieczy zastępczej.</p> <p>Z uwagi na zidentyfikowane deficyty i potrzeby dotyczące infrastruktury społecznej, związanej ze świadczeniem usług socjalnych, dofinansowane zostaną przedsięwzięcia w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego, w oparciu o istniejącą infrastrukturę. Możliwa jest interwencja wykraczająca poza części wspólne budynków mieszkalnych.</p> <p>Podejmowane działania muszą koncentrować się na poprawie jakości i dostępu do usług społecznych, przyczyniając się do przeciwdziałania problemom społecznym m. in. włączenia na rynek pracy oraz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.</p>	
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra	1. Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36).
2.	Lista wskaźników produktu	Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra	1. Liczba wspartych podmiotów leczniczych. 2. Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej.

3.	Typy projektów	<p>I. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne.</p> <p>II. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiologii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej).</p> <p>III. Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie geriatry, infrastruktury rehabilitacyjnej, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej).</p>	
4.	Kategorie interwencji	<p>53 - Infrastruktura ochrony zdrowia</p> <p>54 - Infrastruktura mieszkalnictwa</p> <p>55 - Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego</p>	
5.	Typ Beneficjenta	<p>Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST), – związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – kościoły związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym i niepublicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ. <p>✓ W przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – Beneficjentami są – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych, posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne),</p> <p>✓ W przypadku pozostałych projektów – Beneficjentami są – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne).</p> <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania.</p> <p>Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Gorzowa Wlkp.</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT Zielona Góra.</p>
		<p>Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT</p>	

		Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – podmioty lecznicze świadczące usługi w publicznym i niepublicznym systemie ochrony zdrowia na podstawie kontraktu z NFZ. <ul style="list-style-type: none"> ✓ W przypadku projektów dotyczących wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – Beneficjentami są – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych, posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne), ✓ W przypadku pozostałych projektów – Beneficjentami są – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki budżetowe oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów, które będą kwalifikowały się do otrzymania wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających w swoich strukturach oddziały geriatryczne).
6.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
7.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
8.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
9.	Kategoria(e) regiony(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	26 134 736,00
		Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT	24 331 297,00
		Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra	1 803 439,00
10.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.	
12.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo – mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy – tryb pozakonkursowy . <p>II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiologii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej):</p> <ul style="list-style-type: none"> – tryb konkursowy 	

		<p>– tryb pozakonkursowy .</p> <p>III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie geriatry, infrastruktura rehabilitacyjna, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej).</p> <p>– tryb konkursowy.</p> <p>Do uzupełnienia</p>
13.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku I i II typu projektu: Elementem projektu polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu mogą stanowić: inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu, rozbudowa/przebudowa/modernizacja obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia. Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. W przypadku III typu projektu część projektu infrastrukturalnego może stanowić wyposażenie niezbędne do prawidłowej realizacji zadania.</p>
14.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego nie mogą przekroczyć 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych ponoszonych na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji.
15.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z <u>wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z <u>wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia Programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez Beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
16.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakres systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
17.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	Nie dotyczy
18.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	W przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną do 100% ze środków EFRR.

19.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu
20.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	
21.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
22.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
23.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (UR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
25.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
26.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.1

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Inwestycja musi dotyczyć polepszenia jakości świadczonych usług i wprowadzenia nowych rozwiązań. Elementem przedsięwzięcia może być rozbudowa, przebudowa, ale tylko i wyłącznie, jeśli jest niezbędna do osiągnięcia celu głównego.

W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, finansowanych ze środków publicznych, najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu.

Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są **niekwalifikowalne**, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

Realizowane będą wyłącznie inwestycje, które zostały ujęte w **Programie poprawy jakości i dostępności świadczeń zdrowotnych**, przygotowanym przez podmiot leczniczy ubiegający się o dofinansowanie

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest **Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia**. Komitet działa pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia.

Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z uzgodnionym **przez Komitet Sterujący Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań)** podejmowanych ze środków unijnych na poziomie krajowym i regionalnym. Komitet na bieżąco analizuje kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE

oraz osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu Działań na cele Policy Paper w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i Programu Operacyjnego.

Realizacja inwestycji w ochronie zdrowia możliwa jest wyłącznie na zasadach, wynikających z **Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020** oraz **Planu Działań**, zgodnie z uregulowaniami w kontrakcie terytorialnym. Inwestycje są kwalifikowalne, jeśli są zgodne z **Planem działań w sektorze zdrowia (Plan działań)**, uzgodnionym przez **Komitet Sterujący**, i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb zdrowotnych. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru, opracowanymi na podstawie rekomendacji określonych w Planie Działań. Wyjątek stanowią inwestycje dotyczące infrastruktury w kontekście opieki koordynowanej, mające na celu wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ), ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS), oraz środowiskowych form opieki (zarówno w kontekście przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych na poziomie społeczności lokalnych oraz tworzenia środowiskowych form opieki), które mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu Planu działań przez Komitet Sterujący, pod warunkiem zasadności ich realizacji.

Przedsięwzięcia w zakresie infrastruktury zdrowotnej podejmowane w ramach Działania 9.1 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowej 7 „Równowaga społeczna”. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowej 7. Projekt powinien pozostawać w związku z realizacją innych projektów lub działań „miękkich”, realizowanych z EFS lub innych środków (ale przyczyniających się do realizacji celów wynikających z Osi Priorytetowych 7). Beneficjent powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Działania polegające na rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym muszą być zgodne z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz kierunkami wskazanymi w Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020.

Działania realizowane w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) powinny przyczyniać się do rozwoju opieki koordynowanej²³⁶, z uwzględnieniem zintegrowanych form opieki środowiskowej.

Beneficjentami nie mogą być:

- podmioty lecznicze (a także przedsiębiorcy powstałe z ich przekształcenia) utworzone przez ministra lub centralny organ administracji rządowej, publiczną uczelnię medyczną lub publiczną uczelnię prowadzącą działalność dydaktyczną i badawczą w dziedzinie nauk medycznych, instytuty badawcze prowadzące badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie nauk medycznych, uczestniczące w systemie ochrony zdrowia.
- podmioty lecznicze posiadające zaległości w spłacie bieżących zobowiązań, tj.: zobowiązania wobec pracowników (ZFP i ZFŚS), zobowiązania publiczno – prawne (w tym ZUS, FP).

W ramach Działania nie będą wspierane projekty z zakresu infrastruktury ratownictwa medycznego.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosków w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną w powiązaniu ze zidentyfikowanymi na poziomie krajowym i regionalnym obszarami deficytów (m.in. choroby układu krążenia, nowotworowe, układu kostno – stawowo –

---

²³⁶ Opieka koordynowana – działania mające na celu poprawę efektów zdrowotnych, poprzez przezwyciężenie problemu fragmentacji, za pomocą łączenia albo koordynowania działań różnych świadczeniodawców w procesie opieki.

mięśniowego, układu oddechowego, psychiczne, geriatryczne) oraz odzwierciedlające potrzeby regionalne, polegające na²³⁷:

- zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego,
- rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia.
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu komputerowego – tylko jako element projektu, polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego i/lub rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia,

Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami.

II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną, związaną z opieką nad matką i dzieckiem (między innymi w zakresie ginekologii, położnictwa, neonatologii, pediatrii, kardiologii i kardiochirurgii dziecięcej, chirurgii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej hematologii i onkologii dziecięcej)²³⁸, polegające na²³⁹:

- zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego (wyposażenie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia w wysokospecjalistyczny sprzęt medyczny),
- pracach remontowo-budowlanych
- rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia²⁴⁰
- inwestycje w zakresie technologii informacyjno – komunikacyjnych (e-usług) polegające na zakupie oprogramowania i sprzętu komputerowego – tylko jako element ww. typu projektu polegającego na zakupie wysokospecjalistycznego sprzętu medycznego i/lub rozbudowie i/lub przebudowie obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia,

Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę społeczną służącą aktywizacji społeczno – zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz rozwojowi usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym, wpływające na rozwój regionalny i lokalny, poprzez eliminowanie barier przyczyniających się do wykluczenia (np. w zakresie geriatry, infrastruktura rehabilitacyjna, projekty infrastrukturalne sprzyjające aktywizacji społeczno-zawodowej, projekty związane z zapewnieniem usług opiekuńczych i wsparcia rodziny oraz pieczy zastępczej).

a) Inwestycje w infrastrukturę społeczną, związaną ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji, polegające na²⁴¹:

- przebudowa, rozbudowa, obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji,

²³⁷ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²³⁸ Inwestycja musi dotyczyć polepszenia jakości świadczonych usług i wprowadzenia nowych rozwiązań. Elementem przedsięwzięcia może być- rozbudowa, przebudowa, ale tylko i wyłącznie, jeśli jest niezbędna do osiągnięcia celu głównego.

²³⁹ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²⁴⁰ Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowalne, za wyjątkiem, gdy ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.

²⁴¹ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

- adaptacja budynku na cele związane ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji,
  - wyposażenie²⁴² obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej i aktywnej integracji, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.
- b) Inwestycje w infrastrukturę społeczną związaną ze świadczeniem usług socjalnych w zakresie mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego (w tym na obszarach zmarginalizowanych²⁴³),²⁴⁴ polegające na²⁴⁵:
- zakupie lokali mieszkalnych wraz z adaptacją, tj. modernizacją, remontem lokalu, stanowiącego własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na cele mieszkaniowe (tj. mieszkania socjalne, wspomagane i chronione),
  - adaptacji, tj. przebudowie i remoncie budynków (w tym na obszarach zdegradowanych ²⁴⁶), stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na cele mieszkaniowe (tj. mieszkania socjalne, wspomagane i chronione),
  - adaptacja, tj. remoncie lokalu, stanowiącego własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, przeznaczonych na cele mieszkaniowe (tj. mieszkania socjalne, wspomagane i chronione),
  - wyposażenie²⁴⁷ lokali i budynków, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element ww. typu projektu.
- c) Inwestycje w infrastrukturę społeczną, świadczącą usług socjalne i opiekuńcze (w tym dotyczące rodzinnych domów pomocy, środowiskowych domów pomocy, dziennych domów pomocy, jednostek systemu wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, placówek wsparcia dziennego i opieki wychowawczej), polegające na²⁴⁸:
- adaptacji tj. rozbudowie, przebudowie i remoncie budynku na cele związane ze świadczeniem usług socjalnych i opiekuńczych,
  - remoncie, rozbudowie i/lub przebudowie obiektu infrastruktury społecznej świadczącej usługi socjalne i opiekuńcze,
  - wyposażenie²⁴⁹ obiektów infrastruktury społecznej związanej ze świadczeniem usług socjalnych i opiekuńczych, niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania – tylko jako element projektu.

²⁴² Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych Instytucji Zarządzającej RPO-L2020 w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁴³ Ujętych w Programie Rewitalizacji.

²⁴⁴ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²⁴⁵ Możliwa interwencja wykraczająca poza części wspólne budynków mieszkalnych.

²⁴⁶ Ujętych w Programie Rewitalizacji.

²⁴⁷ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych Instytucji Zarządzającej RPO-L2020 w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁴⁸ Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²⁴⁹ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych Instytucji Zarządzającej RPO-L2020 w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

Przedsięwzięcie musi uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

Nie są wspierane duże instytucje o charakterze opiekuńczo – bytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, dzieci osób starszych oraz psychicznie chorych, tj. Domy Pomocy Społecznej.

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru

Projekty dotyczące **rozbudowy budynku** na nieruchomości stanowiącej własność gminy, organizacji pożytku publicznego lub innego Beneficjenta lub będącej w jej użytkowaniu wieczystym **mogą być realizowane pod warunkiem, że:**

- zapewnienie infrastruktury nie jest możliwe w inny sposób, w szczególności nie jest możliwa realizacja działań, o których mowa w pkt 2 lit. a-d Podrozdziału 4.5 „Wytucznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020”.
- potrzeba budowy na danym terytorium została potwierdzona analizą potrzeb oraz analizą trendów demograficznych w ujęciu terytorialnym;
- infrastruktura została zaprojektowana i wykonana zgodnie z zasadą projektowania uniwersalnego, o której mowa w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169) (warunek ten dotyczy wyłącznie budowy nowych obiektów) oraz Wytucznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.

Nie będą wspierane inwestycje w zakresie infrastruktury społecznej służącej świadczeniu usług społecznych w interesie ogólnym **w formach instytucjonalnych**, przyczyniające się do powstawania nowych miejsc realizacji usług. W przypadku **instytucjonalnych form** pomocy wsparcie infrastrukturalne może być oferowane jedynie w odniesieniu do już istniejących miejsc. Realizacja projektów dotycząca infrastruktury służącej świadczeniu usług społecznych **w formach instytucjonalnych** jest możliwe jedynie w zasadnych przypadkach, gdy nie ma możliwości realizacji usług **w formie zdeinstytucjonalizowanej** z powodu:

- specyfiki potrzeb odbiorców usług, wynikających w szczególności z ich stanu zdrowia,
- nadmiernie wysokich kosztów świadczenia usług w formach zdeinstytucjonalizowanych pozostających w sprzeczności z mechanizmem racjonalnych usprawnień.

Inwestycje w infrastrukturę usług **w formach instytucjonalnych** są możliwe jedynie w zakresie:

- zmianie sposobu użytkowania budynku będącego własnością gminy, lub innego projektodawcy albo części takiego budynku, wymagającej dokonania remontu lub przebudowy,
- remontu lub przebudowy budynku będącego własnością gminy, podmiotu ekonomii społecznej lub innego Beneficjenta i przeznaczonego na pobyt ludzi albo części takiego budynku.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 01.10.2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa działania/poddziałania	Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych. Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp. Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/poddziałania	Przemiany gospodarcze sprawiły, że na terenie województwa lubuskiego znajduje się wiele obszarów zagrożonych zjawiskiem marginalizacji ekonomicznej i społecznej. Atrakcyjność danego terenu znacznie obniża degradacja infrastruktury oraz przestrzeni miejskich, a także negatywne zjawiska społeczne prowadzące do marginalizacji części mieszkańców. Obszary zdegradowane to tereny o niekorzystnych uwarunkowaniach, charakteryzujące się m.in. niską konkurencyjnością gospodarczą, niedoinwestowaniem infrastrukturalnym oraz wysokim stopniem bezrobocia. W miejscach tych występuje kumulacja różnorodnych problemów, w tym również związanych z wykluczeniem społecznym. Dlatego też, niezbędne jest podejmowanie działań z zakresu rewitalizacji fizycznej, społecznej i gospodarczej. Inwestycje polegające na rewitalizacji mają służyć niwelowaniu negatywnych zjawisk związanych z problemami społecznymi, dotyczącymi danego obszaru i muszą mieć na celu przywrócenie lub nadanie im nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych i turystycznych.

		<p>Z uwagi na konieczność przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i ubóstwu oraz włączeniu na rynek pracy, inwestycje w zakresie rewitalizacji fizycznej (finansowane z EFRR) muszą być podejmowane w ścisłym powiązaniu z działaniami związanymi z rewitalizacją społeczną (finansowanymi z EFS). Celem przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane. Wsparcie uzyskują projekty dotyczące kompleksowej rewitalizacji fizycznej zdegradowanych terenów przemysłowych, powojennych, wiejskich (w tym popegeerowskich) i miejskich. Inwestycje mogą dotyczyć przebudowy lub adaptacji zdegradowanych budynków, obiektów, terenów i przestrzeni w celu nadania i przywracania tym obszarom funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych. Obszary rewitalizowane będą wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze. Przedsięwzięcia mają służyć przede wszystkim rozwiązywaniu występujących na rewitalizowanym obszarze problemów społecznych, a tym samym przyczyniać się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zmniejszenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. Efektem działań musi być ożywienie gospodarcze i społeczne danego obszaru. Podstawą realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest Program Rewitalizacji. Wsparcie inwestycji z zakresu rewitalizacji jest możliwe pod warunkiem, że stanowią one spójny element kompleksowej interwencji w ramach Programu Rewitalizacji, w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, dzięki przedsięwzięciom całościowym (integrującym interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki). Przedsięwzięcia muszą być skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<div>Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.</div> <div>Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT</div> <div>Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.</div> <div>Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra</div>
4.	Lista wskaźników produktu	<div>Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych.</div> <div>Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT</div> <div>Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.</div> <div>Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra</div> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38).
5.	Typy projektów	Kompleksowa rewitalizacja fizyczna zdegradowanych obszarów przemysłowych, powojennych, wiejskich (w tym popegeerowskich) oraz miejskich, które będą miały na celu przywracanie i/lub nadawanie nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych tym obszarom.
6.	Kategorie interwencji	<p>54 - Infrastruktura mieszkalnictwa</p> <p>55 - Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do rozwoju regionalnego i lokalnego</p>

7.	Typ Beneficjenta	Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST), – związki, stowarzyszenia i porozumienia JST, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – jednostki administracji rządowej, – kościoły, związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje, – samorządowe instytucje kultury. Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania. Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT.	
		Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT		
		Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,	
		Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	<ul style="list-style-type: none"> – jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, – jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną, – samorządowe instytucje kultury, – organizacje pozarządowe, nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszenia i fundacje,	
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy		
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy		
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem	
		Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	32 668 420,00	
		Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT	12 998 420,00	
		Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	8 084 025,00	
		Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	11 585 975,00	
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Wsparcie przedsięwzięć polegających na uzbrojeniu terenów pod inwestycje możliwe jest w Działaniu 9.2, ale tylko w przypadku wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie inwestycji tego rodzaju w Działaniu 1.3.		
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. oraz Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Zielona Góra. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.		
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	W ramach Działania będzie miał zastosowanie tryb konkursowy . Do uzupełnienia		
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	Część projektu infrastrukturalnego mogą stanowić wydatki dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> – dróg lokalnych, – termomodernizacja, – inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej, – kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, polegające, w		

		<p>szczegółności, na dostarczeniu podstawowych mediów, tj.: drogi wewnętrzne ²⁵⁰, przewody lub urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne ciepłownicze, elektryczne, gazowe lub telekomunikacyjne.</p> <p>W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych.</p>
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Nie przewiduje się zastosowanie mechanizmu finansowania krzyżowego.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, <u>dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem</u>, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, <u>dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem</u>, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
19.	Pomoc publiczna i pomoc <i>de minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	<p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną - w zakresie modernizacji części wspólnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych.</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego – kompleksowa rewitalizacja fizyczna zdegradowanych terenów poprzemysłowych, powojennych, wiejskich (w tym popegeerowskich) oraz miejskich, które będą miały na celu przywracanie i/lub nadawanie nowych funkcji tym obszarom m.in. kulturalnych (cele komercyjne)</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych.</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy <i>de minimis</i> w ramach regionalnych programów operacyjnych</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na infrastrukturę sportową lub wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych.</p>
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR

²⁵⁰ Tylko jako część projektu infrastrukturalnego, polegającego na uzbrojeniu terenów pod inwestycje i tylko wtedy, gdy w efekcie nastąpi kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczonego pod inwestycje.

21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu - zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu, - w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy publicznej - pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro kosztów kwalifikowalnych.
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.2

Podstawowe warunki kwalifikowania

I typ projektu – Kompleksowa rewitalizacja fizyczna zdegradowanych obszarów przemysłowych, powojсковych, wiejskich (w tym popegeerowskich) oraz miejskich, która będzie miała na celu przywracanie i/lub nadawanie nowych funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych tym obszarom²⁵¹, w szczególności, dotycząca:

- adaptacji, tj. modernizacji, remontu, renowacji budynków ²⁵², znajdujących się na obszarze zdegradowanym podlegającym rewitalizacji, stanowiących własność publiczną lub własność podmiotów działających w celach niezarobkowych, wraz z zagospodarowaniem najbliższej przestrzeni wokół adaptowanego obiektu (w tym inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej – tylko jako element projektu),
- uporządkowania i zagospodarowania zdegradowanych terenów i przestrzeni publicznej, polegające na dostosowaniu do nowych funkcji (w tym inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej – tylko jako element projektu),

²⁵¹ Inwestycja musi być ujęta w Programie Rewitalizacji

²⁵² Część projektu infrastrukturalnego może stanowić termomodernizacja – do 50% całkowitych kosztów projektu.

- kompleksowe uzbrojenie terenów pod inwestycje, polegające, w szczególności, na dostarczeniu podstawowych mediów, tj.: drogi wewnętrzne²⁵³, przewody lub urządzenia wodociągowe, kanalizacyjne, ciepłownicze, elektryczne, gazowe lub telekomunikacyjne (tylko jako element projektu rewitalizacyjnego).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów/rodzaju/rodzajów projektu.

Realizowane będą kompleksowe projekty rewitalizacyjne, wyłącznie na obszarze zdegradowanym, który został ujęty w **Programie Rewitalizacji**.

Przedsięwzięcia infrastrukturalne podejmowane w ramach Działania 9.2 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8. Nie oznacza to konieczności realizacji projektów komplementarnych. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowych 6-8. Projekt powinien pozostawać w związku z realizacją innych projektów lub działań „miękkich”, realizowanych z EFS lub innych środków (ale przyczyniających się do realizacji celów wynikających z Osi Priorytetowych 6-8). Beneficjent powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie jest racjonalne gospodarowanie dostępną infrastrukturą. Inwestycje dotyczące budowy nowej infrastruktury oraz tworzenie nowych terenów inwestycyjnych muszą być zaplanowane z uwzględnieniem trendów demograficznych na danym obszarze. Konieczne jest dołączenie do wniosku o dofinansowanie projektu, dowodów, wiarygodnych analiz świadczących o całkowitym wykorzystaniu przez Beneficjenta dotychczas dostępnej na jego terenie infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorstw. Analiza powinna zawierać informacje dotyczące potencjalnego wykorzystania w przedmiotowym zakresie oraz środki zapobiegawcze, środki korygujące w odniesieniu do planowanych wskaźników dotyczących stopnia wykorzystania i efektywności wykorzystania infrastruktury.

Przedsięwzięcia polegające na tworzeniu terenów inwestycyjnych są możliwe wyłącznie w przypadku, gdy jest to niezbędny element kompleksowego projektu. Możliwe jest dofinansowanie ww. rodzaju projektu tylko wyjątkowych przypadkach (np. wyczerpania alokacji przewidzianej na dofinansowanie tego rodzaju projektów w Osi Priorytetowej 1 „Gospodarka i innowacje”. Co do zasady inwestycje w tym obszarze realizowane są w ramach Osi Priorytetowej 1 (PI 3a, Działanie 1.3 „Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych”).

Realizacja przedsięwzięć w zakresie wsparcia terenów inwestycyjnych będzie podlegać uwarunkowaniom, do których zaliczyć należy ujęcie w Umowie o dofinansowanie zawieranej Beneficjentem, odpowiedniego wskaźnika rezultatu mającego na celu monitorowanie wykorzystania terenu inwestycyjnego. IZ RPO – L2020 będzie dokonywać odpowiednich korekt finansowych, bądź nakładać adekwatne kary finansowe, w przypadku nieosiągnięcia zaplanowanych rezultatów bądź wskaźników rezultatu.

Wykorzystanie w całości lub części przygotowanych terenów inwestycyjnych przez duże przedsiębiorstwa skutkować będzie zmniejszeniem przyznanego dofinansowania. Redukcja wysokości wsparcia będzie proporcjonalna do obszaru wykorzystanego przez duże przedsiębiorstwa

W przypadku inwestycji, w których jednym z elementów jest rewitalizacja infrastruktury kultury, koszty związane z infrastrukturą kultury nie mogą przekroczyć 2 mln euro całkowitych kosztów kwalifikowalnych.

Część projektu infrastrukturalnego mogą stanowić wydatki dotyczące dróg lokalnych (oraz parkingów).. Rewitalizacja dróg lokalnych nie może stanowić indywidualnego projektu. Inwestycje w drogi lokalne mogą być elementem działań rewitalizacyjnych jedynie wówczas, gdy przyczynią się do fizycznej, gospodarczej i społecznej rewitalizacji oraz regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych i są ujęte w Lokalnym Planie Rewitalizacji.

---

²⁵³ Tylko jako część projektu infrastrukturalnego, polegającego na uzbrojeniu terenów pod i tylko wtedy, gdy w efekcie nastąpi kompleksowe uzbrojenie terenu przeznaczonych pod inwestycje.

Obszary powojkowe, przemysłowe i popegeerowskie są automatycznie kwalifikowane jako zdegradowane. Beneficjent jest zobligowany do udokumentowania, iż tereny te miały wcześniej takie przeznaczenie, tj., iż na obszarach tych faktycznie stacjonowały jednostki wojskowe, zlokalizowane były zakłady przemysłowe, pegeery. Dla uwiarygodnienia tych faktów Beneficjent zobowiązany jest do przedstawienia oświadczenia potwierdzającego wcześniejsze przeznaczenie terenu oraz innego dokumentu uwiarygodniającego ten fakt, np. wypisu z Księgi Wieczystej lub odpisu z aktu notarialnego.

Wszystkie wspierane przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, jest zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w **Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020**.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 01.10.2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.),
- podmiotom, zamierzającym realizować projekt na obszarze zdegradowanym, który nie został ujęty w Programie Rewitalizacji.

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej

OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1.	Nazwa działania/poddziałania	<p>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</p> <p>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</p> <p>Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”</p>
2.	Cell/e szczegółowy/e działania/poddziałania	<p><u>Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej</u></p> <p>Edukacja przedszkolna wpływa na właściwy rozwój dzieci i na późniejszy proces kształcenia, w wyniku czego są lepiej przygotowane do podjęcia nauki szkolnej. Niezbędna jest realizacja przedsięwzięć, które przyczynią się do wzrostu dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, co w konsekwencji doprowadzi do wyrównania szans edukacyjnych na dalszym etapie nauki.</p> <p>Dofinansowane będą inwestycje dotyczące budowy, przebudowy, rozbudowy, modernizacji, adaptacji i dostosowaniu istniejących obiektów infrastrukturalnych do pełnienia funkcji przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego. Budowa nowych obiektów musi uwzględniać uwarunkowania demograficzne występujące na danym obszarze objętym interwencją. Wsparcie infrastrukturalne będzie ukierunkowane na tworzenie nowych miejsc w przedszkolach i innych formach edukacji przedszkolnej, w szczególności na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem do edukacji przedszkolnej. Działania sprzyjają również wzrostowi aktywności zawodowej rodziców i opiekunów.</p> <p><u>Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym.</u></p> <p>Działania podejmowane w obszarze edukacji podstawowej, gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej mają na celu poprawę jakości infrastruktury edukacyjnej, co z kolei przyczyni się do wzrostu poziomu kształcenia i doprowadzi do wyrównywania szans rozwoju uczniów z różnych środowisk i obszarów. Celem interwencji w zakresie edukacji ogólnej jest wzrost jakości kształcenia w szczególności w obszarze kluczowych kompetencji ważnych dla regionalnego rynku pracy (m. in. nauk przyrodniczo-matematycznych).. Wspierane będą przedsięwzięcia służące poprawie stanu i wyposażenia infrastruktury dydaktycznej szkół. Dofinansowane zostaną także przedsięwzięcia infrastrukturalne w szkołach prowadzących kształcenie specjalne. Budowa nowej infrastruktury jest możliwa tylko w wyjątkowych przypadkach, w sytuacji udokumentowanego braku możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i przy uwzględnieniu uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze.</p> <p>Ważnym uzupełnieniem rozwoju edukacji ogólnej są projekty realizowane poza systemem edukacyjnym, popularyzujące wiedzę ogólną, stymulującą rozwój kreatywności. Młodzież wykazuje niskie zainteresowanie ścisłymi i technicznymi kierunkami przy wyborze dalszej drogi kształcenia. W efekcie skutkuje to brakiem na rynku pracy odpowiednio wykwalifikowanych pracowników. W celu wzmocnienia postaw innowacyjnych i kreatywnych uczniów konieczne jest więc podejmowanie działań przyczyniających się do zwiększenia zainteresowania młodzieży naukami ścisłymi. Wspierane będą więc przedsięwzięcia dotyczące tworzenia infrastruktury edukacyjnej, w istniejących placówkach edukacyjnych, związanej z popularyzacją nauki (nauki matematyczne i przyrodnicze). Celem realizacji przedsięwzięć tego typu jest poprawa dostępności do nowoczesnego nauczania. Projekty te mają umożliwić uzupełnianie wiedzy teoretycznej zajęciami praktycznymi wykorzystującymi możliwości nauki i techniki.</p> <p><u>Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego.</u></p> <p>Jednym z kluczowych czynników przyczyniających się podniesienia poziomu wykształcenia jest stworzenie warunków nauczania praktycznego, odpowiadającego na potrzeby rynku. Istniejąca infrastruktura szkolnictwa zawodowego jest często niedostosowana do potrzeb gospodarki i wymogów rynku pracy. Wyposażenie dydaktyczne decyduje nie tylko o ofercie edukacyjnej, ale również determinuje sposób nauczania, wpływając tym samym na jakość kształcenia. Szkolnictwo zawodowe wymaga podejmowania działań, zwłaszcza w zakresie tworzenia i unowocześniania bazy techniczno – dydaktycznej. Konieczne jest również zwiększenie zaangażowania pracodawców w proces kształcenia praktycznego. Wspierane będą inwestycje polegające na stworzeniu warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej, m. in. pod kątem wyposażenia, doposażenia warsztatów, pracowni itp. Podejmowane działania w sposób szczególny muszą koncentrować się na zawodach i sektorach zidentyfikowanych jako szczególnie istotne dla gospodarki i zgodne ze</p>

		<p>zdiagnozowanymi potrzebami regionalnego rynku pracy. Przedsięwzięcia powinny bazować na wykorzystaniu obecnej infrastruktury techniczno – dydaktycznej. Działania związane z budową nowej infrastruktury są możliwe w wyjątkowych przypadkach, w sytuacji udokumentowanego braku możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury muszą uwzględniać uwarunkowania demograficzne występujące na danym obszarze.</p> <p>Inwestycje w infrastrukturę oraz wyposażenie, wpłyną na zwiększanie potencjału szkół zawodowych, a tym samym przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności wyboru kształcenia zawodowego jako ścieżki edukacyjnej. Absolwenci będą posiadali cenione przez pracodawców umiejętności zawodowe.</p> <p>Kształcenie ustawiczne oraz uczenie przez całe życie jest ważnym elementem ciągłego dostosowywania się do dynamicznie zmieniających się warunków społeczno – ekonomicznych, w tym rynku pracy. Placówki kształcenia zawodowego wyposażone są w sprzęt często odbiegający od oczekiwań współczesnego rynku. Dlatego też, wsparcie uzyskują działania poprawiające jakość infrastruktury służącej do szkoleń zawodowych w ramach pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego i praktycznego. Interwencja ukierunkowana jest na wzmocnienie infrastrukturalne placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego, ośrodków prowadzących kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie zawodowe oraz praktyczne lub innych jednostek realizujących zadania w tym zakresie. Inwestycje przyczynią się do wyrównania szans życiowych oraz będą sprzyjać wzrostowi aktywności zawodowej.</p>
3.	Lista wskaźników rezultatu bezpośredniego	<div>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</div> <div>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</div> <div>Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”</div>
4.	Lista wskaźników produktu	<div>Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej”</div> <div>Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”</div> <div>Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”</div> <div> I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną 1. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej. 2. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). 3. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego 4. Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35). 5. Liczba obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty. </div>
5.	Typy projektów	I. Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną. II. Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej. III. Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego.
6.	Kategorie interwencji	50 - Infrastruktura edukacyjna na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kształcenia osób dorosłych 51 - Infrastruktura edukacyjna na potrzeby edukacji szkolnej (na poziomie podstawowym i średnim ogólnokształcącym) 52 - Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji elementarnej i opieki nad dzieckiem

7.	Typ Beneficjenta	<p>Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej</p> <p>Poddziałanie 9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe, jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia, ochotnicze hufce pracy i ich jednostki organizacyjne, inne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, szkoły resortowe (w tym szkoły artystyczne). <p>Przewiduje się realizację projektów w partnerstwie z Beneficjentami Działania. Beneficjentami Poddziałania obejmującego projekty realizowane poza formułą ZIT mogą być wnioskodawcy z MOF Zielonej Góry</p> <p>Brak możliwości uzyskania wsparcia przez jednostki tworzące Związki ZIT.</p> <p>- jednostki samorządu terytorialnego (JST) ich związki, stowarzyszenia i porozumienia,</p>
8.	Grupa docelowa/ostateczni odbiorcy wsparcia	Nie dotyczy	
9.	Instytucja Pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
10.	Instytucja Wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
11.	Kategoria(e) regionu(ów) wraz z przypisaniem kwot UE (EUR)	Region słabiej rozwinięty	Ogółem
		Działanie 9.3 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej” w tym cele: Zwiększona dostępność wysokiej jakości edukacji przedszkolnej Lepsza jakość infrastruktury edukacji ogólnej na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym. Zwiększona dostępność oraz poprawa warunków kształcenia i szkolenia zawodowego.	24 581 085,00 6 145 271,00 6 145 271,00 12 290 543,00
		Poddziałanie 9.3.1 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT”	17 384 273,00
		Poddziałanie 9.3.2 „Rozwój infrastruktury edukacyjnej ZIT Gorzów Wlkp.”	7 196 812,00
12.	Mechanizmy powiązania interwencji z innymi działaniami/poddziałaniami w ramach PO lub innymi PO (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
13.	Instrumenty terytorialne (jeśli dotyczy)	W ramach Działania będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Miasta Gorzów Wlkp. Wspierane będą również obszary strategicznej interwencji: ośrodki subregionalne i lokalne,	

		obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.
14.	Tryb(y) wyboru projektów oraz wskazanie podmiotu odpowiedzialnego za nabór i ocenę wniosków oraz przyjmowanie protestów	<p>I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – tryb konkursowy.</p> <p>II typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej – tryb konkursowy.</p> <p>III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego: tryb pozakonkursowy – zostanie zastosowany w zakresie wsparcia infrastruktury edukacyjnej szkolnictwa zawodowego o znaczeniu strategicznym dla regionu,</p> <p>tryb konkursowy – w przypadku pozostałych inwestycji.</p> <p>Do uzupełnienia</p>
15.	Limity i ograniczenia w realizacji projektów (jeśli dotyczy)	I typ projektu: wyposażenie w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia. może być tylko elementem projektu infrastrukturalnego
16.	Warunki i planowany zakres stosowania <i>cross-financingu</i> (%) (jeśli dotyczy)	Wydatki objęte mechanizmem finansowania krzyżowego nie mogą przekroczyć 10 % całkowitych wydatków kwalifikowalnych ponoszonych na zadania związane z rozwojem kompetencji osób obsługujących wybudowaną/zakupioną infrastrukturę w ramach interwencji.
17.	Warunki uwzględniania dochodu w projekcie (jeśli dotyczy)	<p>W przypadku projektów, które zgodnie z zapisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r., należy uznać za projekty generujące dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, formą uwzględniania dochodu będzie wskaźnik luki w finansowaniu lub metoda zryczałtowanych stawek procentowych dochodów.</p> <p>Projekty generujące dochód, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem, należy traktować jako projekty potencjalnie generujące dochód, w związku z czym muszą one zostać objęte monitorowaniem generowanego dochodu. Dochód wygenerowany w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu w zależności od tego, który z terminów nastąpi wcześniej, podlega zwrotowi przez beneficjenta oraz jest odliczany od wydatków deklarowanych Komisji (do kategorii tej nie zalicza się projektów z sektorów lub podsektorów, dla których określone zostały zryczałtowane procentowe stawki dochodów).</p>
18.	Warunki stosowania uproszczonych form rozliczania wydatków i planowany zakresu systemu zaliczek	<p>Decyzję o dopuszczalności i sposobie wdrożenia uproszczonych metod rozliczania wydatków w ramach PO podejmuje IZ RPO L-2020. Informacja w zakresie możliwości lub obowiązku stosowania uproszczonych metod rozliczania wydatków wynika z treści Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 lub wytycznych programowych lub innych wytycznych horyzontalnych.</p> <p>W przypadku, gdy wszystkie działania/zadania projektu są realizowane wyłącznie z zastosowaniem zasady konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp, działania/ zadania dotyczące wykonania robót budowlanych, dostawy towarów lub świadczenia usług rozliczać można wyłącznie na podstawie faktycznie ponoszonych wydatków. Jeżeli jednak tylko część działań/zadań projektu realizowanych jest zgodnie z zasadą konkurencyjności lub zgodnie z ustawą Pzp w ramach projektu mogą być stosowane uproszczone metody rozliczania wydatków.</p> <p>W ramach Programu przewiduje się stosowanie systemu zaliczkowego.</p>
19.	Pomoc publiczna i pomoc de <i>minimis</i> (rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna i krajowa podstawa prawna)	<p>Rozporządzenie w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych</p> <p>Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych</p>
20.	Maksymalny % poziom dofinansowania UE wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (jeśli dotyczy)	- w przypadku projektów objętych pomocą publiczną do 85% ze środków EFRR, dla pozostałych projektów do 100% ze środków EFRR.
21.	Maksymalny % poziom dofinansowania całkowitego wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu (środki UE + ewentualne współfinansowanie z budżetu państwa lub innych źródeł przyznawane Beneficjentowi przez właściwą instytucję) (jeśli dotyczy)	<p>- max 85% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu</p> <p>- zgodnie ze schematem pomocy publicznej</p> <p>- pomoc de minimis – 85% kosztów kwalifikowalnych projektu</p>
22.	Minimalny wkład własny Beneficjenta jako % wydatków kwalifikowanych (jeśli dotyczy)	<p>- w przypadku projektów nie objętych pomocą publiczną – min 15% całkowitych kwalifikowalnych kosztów projektu,</p> <p>- w przypadku projektów objętych pomocą publiczną – zgodnie ze schematem pomocy</p>

		publicznej - pomoc de minimis – 15% kosztów kwalifikowalnych
23.	Minimalna i maksymalna wartość projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
24.	Minimalna i maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych projektu (PLN) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
25.	Kwota alokacji UE na instrumenty finansowe (EUR) (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy
26.	Mechanizm wdrażania instrumentów finansowych	Nie dotyczy
27.	Rodzaj wsparcia instrumentów finansowych oraz najważniejsze warunki przyznawania	Nie dotyczy
28.	Katalog ostatecznych odbiorców instrumentów finansowych	Nie dotyczy

Warunki kwalifikowania inwestycji w Działaniu 9.3

Brak możliwości finansowania obiektów sportowych, wykluczona możliwość wsparcia dla projektów typu: boiska, hale sportowe, baseny, itp.

Podstawowe warunki kwalifikowania inwestycji

Przedsięwzięcia podejmowane w ramach Działania 9.3 muszą być powiązane z realizacją celów wynikających z Osi Priorytetowej 8 „Nowoczesna edukacja”. Realizowane działania muszą odpowiadać zdiagnozowanym potrzebom i problemom wynikającym z Osi Priorytetowej 8. Projekt powinien przedstawić opis tego typu powiązań.

Przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

I typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną

- budowa²⁵⁴ i modernizacja infrastruktury placówek przedszkolnych,
- adaptacja i dostosowanie obiektów do pełnienia funkcji przedszkolnych lub innych form wychowania przedszkolnego,
- wyposażenie²⁵⁵ niezbędne do osiągnięcia celu głównego i prawidłowej realizacji zadania (w tym w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia) – tylko jako element jednego z ww. rodzajów projektu.

W przypadku inwestycji polegającej na **budowie nowego budynku** placówki przedszkolnej Beneficjent zobowiązany jest przedstawić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych, występujących na danym obszarze, uzasadniającą budowę nowej infrastruktury.

²⁵⁴ Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego (zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.).

²⁵⁵ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytycznych w sprawie kwalifikowalności wydatków”

Realizowany projekt musi się przyczynić do powstania nowych miejsc w przedszkolach lub innych formach wychowania przedszkolnego.

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, przygotowany na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analizę ekonomiczną po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami EFS.

II typ projektu – a) Inwestycje w infrastrukturę edukacji ogólnej

- a) Inwestycje w infrastrukturę szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych i szkół specjalnych, polegające na²⁵⁶:
- budowie²⁵⁷, lub modernizacji²⁵⁸ infrastruktury placówek edukacyjnych – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno-biurowym i socjalno-bytowym i zagospodarowania terenu przyległego.
  - wyposażenie²⁵⁹ w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia (w szczególności sprzęt do nauk matematycznych, przyrodniczych, zakup zestawów komputerowych²⁶⁰ (służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe²⁶¹)
- b) Inwestycje infrastrukturalne, służące popularyzacji nauki, umożliwiające zdobycie i rozszerzenie wiedzy poza tradycyjnym systemem szkolnictwa w oparciu o istniejącą infrastrukturę szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, polegające na²⁶²:
- wsparcie infrastruktury edukacyjnej na rzecz popularyzacji nauki (nauki matematyczne i przyrodnicze) wraz z niezbędnym wyposażeniem, w istniejących placówkach edukacyjnych.
  - wyposażenie²⁶³ w sprzęt dydaktyczny, pomoce optymalizujące proces kształcenia umożliwiające zdobycie i rozszerzenie wiedzy poza tradycyjnym systemem szkolnictwa (w szczególności sprzęt do

²⁵⁶ Infrastruktura musi być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami

²⁵⁷ Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego (zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.).

²⁵⁸ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

²⁵⁹ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁶⁰ Zestaw komputerowy: komputer wraz z monitorem, myszką, klawiaturą oraz niezbędnym okablowaniem do przyłączenia do sieci energetycznej oraz logicznej bez innych urządzeń peryferyjnych, a także komputer przenośny (bez systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowej).

²⁶¹ Do specjalistycznego oprogramowania nie zalicza się systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowych

²⁶² Infrastruktura musi być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

nauk matematycznych, przyrodniczych, zakup zestawów komputerowych²⁶⁴ (służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe²⁶⁵).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych rodzaju/rodzajów projektu.

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analiza ekonomiczna po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami EFS.

W przypadku inwestycji polegającej na budowie nowego budynku placówki edukacyjnej Beneficjent zobowiązany jest dołączyć do wniosku o dofinansowanie dokumentację potwierdzającą brak możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i uwzględnić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze, uzasadniającą budowę nowej infrastruktury.

III typ projektu – Inwestycje w infrastrukturę edukacji kształcenia zawodowego

- a) Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa zawodowego, na podstawie kompleksowego planu rozwoju szkolnictwa zawodowego szkoły/placówki/gminy/powiatu, polegające na²⁶⁶:
- budowa²⁶⁷, modernizacja²⁶⁸ infrastruktury dydaktycznej i warsztatowej, związanej bezpośrednio z praktyczną nauką zawodu w szkołach i placówkach edukacyjnych prowadzących kształcenie zawodowe – w tym w szczególności warsztatów szkolnych i pracowni praktycznej nauki zawodu – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym i socjalno – bytowym i zagospodarowania terenu przyległego.

---

²⁶³ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁶⁴ Zestaw komputerowy: komputer wraz z monitorem, myszką, klawiaturą oraz niezbędnym okablowaniem do przyłączenia do sieci energetycznej oraz logicznej bez innych urządzeń peryferyjnych, a także komputer przenośny (bez systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowej).

²⁶⁵ Do specjalistycznego oprogramowania nie zalicza się systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowych

²⁶⁶ Infrastruktura musi być dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

²⁶⁷ Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego (zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.).

²⁶⁸ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

- wyposażenie²⁶⁹ dydaktyczne i warsztatowe związane z praktyczną nauką zawodu w szkołach i placówkach edukacyjnych, prowadzących kształcenie zawodowe, a także pomoce optymalizujące proces praktycznej nauki zawodu (w tym zakup zestawów komputerowych²⁷⁰ służących do celów dydaktycznych), sprzęt TIK, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe²⁷¹).
- b) Komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb, polegające na:
  - budowa²⁷², modernizacja²⁷³ infrastruktury placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego, ośrodków prowadzących kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie zawodowe, kształcenie praktyczne i innych jednostek realizujących zadania w tym zakresie (w tym w szczególności warsztatów szkolnych i pracownik praktycznej nauki zawodu) – oprócz infrastruktury o charakterze administracyjno – biurowym i socjalno – bytowym i zagospodarowania terenu przyległego.
  - wyposażenie²⁷⁴ dydaktyczne i warsztatowe, a także pomoce optymalizujące proces nauki (w tym zakup zestawów komputerowych²⁷⁵ służących do celów dydaktycznych, sprzęt TIK, specjalistyczne oprogramowanie komputerowe²⁷⁶).

W przypadku przeprowadzenia naboru wniosku w formie konkursu IZ RPO-L2020 może zawęzić zakres naboru wniosków do wybranego/ych typu/typów/rodzaju/rodzajów projektu.

W przypadku inwestycji polegającej na budowie nowego budynku Beneficjent zobowiązany jest przedstawić dokumentację potwierdzającą brak możliwości adaptacji istniejącej infrastruktury i uwzględnić w Studium Wykonalności analizę uwarunkowań demograficznych występujących na danym obszarze, uzasadniającą budowę nowej infrastruktury.

²⁶⁹ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁷⁰ Zestaw komputerowy: komputer wraz z monitorem, myszką, klawiaturą oraz niezbędnym okablowaniem do przyłączenia do sieci energetycznej oraz logicznej bez innych urządzeń peryferyjnych, a także komputer przenośny (bez systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowej).

²⁷¹ Do specjalistycznego oprogramowania nie zalicza się systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowych

²⁷² Pod pojęciem „budowa” należy rozumieć wykonywanie obiektu budowlanego w określonym miejscu, a także odbudowę, rozbudowę, nadbudowę obiektu budowlanego (zgodnie z art. 3 pkt 6 Ustawy Prawo budowlane z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 207, poz. 2016 ze zm.).

²⁷³ Pojęcie „modernizacja” mieści się w zakresie pojęciowym remontu, przebudowy albo rozbudowy. Remont jako ulepszenie środka trwałego, o którym mowa w art. 31 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330 z późn. zm.), będzie stanowił wydatek inwestycyjny. Wydatki na ulepszenie są to takie wydatki, które powodują zwiększenie wartości użytkowej środków trwałych z dnia ich przekazania/przyjęcia do używania. Wzrost wartości użytkowej środka trwałego następuje, gdy:

- ✓ wydłuża się okres używania środka trwałego,
- ✓ zwiększa się zdolność wytwórcza środka trwałego,
- ✓ zmienia się jakość produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych,
- ✓ zmniejszają się koszty eksploatacji środka trwałego.

Do wydatków na ulepszenie środków trwałych zalicza się:

- ✓ przebudowę, czyli zmianę (poprawienie) istniejącego stanu środków trwałych na inny,
- ✓ rozbudowę, tj. powiększenie (rozszerzenie) składników majątkowych, w szczególności budynków i budowli, linii technologicznych, itp.
- ✓ modernizację, tj. unowocześnienie środka trwałego, - rekonstrukcję, tj. odtworzenie (odbudowanie) zużytych całkowicie lub częściowo składników majątkowych,
- ✓ adaptację, tj. przystosowanie (przerobienie) składnika majątkowego do wykorzystania go w innym celu niż wskazywało jego pierwotne przeznaczenie, albo nadanie temu składnikowi nowych cech użytkowych.

²⁷⁴ Wyposażenie, nierozdzielnie związane z projektem i służące do jego realizacji, które zostanie włączone do rejestru środków trwałych Beneficjenta, będzie kwalifikowało się do współfinansowania, jeśli zostaną spełnione warunki określone w „Wytocznych w sprawie kwalifikowalności wydatków”.

²⁷⁵ Zestaw komputerowy: komputer wraz z monitorem, myszką, klawiaturą oraz niezbędnym okablowaniem do przyłączenia do sieci energetycznej oraz logicznej bez innych urządzeń peryferyjnych, a także komputer przenośny (bez systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowej).

²⁷⁶ Do specjalistycznego oprogramowania nie zalicza się systemu operacyjnego oraz aplikacji biurowych

Beneficjent zobowiązany jest przedstawić **Kompleksowy plan rozwoju szkolnictwa zawodowego szkoły/placówki/gminy/powiatu**. Elementem tego planu musi być **Kompleksowy plan wykorzystania powstałej infrastruktury**, na podstawie przeprowadzonej przez siebie diagnozy (uwzględniającej kwestie demograficzne, analizę ekonomiczną po zakończeniu projektu) oraz jej powiązanie z działaniami EFS.

Pozostałe warunki kwalifikowania

Zgodnie z art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, nie może zostać wybrany do dofinansowania projekt, który został fizycznie ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem Instytucji Zarządzającej wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta.

Pomoc nie może być udzielona Beneficjentom:

- na których ciąży obowiązek zwrotu pomocy, wynikający z decyzji Komisji Europejskiej uznającej pomoc za niezgodną z prawem oraz ze wspólnym rynkiem;
- znajdującym się w trudnej sytuacji ekonomicznej w rozumieniu pkt 9–11 Komunikatu Komisji w sprawie wytycznych wspólnotowych, dotyczących pomocy państwa w celu ratowania i restrukturyzacji zagrożonych przedsiębiorstw (Dz. Urz. UE C 244 z dnia 01.10.2004 r., str. 2);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 207 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.) lub art. 211 ust. 2 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 z późn. zm.) – przed upływem okresu wykluczenia;
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r. poz. 769);
- którzy zostali wykluczeni z otrzymania pomocy na podstawie art. 9 ust. 2a ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. nr 197 poz. 1661 z późn. zm.).

Pozostałe warunki kwalifikowania inwestycji zostaną określone w regulaminie konkursu.

2.10 OŚ PRIORYTETOWA 10. POMOC TECHNICZNA

Efektywne wykorzystanie środków strukturalnych wymaga utworzenia odpowiedniego potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego i osobowego, a także odpowiednich działań informacyjnych i promocyjnych. W ramach priorytetu wsparcie będzie skierowane na działania wzmacniające proces zarządzania i wdrażania Programu oraz na zapewnienie skutecznej informacji i promocji Programu. Dotychczasowe doświadczenia z wdrażania funduszy strukturalnych w województwie wskazują na istotne znaczenie czynnika ludzkiego w tym procesie. Dlatego też w ramach 10 Osi Priorytetowej Pomoc Techniczna realizowane będą zadania związane w podnoszeniem kwalifikacji kadr w instytucjach zaangażowanych w realizację Programu a także zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków pracy poprzez wynajem budynków biurowych i należyte wyposażenie miejsc pracy. Sprawne wykorzystanie środków funduszy strukturalnych w okresie programowania 2014-2020 wymagało będzie również przeprowadzenia specjalistycznych badań i studiów, przygotowania stosownych analiz oraz wsparcia eksperckiego przy merytorycznej ocenie projektów. Działania realizowane w ramach priorytetu będą skierowane także na wsparcie zadań związanych z zamknięciem okresu programowania na lata 2007-2013, oraz prace, badania i ekspertyzy związane z przygotowaniem do następnego okresu programowania.

Wykaz Działań w ramach Osi Priorytetowej 10

Numer Działania	Nazwa Działania
Działanie 10.1	Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.
OGÓLNE ZESTAWIENIE INFORMACJI NT. OSI PRIORYTETOWEJ	
Numer i nazwa osi priorytetowej	10 Pomoc Techniczna
Cele szczegółowe osi priorytetowej	<p>Cel główny – efektywna realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020</p> <p>W ramach Pomocy Technicznej planuje się realizację zadań związanych z przygotowaniem Programu, jego zarządzaniem, wdrażaniem, monitorowaniem, ewaluacją, kontrolą oraz działalnością informacyjno-promocyjną. Realizacja celów szczegółowych:</p> <p>Zapewnienie skutecznego i sprawnego systemu wdrażania RPO – Lubuskie 2020 przez skuteczny system monitoringu i ewaluacji oraz poprawę systemu informacji;</p> <p>Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich dla efektywnego funkcjonowania IZ RPO – Lubuskie 2020 poprzez zatrudnienie i kształcenie kadr.</p> <p>Zapewnienie skutecznego systemu informacji i promocji programu jako efektywne narzędzie wsparcia beneficjentów.</p>
Syntetyczny opis komplementarności oraz mechanizmów zapewniających koordynację udzielanego wsparcia w osi priorytetowej z innymi osiami priorytetowymi/ działaniami w ramach PO, w szczególności z innym funduszem w przypadku PO dwufunduszowych	
Syntetyczny opis mechanizmów zapewniających koordynację udzielanego wsparcia z innymi PO	Nie dotyczy
Kategorie regionów objętych wsparciem w ramach osi priorytetowej	Region słabiej rozwinięty
Charakter osi (standardowa/pro rata)	standardowa

Fundusz (nazwa i kwota w EUR)	Europejski Fundusz Społeczny (36 098 000,00 EUR)	
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Lubuskiego - Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego	
Instytucja pośrednicząca (jeśli dotyczy)	Do uzupełnienia	
Instytucja wdrażająca (jeśli dotyczy)	Nie dotyczy	
TRANSPOZYCJA PI OKREŚLONYCH W PO DLA DANEJ OSI PRIORYTETOWEJ NA DZIAŁANIA/ PODDZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH OSI PRIORYTETOWEJ		
Numer i nazwa PI oraz numer i nazwa przyporządkowanego działania/działów/poddziałania	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.		
OPIS DZIAŁANIA I PODDZIAŁAŃ		
1. Nazwa i krótki opis działania/ poddziałania	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	W ramach 10 osi priorytetowej realizowane będzie jedno Działanie: Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania. W oparciu o to działanie finansowane będą koszty zatrudnienia odpowiedniej ilości wysoko wykwalifikowanych pracowników zaangażowanych w realizację RPO–Lubuskie 2020, podnoszenia kwalifikacji, wyposażenia w niezbędny sprzęt biurowy/komputerowy, najmu powierzchni biurowych, działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących RPO–Lubuskie 2020, przygotowania analiz i ewaluacji na potrzeby sprawnej realizacji programu. Środki PT zostaną także skierowane na obsługę oceny projektów dofinansowanych w ramach RPO-L2020, w celu zapewnienia wysokiej jakości procesu. Finansowaniem objęte zostaną także działania związane z utworzeniem Komitetu Monitorującego i innych ciał doradczych, a także z realizacją procesów kontroli, monitorowania, rozliczania finansowego programu. Oś Priorytetowa PT finansuje wszelkie działania informacyjno-promocyjne związane z upowszechnieniem rezultatów RPO-L2020. Dzięki tej promocji do mieszkańców regionu dotrze informacja na temat pozytywnych zmian zachodzących w województwie lubuskim. Środki PT przeznaczone będą także na finansowanie niezbędnych badań ewaluacyjnych, ekspertyz, analiz, ocen oraz audytów, których wyniki przyczynią się do efektywnego zarządzania wdrażania RPO-L2020.
– Typy projektów	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Ze środków pomocy technicznej mogą być finansowane w szczególności następujące typy działań: 1) Wsparcie zatrudnienia pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programu, 2) Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji zaangażowanych w realizację programu, 3) Finansowanie kosztów organizacyjnych, technicznych i administracyjnych niezbędnych do zapewnienia sprawnego funkcjonowania instytucji zaangażowanych w realizację programu, 4) Budowa, wdrożenie i utrzymanie systemów informatycznych (wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną) obsługujących procesy zarządzania, wdrażania, monitorowania, kontroli i oceny programu, 5) Przygotowanie ewaluacji, analiz, badań, ocen, sprawozdań, opinii prawnych, doradztwa prawnego oraz finansowanie pomocy ekspertów zewnętrznych, 6) Funkcjonowanie komitetów, w szczególności powołanie i obsługa, organizacja posiedzeń oraz uczestnictwo członków komitetów w posiedzeniach, 7) Wsparcie procesu wymiany doświadczeń i informacji pomiędzy uczestnikami systemu realizacji programu.

		8) Informacja i promocja programu, 9) Działania edukacyjne dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, 10) Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów.
– Typ beneficjenta określany poprzez formę prawną beneficjenta	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	– Instytucja Zarządzająca RPO – Lubuskie 2020 – Instytucja Pośrednicząca (WUP) Do uzupełnienia
– Grupa docelowa/ ostateczni odbiorcy wsparcia		
– Tryb(Y) wyboru projektów wraz z uzasadnieniem dla trybu pozakonkursowego	Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Do wyboru projektów finansowanych z pomocy technicznej stosuje się tryb pozakonkursowy z uwagi na fakt, że beneficjentami są podmioty jednoznacznie określone przed złożeniem wniosku o dofinansowanie, zaś projekty pomocy technicznej dotyczą realizacji zadań publicznych. Kryteria wyboru projektów, zatwierdzone przez Komitet Monitorujący, zgodnie z przepisami rozdziału 13 ustawy wdrożeniowej, zapewnią, że : <ul style="list-style-type: none"> – Wybierane do dofinansowania przedsięwzięcia wniosą wkład w osiągnięcie celów i rezultatów osi priorytetowej 10., – Będą niedyskryminacyjne i przejrzyste oraz zgodne z warunkami określonymi w rozporządzeniu ogólnym, tj. w zakresie równouprawnienia kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju, – Wybrane projekty będą zgodne z właściwymi kategoriami interwencji, – Zagwarantowana będzie zgodność z prawodawstwem wspólnotowym i krajowym oraz dokumentami programowymi, – Zagwarantowana będzie zgodność z zasadami kwalifikowalności wydatków

– Wskaźnik rezultatu

	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności	%	EFS	Region słabiej rozwinięty	4	2013	4	IZ RPO
	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE	liczba	EFS	Region słabiej rozwinięty	1,3	2013	1,5	IZ RPO
	Średnia ocena użyteczności systemu informatycznego	Skala 1-5	EFS	Region słabiej rozwinięty	3,5	2013	4	Badanie ankietowe
	Odsetek wdrożonych	%	EFS	Region	48	n/d	55	System

	rekomendacji operacyjnych			słabiej rozwinięty				wdrażania rekomendacji
	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	Skala 1-5	EFS	Region słabiej rozwinięty	4,43	2013	4,5	Badanie ankietowe
	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	Liczba dni	EFS	Region słabiej rozwinięty	193	2013	180	IZ RPO
– Wskaźniki produktu								
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Fundusz	Kategoria regionu	Wartość pośrednia (2018) (jeśli dotyczy)	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło	
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.	nd.	IZ RPO	
	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.	nd.	IZ RPO	
	Liczba użytkowników systemów informatycznych	Osoby	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.	nd.	IZ RPO	
	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	Sztuka	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.	nd.	IZ RPO	
	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	Osoba	EFS	Region słabiej rozwinięty	nd.	nd.	IZ RPO	
– Maksymalny procentowy poziom dofinansowania na poziomie projektu (jeśli dotyczy)		Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.				85%		
– Minimalny wkład własny beneficjenta jako % wydatków kwalifikowalnych		Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.				15%		

Kody zakresu interwencji

Oś priorytetowa	Kod zakresu interwencji	Kwota (EUR)
10. Pomoc Techniczna	121 – przygotowanie, wdrażania, monitorowanie i kontrola	30 683 300,00
	122- ewaluacja i badania	1 804 900,00
	123 – informacja i komunikacja	3 609 800,00

Kwalifikowalność wydatków

Wykaz wydatków kwalifikowanych i niekwalifikowanych w ramach pomocy technicznej został określony w „Wytocznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020” zatwierdzonych przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, z wyjątkiem wydatków związanych z wynagrodzeniami zasadniczymi, których współfinansowanie jest możliwe dla osób/pracowników zajmujących się w 100% czasu pracy realizacją PO.

3. Indykatywny plan finansowy w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (wydatki kwalifikowane w EUR)

	Priorytet inwestycyjny	Kategoria regionu (*)	Wsparcie UE				Wkład krajowy	Krajowe środki publiczne					Krajowe środki prywatne	Finansowanie ogółem	Szacowany poziom cross-financingu (%)	Główna alokacja (**)	Rezerwa wykonania	Udział rezerwy wykonania w stos. do całkowitej kwoty wsparcia UE	Wkład EBI
			ogółem	FS	EFRR	EFS ***	ogółem	ogółem	budget państwa	budget województwa	budget pozostałych jst	inne				Wsparcie UE	Wsparcie UE		
			a	b	c	d	e	f	g	h	i	j				n	o	p	
			=b+c+d				=f+k	=g+h+i+j								=a-o		=o/a*100%	
oś priorytetowa nr I		reg. słabiej rozwinięte	193 696 195,00	0,00	193 696 195,00	0,00	34 181 682,00	17 090 682,00	384 334,00	0,00	16 706 348,00	0,00	17 091 000,00	227 877 877,00		184 011 380,00	9 684 815,00	5,00%	0,00
działanie nr 1.1	1b	reg. słabiej rozwinięte	49 955 148,00	0,00	49 955 148,00	0,00	8 815 614,00	1 724 614,00	0,00	0,00	1 724 614,00	0,00	7 091 000,00	58 770 762,00	10,00%				0,00
działanie nr 1.2	3a	reg. słabiej rozwinięte	21 887 841,40	0,00	21 887 841,40	0,00	3 862 560,00	3 862 560,00	0,00	0,00	3 862 560,00	0,00	0,00	25 750 401,40	0,00%				0,00
działanie nr 1.3	3a	reg. słabiej rozwinięte	10 780 578,60	0,00	10 780 578,60	0,00	1 902 455,00	1 902 455,00	384 334,00	0,00	1 518 121,00	0,00	0,00	12 683 033,60	0,00%				0,00
poddziałanie nr 1.3.1	3a	reg. słabiej rozwinięte	6 780 578,60	0,00	6 780 578,60	0,00	1 196 573,00	1 196 573,00	384 334,00	0,00	812 239,00	0,00	0,00	7 977 151,60	0,00%				0,00
poddziałanie nr 1.3.2	3a	reg. słabiej rozwinięte	4 000 000,00	0,00	4 000 000,00	0,00	705 882,00	705 882,00	0,00	0,00	705 882,00	0,00	0,00	4 705 882,00	0,00%				0,00
działanie nr 1.4	3b	reg. słabiej rozwinięte	13 067 368,00	0,00	13 067 368,00	0,00	2 306 007,00	2 306 007,00	0,00	0,00	2 306 007,00	0,00	0,00	15 373 375,00	0,00%				0,00
poddziałanie nr 1.4.1	3b	reg. słabiej	12 067 368,00	0,00	12 067 368,00	0,00	2 129 536,00	2 129 536,00	0,00	0,00	2 129 536,00	0,00	0,00	14 196 904,00	0,00%				0,00

		rozwiniete																	
poddzialanie nr 1.4.2	3b	reg. slabiej rozwiniete	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00	176 471,00	176 471,00	0,00	0,00	176 471,00	0,00	0,00	1 176 471,00	0,00%				
dzialanie nr 1.5	3c	reg. slabiej rozwiniete	98 005 259,00	0,00	98 005 259,00	0,00	17 295 046,00	7 295 046,00	0,00	0,00	7 295 046,00	0,00	10 000 000,00	115 300 305,00	10,00%				
os priorytetowa nr II		reg. slabiej rozwiniete	39 202 104,00	0,00	39 202 104,00	0,00	6 918 019,00	6 226 019,00	0,00	0,00	6 226 019,00	0,00	692 000,00	46 120 123,00		36 849 978,00	2 352 126,00	6,00%	0,00
dzialanie nr 2.1	2c	reg. slabiej rozwiniete	39 202 104,00	0,00	39 202 104,00	0,00	6 918 019,00	6 226 019,00	0,00	0,00	6 226 019,00	0,00	692 000,00	46 120 123,00	10,00%				
os priorytetowa nr III		reg. slabiej rozwiniete	108 005 260,00	0,00	108 005 260,00	0,00	19 059 752,00	14 294 752,00	1 153 003,00	0,00	13 141 749,00	0,00	4 765 000,00	127 065 012,00		101 524 944,00	6 480 316,00	6,00%	0,00
dzialanie nr 3.1	4a	reg. slabiej rozwiniete	19 601 052,00	0,00	19 601 052,00	0,00	3 459 009,00	1 459 009,00	0,00	0,00	1 459 009,00	0,00	2 000 000,00	23 060 061,00	10,00%				
dzialanie nr 3.2	4c	reg. slabiej rozwiniete	39 202 104,00	0,00	39 202 104,00	0,00	6 918 019,00	5 153 019,00	1 153 003,00	0,00	4 000 016,00	0,00	1 765 000,00	46 120 123,00	10,00%				
poddzialanie nr 3.2.1	4c	reg. slabiej rozwiniete	25 406 104,00	0,00	25 406 104,00	0,00	4 483 430,00	2 718 430,00	1 153 003,00	0,00	1 565 427,00	0,00	1 765 000,00	29 889 534,00	10,00%				
poddzialanie nr 3.2.2	4c	reg. slabiej rozwiniete	5 756 170,00	0,00	5 756 170,00	0,00	1 015 795,00	1 015 795,00	0,00	0,00	1 015 795,00	0,00	0,00	6 771 965,00	10,00%				
poddzialanie nr 3.2.3	4c	reg. slabiej rozwiniete	8 039 830,00	0,00	8 039 830,00	0,00	1 418 794,00	1 418 794,00	0,00	0,00	1 418 794,00	0,00	0,00	9 458 624,00	10,00%				
dzialanie nr 3.3	4e	reg. slabiej rozwiniete	36 134 736,00	0,00	36 134 736,00	0,00	6 376 718,00	6 376 718,00	0,00	0,00	6 376 718,00	0,00	0,00	42 511 454,00	10,00%				
poddzialanie nr 3.3.1	4e	reg. slabiej rozwiniete	16 834 736,00	0,00	16 834 736,00	0,00	2 970 836,00	2 970 836,00	0,00	0,00	2 970 836,00	0,00	0,00	19 805 572,00	10,00%				
poddzialanie nr 3.3.2	4e	reg. slabiej rozwiniete	7 169 750,00	0,00	7 169 750,00	0,00	1 265 250,00	1 265 250,00	0,00	0,00	1 265 250,00	0,00	0,00	8 435 000,00	10,00%				

poddziałanie nr 3.3.3	4e	reg. słabiej rozwinięte	12 130 250,00	0,00	12 130 250,00	0,00	2 140 632,00	2 140 632,00	0,00	0,00	2 140 632,00	0,00	0,00	14 270 882,00	10,00%					0,00
działanie nr 3.4	4g	reg. słabiej rozwinięte	13 067 368,00	0,00	13 067 368,00	0,00	2 306 006,00	1 306 006,00	0,00	0,00	1 306 006,00	0,00	1 000 000,00	15 373 374,00	0,00%					0,00
oś priorytetowa nr IV		reg. słabiej rozwinięte	91 471 576,00	0,00	91 471 576,00	0,00	16 142 043,00	15 335 043,00	870 620,00	0,00	14 464 423,00	0,00	807 000,00	107 613 619,00		86 240 719,00	5 230 857,00	5,72%	0,00	
działanie nr 4.1	5b	reg. słabiej rozwinięte	26 134 736,00	0,00	26 134 736,00	0,00	4 612 012,00	4 612 012,00	0,00	0,00	4 612 012,00	0,00	0,00	30 746 748,00	0,00%					0,00
działanie nr 4.2	6a	reg. słabiej rozwinięte	8 533 684,00	0,00	8 533 684,00	0,00	1 505 944,00	1 205 944,00	0,00	0,00	1 205 944,00	0,00	300 000,00	10 039 628,00	0,00%					0,00
działanie nr 4.3	6b	reg. słabiej rozwinięte	30 668 420,00	0,00	30 668 420,00	0,00	5 412 074,00	5 112 074,00	0,00	0,00	5 112 074,00	0,00	300 000,00	36 080 494,00	0,00%					0,00
działanie nr 4.4	6c	reg. słabiej rozwinięte	19 601 052,00	0,00	19 601 052,00	0,00	3 459 010,00	3 252 010,00	870 620,00	0,00	2 381 390,00	0,00	207 000,00	23 060 062,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 4.4.1	6c	reg. słabiej rozwinięte	13 601 052,00	0,00	13 601 052,00	0,00	2 400 186,00	2 193 186,00	870 620,00	0,00	1 322 566,00	0,00	207 000,00	16 001 238,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 4.4.2	6c	reg. słabiej rozwinięte	2 745 000,00		2 745 000,00		484 412,00	484 412,00	0,00	0,00	484 412,00	0,00	0,00	3 229 412,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 4.4.3	6c	reg. słabiej rozwinięte	3 255 000,00	0,00	3 255 000,00	0,00	574 412,00	574 412,00	0,00	0,00	574 412,00	0,00	0,00	3 829 412,00	0,00%					0,00
działanie nr 4.5	6d	reg. słabiej rozwinięte	6 533 684,00	0,00	6 533 684,00	0,00	1 153 003,00	1 153 003,00	0,00	0,00	1 153 003,00	0,00	0,00	7 686 687,00	10,00%					0,00
poddziałanie nr 4.5.1	6d	reg. słabiej rozwinięte	2 988 989,00	0,00	2 988 989,00	0,00	527 469,00	527 469,00	0,00	0,00	527 469,00	0,00	0,00	164 235 372,00	10,00%					0,00
poddziałanie nr 4.5.2	6d	reg. słabiej rozwinięte	3 544 695,00	0,00	3 544 695,00	0,00	625 534,00	625 534,00	0,00	0,00	625 534,00	0,00	0,00	4 170 229,00	10,00%					0,00
oś priorytetowa nr V		reg. słabiej rozwinięte	136 055 371,00	0,00	136 055 371,00	0,00	24 009 772,00	24 009 772,00	13 014 849,00	8 700 805,00	2 294 118,00	0,00	0,00	160 065 143,00		126 531 496,00	9 523 875,00	7,00%	0,00	

działanie nr 5.1	7b	reg. słabiej rozwinęte	94 704 559,00	0,00	94 704 559,00	0,00	16 712 570,00	16 712 570,00	5 717 647,00	8 700 805,00	2 294 118,00	0,00	0,00	111 417 129,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 5.1.1	7b	reg. słabiej rozwinęte	81 704 559,00	0,00	81 704 559,00	0,00	14 418 452,00	14 418 452,00	5 717 647,00	8 700 805,00	0,00	0,00	0,00	96 123 011,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 5.1.2	7b	reg. słabiej rozwinęte	6 500 000,00	0,00	6 500 000,00	0,00	1 147 059,00	1 147 059,00	0,00	0,00	1 147 059,00	0,00	0,00	7 647 059,00	0,00%					0,00
poddziałanie nr 5.1.3	7b	reg. słabiej rozwinęte	6 500 000,00	0,00	6 500 000,00	0,00	1 147 059,00	1 147 059,00	0,00	0,00	1 147 059,00	0,00	0,00	7 647 059,00	0,00%					0,00
działanie nr 5.2	7d	reg. słabiej rozwinęte	41 350 812,00	0,00	41 350 812,00	0,00	7 297 202,00	7 297 202,00	7 297 202,00	0,00	0,00	0,00	0,00	48 648 014,00	0,00%					0,00
oś priorytetowa nr VI		reg. słabiej rozwinęte	70 935 951,00	0,00	0,00	70 935 951,00	12 518 110,00	9 871 051,00	1 813 239,00	0,00	2 800 177,00	5 257 635,00	2 647 059,00	83 454 061,00		65 984 718,00	4 951 233,00	6,98%	0,00	
działanie nr 6.1	8i	reg. słabiej rozwinęte	29 793 266,00	0,00	0,00	29 793 266,00	5 257 635,00	5 257 635,00	0,00	0,00	0,00	5 257 635,00	0,00	35 050 901,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.2	8i	reg. słabiej rozwinęte	3 927 461,00	0,00	0,00	3 927 461,00	693 082,00	693 082,00	462 054,00	0,00	231 028,00	0,00	0,00	4 620 543,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.3	8iii	reg. słabiej rozwinęte	7 107 612,00	0,00	0,00	7 107 612,00	1 254 285,00	1 254 285,00	668 952,00	0,00	585 333,00	0,00	0,00	8 361 897,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.4	8iv	reg. słabiej rozwinęte	8 053 806,00	0,00	0,00	8 053 806,00	1 421 260,00	1 421 260,00	0,00	0,00	1 421 260,00	0,00	0,00	9 475 066,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.5	8v	reg. słabiej rozwinęte	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00	2 647 059,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2 647 059,00	17 647 059,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.6	8v	reg. słabiej rozwinęte	2 000 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00	352 941,00	352 941,00	87 668,00	0,00	265 273,00	0,00	0,00	2 352 941,00	10,00%					0,00
działanie nr 6.7	8vi	reg. słabiej rozwinęte	5 053 806,00	0,00	0,00	5 053 806,00	891 848,00	891 848,00	594 565,00	0,00	297 283,00	0,00	0,00	5 945 654,00	10,00%					0,00
oś priorytetowa nr VII		reg. słabiej rozwinęte	68 226 384,00	0,00	0,00	68 226 384,00	12 039 951,00	12 039 951,00	4 785 533,00	176 471,00	7 077 947,00	0,00	0,00	80 266 335,00		63 457 428,00	4 768 956,00	6,99%	0,00	

działanie nr 7.1	9i	reg. słabiej rozwinięte	18 584 546,00	0,00	0,00	18 584 546,00	3 279 626,00	3 279 626,00	0,00	0,00	3 279 626,00	0,00	0,00	21 864 172,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.2	9i	reg. słabiej rozwinięte	7 964 806,00	0,00	0,00	7 964 806,00	1 405 554,00	1 405 554,00	0,00	0,00	1 405 554,00	0,00	0,00	9 370 360,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.3	9i	reg. słabiej rozwinięte	11 056 807,00	0,00	0,00	11 056 807,00	1 951 202,00	1 951 202,00	1 300 801,00	0,00	650 401,00	0,00	0,00	13 008 009,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.4	9i	reg. słabiej rozwinięte	10 405 000,00	0,00	0,00	10 405 000,00	1 836 176,00	1 836 176,00	1 224 118,00	0,00	612 058,00	0,00	0,00	12 241 176,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.4.1	9i	reg. słabiej rozwinięte	4 905 000,00	0,00	0,00	4 905 000,00	865 588,00	865 588,00	577 059,00	0,00	288 529,00	0,00	0,00	5 770 588,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.4.2	9i	reg. słabiej rozwinięte	5 500 000,00	0,00	0,00	5 500 000,00	970 588,00	970 588,00	647 059,00	0,00	323 529,00	0,00	0,00	6 470 588,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.5	9iv	reg. słabiej rozwinięte	5 053 806,00	0,00	0,00	5 053 806,00	891 848,00	891 848,00	594 565,00	0,00	297 283,00	0,00	0,00	5 945 654,00	10,00%				0,00
działanie nr 7.6	9v	reg. słabiej rozwinięte	15 161 419,00	0,00	0,00	15 161 419,00	2 675 545,00	2 675 545,00	1 666 049,00	176 471,00	833 025,00	0,00	0,00	17 836 964,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.6.1	9v	reg. słabiej rozwinięte	14 161 419,00	0,00	0,00	14 161 419,00	2 499 074,00	2 499 074,00	1 666 049,00	0,00	833 025,00	0,00	0,00	16 660 493,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 7.6.2	9v	reg. słabiej rozwinięte	1 000 000,00	0,00	0,00	1 000 000,00	176 471,00	176 471,00	0,00	176 471,00	0,00	0,00	0,00	1 176 471,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr VIII		reg. słabiej rozwinięte	79 854 611,00	0,00	0,00	79 854 611,00	14 091 991,00	14 091 991,00	6 115 515,00	0,00	7 976 476,00	0,00	0,00	93 946 602,00		74 267 903,00	5 586 708,00	7,00%	0,00
działanie nr 8.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00	2 647 059,00	2 647 059,00	0,00	0,00	2 647 059,00	0,00	0,00	17 647 059,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.1.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	13 800 000,00	0,00	0,00	13 800 000,00	2 435 294,00	2 435 294,00	0,00	0,00	2 435 294,00	0,00	0,00	16 235 294,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.1.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	500 000,00	0,00	0,00	500 000,00	88 235,00	88 235,00	0,00	0,00	88 235,00	0,00	0,00	588 235,00	10,00%				0,00

poddziałanie nr 8.1.3	10i	reg. słabiej rozwinięte	700 000,00	0,00	0,00	700 000,00	123 530,00	123 530,00	0,00	0,00	123 530,00	0,00	0,00	823 530,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	11 861 992,00	0,00	0,00	11 861 992,00	2 093 293,00	2 093 293,00	1 395 528,00	0,00	697 765,00	0,00	0,00	13 955 285,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.1	10i	reg. słabiej rozwinięte	4 734 410,00	0,00	0,00	4 734 410,00	835 484,00	835 484,00	556 989,00	0,00	278 495,00	0,00	0,00	5 569 894,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.2	10i	reg. słabiej rozwinięte	1 841 065,00	0,00	0,00	1 841 065,00	324 894,00	324 894,00	216 596,00	0,00	108 298,00	0,00	0,00	2 165 959,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.2.3	10i	reg. słabiej rozwinięte	5 286 517,00	0,00	0,00	5 286 517,00	932 915,00	932 915,00	621 943,00	0,00	310 972,00	0,00	0,00	6 219 432,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.3	10iii	reg. słabiej rozwinięte	7 580 709,00	0,00	0,00	7 580 709,00	1 337 772,00	1 337 772,00	445 924,00	0,00	891 848,00	0,00	0,00	8 918 481,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.4	10iv	reg. słabiej rozwinięte	39 411 910,00	0,00	0,00	39 411 910,00	6 955 043,00	6 955 043,00	3 921 122,00	0,00	3 033 921,00	0,00	0,00	46 366 953,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.4.1	10iv	reg. słabiej rozwinięte	34 922 410,00	0,00	0,00	34 922 410,00	6 162 778,00	6 162 778,00	3 392 946,00	0,00	2 769 832,00	0,00	0,00	41 085 188,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 8.4.2	10iv	reg. słabiej rozwinięte	4 489 500,00	0,00	0,00	4 489 500,00	792 265,00	792 265,00	528 176,00	0,00	264 089,00	0,00	0,00	5 281 765,00	10,00%				0,00
działanie nr 8.5	10iv	reg. słabiej rozwinięte	6 000 000,00	0,00	0,00	6 000 000,00	1 058 824,00	1 058 824,00	352 941,00	0,00	705 883,00	0,00	0,00	7 058 824,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr IX		reg. słabiej rozwinięte	83 384 241,00	0,00	83 384 241,00	0,00	14 714 867,00	14 714 867,00	7 474 435,00	187 509,00	7 052 923,00	0,00	0,00	98 099 108,00		77 547 345,00	5 836 896,00	7,00%	0,00
działanie nr 9.1	9a	reg. słabiej rozwinięte	26 134 736,00	0,00	26 134 736,00	0,00	4 612 012,00	4 612 012,00	3 341 902,00	187 509,00	1 082 601,00	0,00	0,00	30 746 748,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.1.1	9a	reg. słabiej rozwinięte	24 331 297,00	0,00	24 331 297,00	0,00	4 293 758,00	4 293 758,00	3 341 902,00	187 509,00	764 347,00	0,00	0,00	28 625 055,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.1.2	9a	reg. słabiej rozwinięte	1 803 439,00	0,00	1 803 439,00	0,00	318 254,00	318 254,00	0,00	0,00	318 254,00	0,00	0,00	2 121 693,00	10,00%				0,00

działanie nr 9.2	9b	reg. słabiej rozwinęte	32 668 420,00	0,00	32 668 420,00	0,00	5 765 016,00	5 765 016,00	3 843 344,00	0,00	1 921 672,00	0,00	0,00	38 433 436,00	0,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.1	9b	reg. słabiej rozwinęte	12 998 420,00	0,00	12 998 420,00	0,00	2 293 839,00	2 293 839,00	1 529 226,00	0,00	764 613,00	0,00	0,00	15 292 259,00	0,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.2	9b	reg. słabiej rozwinęte	8 084 025,00	0,00	8 084 025,00	0,00	1 426 593,00	1 426 593,00	951 062,00	0,00	475 531,00	0,00	0,00	9 510 618,00	0,00%				0,00
poddziałanie nr 9.2.3	9b	reg. słabiej rozwinęte	11 585 975,00	0,00	11 585 975,00	0,00	2 044 584,00	2 044 584,00	1 363 056,00	0,00	681 528,00	0,00	0,00	13 630 559,00	0,00%				0,00
działanie nr 9.3	10a	reg. słabiej rozwinęte	24 581 085,00	0,00	24 581 085,00	0,00	4 337 839,00	4 337 839,00	289 189,00	0,00	4 048 650,00	0,00	0,00	28 918 924,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.3.1	10a	reg. słabiej rozwinęte	17 384 273,00	0,00	17 384 273,00	0,00	3 067 813,00	3 067 813,00	289 189,00	0,00	2 778 624,00	0,00	0,00	20 452 086,00	10,00%				0,00
poddziałanie nr 9.3.2	10a	reg. słabiej rozwinęte	7 196 812,00	0,00	7 196 812,00	0,00	1 270 026,00	1 270 026,00	0,00	0,00	1 270 026,00	0,00	0,00	8 466 838,00	10,00%				0,00
oś priorytetowa nr X		reg. słabiej rozwinęte	36 098 000,00	0,00	0,00	36 098 000,00	6 370 236,00	6 370 236,00	0,00	6 370 236,00	0,00	0,00	0,00	42 468 236,00		36 098 000,00	0	0,00%	0,00
działanie nr 10.1	nd	reg. słabiej rozwinęte	36 098 000,00	0,00	0,00	36 098 000,00	6 370 236,00	6 370 236,00	0,00	6 370 236,00	0,00	0,00	0,00	42 468 236,00					0,00
RAZEM		reg. słabiej rozwinęte	906 929 693,00	0,00	651 814 747,00	255 114 946,00	160 046 423,00	134 044 364,00	35 611 528,00	15 435 021,00	77 740 180,00	5 257 635,00	26 002 059,00	1 066 976 116,00		852 513 911,00	54 415 782,00	6,00%	0,00

4.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w ramach Programu Operacyjnego

4.1.1 Planowane wsparcie rewitalizacji w Programie Operacyjnym

Rewitalizacja stanowi jeden z pięciu terytorialnych obszarów strategicznej interwencji wskazanych w Umowie Partnerstwa. Dokument wskazuje potrzebę zapewnienia warunków dla właściwej rewitalizacji na obszarach najbardziej zdegradowanych związanych m.in. z postępującą degradacją przestrzeni miejskiej, w tym mieszkaniowej, niekorzystnymi procesami demograficznymi (migracje²⁷⁷, depopulacja²⁷⁸) i społecznymi, środowiskowymi (zanieczyszczenie środowiska), przestrzennymi (suburbanizacja²⁷⁹) oraz infrastrukturalnymi (transport, efektywność energetyczna).

Regionalny Program Operacyjny - Lubuskie 2020 (RPO-Lubuskie) opiera się m.in. na aspekcie społecznym ujętym w Strategii Europa 2020 w zakresie zmniejszenia dysproporcji pomiędzy obszarami wiejskimi a obszarami miejskimi we wszystkich dziedzinach. Jednym z celów RPO-Lubuskie jest *zmniejszenie zagrożenia ubóstwem na obszarach marginalizowanych poprzez kompleksową rewitalizację obszarów zdegradowanych, w tym: przebudowę lub adaptację zdegradowanych budynków, obiektów i terenów, inwestycje dotyczące infrastruktury komunalnej, uporządkowanie przestrzeni publicznej*. Wparcie w RPO- Lubuskie będą mogły uzyskać wyłącznie te projekty, które będą zgodne z Lokalnym Planem Rewitalizacji, Narodowym Planem Rewitalizacji oraz Wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w tym zakresie:

Przyjazne warunki dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce stwarzają również założenia Narodowego Planu Rewitalizacji (NPR), który ma być odpowiedzią na niekorzystne procesy zachodzące na obszarach zdegradowanych, głównie w miastach (m.in. problemy ekonomiczne, osłabienie relacji społecznych, niszcząca infrastruktura (np. budynki, ulice). NPR to także reakcja na negatywne zjawiska i tendencje w miastach, np. chaotyczne rozpraszanie zabudowy miejskiej – tzw. rozlewanie się miast, wyludnianie się ich centrów, spadek liczby mieszkańców w ośrodkach miejskich, dominacja indywidualnego transportu samochodowego nad transportem publicznym, zanieczyszczenie powietrza. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych* wsparcie projektów rewitalizacyjnych będzie możliwe pod warunkiem, że stanowić będą one spójny element kompleksowej interwencji w ramach programu rewitalizacji w zakresie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany. Aby zapewnić spełnienie wszystkich cech właściwej rewitalizacji konieczne jest opracowywanie przez gminy lokalnych **programów rewitalizacji** - podstawy wszelkich działań rewitalizacyjnych. Samorządy lokalne powinny wypracować, a potem wdrażać je we współpracy ze społecznością lokalną. Aby osiągnąć założone efekty, projekty rewitalizacyjne będą musiały spełnić następujące cechy: kompleksowości²⁸⁰, komplementarności²⁸¹, koncentracji²⁸² oraz realizować zasady *partnerstwa i partycypacji*²⁸³.

---

²⁷⁷ Definicja zawarta w słowniku.

²⁷⁸ Definicja zawarta w słowniku.

²⁷⁹ Definicja zawarta w słowniku.

²⁸⁰ Definicja zawarta w słowniku.

²⁸¹ Definicja zawarta w słowniku.

Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych - restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze jest również jednym z założeń Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020.

Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich - *Rewitalizacja centrów miast i zdegradowanych dzielnic Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry w celu zapewnienia zrównoważonego i samopodtrzymującego się rozwój oraz Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich - Wspomaganie procesów rewitalizacji zdegradowanych obszarów wiejskich, w tym popegeerowskich oraz ochrona krajobrazu wiejskiego* to również kierunki interwencji wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.

4.1.2 Alokacja UE planowana na projekty rewitalizacyjne

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Indykatorywna alokacja UE (EUR)	Metoda preferencji
1. Gospodarka i innowacje	Działanie 1.3	EFRR	3 266 839,00	Kryteria wyboru
3. Gospodarka niskoemisyjna	Działanie 3.2	EFRR	9 800 525,50	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.4	EFRR	4 900 267,00	Kryteria wyboru
5. Transport	Działanie 5.2	EFRR		Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.2	EFRR	32 668 420,00	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.3	EFRR	2 458 106,50	Kryteria wyboru

4.2 Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

To nowy sposób współpracy samorządów, w którym miasta i otaczające je gminy oraz władze województwa wspólnie ustalą cele do osiągnięcia i wskażą inwestycje do zrealizowania.

Przy pomocy tego instrumentu, partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego (JST) miast i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie (miasto i samorzady znajdujące się w jego oddziaływaniu) mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. ZIT to także wyjście poza sztywne granice administracyjne JST i większe możliwości oddziaływania projektów unijnych.

Samorzady chcące realizować ZIT są zobligowane do zawiązania zinstytucjonalizowanej formy partnerstwa (np. stowarzyszenia, związku międzygminnego) i przygotowania wspólnej Strategii ZIT. Znajdą się w niej m.in. najważniejsze cele i przedsięwzięcia przewidziane do realizacji. Samorzady, które chcą podjąć ze sobą współpracę muszą także podpisać Porozumienie o wdrażaniu ZIT

²⁸² Definicja zawarta w słowniku.

²⁸³ Definicja zawarta w słowniku.

z Zarządem województwa, ponieważ projekty w tej formule finansowane będą ze środków dostępnych w RPO – Lubuskie 2020.

Dodatkowo, istnieje możliwość, aby projekty wynikające ze Strategii ZIT (projekty komplementarne do projektów realizowanych w formule ZIT w RPO), otrzymały preferencje w procesie wyboru projektów w ramach programów krajowych, głównie Programu Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (po uzgodnieniu na linii Związek ZIT – IZ RPO-L2020 – MIR).

Zarząd województwa będzie mógł również zdecydować o finansowaniu ZIT w mniejszych ośrodkach – tzw. miastach regionalnych i subregionalnych oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Jeśli Zarząd województwa zdecyduje o realizacji ZIT w mniejszych ośrodkach miejskich lub na innych obszarach, zostaną one dofinansowane wyłącznie środkami z RPO.

Ideą ZIT jest współpraca samorządów na rzecz maksymalnego wykorzystania wspólnych atutów i rozwiązywania problemów, z tego względu dofinansowane projekty nie będą mogły być oderwanymi od siebie, punktowymi inwestycjami. Fundusze w ramach ZIT przeznaczone zostaną przede wszystkim na:

- rozwój zrównoważonego, sprawnego transportu łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny (np. wprowadzenie zintegrowanych kart miejskich, budowa parkingów i ścieżek rowerowych);
- przywracanie funkcji społeczno-gospodarczych zdegradowanych obszarów miejskiego obszaru funkcjonalnego - tzw. rewitalizacja (np. przebudowa lub adaptacja budynków w zaniedbanej dzielnicy oraz aktywizacja zamieszkujących ją osób, które są zagrożone wykluczeniem społecznym - osoby pozostające długo bez pracy, rodziny wielodzietne, osoby z niepełnosprawnościami);
- poprawę stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta (np. wymiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, ochrona istniejących terenów zielonych w miastach, usuwanie azbestu);
- wspieranie efektywności energetycznej (kompleksowa modernizacja energetyczna w budynkach mieszkaniowych polegająca np. na ocieplaniu budynków, wymianie okien i oświetlenia na energooszczędne, przebudowie systemów grzewczych);
- wzmacnianie rozwoju funkcji symbolicznych budujących międzynarodowy charakter i ponadregionalną rangę miejskiego obszaru funkcjonalnego oraz poprawę dostępu i jakości usług publicznych w całym obszarze funkcjonalnym (np. promocja produktu turystycznego wspólnego dla całego obszaru funkcjonalnego, poprawa systemu informacji dla cudzoziemców, usprawnienia dla osób z niepełnosprawnościami, bezpłatny dostęp do Internetu);
- wzmacnianie badań, rozwoju technologicznego oraz innowacji (np. rozwój usług oferowanych przez Instytucje Otoczenia Biznesu).

4.2.1 Alokacja UE przeznaczona na ZIT Gorzów Wielkopolski

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
1. Gospodarka i innowacje	Poddziałanie 1.3.2	EFRR	4 000 000,00	4 705 882,00
1. Gospodarka i innowacje	Poddziałanie 1.4.2	EFRR	1 000 000,00	1 176 471,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.2	EFRR	5 756 170,00	6 771 965,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.3.2	EFRR	7 169 750,00	8 435 000,00
4. Środowisko i kultura	Poddziałanie 4.4.2	EFRR	2 745 000,00	229 412,00
5. Transport	Poddziałanie 5.1.2	EFRR	6 500 000,00	7 647 059,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.1.2	EFS	500 000,00	588 235,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.2	EFS	1 841 065,00	2 165 959,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.4.2	EFS	4 489 500,00	5 281 765,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.2.2	EFRR	8 084 025,00	9 510 618,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.3.2	EFRR	7 196 812,00	8 466 838,00

4.2.2 Alokacja UE przeznaczona na ZIT Zielona Góra

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Alokacja UE przeznaczona na ZIT (EUR)	Finansowanie ogółem (EUR)
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.3	EFRR	8 039 830,00	9 458 624,00
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.3.3	EFRR	12 130 250,00	14 270 882,00
4. Środowisko i kultura	Poddziałanie 4.4.3	EFRR	3 255 000,00	3 829 412,00
5. Transport	Poddziałanie 5.1.3	EFRR	6 500 000,00	7 647 059,00
7. Równowaga społeczna	Poddziałanie 7.4.2	EFS	5 500 000,00	6 470 588,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.1.3	EFS	700 000,00	823 530,00
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.3	EFS	5 286 517,00	6 219 432,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.1.2	EFRR	1 803 439,00	2 121 693,00
9. Infrastruktura społeczna	Poddziałanie 9.2.3	EFRR	11 585 975,00	13 630 559,00

4.3 Zintegrowane inwestycje w obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych

Ośrodki subregionalne i lokalne

Ośrodki subregionalne i lokalne pełnią rolę centrów, które wchłaniają bodźce rozwojowe pochodzące z dwóch największych miast regionu Gorzowa Wlkp. i Zielonej Góry oraz ich przenoszenia na mniejsze ośrodki miejskie oraz obszary wiejskie.

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 interwencję w ramach rewitalizacji miast szczególnie poprzez zagospodarowanie zdegradowanych przestrzeni (w tym powojennych i poprzemysłowych) oraz obszarów śródmiejskich definiuje w celu strategicznym 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna; cel operacyjny 1.5 Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich.

Wśród potencjałów rozwojowych ośrodków subregionalnych i lokalnych należy wymienić koncentrację ludności i funkcji gospodarczych (np. **Żary - Żagań, Nowa Sól**), dostępność terenów inwestycyjnych oraz zagospodarowane strefy aktywności gospodarczej, w tym podstrefy SSE (m.in. **Żary, Nowa Sól, Kostrzyn nad Odrą, Słubice**, itp.) oraz położenie wielu miast w bezpośrednim sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych (tj. A2, A18, S3, DK 22).

Niemal wszystkie lubuskie miasta subregionalne i lokalne mają tradycje przemysłowe, sięgające okresu przedwojennego. Zakłady przemysłowe w większości upadły w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Miasta borykają się z utratą funkcji gospodarczych i odpływem młodych ludzi. Tylko części z tych ośrodków udało się przekształcić i z powodzeniem konkurują one na krajowym i europejskim rynku. Niektóre ośrodki posiadają dobre warunki środowiskowe sprzyjające rozwojowi nowoczesnych branż przemysłowych (**Żary, Nowa Sól**) oraz turystyki. Warto wskazać na występujące surowce energetyczne jako potencjalną bazę rozwojową niektórych ośrodków ponadlokalnych (m.in. **Gubin, Drezenko**) oraz istniejące specjalizacje przemysłowe (m.in. przemysł metalowy, motoryzacyjny, maszynowy, drzewny, itp.).

Do barier rozwojowych zaliczyć natomiast można niewystarczającą dostępność komunikacyjną pomiędzy ośrodkami subregionalnymi i lokalnymi a miastami wojewódzkimi oraz ośrodkami w regionach sąsiednich, niedostateczne wykorzystanie terenów inwestycyjnych, niską innowacyjność gospodarki, braki w infrastrukturze społecznej, niewystarczający dostęp do podstawowych usług publicznych czy występowanie obszarów powojennych i poprzemysłowych, które wymagają rewitalizacji i zmiany pełnionych funkcji. Analizy wskazują, że lubuskie jest w grupie województw, w której duża część gmin miejskich i miejsko-wiejskich jest zagrożona utratą funkcji społeczno-gospodarczych²⁸⁴. Wśród miast powiatowych dużym natężeniem problemów rozwojowych cechują się **Żagań i Słubice**.

Do ośrodków o znaczeniu subregionalnym i lokalnym na terenie województwa lubuskiego zaliczyć należy wszystkie miasta powiatowe, chociaż stopień ich rozwoju oraz możliwości przenoszenia pozytywnych trendów gospodarczych i społecznych jest zróżnicowany. Do tej grupy ośrodków należą również niektóre miasta nieposiadające statusu siedziby powiatu, jednak ze względu na pełnione funkcje lub posiadane zasoby ich oddziaływanie jest ponadlokalne, są to: **Kostrzyn nad Odrą, Gubin i Drezenko**, a także **Skwierzyna, Szprotawa i Lubsko**. Znaczącym ośrodkiem jest **Sulechów**, jednak

²⁸⁴ W. Dziemianowicz, J. Łukomska, Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze wskazane indykatywnie w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Warszawa 2012.

zalicza się on do obszaru funkcjonalnego Zielonej Góry, a w przyszłości taką funkcję może pełnić Rzepin (z uwagi na planowane centrum logistyczne).

Z uwagi na specyfikę osadniczą województwa lubuskiego za ośrodki subregionalne w województwie lubuskim uznaje się miasta powyżej 20 tys. mieszkańców; wskaźnik ten jest podstawą wyznaczania ośrodków subregionalnych wg Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego²⁸⁵. Do tej grupy zaliczają się Nowa Sól, Żary, Żagań i Świebodzin. Dodatkowo do miast subregionalnych zaliczyć można Słubice. Wsparcie dla tych ośrodków w uzasadnionych przypadkach może obejmować sąsiadujące gminy wiejskie.

4.4 Wsparcie obszarów wiejskich oraz inicjatywy dedykowane LGD

Obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych

Obszary wiejskie województwa lubuskiego²⁸⁶ należą do obszarów strategicznej interwencji o dużym zróżnicowaniu rozwojowym i zróżnicowaniu problemów o charakterze społecznym, gospodarczym i infrastrukturalnym. Zróżnicowanie potencjałów i obszarów problemowych zależy również od położenia względem miast wojewódzkich i ośrodków subregionalnych oraz szlaków komunikacyjnych rangi krajowej i regionalnej. W najlepszej sytuacji są obszary położone w bezpośrednim sąsiedztwie większych miast. Ze względu na ścisłe powiązania funkcjonalne z ośrodkami miejskimi oraz korzystanie z ich atutów gospodarczych i oferowanych usług publicznych tereny te są atrakcyjne dla budownictwa mieszkaniowego, zapewniając wysoki standard życia. Dobrze skomunikowane obszary wiejskie są również atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi.

Wśród obszarów wiejskich województwa lubuskiego należy wyróżnić tereny charakteryzujące się wyraźnie niższym poziomem dostępu do usług publicznych. *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego* definiuje obszary o najniższych wskaźnikach dostępu do usług publicznych na podstawie kryterium zatrudnienia, funkcji gospodarczych i stopnia rozwoju społecznego. Należą do nich obszary o bardzo wysokim poziomie zatrudnienia w rolnictwie, niskiej przedsiębiorczości, dużym odsetku osób o niskim poziomie wykształcenia i niskich kwalifikacjach zawodowych oraz niskim poziomie instytucji publicznych, w tym administracji, niskim poziomie inwestycji i wyposażenia infrastrukturalnego²⁸⁷. Na niektórych z tych obszarów występuje także zjawisko depopulacji i odpływu osób w wieku produkcyjnym (przede wszystkim kobiet). Są to głównie obszary wiejskie, które nie są w stanie zainicjować rozwoju w oparciu o własny potencjał ani też nie mogą liczyć, bez prowadzenia odpowiedniej polityki regionalnej, na skorzystanie z impulsów rozwojowych płynących z ośrodków wzrostu. Są one zbyt odległe, funkcje skoncentrowane w istniejącej sieci miast są niewystarczające, zbyt niski jest poziom dochodów własnych oraz poziom inwestycji w pozarolnicze działy gospodarki.

Wiele obszarów wiejskich charakteryzuje się niską gęstością infrastruktury ochrony środowiska oraz infrastruktury drogowej. Znaczne ograniczenia w dostępie do infrastruktury kanalizacyjnej oraz drogowej obniżają standardy życia oraz uniemożliwiają prowadzenie procesów inwestycyjnych. Obszary wiejskie, posiadające atrakcyjne walory dla rozwoju turystyki, bardzo często nie są w stanie ich wykorzystać ze względu na brak odpowiedniej infrastruktury. Podobnie wygląda sytuacja w zakresie wykorzystania

²⁸⁵ wg KPZK są to miasta pow. 50 tys. mieszkańców. Żadne miasto lubuskie nie mieści się w tej grupie.

²⁸⁶ Analiza dot. określonego na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, ujęcia powiatowego. Obszar zostanie uszczegółowiony do poziomu gminy na podstawie szczegółowej delimitacji, która zostanie zrealizowana w odrębnym badaniu.

²⁸⁷ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, op. cit., s.32.

terenów pod ewentualne inwestycje gospodarcze. Obszary problemowe tej kategorii występują przede wszystkim na terenach o dużej lesistości i dużym rozproszeniu sieci osadniczej, gdzie budowa infrastruktury sieciowej jest kosztowna i przekracza możliwości finansowe gmin wiejskich i małych miast. Problem ten jest również jedną z przyczyn natężenia problemów społecznych. Na terenie województwa lubuskiego do obszarów o niskim dostępie do infrastruktury sieciowej zaliczyć należy część obszarów wiejskich w **powiatach krośnieńskim i ślubickim**, szczególnie tych, które są oddalone od ośrodków powiatowych i charakteryzują się rozproszoną siecią osadniczą i dużą lesistością. Poza tym obszary z tej kategorii występują również na terenie innych powiatów województwa, położonych z dala od obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich i subregionalnych oraz głównych ciągów komunikacyjnych.

Część obszarów wiejskich w województwie lubuskim wymaga podejmowania działań na rzecz wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym zwiększenia dostępności podstawowych usług społecznych. Do obszarów charakteryzujących się stosunkowo dużą skalą problemów społeczno-gospodarczych zaliczają się tereny o wysokiej stopie bezrobocia (wyższej od średniej krajowej, a więc w praktyce wszystkie obszary wiejskie województwa z wyjątkiem powiatów gorzowskiego ziemskiego, zielonogórskiego ziemskiego oraz świebodzińskiego), w tym tereny po byłych PGR-ach. Mała liczba ofert pracy oraz niski poziom dochodów powodują, iż wyraźne są zjawiska emigracji zarobkowej oraz podejmowania pracy w tzw. "szarej strefie". Znaczna część ludności nie posiada kwalifikacji umożliwiających aktywność na rynku pracy, co często prowadzi do zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego wskazuje na terenie województwa lubuskiego na kilka powiatów o niskim dostępie do usług publicznych. W kategorii powiatów o bardzo złej dostępności znalazł się wyłącznie **powiat wschowski**. **Powiaty krośnieński i ślubicki** zakwalifikowane zostały do obszarów o złej dostępności do usług publicznych²⁸⁸. W KSRR wskazano także powiaty, w których występuje kumulacja negatywnych wskaźników społeczno-gospodarczych. Do grupy powiatów o złej sytuacji społeczno-gospodarczej zaliczony został **powiat strzelecko-drezdenecki**. Powyższe wskazania są zbieżne z analizą zróżnicowania wewnątrzregionalnego, zawartą w *Średniookresowej ocenie oddziaływania Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego* na rozwój województwa lubuskiego. Powiaty województwa lubuskiego analizowano w kilku kategoriach: struktura gospodarki, środowisko naturalne, problemy społeczne, kapitał ludzki i dostępność. Do podgrupy o najsłabszych wynikach zaliczono **powiaty krośnieński, ślubicki oraz nowosolski** (głównie ze względu na wysoką stopę bezrobocia i niski poziom kapitału intelektualnego).

---

²⁸⁸ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, op. cit., s.33, mapa nr 10.

Oś priorytetowa	Działanie / poddziałanie	Fundusz	Indykatywna alokacja UE (EUR)	Metoda Preferencji projektów z obszarów wiejskich
1. Gospodarka i innowacje	Działanie 1.5	EFRR	29.401.577	Kryteria wyboru
2. Rozwój Cyfrowy	Działanie 2.1	EFRR	11.760.631	Kryteria wyboru
3. Gospodarka niskoemisyjna	Poddziałanie 3.2.1	EFRR	7.621.831	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.3	EFRR	9.200.526	Kryteria wyboru
4. Środowisko i kultura	Działanie 4.4	EFRR	5.880.315	Kryteria wyboru
6. Regionalny rynek pracy	Działanie 6.3	EFS	2.132.283	Kryteria wyboru
6. Regionalny rynek pracy	Działanie 6.6	EFS	600.000	Kryteria wyboru
7. Równowaga społeczna	Działanie 7.3	EFS	3.316.982	Kryteria wyboru
8. Nowoczesna edukacja	Poddziałanie 8.2.1	EFS	1.420.323	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.1	EFRR	7.840.420	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.2	EFRR	9.800.526	Kryteria wyboru
9. Infrastruktura społeczna	Działanie 9.3	EFRR	7.374.325	Kryteria wyboru

4.5 Obszary Strategicznej Interwencji

Zarówno na poziomie dokumentów szczebla krajowego, jak i zapisów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego zostały zdefiniowane obszary strategicznej interwencji (OSI). Szczegółowa diagnoza w zakresie potrzeb, deficytów oraz potencjałów poszczególnych obszarów pozwoliła na dokonanie gradacji w ramach RPO-L2020, wskazanych w SRWL OSI, tak, aby w możliwie najpełniejszy sposób wykorzystać możliwość wsparcia Programu i skoncentrować działania i środki w obszarach najistotniejszych. W ramach RPO-L2020 wskazano przede wszystkim OSI:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- miasta subregionalne
- oraz obszary wiejskie.

Dla wspomagania osiągania celów określonych tematycznie koncentracja działań funduszy WRS w wymiarze przestrzennym będzie następowała w pięciu wyodrębnionych obszarach strategicznej interwencji państwa (OSI):

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- miasta (średniej wielkości) wymagające rewitalizacji,
- obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwoju,
- Polska Wschodnia,
- obszary przygraniczne.

Obszary te zostały określone na podstawie KSRR 2020. Niewykluczona jest jednak realizacja specjalnych działań zintegrowanych w innych obszarach geograficznych dla rozwiązywania konkretnych

problemów umiejscowionych terytorialnie na poziomie regionów, w obrębie obszarów miejskich, wiejskich, czy też na ich styku.

W ramach Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 w wymiarze przestrzennym regionu, na podstawie dotychczasowych analiz sytuacji województwa, jego obszarów funkcjonalnych oraz krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, wyróżniono osiem obszarów strategicznej interwencji podzielonych na dwie grupy. Pierwszą stanowią najważniejsze OSI z punktu widzenia poziomu krajowego, wyróżnione w KSSR i w założeniach kontraktu terytorialnego:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne,
- ośrodki subregionalne i lokalne,
- obszary przygraniczne,
- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

Do drugiej grupy OSI zaliczono inne obszary, które wymagają wsparcia i ochrony z poziomu regionalnego lub krajowego:

- obszary zagrożone powodzią,
- obszary o najwyższych walorach przyrodniczych, w tym objęte ochroną prawną,
- obszary potencjalnej eksploatacji złóż surowców o strategicznym znaczeniu,
- obszary o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej.

Na podstawie przeprowadzonych analiz (SRWL 2020) można wskazać kilka najistotniejszych Obszarów Strategicznej Interwencji, które powinny zostać objęte wsparciem w ramach RPO-Lubuskie 2020:

- miasta wojewódzkie i ich obszary funkcjonalne - obszar zostanie objęty wsparciem w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,
- ośrodki subregionalne i lokalne,
- obszary wiejskie, w szczególności o słabym dostępie do usług publicznych.

4.6 Kontrakt Lubuski

Kontrakt Lubuski to dokument, związany z celami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, który będzie zawierać przedsięwzięcia inwestycyjne zgłoszone przez lubuskie miasta i gminy (spoza obszarów funkcjonalnych Zielonej Góry i Gorzowa Wlkp.). Miasta wojewódzkie oraz ich obszary funkcjonalne mają swoją pulę funduszy na Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Aby rozwój regionu odbywał się w sposób zrównoważony, nie można poprzestać na inwestycjach na terenach najbardziej zurbanizowanych, dlatego Kontrakt Lubuski definiuje plany inwestycyjne mniejszych miast i obszarów wiejskich. W ramach Kontraktu zawiążą się Partnerstwa gmin, które podejmą współpracę nad inwestycjami: kompleksowo rozwiązującymi zdiagnozowane problemy, wzajemnie ze sobą powiązanymi i oddziaływującymi ponadlokalnie, a nie jedynie punktowe inwestycje. Fundamentem zawiązanego partnerstwa będzie wielosektorowy charakter, który poza JST obejmie również organizacje pozarządowe i gospodarcze. Źródłem finansowania tych przedsięwzięć będzie RPO-Lubuskie 2020.

Cel główny: Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich oraz zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Cele dot. obszarów miejskich:

- rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej.
- podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy.
- rozwój potencjału turystycznego regionu.
- poprawa dostępności komunikacyjnej.
- poprawa dostępności do podstawowych usług publicznych i podniesienie ich jakości.

Cele dot. obszarów wiejskich:

- włączenie terenów wiejskich w procesy rozwojowe regionu.
- poprawa dostępności do podstawowych usług publicznych i podniesienie ich jakości.

Zespół ds. Kontraktu Lubuskiego dokonuje analizy zgłoszonych przedsięwzięć, w wyniku której zidentyfikowane zostaną projekty kwalifikujące się do dofinansowania ze środków RPO – Lubuskie 2020. IZ RPO wyodrębni w zidentyfikowanych Działaniach / Poddziałaniach pulę środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji w ramach Kontraktu Lubuskiego.

WYKAZ DOKUMENTÓW SŁUŻĄCYCH REALIZACJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO – LUBUSKIE 2020

Akty prawne²⁸⁹:

Wykaz najważniejszych dokumentów służących realizacji PO

Wykaz rozporządzeń krajowych i UE oraz krajowych ustaw:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.),
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006,
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 1304/2013 z 17 grudnia 2013 roku w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006,
4. Ustawa z dnia 11 lipca 2014 roku o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2014 poz. 1146),
5. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020,
6. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie infrastruktury sfery badawczo-rozwojowej i innowacyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
7. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań, rozwoju i innowacji w ramach regionalnych programów operacyjnych,
8. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na wcześniejsze dostosowanie do przyszłych norm unijnych, na zastosowanie norm surowszych niż normy unijne w zakresie ochrony środowiska lub podniesienie poziomu ochrony środowiska w przypadku braku norm unijnych w ramach regionalnych programów operacyjnych,
9. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych,

---

²⁸⁹ Ileokroć w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 przywoływane są określone akty prawne należy przez to każdorazowo rozumieć akty prawne w brzmieniu uwzględniającym zmiany wprowadzone do pierwotnego tekstu danego aktu (aktualny stan prawny).

10. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
11. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rzecz małych i średnich przedsiębiorców w ramach regionalnych programów operacyjnych,
12. Rozporządzenie w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
13. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej w zakresie odnawialnych źródeł energii, wysokosprawnej kogeneracji oraz infrastruktury energetycznej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
14. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej w zakresie efektywności energetycznej w ramach regionalnych programów operacyjnych,
15. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych,
16. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy na rozwój przedsiębiorczości w ramach regionalnych programów operacyjnych,
17. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy przez fundusze rozwoju na rzecz rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych,
18. Rozporządzenie w sprawie udzielania pomocy *de minimis* w ramach regionalnych programów operacyjnych.
19. Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2030 r. (M.P.2010.2.11).
20. Rozporządzenia (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, dostępny na stronie internetowej: www.mos.gov.pl.

Wykaz wytycznych UE:

1. Wytyczne KE dla państw członkowskich w zakresie oceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych,
2. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji ws. procedury desygnacji – w przygotowaniu,
3. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji ws. strategii audytu – w przygotowaniu,
4. Wytyczne dla państw członkowskich, instytucji i służb audytowych KE ws. wspólnej metodologii oceny systemów zarządzania i kontroli w państwach członkowskich – w przygotowaniu,
5. Wytyczne dla państw członkowskich i instytucji w zakresie weryfikacji przeprowadzanych przez Państwa Członkowskie w odniesieniu do projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych, FS i EFMiR – w przygotowaniu,

6. Zamówienia publiczne - praktyczny przewodnik w zakresie unikania najczęściej popełnianych błędów przy wdrażaniu projektów współfinansowanych z EFSI – w przygotowaniu,
7. Priorytetowe Ramy Działań dla sieci Natura 2000 na Wieloletni Program Finansowania UE w latach 2014-2020, dostępne na stronie internetowej: www.mos.gov.pl,
8. Dyrektywa 2012/27/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej.
9. Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. (zwana Dyrektywą Ptasia) w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.
10. Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów.
11. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy („Dyrektywa CAFE”).
12. Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. (zwana Dyrektywą Powodziową) w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim.
13. Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych.
14. Dyrektywa 2004/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie wspierania kogeneracji w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe na rynku wewnętrznym energii.
15. Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) – tj. Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.
16. Dyrektywa 1999/31/WE Rady z 26 kwietnia 1999 r. (zwana Dyrektywą Składowiskową) w sprawie składowania odpadów.
17. Dyrektywa 92/43/EWG Rady z 21 maja 1992 r. (zwana Dyrektywą Siedliskową lub Habitatową) w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.
18. Dyrektywa 91/271/EWG Rady z 21 maja 1991 r. w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych.
19. Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (Dz. Urz. UE seria C, Nr 200 z 28.06.2014, s.1).

Wykaz krajowych wytycznych horyzontalnych:

1. Wytyczne w zakresie szczegółowego opisu osi priorytetowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020,
2. Wytyczne w zakresie komitetów monitorujących na lata 2014-2020,
3. Wytyczne w zakresie procesu desygnacji na lata 2014-2020,
4. Wytyczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020,

5. Wytyczne w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020.
6. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorstw i pracowników do zmian na lata 2014-2020,
7. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020,
8. Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020,
9. Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020,
10. Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020,
11. Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014 – 2020,
12. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020,
13. Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020,
14. Wytycznych w zakresie wykorzystania środków pomocy technicznej na lata 2014-2020,
15. Wytyczne w zakresie kontroli RPO na lata 2014-2020,
16. Wytyczne w zakresie realizacji procedury odwoławczej na lata 2014-2020,
17. Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020,
18. Wytycznych w zakresie warunków certyfikacji oraz przygotowania prognoz wniosków o płatność do Komisji Europejskiej w ramach programów operacyjnych na lata 2014-2020,
19. Wytyczne w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020,
20. Zalecenia w zakresie ewaluacji ex-ante programów operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, listopad 2012 roku.
21. Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania na środowisko OOS dla operacji współfinansowanych RPO na lata 2014-2020,
22. Wytyczne w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020.

Wykaz wytycznych programowych

1. Ogólne wytyczne dotyczące przygotowywania Studium Wykonalności w ramach RPO-L2020 konkursów.

Indykatywny wykaz dokumentów towarzyszących realizacji projektu

Inne dokumenty

1. Harmonogram naboru konkursów (zamieszczony na stronie internetowej).
2. Programowanie perspektywy finansowej 2014 – 2020, Umowa Partnerstwa z dnia 21.05.2014 roku.
3. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – uwarunkowania strategiczne.
4. Krajowy Program Reform Europa 2020 przyjęty przez Radę Ministrów 22 kwietnia 2014 roku.
5. Komunikat Komisji „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Bruksela 3.3.2010.
6. Wspólne Ramy Strategiczne. Elementy wspólnych ram strategicznych na lata 2014-2020 dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. 14.03.2012.
7. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Warszawa, 05.02.2013.
8. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 25.09.2012.
9. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, miasta, obszary wiejskie. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 13.07.2010.
10. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do 2030, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, 13.12.2011r. wyd. II. zm. w dn. 21.03.2012.
11. Polska 2030. Wyzwania rozwojowe. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów. Warszawa, lipiec 2009r.
12. Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki – Dynamiczna Polska 2020. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa 15.01.2013.
13. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, 18.06.2013.
14. Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku). Ministerstwo Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej. Warszawa, 22.01.2013.
15. Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020. Ministerstwo Gospodarki. Warszawa, 2014.

16. Strategia Sprawne Państwo 2020. Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. Warszawa, luty 2013.
17. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Warszawa, 26.03.2013.
18. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022. Ministerstwo Obrony Narodowej. Warszawa, 09.04.2013.
19. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Warszawa, 25.04.2012.
20. Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Bruksela, październik 2009.
21. IV Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych – IV AKPOŚK, Warszawa, październik 2013.
22. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014, Warszawa, 24.12.2010.
23. Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej, Warszawa, wrzesień 2000.
24. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku. Warszawa, 10.11.2009.
25. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2014. Warszawa, 2010.
26. Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014–2020. Krajowe ramy strategiczne. Warszawa, wrzesień 2014.

Strategie i programy na poziomie regionalnym:

1. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Zielona Góra, 2012 rok.
2. Strategia Energetyki Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, wrzesień 2013.
3. Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, lipiec 2012.
4. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 12.03.2012.
5. Lubuska Regionalna Strategia Innowacji. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, luty 2010.
6. Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Lubuskim na lata 2006-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 30.10.2005.
7. Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 roku. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, styczeń 2014.
8. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2005-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 25.04.2005.

9. Strategia Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 28.06.2004.
10. Strategia Rozwoju Transportu Województwa Lubuskiego do 2015 r. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, marzec 2004.
11. Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2010-2013. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, styczeń 2010.
12. Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014 – 2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 7.04.2014.
13. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 2014 rok.
14. Zmiana Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubuskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, marzec 2012.
15. Lubuska Strategia Zatrudnienia na lata 2011-2020. Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zielona Góra, 14.02 2011.
16. Program „Mała retencja wodna w Województwie Lubuskim” (zamieszczony na stronie internetowej www.rpo2020.lubuskie.pl)

Załącznik nr 1 – Tabela transpozycji pi na działania/poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych

Nazwa i nr osi priorytetowej	Nr działania	Nr poddziałania (jeśli dotyczy)	Nr CT	Nr PI
Oś 1 Gospodarka i innowacje	1.1 Badania i innowacje	n/d	1	1b
Oś 1 Gospodarka i innowacje	1.2 Rozwój przedsiębiorczości	n/d	3	3a
Oś 1 Gospodarka i innowacje	1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT	3	3a
		1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.		
Oś 1 Gospodarka i innowacje	1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT	3	3b
		1.4.2 Promocja regionu – ZIT Gorzów Wlkp.		
Oś 1 Gospodarka i innowacje	1.5 Rozwój sektora MŚP	n/d	3	3c
Oś 2 Rozwój Cyfrowy	2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	n/d	2	2c
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	3.1 Odnawialne źródła energii	n/d	4	4a
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	3.2 Efektywność energetyczna	3.2.1 Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT	4	4c
		3.2.2 Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.		
		3.2.3 Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra		
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach	3.3.1 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT	4	4e
		3.3.2 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.		
		3.3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra		
Oś 3 Gospodarka niskoemisyjna	3.4 Kogeneracja	n/d	4	4g
Oś 4 Środowisko i kultura	4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom	n/d	5	5b
Oś 4 Środowisko i kultura	4.2 Gospodarka odpadami	n/d	6	6a
Oś 4 Środowisko i kultura	4.3 Gospodarka wodno-ściekowa	n/d	6	6b
Oś 4 Środowisko i kultura	4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT	6	6c
		4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.		

		4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra		
Oś 4 Środowisko i kultura	4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	4.5.1 Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT	6	6d
		4.5.2 Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra		
Oś 5 Transport	5.1 Transport drogowy	5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	7	7b
		5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.		
		5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra		
Oś 5 Transport	5.2 Transport kolejowy	n/d	7	7d
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy	n/d	8	8i
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy	n/d	8	8i
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia	n/d	8	8iii
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy	n/d	8	8iv
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP	n/d	8	8v
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	n/d	8	8v
Oś 6 Regionalny rynek pracy	6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy	n/d	8	8vi
Oś 7 Równowaga społeczna	7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.	n/d	9	9i
Oś 7 Równowaga społeczna	7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.	n/d	9	9i
Oś 7 Równowaga społeczna	7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.	n/d	9	9i
Oś 7 Równowaga społeczna	7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.	7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT	9	9i
		7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra	9	9i

Oś 7 Równowaga społeczna	7.5 Usługi społeczne.	n/d	9	9iv
Oś 7 Równowaga społeczna	7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej.	7.6.1 Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej	9	9v
		7.6.2 Koordynacja ekonomii społecznej – ROPS	9	9v
Oś 8 Nowoczesna edukacja	8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.	8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	10	10i
		8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski		
		8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra		
Oś 8 Nowoczesna edukacja	8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych.	8.2.1 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT.	10	10i
		8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski		
		8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra		
Oś 8 Nowoczesna edukacja	8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych.	n/d	10	10iii
Oś 8 Nowoczesna edukacja	8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego.	8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT	10	10iv
		8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski		
Oś 8 Nowoczesna edukacja	8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych.	n/d	10	10iv
Oś 9 Infrastruktura społeczna	9.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych	9.1.1 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – projekty realizowane poza formułą ZIT	9	9a
		9.1.2 Infrastruktura zdrowotna i usług społecznych – ZIT Zielona Góra		

Oś 9 Infrastruktura społeczna	9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT	9	9b
		9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.		
		9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra		
Oś 9 Infrastruktura społeczna	9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	9.3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	10	10a
		9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.		
Oś 10 Pomoc techniczna	10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.		n/d	n/d

Załącznik nr 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań.

Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań (EFRR + Pomoc Techniczna)

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO ^{290 291}							
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Kategoria regionu ²⁹²	Wartość bazowa ²⁹³	Rok bazowy ²⁹⁴	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Oś priorytetowa 1 Gospodarka i innowacje							
Działanie 1.1 Badania i innowacje	Liczba nowych naukowców we wspieranych jednostkach (CI 24) (O/K/M)	EPC				0	monitoring
	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej (CI 25)	EPC				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw korzystających ze wspartej infrastruktury badawczej	szt.				0	monitoring
	Liczba projektów B+R realizowanych przy wykorzystaniu wspartej infrastruktury badawczej	szt.				0	monitoring

²⁹⁰ IZ w SZOOP wybiera adekwatne wskaźniki produktu z WLWK oraz wskaźniki specyficzne, jeśli brak odpowiednich wskaźników produktu z WLWK. IZ ma również - w uzasadnionych przypadkach - możliwość zastosowania w SZOOP wskaźników agregujących wskaźniki produktu z WLWK. W przypadku EFS IZ wybiera wszystkie wskaźniki rezultatu bezpośredniego określone w PO zgodnie z WLWK. Ponadto IZ ma możliwość zaproponowania w SZOOP wskaźników specyficznych (tj. spoza programu i WLWK).

²⁹¹ Należy umieścić w tabeli również wspólne wskaźniki (*output common indicators*) wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 281) oraz z rozporządzenia 1301/2013, które w WLWK zakwalifikowane zostały jako rezultaty bezpośrednie. W przypadku EFS nie należy umieszczać w tabeli wspólnych wskaźników (*common output indicators*) z rozporządzenia 1304/2013, które nie są określone w PO.

²⁹² Dotyczy krajowych PO w stosownych przypadkach.

²⁹³ Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

²⁹⁴ Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

	Liczba dokonanych zgłoszeń patentowych	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych patentów	szt.				0	monitoring
	Liczba zgłoszeń wzorów użytkowych	szt.				0	monitoring
	Liczba zgłoszeń wzorów przemysłowych	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych praw ochronnych na wzór użytkowy	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych praw z rejestracji na wzór przemysłowy	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji produktowych	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji procesowych	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji nietechnologicznych	szt.				0	monitoring
	Przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów	zł				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw korzystających z zaawansowanych usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	szt.				0	monitoring
	Liczba nowych przedsiębiorstw powstałych przy wsparciu instytucji otoczenia biznesu	szt.				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw dokapitalizowanych na etapie inkubacji	szt.				0	monitoring
	Liczba inwestycji dokonanych przez wsparte sieci inwestorów prywatnych	szt.				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne - ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring

	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.				0	monitoring
	Przychody ze sprzedaży produktów na eksport	zł				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.				0	monitoring
	Przychody ze sprzedaży produktów na eksport	zł				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji	szt.				0	monitoring
	Przychody ze sprzedaży produktów na eksport	zł				0	monitoring
Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				661	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji produktowych	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji procesowych	szt.				0	monitoring
	Liczba wprowadzonych innowacji nietechnologicznych	szt.				0	monitoring
	Liczba wdrożonych wyników prac B+R	szt.				0	monitoring
	Przychody ze sprzedaży nowych lub udoskonalonych produktów/procesów	zł				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba dokonanych zgłoszeń patentowych	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych patentów	szt.				0	monitoring
	Liczba zgłoszeń wzorów użytkowych	szt.				0	monitoring
	Liczba zgłoszeń wzorów przemysłowych	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych praw ochronnych na wzór użytkowy	szt.				0	monitoring
	Liczba uzyskanych praw z rejestracji na wzór przemysłowy	szt.				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring

	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
Oś priorytetowa 2 Rozwój cyfrowy							
Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Liczba pobrań/uruchomień aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	szt.				0	monitoring
	Liczba pobrań/odtworzeń dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna							
Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Tony równoważnika CO2/rok				5 143	monitoring
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/rok				0	monitoring

	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/ rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring

Działanie 3.2 Efektywność energetyczna	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Tony równoważnika CO2/rok				15 823	monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/ rok				23 194 578	monitoring
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/ rok				0	monitoring
	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/ rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4c dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring

	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring
Poddziałanie 3.2.1 Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Tony równoważnika CO2/rok					monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/ rok					monitoring
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/rok				0	monitoring

	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MiiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4c dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring

	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring
Poddziałanie 3.2.2 Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Tony równoważnika CO2/rok					monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/ rok					monitoring
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/ rok				0	monitoring
	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/ rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/ rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring
Poddziałanie 3.2.3 Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	Tony równoważnika CO2/rok					monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/ rok					monitoring
	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/ rok				0	monitoring

	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring

Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂ /rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej	szt./rok				0	monitoring
	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.				0	monitoring
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	osoby				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring

	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 3.3.1 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂ /rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej	szt./rok				0	monitoring
	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.				0	monitoring
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych*	osoby				0	monitoring
	*zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika						

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 3.3.2 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂ /rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej	szt./rok				0	monitoring
	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.				0	monitoring

	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych*	osoby				0	monitoring
	*zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika						
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 3.3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂ /rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring
	Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów	GJ/rok				0	monitoring
	Liczba przewozów komunikacją miejską na przebudowanych i nowych liniach komunikacji miejskiej	szt./rok				0	monitoring
	Liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.				0	monitoring

	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych*	osoby				0	monitoring
	*zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika						
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 3.4 Kogeneracja	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWhe/rok				0	monitoring
	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	MWht/rok				0	monitoring
	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI 34)	tony równoważnika CO ₂ /rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok				0	monitoring
	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4g dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców IF	PLN				0	monitoring
	Liczba utworzonych miejsc pracy u ostatecznych odbiorców IF	EPC				0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	PLN				0	monitoring
	Liczba udzielonych pożyczek/kredytów w wyniku wcześniej udzielonych poręczeń	szt.				0	monitoring
Oś priorytetowa 4 Środowisko i kultura							
Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI 20)	osoby				8 891	monitoring
	Liczba miast, w których podjęto działania związane z zabezpieczeniem przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi	szt.				0	monitoring

	Objętość retencjonowanej wody	m ³				0	monitoring
	Liczba ludności odnoszących korzyści ze środków ochrony przed pożarami lasów (CI 21)	osoby				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 4.2 Gospodarka odpadami	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI 17)	tony/rok				23 259	monitoring
	Moc przerobowa zakładu zagospodarowania odpadów	Mg/rok				0	monitoring
	Masa nieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych	Mg				0	monitoring
	Liczba osób objętych systemem zagospodarowania odpadów	osoby				0	monitoring
	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	osoby				0	monitoring
	Spadek ilości odpadów wytwarzanych przez wsparte przedsiębiorstwa	Mg/rok				0	monitoring
	Masa nieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych	Mg				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 6a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (CI 19)	RLM				21 329	monitoring
	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (CI 18)	osoby				4 411	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Wielkość ładunku ścieków poddanych ulepszonemu oczyszczaniu	-* *brak jednostki miary w WLWK				0	monitoring

	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	RLM				0	monitoring
	Wydajność dobową wybudowanych ujęć wody	m ³ /dobę				0	monitoring
	Przewidywana liczba osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę	osoby				0	monitoring
	Spadek zużycia wody przez wsparte przedsiębiorstwa	m ³ /rok				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok				113 400	monitoring
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok					monitoring
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok					monitoring
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok					monitoring
	Liczba osób korzystających z obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	osoby/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* <small>*do skonsultowania z MiIR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat</small>	ha				47	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	osoby				0	monitoring

	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 4.5.1 Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* *do skonsultowania z MIiR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat	ha					monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	osoby				0	monitoring
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring

	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 4.5.2 Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* <small>*do skonsultowania z MIiR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat</small>	ha					monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Zasięg zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych	osoby				0	monitoring
	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI 9)	odwiedzin y/rok				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Oś priorytetowa 5 Transport							
Działanie 5.1 Transport drogowy	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring

	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 5.2 Transport kolejowy	Liczba przewozów pasażerskich na przebudowanych lub zmodernizowanych liniach kolejowych	szt./rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring

	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Oś priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna							
Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	osoby				1 009 825	monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 9a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna – projekty realizowane poza formułą ZIT	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	osoby					monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/rok				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 9a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna – ZIT Zielona Góra	Ludność objęta ulepszonymi usługami zdrowotnymi (CI 36)	osoby					monitoring
	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI 32)	kWh/rok				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MIiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 9a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.				0	monitoring

	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.				0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	Liczba osób objętych działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje	osoby				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MiIR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 10a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring

	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba osób objętych działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje	osoby				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach O/K/M (CI 8)* *zostanie zgłoszona do MiiR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 10a dla tego wskaźnika	EPC				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring
Poddziałanie 9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba osób objętych działaniami instytucji popularyzujących naukę i innowacje	osoby				0	monitoring
	Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa)	EPC				0	monitoring
	Liczba utrzymanych miejsc pracy	EPC				0	monitoring
	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy – pozostałe formy	EPC				0	monitoring

Oś priorytetowa 10 POMOC TECHNICZNA							
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania.	brak wskaźników						

WSKAŹNIKI PRODUKTU ²⁹⁵						
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Kategoria regionu ²⁹⁶	Wartość pośrednia (2018) ²⁹⁷	Szacowana wartość docelowa (2023)	Źródło
Oś priorytetowa 1 Gospodarka i innowacje						
Działanie 1.1 Badania i innowacje	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			39	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI 26)	szt.			76	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			39	monitoring

²⁹⁵ Zgodnie z WLWK oraz wskaźniki specyficzne dla PO jeśli brak odpowiednich wskaźników z WLWK.

²⁹⁶ Dotyczy krajowych PO w stosownych przypadkach.

²⁹⁷ Dotyczy wskaźników zaliczonych do ram wykonania.

	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6) *wartość w EUR; w RPO-L2020 jednostką miary tego wskaźnika jest EUR. Wartości będą przeliczane na potrzeby sprawozdawcze po odpowiednim kursie.	zł			27 606 792 *	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju (CI 27)	zł			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie badań i rozwoju	zł			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28)	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29)	szt.			0	monitoring
	Liczba realizowanych projektów B+R	szt.			0	monitoring
	Liczba realizowanych prac B+R	szt.			0	monitoring
	Liczba współpracujących zagranicznych jednostek naukowych	szt.			0	monitoring
	Liczba osób prowadzących działalność B+R w ramach projektu, O/K/M	osoby			0	monitoring

	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie prowadzenia prac B+R	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.			0	monitoring
	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowo-badawczej	zł			0	monitoring
	Liczba wspartych laboratoriów badawczych	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów dotyczących monitorowania inteligentnych specjalizacji	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)	zł			0	monitoring
	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów międzynarodowych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 1.2 Rozwój przedsiębiorczości	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			216	monitoring
	Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	szt.			13	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			216	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	przedsiębiorstwa			1 100	monitoring

	<p>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)</p> <p>*wartość w EUR; w RPO-L2020 jednostką miary tego wskaźnika jest EUR. Wartości będą przeliczane na potrzeby sprawozdawcze po odpowiednim kursie.</p>	zł			1 109 246*	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28)	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29)	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie wdrożenia wyników prac B+R	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)	zł			0	monitoring
	Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług	szt.			0	monitoring

	Liczba wspartych sieci inwestorów prywatnych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 1.3 Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha			314	monitoring
Poddziałanie 1.3.1 Tereny inwestycyjne – projekty realizowane poza formułą ZIT	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha				monitoring
Poddziałanie 1.3.2 Tereny inwestycyjne – ZIT Gorzów Wlkp.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha				monitoring
Działanie 1.4 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			245	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			245	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	przedsiębiorstwa			50	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	szt.			40	monitoring

	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	zł			405 000*	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)	zł			0	monitoring
	Liczba współpracujących zagranicznych jednostek naukowych	szt.			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów międzynarodowych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.			0	monitoring

Poddziałanie 1.4.1 Promocja regionu i umiędzynarodowienie sektora MŚP – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa				monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa				monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	przedsiębiorstwa				monitoring
	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe	szt.				monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	zł				monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)	zł			0	monitoring
	Liczba współpracujących zagranicznych jednostek naukowych	szt.			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.			0	monitoring

	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów międzynarodowych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 1.4.2 Promocja regionu - ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym	szt.			0	monitoring
Działanie 1.5 Rozwój sektora MŚP	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	przedsiębiorstwa			407	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			183	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			224	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI 4)	przedsiębiorstwa			20	monitoring

	<p>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)</p> <p>*wartość w EUR; w RPO-L2020 jednostką miary tego wskaźnika jest EUR. Wartości będą przeliczane na potrzeby sprawozdawcze po odpowiednim kursie.</p>	zł			24 256 301 *	monitoring
	<p>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI 7)</p> <p>*wartość w EUR; w RPO-L2020 jednostką miary tego wskaźnika jest EUR. Wartości będą przeliczane na potrzeby sprawozdawcze po odpowiednim kursie.</p>	zł			2 695 145*	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku (CI 28)	szt.			183	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI 29)	szt.			407	monitoring
	Liczba współpracujących zagranicznych jednostek naukowych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie wdrożenia wyników prac B+R	szt.			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju (CI 27)	zł			0	monitoring

	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów międzynarodowych	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie inwestycji	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biokomponentów	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring

	Liczba przebudowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania energii z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania energii z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania energii z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw, które w wyniku wsparcia poprawiły efektywność energetyczną	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring

	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Oś priorytetowa 2 Rozwój cyfrowy						
Działanie 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Liczba uruchomionych systemów teleinformatycznych w podmiotach wykonujących zadania publiczne	szt.		4	15	monitoring
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 4 - transakcja	szt.			30	monitoring
	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.			35	monitoring
	Liczba aplikacji opartych na ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego i e-usług publicznych	szt.			0	monitoring

	Liczba udostępnionych usług wewnątrzadministracyjnych (A2A)	szt.			0	monitoring
	Liczba podmiotów udostępniających usługi wewnątrzadministracyjne (A2A)	szt.			0	monitoring
	Przestrzeń dyskowa serwerowni	TB			0	monitoring
	Liczba zdigitalizowanych dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.			0	monitoring
	Liczba udostępnionych on-line dokumentów zawierających informacje sektora publicznego	szt.			0	monitoring
	Liczba urzędów, które wdrożyły katalog rekomendacji dotyczących awansu cyfrowego	szt.			0	monitoring
	Liczba utworzonych API	szt.			0	monitoring
	Liczba baz danych udostępnionych on-line poprzez API	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Oś priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna						
Działanie 3.1 Odnawialne źródła energii	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			27	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			18	monitoring

	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			18	monitoring
	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	km			144	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI 3)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biokomponentów	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych instalacji do produkcji biopaliw	szt.			0	monitoring

	Liczba zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych zakładów produkujących urządzenia do produkcji biokomponentów lub biopaliw	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring

	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Działanie 3.2 Efektywność energetyczna	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.		30	125	monitoring
	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	szt.			2 118	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring

	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy poręczeńowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeńowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Poddziałanie 3.2.1 Efektywność energetyczna – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.				monitoring

	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	szt.				monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Poddziałanie 3.2.2 Efektywność energetyczna – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.				monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring

	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring

	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Poddziałanie 3.2.3 Efektywność energetyczna – ZIT Zielona Góra	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.				monitoring
	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii (CI 31)	MW				monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring

	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m ²			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy poręczeńowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeńowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring

Działanie 3.3 Ograniczenie niskiej emisji w miastach	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			35	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km		5,4	26,8	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba budynków uwzględniających standardy budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych budynków z uwzględnieniem standardów budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych budynków z uwzględnieniem standardów budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15)	km			0	monitoring

	Liczba jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zmodernizowanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring

	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych buspasów	km			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną* * zostanie zgłoszona do MliR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Podziałanie 3.3.1 Ograniczanie niskiej emisji w miastach – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.				monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km				monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring

	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.			0	monitoring
	Liczba budynków uwzględniających standardy budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych budynków z uwzględnieniem standardów budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych budynków z uwzględnieniem standardów budownictwa pasywnego	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15)	km			0	monitoring
	Liczba jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zmodernizowanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej	km			0	monitoring

	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych buspasów	km			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną* * zostanie zgłoszona do MliR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 3.3.2 Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.				monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km				monitoring
	Całkowita długość nowych lub zmodernizowanych linii tramwajowych i linii metra (CI 15)	km			0	monitoring
	Liczba jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zmodernizowanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring

	Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych buspasów	km			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną* * zostanie zgłoszona do MliR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

Poddziałanie 3.3.3 Ograniczanie niskiej emisji w miastach – ZIT Zielona Góra	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.				monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km				monitoring
	Liczba jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Liczba zmodernizowanych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.			0	monitoring
	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zakupionego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Pojemność zmodernizowanego taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	osoby			0	monitoring
	Całkowita długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych w wybudowanych obiektach „parkuj i jedź”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring

	Liczba stanowisk postojowych w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych buspasów	km			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną* * zostanie zgłoszona do MliR konieczność rozszerzenia listy WLWK o PI 4e dla tego wskaźnika	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 3.4 Kogeneracja	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	szt.			12	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			8	monitoring

	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI 30)	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	MWe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych	MWt			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w ramach kogeneracji	szt.			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	MW			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	MWhe			0	monitoring
	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej w warunkach wysokosprawnej kogeneracji	MWht			0	monitoring

	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy pożyczkowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze pożyczkowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych pożyczek w części UE	PLN			0	monitoring
	Liczba wspartych funduszy poręczeniowych	szt.			0	monitoring
	Liczba ostatecznych odbiorców wspartych przez fundusze poręczeniowe	szt.			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń ogółem	PLN			0	monitoring
	Wartość udzielonych poręczeń w części UE	PLN			0	monitoring
Oś priorytetowa 4 Środowisko i kultura						
Działanie 4.1 Przeciwdziałanie katastrofom naturalnym i ich skutkom	Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.		3	13	monitoring
	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.			15	monitoring

	Liczba wprowadzonych do użycia systemów monitorowania zagrożeń i systemów wczesnego ostrzegania	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.			0	monitoring
	Liczba wyremontowanych urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej	szt.			0	monitoring
	Liczba urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów	szt.			0	monitoring
	Liczba wyremontowanych urządzeń dla celów ochrony przed pożarami lasów	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionych wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.			0	monitoring
	Pojemność obiektów małej retencji	m ³			0	monitoring
	Długość sieci kanalizacji deszczowej	km			0	monitoring
	Długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej	km			0	monitoring

	Długość przebudowanej sieci kanalizacji deszczowej	km			0	monitoring
	Długość wyremontowanej sieci kanalizacji deszczowej	km			0	monitoring
Działanie 4.2 Gospodarka odpadami	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.			6	monitoring
	Liczba wybudowanych zakładów zagospodarowania odpadów				0	monitoring
	Liczba przebudowanych zakładów zagospodarowania odpadów				0	monitoring
	Pojemność wybudowanych składowisk odpadów niebezpiecznych				0	monitoring
	Dodatkowa pojemność przebudowanych składowisk odpadów niebezpiecznych				0	monitoring
	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest				0	monitoring
	Masa odpadów zebranych z likwidowanych dzikich wysypisk				0	monitoring
	Liczba przebudowanych składowisk odpadów				0	monitoring
	Liczba zamkniętych lub zrehabilitowanych składowisk odpadów				0	monitoring
	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych				0	monitoring
	Liczba kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z gospodarką odpadami				0	monitoring
Działanie 4.3 Gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km		33,5	167,4	monitoring

	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI 6)	zł			0	monitoring
	Liczba wspartych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.			0	monitoring
	Liczba wyremontowanych oczyszczalni ścieków komunalnych	szt.			0	monitoring
	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km			0	monitoring
	Długość przebudowanej kanalizacji sanitarnej	km			0	monitoring
	Długość wyremontowanej kanalizacji sanitarnej	km			0	monitoring
	Liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.			0	monitoring
	Długość sieci wodociągowej	km			0	monitoring
	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km			0	monitoring
	Długość przebudowanej sieci wodociągowej	km			0	monitoring
	Długość wyremontowanej sieci wodociągowej	km			0	monitoring

	Liczba wybudowanych ujęć wody	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych stacji uzdatniania wody	szt.			0	monitoring
Działanie 4.4 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.			39	monitoring
	Liczba zabytków objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego	szt.			0	monitoring
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych instytucji paramuzealnych	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 4.4.1 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.				monitoring
	Liczba zabytków objętych wsparciem	szt.			0	monitoring

	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego	szt.			0	monitoring
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych instytucji paramuzealnych	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 4.4.2 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Gorzów Wlkp.	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.				monitoring
	Liczba zabytków objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring

	Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego	szt.			0	monitoring
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych instytucji paramuzealnych	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 4.4.3 Zasoby kultury i dziedzictwa kulturowego – ZIT Zielona Góra	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.				monitoring
	Liczba zabytków objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba zabytków ruchomych objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów dziedzictwa kulturowego	szt.			0	monitoring
	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.			0	monitoring

	Liczba wspartych instytucji paramuzealnych	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 4.5 Kapitał przyrodniczy regionu	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.			22	monitoring
	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* <small>*do skonsultowania z MliR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat</small>	ha			47	monitoring
	Liczba siedlisk/zbiorowisk roślinnych objętych projektem	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring

	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów (CI 22)	ha			0	monitoring
	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Długość szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość utworzonych szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość odnowionych szlaków turystycznych	km			0	monitoring

	Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	szt.			0	monitoring
	Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 4.5.1 Kapitał przyrodniczy regionu – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.				monitoring
	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* <small>*do skonsultowania z MliR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat</small>	ha			47	monitoring

	Liczba siedlisk/zbiorowisk roślinnych objętych projektem	szt.			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI 1)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI 2)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Liczba wspieranych nowych przedsiębiorstw (CI 5)	przedsiębiorstwa			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów (CI 22)	ha			0	monitoring

	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Długość szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość utworzonych szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość odnowionych szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	szt.			0	monitoring

	Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 4.5.2 Kapitał przyrodniczy regionu – ZIT Zielona Góra	Liczba wspartych obiektów turystycznych i rekreacyjnych	szt.				monitoring
	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony (CI 23)* <small>*do skonsultowania z MliR, czy wskaźnik ten będzie traktowany jako produkt czy rezultat</small>	ha			47	monitoring
	Liczba siedlisk/zbiorowisk roślinnych objętych projektem	szt.			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring

	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Łączna powierzchnia zrekultywowanych gruntów (CI 22)	ha			0	monitoring
	Liczba opracowanych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przyrody	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów turystycznych i rekreacyjnych* *brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MIiR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
	Długość szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość utworzonych szlaków turystycznych	km			0	monitoring
	Długość odnowionych szlaków turystycznych	km			0	monitoring

	Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej i infokiosków zapewniających obsługę w min. 2 językach obcych	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii reklamowych promujących walory turystyczne	szt.			0	monitoring
	Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem	szt.			0	monitoring
	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Oś priorytetowa 5 Transport						
Działanie 5.1 Transport drogowy	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km		20	120	monitoring
	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	km			15	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring

	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14a)	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obwodnic	szt.			0	monitoring
	Liczba przejazdów kolejowych, na których poprawiono bezpieczeństwo	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów inżynierskich (mosty, wiadukty, estakady, skrzyżowania itp.)* <small>**brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MliR o rozszerzenie listy</small>	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 5.1.1 Transport drogowy – projekty realizowane poza formułą ZIT	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km				monitoring
	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	km				monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring

	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14a)	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obwodnic	szt.			0	monitoring
	Liczba przejazdów kolejowych, na których poprawiono bezpieczeństwo	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring

	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów inżynierskich (mosty, wiadukty, estakady, skrzyżowania itp.)* <small>**brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MliR o rozszerzenie listy</small>	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 5.1.2 Transport drogowy – ZIT Gorzów Wlkp.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km				monitoring
	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	km				monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14a)	km			0	monitoring

	Długość wybudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obwodnic	szt.			0	monitoring
	Liczba przejazdów kolejowych, na których poprawiono bezpieczeństwo	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów inżynierskich (mosty, wiadukty, estakady, skrzyżowania itp.)* **brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MliR o rozszerzenie listy	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 5.1.3 Transport drogowy – ZIT Zielona Góra	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14)	km				monitoring
	Całkowita długość nowych dróg (CI 13)	km				monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Długość dróg, na których zainstalowano inteligentne systemy transportowe	km			0	monitoring
	Długość dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg dla rowerów	km			0	monitoring
	Długość wyznaczonych ścieżek rowerowych	km			0	monitoring
	Całkowita długość nowych, przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI 14a)	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg wojewódzkich	km			0	monitoring

	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Liczba wybudowanych obwodnic	szt.			0	monitoring
	Liczba przejazdów kolejowych, na których poprawiono bezpieczeństwo	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów w zakresie poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanych, przebudowanych lub wyremontowanych obiektów inżynierskich (mosty, wiadukty, estakady, skrzyżowania itp.)* <small>**brak wskaźnika na liście WLWK; zostanie zgłoszona uwaga do MliR o rozszerzenie listy</small>	szt.			0	monitoring

Działanie 5.2 Transport kolejowy	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI 12)	km		0	94,165	monitoring
	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	szt.			3	monitoring
	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	szt.			0	monitoring
	Liczba wybudowanej, rozbudowanej, modernizowanej infrastruktury do obsługi i serwisowania taboru	szt.			0	monitoring
	Długość zrehabilitowanych linii kolejowych	km			0	monitoring
	Liczba przebudowanych / odnowionych dworców kolejowych	szt.			0	monitoring
	Pojemność zakupionych wagonów osobowych	osoby			0	monitoring
	Długość linii kolejowych wyposażonych w system ERTMS	km			0	monitoring
	Liczba przejazdów kolejowych, na których poprawiono bezpieczeństwo	szt.			0	monitoring
	Liczba zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

Oś priorytetowa 9 Infrastruktura społeczna						
Działanie 9.1 Infrastruktura zdrowotna	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.		1	5	monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.			15	monitoring
	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	zł			0	monitoring
	Liczba wspartych ośrodków opieki nad osobami zależnymi	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.1.1 Infrastruktura zdrowotna – projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.				monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.				monitoring
	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	zł			0	monitoring

	Liczba wspartych ośrodków opieki nad osobami zależnymi	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.1.2 Infrastruktura zdrowotna – ZIT Zielona Góra	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.				monitoring
	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.				monitoring
	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	zł			0	monitoring
	Liczba wspartych ośrodków opieki nad osobami zależnymi	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 9.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha		11,7	39,35	monitoring
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	m ²			240 000	monitoring
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	osoby			0	monitoring
	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI 39)	m ²			0	monitoring
	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (CI 40)	jednostki mieszkalne			0	monitoring

	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.2.1 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – projekty realizowane poza formułą ZIT	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha				monitoring
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	m ²				monitoring
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	osoby			0	monitoring

	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI 39)	m ²			0	monitoring
	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (CI 40)	jednostki mieszkalne			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.2.2 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Gorzów Wlkp.	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha				monitoring
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	m ²				monitoring
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring

	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	osoby			0	monitoring
	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI 39)	m ²			0	monitoring
	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (CI 40)	jednostki mieszkalne			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.2.3 Rozwój obszarów zmarginalizowanych – ZIT Zielona Góra	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha				monitoring
	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich (CI 38)	m ²				monitoring
	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring

	Długość przebudowanych dróg powiatowych	km			0	monitoring
	Długość wybudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Długość przebudowanych dróg gminnych	km			0	monitoring
	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (CI 37)	osoby			0	monitoring
	Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich (CI 39)	m ²			0	monitoring
	Wyremontowane budynki mieszkalne na obszarach miejskich (CI 40)	jednostki mieszkalne			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Działanie 9.3 Rozwój infrastruktury edukacyjnej	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby			17 047	monitoring

	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.			35	monitoring
	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Typ I Inwestycje w infrastrukturę przedszkolną						
Poddziałanie 9.3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby			4 000	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Typ II Inwestycje w infrastrukturę szkół podstawowych i gimnazjów, liceów i szkół specjalnych; Inwestycje w infrastrukturę szkół służącą popularyzacji nauki.						
Poddziałanie 9.3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby			4 047	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.			15	monitoring
	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Typ III Inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa zawodowego, na podstawie kompleksowych planów rozwoju szkolnictwa zawodowego; Komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb.						

	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby			9 000	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.			20	monitoring
	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie 9.3.1 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – projekty realizowane poza formułą ZIT	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby				monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.				monitoring
	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.			0	monitoring

	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
Poddziałanie nr 9.3.2 Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ZIT Gorzów Wlkp.	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej (CI 35)	osoby				monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury jednostek organizacyjnych systemu oświaty	szt.				monitoring
	Liczba wspartych instytucji popularyzujących naukę i innowacje	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.			0	monitoring
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.			0	monitoring
	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring
	Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami	szt.			0	monitoring

Oś priorytetowa 10 POMOC TECHNICZNA						
Działanie 10.1 Wsparcie zarządzania i wdrażania. Komunikacja i badania	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.			nd.	IZ RPO
	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	szt.			nd.	IZ RPO
	Liczba użytkowników systemów informatycznych	osoby			nd.	IZ RPO
	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.			nd.	IZ RPO
	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoby			nd.	IZ RPO

Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań (EFS)

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO ^{298 299}											
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Kategoria regionu ³⁰⁰	Wartość bazowa ³⁰¹			Rok bazowy ³⁰²	Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K	M	O		K	M	O	
Oś priorytetowa 6 Regionalny rynek pracy											
Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	10 163			2014	4 784	2 576	7 360	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	5 019			2014	1 605	1 158	2 763	Projekt-monitoring

²⁹⁸ IZ w SZOOP wybiera adekwatne wskaźniki produktu z WLWK oraz wskaźniki specyficzne, jeśli brak odpowiednich wskaźników produktu z WLWK. IZ ma również - w uzasadnionych przypadkach - możliwość zastosowania w SZOOP wskaźników agregujących wskaźniki produktu z WLWK. W przypadku EFS IZ wybiera wszystkie wskaźniki rezultatu bezpośredniego określone w PO zgodnie z WLWK. Ponadto IZ ma możliwość zaproponowania w SZOOP wskaźników specyficznych (tj. spoza programu i WLWK).

²⁹⁹ Należy umieścić w tabeli również wspólne wskaźniki (*output common indicators*) wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1300/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1084/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 281) oraz z rozporządzenia 1301/2013, które w WLWK zakwalifikowane zostały jako rezultaty bezpośrednie. W przypadku EFS nie należy umieszczać w tabeli wspólnych wskaźników (*common output indicators*) z rozporządzenia 1304/2013, które nie są określone w PO.

³⁰⁰ Dotyczy krajowych PO w stosownych przypadkach.

³⁰¹ Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

³⁰² Dotyczy wyłącznie EFS oraz pomocy technicznej.

	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	Region słabiej rozwinięty	4 094	2013	1 296			Projekt-monitoring
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 369	2014	644	347	991	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	676	2014	216	156	372	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring

Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	Region słabiej rozwinięty	596	2014	451			Projekt - monitoring
Działanie 6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	767	2013	440	36	476	Projekt - monitoring
	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	153	2013	110	9	119	Projekt - monitoring
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt- monitoring
Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	5 198	2014	647	349	996	Projekt- monitoring
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt- monitoring

	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty	2 261	2014	512			Projekt-monitoring
Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	5 198	2014	153	83	236	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które podjęły kształcenie lub szkolenie po opuszczeniu programu (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	Region słabiej rozwinięty	207	2013	128	69	197	Projekt-monitoring
Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 246	2014	505	618	1 123	Projekt-monitoring

zdrowych i bezpiecznych miejsc pracy	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	osoby	Region słabiej rozwinięty	74 976	2014	17 394	7 717	25 111	Projekt-monitoring
Oś priorytetowa 7 Równowaga społeczna									
Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	4 933	2014	2 640	1 131	3 771	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 960	2014	1 584	679	2 263	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 381	2014	538	518	1 056	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu* *nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring

Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	4 933	2014	1 131	485	1 616	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 960	2014	679	291	970	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 381	2014	230	222	452	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu* *nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	4 933	2014	1 571	673	2 244	Projekt-monitoring

	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 960	2014	942	404	1 346	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 381	2014	320	308	628	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu* *nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	4 933	2014	1 478	633	2 111	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 960	2014	887	380	1 267	Projekt-monitoring

	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 381	2014	301	290	591	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu* *nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring

	<p>Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu*</p> <p>*nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy</p>	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	<p>Liczba osób biernych zawodowo, poszukujących pracy po opuszczeniu programu*</p> <p>*nie dotyczy osób biernych zawodowo, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotni objęci I i II profilem pomocy</p>	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

Działanie 7.5 Usługi społeczne	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	684	2014	226	107	333	Projekt-monitoring
	Liczba osób w niekorzystnej sytuacji społecznej poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, zatrudnionych (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt.	Region słabiej rozwinięty	78	2013	6			Projekt-monitoring
	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	Region słabiej rozwinięty	78	2013	6			Projekt-monitoring

Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	Region słabiej rozwinięty	110	2014	180			Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	110	2014	122	58	180	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.6.1 Wsparcie OWES	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	Region słabiej rozwinięty	110	2014	180			Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoby	Region słabiej rozwinięty	110	2014	122	58	180	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.6.2 Koordynacja ekonomii społecznej – ROPS	Do uzupełnienia								Projekt-monitoring
Oś priorytetowa 8 Nowoczesna edukacja									

Działanie 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 009	2013	370	0	370	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości									

kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	33 467	2013	2 244	1 497	3 741	Projekt-monitoring
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty	35	2012	38			Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 009	2013	300	70	370	Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.2.1 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring

	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty			0			Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring

<p>Poddziałanie 8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra</p>	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					0	Projekt-monitoring
<p>Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych</p>	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	652	2014	484	208	692	Projekt-monitoring

	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	171	2013	165	71	236	Projekt-monitoring
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	534	2013	501	216	717	Projekt-monitoring
Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego									
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.	Region słabiej rozwinięty	35	2012	35			Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 009	2013	25	17	42	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring

Poddziałanie 8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	szt.	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	osoby	Region słabiej rozwinięty						Projekt-monitoring
Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 103	2014	300	100	400	Projekt-monitoring

WSKAŹNIKI PRODUKTU ³⁰³										
	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Kategoria regionu ³⁰⁴	Wartość pośrednia (2018) ³⁰⁵			Szacowana wartość docelowa (2023)			Źródło
				K	M	O	K	M	O	
Oś priorytetowa 6 Regionalny rynek pracy										
Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			1 741	1 741	3 482	Projekt - monitoring

³⁰³ Zgodnie z WLWK oraz wskaźniki specyficzne dla PO jeśli brak odpowiednich wskaźników z WLWK.

³⁰⁴ Dotyczy krajowych PO w stosownych przypadkach.

³⁰⁵ Dotyczy wskaźników zaliczonych do ram wykonania.

jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	3 494	2 859	6 353	9 984	8 168	18 152	Projekt-monitoring
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			3 523	2 883	6 406	Projekt-monitoring
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			2 519	1 680	4 199	Projekt-monitoring
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			7 057	5 773	12 830	Projekt-monitoring
	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			583	713	1 296	Projekt-monitoring
	Liczba osób powyżej 54 lat objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring

	Liczba osób powyżej 54 lat, które są bezrobotne, łącznie z długotrwale bezrobotnymi, lub bierne zawodowo i nie uczestniczą -w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób żyjących w gospodarstwie domowym bez osób pracujących, z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

	Liczba osób żyjących w gospodarstwie składającym się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób z innych grup w niekorzystnej sytuacji społecznej, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Działanie 6.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy niezarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	230	229	459	Projekt - monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie (K/M) (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	1 833	611	2 444	Projekt-monitoring

	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	332	221	553	Projekt-monitoring
	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	930	761	1 691	Projekt-monitoring
	Liczba osób biernych zawodowo, nieuczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób powyżej 54 lat objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób powyżej 54 lat, które są bezrobotne. łącznie z długotrwale bezrobotnymi, lub bierne zawodowo i nie uczestniczą - w kształceniu lub szkoleniu objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

	Liczba osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób żyjących w gospodarstwie domowym bez osób pracujących, z dziećmi pozostającymi na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób żyjących w gospodarstwie składającym się z jednej osoby dorosłej i dzieci pozostających na utrzymaniu, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób z innych grup w niekorzystnej sytuacji społecznej, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

	Liczba osób bezdomnych lub dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (C)	szt.	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba objętych wsparciem w programie mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym przedsiębiorstw spółdzielczych i przedsiębiorstw ekonomii społecznej) (C)	szt.	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Działanie 6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	197	131	328	Projekt - monitoring

	Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	74	49	123	Projekt - monitoring
	Liczba osób z wykształceniem ponadgimnazjalnym lub policealnym objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt- monitoring
	Liczba osób z wykształceniem wyższym objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt- monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt- monitoring
Działanie 6.4 Równość szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	963	100	1 063	Projekt - monitoring
	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd	962			Projekt - monitoring

	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
	Liczba projektów ukierunkowanych na trwały udział kobiet w zatrudnieniu i rozwój ich kariery zawodowej	szt.	Region słabiej rozwinięty				0			Projekt-monitoring
Działanie 6.5 Usługi rozwojowe dla MMŚP	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	684	559	1 243	2 735	2 239	4 974	Projekt - monitoring
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			597	488	1 085	Projekt - monitoring
	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			1 641	1 343	2 984	Projekt - monitoring
	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			1 025			Projekt - monitoring

Działanie 6.6 Aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	91	75	166	365	298	663	Projekt - monitoring
	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			80	65	145	Projekt - monitoring
	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			219	179	398	Projekt - monitoring
	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			217	177	394	Projekt - monitoring
Działanie 6.7 Profilaktyka i rehabilitacja zdrowotna osób pracujących i powracających do pracy oraz wspieranie zdrowych	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			1			Projekt - monitoring

i bezpiecznych miejsc pracy	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			17 394	7 717	25 111	Projekt - monitoring
Oś priorytetowa 7 Równowaga społeczna										
Działanie 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	2 078	979	3 057	5 128	2 414	7 542	Projekt- monitoring
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			850	616	1 466	Projekt- monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt- monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt- monitoring
Działanie 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	891	419	1 310	2 198	1 035	3 233	Projekt- monitoring

	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			365	264	629	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Działanie 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 236	582	1 818	3 051	1 436	4 487	Projekt-monitoring
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			506	366	872	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring

	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Działanie 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 164	547	1 711	2 871	1 352	4 223	Projekt-monitoring
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			476	345	821	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty							Projekt-monitoring

formułą ZIT	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI)	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Działanie 7.5 Usługi społeczne	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			566	267	833	Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			566	266	832	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Działanie 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej										
	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			154			Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	516	243	759	1 272	600	1 872	Projekt-monitoring

	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.6.1 Wsparcie OWES	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			154			Projekt-monitoring
	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	516	243	759	1 272	600	1 872	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 7.6.2 Koordynacja ekonomii społecznej - ROPS	Do uzupełnienia									
Oś priorytetowa 8 Nowoczesna edukacja										
Działanie 8.1 Poprawa										

dostępności i jakości edukacji przedszkolnej	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	3 200	3 199	6 399	Projekt-monitoring
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty	1 182	2 954			Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	400	0	400	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring

Poddziałanie 8.1.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring

	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty							Projekt-monitoring
Działanie 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			230	40	270	Projekt-monitoring
	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 347	898	2 245	2 992	1 996	4 988	Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			38			Projekt-monitoring
	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd			38			Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			320	80	400	Projekt-monitoring

	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie* (C) *dot. uczniów i wychowanków szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne lub specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.2.1 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring

	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty		0			Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie* (C) *dot. uczniów i wychowanków szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne lub specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych)	osoby	Region słabiej rozwinięty		0			Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.2.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring

	Liczba szkół, których pracowni przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty			0		Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie* (C) *dot. uczniów i wychowanków szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne lub specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych)	osoby	Region słabiej rozwinięty			0		Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring

dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty			0		Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie* (C) *dot. uczniów i wychowanków szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne lub specjalne (z wyłączeniem słuchaczy szkół dla dorosłych)	osoby	Region słabiej rozwinięty			0		Projekt-monitoring

Działanie 8.3 Upowszechnienie kształcenia ustawicznego związanego z nabywaniem i doskonaleniem kwalifikacji zawodowych	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			591	253	844	Projekt-monitoring
	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			237	101	338	Projekt-monitoring
	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd			591	253	844	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty						0	Projekt-monitoring
Działanie 8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego										
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	Region słabiej rozwinięty	1 001	1 000	2 001	2 223	2 223	4 446	Projekt-monitoring

	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	Region słabiej rozwinięty	nd	35			Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	25	17	42	Projekt-monitoring
	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

Poddziałanie 8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt- monitoring
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt- monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt- monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt- monitoring
	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt- monitoring

	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Poddziałanie 8.4.2 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego, realizowane przez ZIT Gorzów Wielkopolski	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty					Projekt-monitoring
	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
Działanie 8.5 Doskonalenie umiejętności zawodowych osób dorosłych	Liczba osób, uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby	Region słabiej rozwinięty	nd	354	152	506	Projekt-monitoring
	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring
	Liczba osób poniżej 25 lat objętych wsparciem w programie (C)	osoby	Region słabiej rozwinięty				0	Projekt-monitoring

ZAŁĄCZNIK NR 3 – KRYTERIA WYBORU PROJEKTÓW DLA POSZCZEGÓLNYCH OSI PRIORYTETOWYCH, DZIAŁAŃ I PODDZIAŁAŃ

KRYTERIA FORMALNE

Kryteria formalne mają zastosowanie dla Osi Priorytetowych, Działań i typów projektów w ramach RPO-L2020 współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (OP 1-5,9)

Nazwa kryterium oceny	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
Kwalifikowalność Wnioskodawcy oraz Partnerów projektu	<p>W ramach kryterium ocenie podlega:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ czy dany typ Wnioskodawcy i Partnera (jeśli dotyczy) jest wymieniony w Ogłoszeniu o konkursie/naborze w trybie pozakonkursowym jako uprawniony do otrzymania dofinansowania, ✓ czy Wnioskodawca i Partner (jeśli dotyczy) nie podlega wykluczeniu z otrzymania pomocy na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich, ✓ czy Wnioskodawca i Partner (jeśli dotyczy) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2012 r., poz. 769), ✓ czy Wnioskodawca i Partner (jeśli dotyczy) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie na podstawie art. 9 ust. 2e ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. z 2002 r. Nr 197, poz. 1661 z późn. zm.), ✓ czy Wnioskodawca nie podlega wykluczeniu w oparciu o kryteria 	<p>tak/nie</p> <p>niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku bez możliwości poprawy</p>

	określone w odpowiednich rozporządzeniach dotyczących udzielania pomocy publicznej.	
Kwalifikowalność kosztów projektu	W ramach kryterium oceny będzie podlegać kwalifikowalność kosztów projektu zgodnie z zasadami określonymi dla Programu, uściślonymi w SZOOP i Regulaminie konkursu	tak/nie niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku- istnieje możliwość poprawy
Kwalifikowalność projektu	W ramach kryterium oceny będzie podlegać kwalifikowalność projektu z uwzględnieniem kryteriów szczegółowych: <ul style="list-style-type: none"> ✓ projekt realizowany na obszarze województwa lubuskiego, ✓ projekt jest zgodny z zapisami linii demarkacyjnej, ✓ projekt jest zgodny z obowiązującymi zasadami udzielania pomocy publicznej/pomocy de minimis^{306 307}(jeśli dotyczy), ✓ działalność gospodarcza, której dotyczy projekt nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o dofinansowanie (jeśli dotyczy), ✓ projekt nie został fizycznie (rzeczowo) ukończony lub w pełni zrealizowany przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach ogłoszonego konkursu/naboru w trybie pozakonkursowym, niezależnie od tego czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Wnioskodawcę³⁰⁸, 	tak/nie niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku bez możliwości poprawy

³⁰⁶ Weryfikacji podlega również:

- czy pomoc publiczna spełnia kryterium inwestycji początkowej, o której mowa w art. 14 Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, czyli takiej, która nie prowadzi jedynie do odtworzenia zdolności produkcyjnych. Dofinansowanie nie może również zostać wykorzystane na bieżące wydatki przedsiębiorstwa (np. opłaty) oraz na środki obrotowe, jak również działalność operacyjną przedsiębiorstwa; Przyznane środki finansowe powinny zostać wykorzystane do wygenerowania wartości dodanej, a nie służyć jedynie bezpośredniemu czerpaniu korzyści;

- czy został zachowany tzw. efekt zachęty określony w Rozporządzeniu Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu poprzez okoliczność, iż przedsiębiorca przed rozpoczęciem prac nad projektem złożył do IZ RPO wniosek o dofinansowanie;

- czy inwestycja objęta wnioskiem nie jest kontynuacją wcześniej rozpoczętej, niezakończonej inwestycji;

- czy inwestycja powstała w wyniku podzielenia innego przedsięwzięcia.

³⁰⁷ Rodzaj i przeznaczenie pomocy, unijna lub krajowa podstawa prawna, każdorazowo zostanie określona w Regulaminie konkursu/ naboru w trybie pozakonkursowym.

³⁰⁸ Na mocy art. 65 ust. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 133/2013 z dnia 17 grudnia 2014 r. wsparcia nie otrzymają projekty, jeśli zostały one fizycznie ukończone lub w pełni zrealizowane przed przedłożeniem IZ RPO-L2020 wniosku o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy wszystkie powiązane płatności zostały dokonane przez Beneficjenta. Zasady i dopuszczalność wsparcia projektów, których realizacja rozpoczęła się przed złożeniem wniosku o dofinansowanie zostanie określona w Regulaminie konkursu/ naboru w trybie pozakonkursowym.

	✓ typ projektu jest zgodny z typem projektu określonym w Ogłoszeniu o konkursie/naborze w trybie pozakonkursowym.	
	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wersja elektroniczna i papierowa wniosku została złożona/przygotowana/wypełniona w sposób poprawny, tj. zgodnie z Regulaminem konkursu/naboru w trybie pozakonkursowym i/lub Instrukcją wypełniania wniosku, ✓ obszar wsparcia – kategorie interwencji w dostarczonych dokumentach są tożsame z kategoriami interwencji wymienionymi w Ogłoszeniu i/lub Regulaminie konkursu/naborze w trybie pozakonkursowym, ✓ harmonogram realizacji projektu: <ul style="list-style-type: none"> • termin poniesienia pierwszego wydatku kwalifikowalnego w projekcie został określony zgodnie z okresem kwalifikowalności, • termin poniesienia ostatniego wydatku kwalifikowalnego w projekcie został określony zgodnie z okresem kwalifikowalności, ✓ budżet realizacji projektu: <ul style="list-style-type: none"> • czy kwota dofinansowania nie przekracza kwoty określonej w Ogłoszeniu o konkursie/naborze w trybie pozakonkursowym³⁰⁹, • czy poziom dofinansowania projektu nie przekracza poziomu określonego w Ogłoszeniu o konkursie/naborze w trybie pozakonkursowym, • czy poziom dofinansowania projektu nie przekracza poziomu określonego za pomocą metodologii obliczania luki w finansowaniu/zręczalowanej stawki procentowej dochodu (jeśli dotyczy), • czy poziom dofinansowania wydatków w ramach finansowania krzyżowego jest zgodny z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO – Lubuskie 2020/Ogłoszenia o konkursie/naborze w trybie pozakonkursowym (jeśli dotyczy), • czy projekt jest zgodny ze szczegółowymi zasadami 	<p style="text-align: center;">tak/nie</p> <p>niespełnienie kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku – istnieje możliwość poprawy</p>

³⁰⁹ Ustalona kwota dofinansowania pojedynczego projektu i/lub alokacja przeznaczona na konkurs.

	<p>kwalfikowania inwestycji określonymi w Ogłoszeniu/Regulaminie konkursu/naboru w trybie pozakonkursowym dla danego naboru wniosków,</p> <p>✓ wybrane wskaźniki projektu są zgodne z Regulaminem konkursu/naboru w trybie pozakonkursowym i wytycznymi dotyczącymi monitorowania³¹⁰.</p>	
--	--	--

W trakcie weryfikacji zgodności projektu z kryteriami formalnymi, w ramach składanych korekt i uzupełnień, niedopuszczalne jest wprowadzenie przez wnioskodawcę następujących zmian w projekcie:

- dodawanie, usuwanie partnerów,
- dodawanie wydatku kwalifikowanego,
- zwiększenie wartości/poziomu dofinansowania wydatku (z zastrzeżeniem sytuacji, w której zwiększenie wartości/poziomu dofinansowania, jest konsekwencją zidentyfikowanego przez oceniającego błędu i dokonywane jest na jego polecenie),
- dołączanie dodatkowych załączników, nieuwjętych pierwotnie w spisie załączników (z zastrzeżeniem sytuacji, w której dołączenie dodatkowych załączników, jest dokonywane na polecenie oceniającego).

³¹⁰ Weryfikacji podlega wyłącznie prawidłowość doboru wskaźników do danego typu projektu, tj. czy wskazany przez wnioskodawcę wskaźnik jest zgodny ze wskaźnikami dedykowanymi/ przeznaczonymi dla danego Działania/ Poddziałania oraz czy jest adekwatny dla danego typu projektu.

KRYTERIA MERYTORYCZNO -HORYZONTALNE

Kryteria merytoryczno-horyzontalne mające zastosowanie dla Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (OP: 1-5, 9)

KRYTERIA HORYZONTALNE DOPUSZCZAJĄCE OCENA: TAK/NIE odpowiedź „NIE” oznacza odrzucenie projektu		
Nazwa kryterium oceny	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
Zgodność projektu z celem Działania	Zgodnie z kryterium ocenie podlega, czy projekt wpisuje się w cel Działania/ Poddziałania w ramach którego jest realizowany.	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Zgodność projektu z dokumentami strategicznymi oraz branżowymi	Czy projekt jest zgodny z dokumentami strategicznymi oraz branżowymi wymienionymi w Regulaminie konkursu/naboru w trybie pozakonkursowym? Czy projekt wpisuje się w konkretny cel operacyjny oraz w podstawowe działania rekomendowane do priorytetowej realizacji/kierunki interwencji celu operacyjnego określone w danym dokumencie/dokumentach? (jeśli dotyczy)	tak/nie/nie dotyczy niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Zgodność projektu z politykami horyzontalnymi, w tym w zakresie dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych	W ramach kryterium ocenie podlega czy projekt jest neutralny bądź pozytywny pod względem realizacji polityk horyzontalnych i czy Wnioskodawca wskazał konkretne działania, które mają pozytywny wpływ na realizację następujących polityk horyzontalnych: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zrównoważony rozwój (OP 1-5), ✓ równość szans i niedyskryminacja (OP 1-5, OP 9), ✓ równouprawnienie płci, (OP 1- 5, OP 9). 	tak/nie/nie dotyczy niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Adekwatność wskaźników do zakresu rzeczowego projektu	Celem kryterium jest ocena wybranych w projekcie wskaźników realizacji projektu. Ocenie podlega możliwość ich osiągnięcia oraz trafność/realność wskazanych wartości docelowych wskaźników wybranych przez wnioskodawcę spośród listy wskaźników przygotowanych przez Instytucję Zarządzającą RPO w ramach poszczególnych Działań/typów projektów..	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku

Realizacja projektu wynika z uzasadnionych potrzeb	W ramach kryterium ocenie podlega zasadność przyjętych w projekcie założeń. Wnioskodawca musi wskazać, czy projekt jest realizowany w odpowiedzi na zdiagnozowane zapotrzebowanie (analiza popytu), przedstawić cele, potrzeby, trendy.	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Wykonalność projektu	W ramach kryterium należy stwierdzić, czy potencjał inwestycyjny wnioskodawcy jest wystarczający do zrealizowania inwestycji, czy przewidziano problemy w zarządzaniu, które mogą doprowadzić do nie zrealizowania przedsięwzięcia, czy podano potencjalne sposoby ich rozwiązania, czy podmiot dysponuje potencjałem technicznym, organizacyjnym (weryfikacji podlegać będą również kompetencje oraz potencjał kadrowy wnioskodawcy), finansowym, prawnym, pozwalającym zrealizować inwestycję, osiągnąć zakładane cele oraz utrzymać efekty realizacji projektu. W ramach kryterium należy zweryfikować, czy wnioskodawca oszacował ryzyko towarzyszące inwestycji i potrafi je zminimalizować oraz podjąć działania zaradcze.	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Trwałość projektu	Ocenie w ramach kryterium podlega, czy Beneficjent nie planuje w okresie 3/5 lat od płatności końcowej na rzecz Beneficjenta, zmian skutkujących spełnieniem przesłanek określonych w art. 71 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006. Czy wnioskodawca zapewni trwałość instytucjonalną, techniczną i finansową inwestycji po zakończeniu jej realizacji ? (jeśli dotyczy)	tak/nie/nie dotyczy niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku

KRYTERIA HORYZONTALNE OGÓLNE		
Nazwa kryterium oceny	Definicja kryterium (OCENA PUNKTOWA)	Opis znaczenia kryterium
Komplementarność wewnątrzprogramowa projektu	W ramach kryterium Wnioskodawca powinien wskazać, w jaki sposób projekt zapewni komplementarność wewnątrzprogramową w kontekście połączenia interwencji środków EFRR i EFS. Zgodnie z kryterium ocenie podlega komplementarny charakter planowanego przedsięwzięcia z innymi przedsięwzięciami, które mogą być/są komplementarne wobec przedmiotowej inwestycji.	0-2 0 pkt. – projekt nie zapewnia komplementarności wewnątrzprogramowej 2 pkt. – projekt zapewnia komplementarność wewnątrzprogramową

		0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku
Realizacja wskaźników programowych	Celem kryterium jest premiowanie tych projektów, które w sposób najpełniejszy wpisują się w założenia przyjęte dla danego obszaru na poziomie Programu poprzez realizację wskaźników włączonych do ram wykonania.	0-3 0 pkt. – projekt nie realizuje wskaźników włączonych do ram wykonania 3 pkt – projekt realizuje wskaźniki włączone do ram wykonania 0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku
Realizacja celów Strategii Rozwoju Polski Zachodniej	Celem kryterium jest premiowanie projektów wpisujących się w cele Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020.	0-1 0 pkt. – projekt nie wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020 1 pkt. – projekt wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020 0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku
Priorytetowy charakter projektu	Celem kryterium jest premiowanie projektów ujętych w ramach Kontraktu Terytorialnego. (jeśli dotyczy)	0-2 0 pkt. – projekt nie jest ujęty w Kontrakcie Terytorialnym 2 pkt. – projekt jest ujęty w Kontrakcie Terytorialnym 0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku
Projekt realizowany w formule Kontraktu Lubuskiego	Celem kryterium jest premiowanie projektów realizowanych w ramach Kontraktu Lubuskiego. (jeśli dotyczy)	0-3 0 pkt. – projekt nie jest realizowany w formule Kontraktu Lubuskiego 3 pkt. – projekt jest realizowany w formule Kontraktu Lubuskiego

		0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku
Korzyści społeczno- ekonomiczne wynikające z realizacji projektu – aspekt zatrudnieniowy	Ocena w ramach kryterium będzie dotyczyła prozatrudnieniowego aspektu przedsięwzięcia, czy będzie on miał wpływ na powstanie nowych miejsc pracy.	0-2 0 pkt. – projekt nie wpływa na powstanie nowych miejsc pracy 2 pkt. – projekt wpływa na powstanie nowych miejsc pracy 0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku

Maksymalna możliwa do zdobycia liczba punktów w ramach kryteriów horyzontalnych ogólnych wynosi **13 punktów**.

KRYTERIA SPECYFICZNE

dla Działania 2.1 „Rozwój społeczeństwa informacyjnego” Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

KRYTERIA DOPUSZCZAJĄCE		
OCENA: TAK/NIE		
Nazwa kryterium oceny	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
Interoperacyjność systemów i rozwiązań	W ramach kryterium oceniane będzie, czy systemy teleinformatyczne w ramach projektu są wdrażane zgodnie z wymaganiami dotyczącymi interoperacyjności wynikającymi m.in. z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych oraz czy tworzone systemy informatyczne i teleinformatyczne w ramach projektu zapewniają interoperacyjność pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami oraz w ramach różnych komponentów e-administracji.	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Bezpieczeństwo systemów teleinformatycznych	Ocenie będzie podlegać, czy Wnioskodawca wykazał w jaki sposób w realizacji projektu zostanie zapewnione przestrzeganie wymagań wynikających z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych, w obszarze zarządzania bezpieczeństwem informacji.	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku
Gotowość prawna projektu	W ramach kryterium weryfikacji podlega czy projekt może być realizowany bez przeszkód ze względu na uwarunkowania formalno-prawne (sprawdzone jest, czy projekt został przygotowany, albo jest przygotowywany i właściwa instytucja jest w stanie na bieżąco weryfikować poprawność dalszych działań w tym zakresie, zgodnie z obowiązującym prawem). W ramach kryterium należy sprawdzić czy wnioskodawca przeanalizował możliwości realizacji oraz gotowość do realizacji projektu na podstawie obowiązujących przepisów prawa ³¹¹ .	tak/nie niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku

³¹¹ W przypadku braku możliwości realizacji projektu w obecnym stanie prawnym, wnioskodawca powinien wskazać niezbędne do zmiany akty prawne oraz wykazać gotowość prawną, tj.:

- jeśli dla realizacji projektu niezbędna jest zmiana ustawowa: projekt założeń projektu ustawy lub projekt ustawy (jeśli dla ustawy nie przygotowano projektu założeń projektu ustawy), został zatwierdzony przez Radę Ministrów;
- jeśli dla realizacji projektu niezbędna jest zmiana na poziomie rozporządzenia Rady Ministrów: projekt rozporządzenia powinien znajdować się na etapie zakończonych uzgodnień wewnętrznych.

Wybór optymalnego wariantu realizacji projektu	<p>W ramach kryterium ocenie podlega poprawność przeprowadzonej analizy opcji realizacji przedsięwzięcia i dokonania właściwego wyboru wariantu optymalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ czy zidentyfikowano i zanalizowano co najmniej minimalną liczbę istotnych i technicznie wykonalnych opcji (czy w przypadku braku wariantów alternatywnych dostatecznie uzasadniono ich brak)? ✓ czy zastosowana została właściwa metoda analizy opcji? ✓ czy wybór wariantu optymalnego dokonano w oparciu o prawidłowo przeprowadzoną analizę opcji? ✓ czy do realizacji wybrano najkorzystniejszy wariant inwestycji? <p>(jeśli dotyczy)</p>	<p>tak/nie</p> <p>niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku</p>
Koszty projektu (zasadność, racjonalność, adekwatność w stosunku do celu i zakresu projektu) i efektywność projektu (w tym prawidłowość analiz)	<p>Celem kryterium jest ocena zasadności poniesienia konkretnych wydatków, należy wskazać czy wydatki nie zostały przeszacowane, są racjonalne, czy zostały odpowiednio dobrane do planowanej inwestycji.</p> <p>W ramach kryterium ocena będzie obejmować zagadnienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ czy korzyści osiągnięte w wyniku realizacji projektu uzasadniają poniesienie przedstawionych kosztów. ✓ czy uzyskane w wyniku obliczeń wartości wskaźników ekonomicznej i/lub finansowej opłacalności inwestycji potwierdzają potrzebę realizacji projektu oraz czy uzyskane w wyniku realizacji projektu korzyści są współmierne do poniesionych kosztów. <p>Ocenie będzie podlegać poprawność sporządzonych analiz, które są podstawą do oceny efektywności i wykonalności projektu w aspekcie jego zakresu, celów, zapotrzebowania na dofinansowanie oraz trwałości podmiotu rozumianej jako zachowanie płynności finansowej w fazie inwestowania oraz operacyjnej.</p> <p>Ocenie będzie podlegać prawidłowość sporządzenia przez wnioskodawcę analiz oraz realność przedstawionych założeń.</p>	<p>tak/nie</p> <p>niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku</p>
Niepowtarzalność projektu	<p>W ramach kryterium ocenie będzie podlegać, czy wytworzony w ramach realizacji projektu produkt, nie był już wcześniej wytworzony w innych projektach przez Wnioskodawcę lub inny podmiot, czy nie powiela już istniejących rozwiązań.</p> <p>Dopuszczone zostaną zatem projekty, które nie dublują istniejących produktów/rozwiązań oraz projekty polegające na ich udoskonaleniu.</p>	<p>tak/nie</p> <p>niespełnienie kryterium oznacza odrzucenie wniosku</p>
KRYTERIA PUNKTOWANE		
Nazwa kryterium oceny	Definicja kryterium	Opis znaczenia kryterium
Stopień dojrzałości e-usług	Ocenie podlegać będzie stopień dojrzałości uruchomionych/rozwiniętych e-usług w ramach projektu. Punktowne będzie tworzenie nowych e-usług na co najmniej 3 poziomie oraz rozwijanie już istniejących usług w	<p>0-17</p> <p>0 pkt. – nie uruchomiono/nie</p>

	<p>formie elektronicznej.</p> <p>Punkty przyznawane są za <u>najwyższy poziom interakcji</u>, niezależnie od liczby uruchomionych e-usług na poszczególnych poziomach</p> <p>Punkty za uruchomienie e-usług w ramach projektu na poszczególnych poziomach <u>nie sumują się</u>, np. w przypadku gdy Wnioskodawca uruchomi 2 e-usługi na 3 poziomie oraz 1 e-usługę na 4 poziomie, wówczas projekt otrzymuje 15 pkt.</p> <p>W przypadku usług A2A punkty przyznawane są za to, że realizacja projektu przyczyni się do usprawnienia/lepszego świadczenia e-usług (A2B lub A2C) co najmniej na 3 poziomie już świadczonych przez Wnioskodawcę lub przyczyni się do uruchomienia/rozwinięcia e-usług (A2B lub A2C) na co najmniej 3 poziomie w ramach projektu.</p>	<p>rozwinięto żadnych e-usług</p> <p>5 pkt. – w przypadku uruchomionych/rozwiniętych w ramach projektu e-usług A2A, gdy przedmiotem projektu nie jest uruchomienie/rozwinięcie żadnej e-usługi A2B lub A2C na co najmniej 3 poziomie, ale ma ścisły związek z e-usługą A2B lub A2C świadczoną już przez Wnioskodawcę.</p> <p>10 pkt. – uruchomiono/rozwinięto e-usługę na 3 poziomie (niezależnie od liczby uruchomionych/rozwiniętych e-usług).</p> <p>15 pkt. – uruchomiono/rozwinięto e-usługę na 4 poziomie (niezależnie od liczby uruchomionych/rozwiniętych e-usług).</p> <p>17 pkt. – uruchomiono/rozwinięto e-usługę na 5 poziomie (niezależnie od liczby uruchomionych/rozwiniętych e-usług).</p>
<p>Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego</p>	<p>Czy Wnioskodawca wykazał, że w ramach projektu udostępnione zostaną informacje sektora publicznego o znacznym potencjale ponownego wykorzystania i przy użyciu odpowiednio udokumentowanych interfejsów programistycznych (API)</p>	<p>0-8</p> <p>0 pkt. – w ramach projektu nie zostaną udostępnione informacje o znacznym potencjale ponownego</p>

	<p>zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. zmieniająca dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystania informacji sektora publicznego?</p>	<p>wykorzystania oraz projekt nie poprawi dostępu do informacji sektora publicznego poprzez udostępnienie odpowiednio udokumentowanych interfejsów programistycznych (API).</p> <p>3 pkt. – w ramach projektu zostaną udostępnione informacje o znacznym potencjale ponownego wykorzystania.</p> <p>8 pkt. – w ramach projektu zostaną udostępnione informacje o znacznym potencjale ponownego wykorzystania oraz projekt poprawi dostęp do informacji sektora publicznego poprzez udostępnienie odpowiednio udokumentowanych interfejsów programistycznych (API).</p>
<p>Projekty realizowane w partnerstwie</p>	<p>Preferowane będą projekty, przy realizacji których zaangażowane będą inne podmioty, przy czym e-usługi realizowane w ramach projektu będą wdrożone u wszystkich partnerów (te same usługi u wszystkich partnerów; dotyczy usług świadczonych wspólnie).</p> <p>Partnerstwa mogą być tworzone, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie o partnerstwie (zgodnie z art. 33 ust.1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej</p>	<p>0-5</p> <p>0 pkt. – projekt nie jest realizowany w partnerstwie.</p> <p>1 pkt. – projekt realizowany jest z 1 partnerem.</p> <p>2 pkt. – projekt realizowany jest z 2 partnerami.</p> <p>5 pkt. – projekt realizowany jest więcej niż z 2 partnerami.</p>

	2014 – 2020 (Dz. U. z 2014 r., poz. 1146), dołączonej do dokumentacji aplikacyjnej.	Punkty przyznawane są za liczbę Partnerów, u których wdrożone zostaną e-usługi realizowane w ramach projektu.
Powszechne wykorzystywanie e - usług	<p>W ramach kryterium ocenie będzie podlegać, czy Wnioskodawca wiarygodnie wykazał (np. na podstawie przedłożonej dokumentacji lub analizy), że realizowane w ramach projektu e-usługi będą skierowane do licznej grupy odbiorców, często korzystającej grupy odbiorców, będą wykorzystywane przez znaczny odsetek danej grupy odbiorców.</p> <p>Liczba przyznanych punktów zależy od stopnia spełniania kryteriów.</p>	<p>0-13</p> <p>1/3/5 pkt. Czy wykazano, że realizowane w ramach projektu e-usługi są skierowane do licznej grupy odbiorców. Przy czym:</p> <p>1 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi są skierowane do nielicznej grupy odbiorców,</p> <p>3 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi są skierowane do średnio licznej grupy odbiorców,</p> <p>5 pkt. - realizowane w ramach projektu e-usługi są skierowane do bardzo licznej grupy odbiorców,</p> <p>1/3/5 pkt. Czy wykazano, że realizowane w ramach projektu e-usługi będą skierowane do często korzystającej grupy odbiorców. Przy czym:</p> <p>1 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi będą skierowane do rzadko korzystającej grupy odbiorców,</p>

		<p>3 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi będą skierowane do często korzystającej grupy odbiorców,</p> <p>5 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi będą skierowane do bardzo często korzystającej grupy odbiorców.</p> <p>0/1/3 pkt. Czy wykazano, że realizowane w ramach projektu e-usługi będą wykorzystywane przez znaczny odsetek danej grupy odbiorców, przy czym:</p> <p>0 pkt. – przedstawiono nierealne oszacowanie odsetka danej grupy odbiorców korzystających z e-usług realizowanych w ramach projektu,</p> <p>1 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi będą wykorzystywane przez niewielki odsetek danej grupy odbiorców,</p> <p>3 pkt. – realizowane w ramach projektu e-usługi będą wykorzystywane przez znaczny odsetek danej grupy odbiorców</p>
Realizacja projektu zoptymalizuje procesy	W ramach kryterium Wnioskodawca otrzyma punkty, jeśli wykaże, że optymalizacja procesów biznesowych objętych projektem wykracza poza	<p>0-5</p> <p>3 pkt. – Wnioskodawca wykazał, że</p>

biznesowe i zmniejszy obciążenia interesariuszy	<p>fakt samego przeniesienia całości lub części tych procesów do sfery elektronicznej, a ponadto, w znaczący i mierzalny sposób wpływa na zmniejszenie obciążeń dla obywateli, przedsiębiorców lub podmiotów wykonujących zadania publiczne (poprzez np. zmniejszenie ilości wymaganych danych, dokumentów, zmniejszenie ilości czynności w procesie, skrócenie czasu lub kosztów realizacji spraw).</p>	<p>optymalizacja procesów biznesowych objętych projektem wykracza poza fakt samego przeniesienia całości lub części tych procesów do sfery elektronicznej?</p> <p>Dodatkowo 2 pkt. – Wnioskodawca wykazał, że optymalizacja procesów biznesowych objętych projektem w znaczący i mierzalny sposób wpływa na zmniejszenie obciążeń dla obywateli, przedsiębiorców lub podmiotów wykonujących zadania publiczne (poprzez np. zmniejszenie ilości wymaganych danych, dokumentów, zmniejszenie ilości czynności w procesie, skrócenie czasu lub kosztów realizacji spraw).</p>
Projekt jest realizowany na obszarach wiejskich	<p>Celem kryterium jest premiowanie projektów wskazanych do realizacji na terenach wiejskich (zgodnie z zapisami programu w zakresie terytorialnego wymiaru wsparcia i wskazaniem kluczowych obszarów strategicznej interwencji)</p>	<p>0-2</p> <p>0- projekt nie jest realizowany na obszarach wiejskich</p> <p>2- projekt jest realizowany na obszarach wiejskich</p> <p>0 punktów w kryterium nie oznacza odrzucenia wniosku</p>

Maksymalna możliwa do zdobycia liczba punktów w ramach kryteriów specyficznych wynosi **50 punktów**.

**Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań
i poddziałań RPO LUBUSKIE 2020 finansowanych z EFS**

1. Kryteria wyboru projektów w trybie konkursowym.

I Wstępny etap weryfikacji

L.p.	<u>Nazwa kryterium</u>	<u>Definicja kryterium</u>	<u>Opis kryterium</u>
1.	Czy wniosek w wersji papierowej został opatrzony pieczęciami wnioskodawcy oraz został podpisany przez osoby upoważnione do reprezentowania Wnioskodawcy?	<p>Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek o dofinansowanie został podpisany przez osoby upoważnione do reprezentowania Wnioskodawcy.</p> <p>W przypadku podmiotów nieposiadających pieczęci istnieje możliwość, aby zamieściły one jedynie czytelny podpis wnioskodawcy.</p>	<p>W przypadku niespełnienia kryterium Projektodawca zostanie wezwany do poprawy/uzupełnienia dokumentów pod warunkiem, że uzupełnienie / poprawienie błędów/braków nie spowoduje zmiany sumy kontrolnej, w pozostałych przypadkach wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
2.	Czy wersja elektroniczna jest tożsama z wersją papierową?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek o dofinansowanie złożony w wersji papierowej jest tożsamy z wersją wygenerowaną w systemie elektronicznym, złożoną do IOK za pośrednictwem systemu to jest posiada taką samą sumę kontrolną.	<p>W przypadku niespełnienia kryterium Projektodawca zostanie wezwany do poprawy/uzupełnienia dokumentów pod warunkiem, że uzupełnienie/poprawienie błędów /braków nie spowoduje zmiany sumy kontrolnej, w pozostałych przypadkach wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
3.	Kompletność wniosku.	Celem kryterium jest określenie czy wniosek jest kompletny oraz został sporządzony i złożony zgodnie z obowiązującą instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie i właściwym regulaminem konkursu. IOK określi dopuszczalne formy składania wniosków o dofinansowanie i zweryfikuje, czy wydruk zawiera wszystkie strony oraz czy mają one taką samą sumę kontrolną.	<p>W przypadku niespełnienia kryterium Projektodawca zostanie wezwany do poprawy / uzupełnienia dokumentów pod warunkiem, że uzupełnienie / poprawienie błędów/braków nie spowoduje zmiany sumy kontrolnej, w pozostałych przypadkach wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
4.	Czy do wniosku dołączono wszystkie obligatoryjne załączniki, o których mowa w regulaminie konkursu?	Celem kryterium jest określenie czy do wniosku dołączono wszystkie obligatoryjne załączniki, o których mowa	W przypadku niespełnienia kryterium Projektodawca zostanie wezwany do poprawy/uzupełnienia dokumentów.

		w regulaminie konkursu.	<p>Nieuzupełnienie lub niepoprawienie błędnych/brakujących dokumentów w wyznaczonym terminie powoduje, że wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
5.	Czy we wniosku w pkt. II lub w załącznikach występują oczywiste omyłki pisarskie, które nie powodują istotnych modyfikacji?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy Wnioskodawca wpisując dane w punkcie II wniosku o dofinansowanie nie popełnił oczywistych omyłek pisarskich, które spowodowałyby istotne modyfikacje we wniosku.	<p>W przypadku wystąpienia oczywistych omyłek pisarskich.</p> <p>IOK dopuszcza możliwość ich poprawy na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie.</p> <p>Omyłki takie zostaną wskazane w liście sprawdzającej braków/uchybień formalnych.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
6.	Czy wniosek spełnia wszystkie kryteria sprawdzane na etapie wstępnej weryfikacji i może zostać skierowany do oceny formalnej?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek nie otrzymał negatywnej odpowiedzi w którymś z pytań na etapie I bądź II weryfikacji.	<p>IOK dopuszcza możliwość poprawy/uzupełnienia dokumentów pod warunkiem, że uzupełnienie / poprawienie błędów/braków nie spowoduje zmiany sumy kontrolnej.</p> <p>W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p>

II Ocena formalno – merytoryczna

• Kryteria formalne:

L.p.	<u>Nazwa kryterium</u>	<u>Definicja kryterium</u>	<u>Opis kryterium</u>
1.	Czy wniosek złożono w terminie wskazanym regulaminie konkursu?	Za datę złożenia wniosku w formie elektronicznej uznawana jest data wygenerowania elektronicznej wersji wniosku w systemie SL2014.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek, który wpłynął po terminie o którym mowa w ogłoszeniu/ regulaminie konkursu zostaje odrzucony bez możliwości dalszej weryfikacji.

			Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.
2.	Czy wniosek w wersji papierowej został złożony w terminie określonym w regulaminie konkursu.	Za datę wpływu wniosku w wersji papierowej uznawany jest dzień dostarczenia wniosku do miejsca, o którym mowa w regulaminie konkursu lub data nadania w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012r - Prawo pocztowe. Data dostarczenia wniosku w wersji papierowej będzie każdorazowo określana w regulaminie konkursu.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek, który wpłynął po terminie o którym mowa w ogłoszeniu/ regulaminie konkursu zostaje odrzucony bez możliwości dalszej weryfikacji. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.
3.	Czy w odpowiedzi na ogłoszony konkurs Wnioskodawca złożył dopuszczalną (zgodnie z regulaminem konkursu) liczbę projektów? (jeśli dotyczy)	Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się w oparciu o wewnętrzną ewidencję IOK.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.
4.	Czy wniosek wypełniony jest w języku polskim?	Celem kryterium jest określenie czy wniosek został sporządzony w języku polskim, tj. czy Wnioskodawca stosuje powszechnie obowiązujące i zrozumiałe skróty językowe pozwalające na jednoznaczną interpretację treści wniosku.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
5.	Czy roczny obrót projektodawcy i partnerów jest równy lub wyższy od rocznych wydatków w projekcie.	Celem kryterium jest formalne potwierdzenie potencjału finansowego wnioskodawcy. Beneficjent wskazując, iż osiągnięty przez niego roczny obrót jest równy lub wyższy od rocznych wydatków w projekcie, daje rękojmię tego, iż poradzi sobie z racjonalnym wydatkowaniem środków publicznych otrzymanych do realizacji projektu.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
6.	Zgodność okresu realizacji z okresem programowym lub okresem wskazanym w regulaminie konkursu.	Celem kryterium jest określenie zgodności okresu realizacji projektu z okresem wskazanym w regulaminie konkursu lub końcowym terminem kwalifikowalności wydatków wskazanym w <i>Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego</i>	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.

		oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.	
7.	Czy wydatki w projekcie nie są współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych.	Celem kryterium jest weryfikacja czy zaplanowane wydatki w ramach projektu nie są i nie będą współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych, w tym z innych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	<p>W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
8.	Wnioskodawca oraz partnerzy (jeśli dotyczy) nie podlega wykluczeniu z możliwości ubiegania się o dofinansowanie na podstawie odrębnych przepisów.	<p>Celem kryterium jest wykluczenie podmiotów nieuprawnionych do otrzymania dofinansowania na podstawie odrębnych przepisów takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych; b) ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; c) ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. 	<p>W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
9.	Czy – w przypadku projektu partnerskiego - spełnione zostały wymogi utworzenia partnerstwa, o których mowa w art.33 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 oraz Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych?	W sytuacji kiedy projekt realizowany jest w partnerstwie Projektodawca zobligowany jest spełniać wymogi utworzenia partnerstwa wskazane w art.33 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2014-2020 oraz Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie.	<p>W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.</p> <p>Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.</p>
10.	Czy projektodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu na terenie województwa lubuskiego.	Projektodawca w okresie realizacji projektu prowadzi biuro projektu (lub posiada siedzibę, filię, delegaturę, oddział czy inną formę organizacyjną działalności podmiotu) na terenie województwa	<p>W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.</p> <p>Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.</p>

		lubuskiego, z możliwością udostępnienia pełnej dokumentacji wdrażanego projektu oraz zapewniające uczestnikom projektu możliwość osobistego kontaktu z kadrą projektu.	Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
11.	Czy projekt jest skierowany do grup docelowych z obszaru województwa lubuskiego (w przypadku osób fizycznych uczą się, pracują lub zamieszkują one na obszarze województwa lubuskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego, w przypadku innych podmiotów posiadające jednostkę organizacyjną na obszarze województwa lubuskiego).	Uczestnikami projektu muszą być osoby z obszaru województwa lubuskiego (w przypadku osób fizycznych zamieszkują one na obszarze województwa lubuskiego w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego, w przypadku innych podmiotów posiadające jednostkę organizacyjną na obszarze województwa lubuskiego).	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
12.	Czy wniosek spełnia wszystkie kryteria formalne weryfikowane na etapie oceny formalnej i może zostać podlegać dalszej ocenie.	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek nie otrzymał negatywnej odpowiedzi w którymś z pytań weryfikujących spełnienie kryteriów formalnych.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy. Ocena będzie miała charakter zerojedynkowy.

• **kryteria merytoryczne:**

a) Ogólne kryteria horyzontalne (obligatoryjne):

- **Kryterium:** zgodność z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* i innym właściwym prawodawstwem krajowym.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie, czy realizacja projektu odbędzie się zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz pozostałym prawodawstwem krajowym.

- **Kryterium:** zgodność z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy projekt będzie zgodny z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.

- **Kryterium:** zgodność z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (badana poprzez spełnienie standardu minimum).

Cel: kryterium ma na celu zbadanie, czy we wniosku wskazano problem braku równości szans kobiet i mężczyzn oraz czy przewiduje się podjęcie działań zmierzających do zmniejszania dysproporcji w tym obszarze.

3.	Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów za poniższe kryteria oceny.		
	Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się standardu minimum?		
	☐ TAK		☐ NIE
	Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum: 1) profil działalności beneficjenta (ograniczenia statutowe), 2) zamknięta rekrutacja - projekt obejmuje (ze względu na swój zakres oddziaływania) wsparciem; wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu.		
	W przypadku projektów które należą do wyjątków, zaleca się również planowanie działania/działów zmierzających do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn.		
	1.	We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które wskazują na istnienie (albo na brak istniejących) barier równościowych w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0		☐ 1
	2.	Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera propozycję działań, odpowiadających na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0		☐ 1
	☐ 2		
3.	W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania, zmierzające do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu tego typu bariery nie wystąpiły.		
☐ 0		☐ 1	
☐ 2			
4.	Rezultaty projektu zostały podane w podziale na płeć lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób wpłyną one na sytuację kobiet i mężczyzn w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.		
☐ 0		☐ 1	
☐ 2			
5.	We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem.		
☐ 0		☐ 1	

	Projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?	
	☐ TAK	☐ NIE
	UZASADNIENIE	

- **Kryterium:** zgodność z zasadami równości szans i niedyskryminacji (w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami).

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

4.	Czy projekt wskazuje sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu?	
	☐ TAK	☐ NIE
	UZASADNIENIE	

- **Kryterium:** zgodność z pozostałymi politykami i zasadami wspólnotowymi (w tym: polityką równych szans i koncepcją zrównoważonego rozwoju).

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy projekt będzie zgodny ze wszystkimi politykami i zasadami wspólnotowymi.

- **Kryterium:** zgodność z właściwym celem szczegółowym programu operacyjnego i jego doprecyzowaniem w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO Lubuskie 2020.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy zadania zaplanowane w projekcie będą zgodne z typami operacji i działaniami wskazanymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO - L2020.

b) Ogólne kryteria horyzontalne (fakultatywne):

- **Kryterium:** Czy w projektach o wartości nie przekraczającej wyrażonej w PLN równowartości 50 000 EUR wkładu publicznego zastosowano rozliczenie kosztów w oparciu o kwoty ryczałtowe? (**dotyczy projektów, których całkowita wartość dofinansowania ze środków publicznych nie przekracza 50 tys. euro**)

Cel: [całkowita wartość projektu nie przekracza 50 tys. euro \(w rozumieniu art. 14 ust. 4 rozporządzenia \(WE\) nr 1304/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r.](#)

[w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie \(WE\) nr 1081/2006](#) w oparciu o art. 67 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. uchylające rozporządzenie nr 1083/2006 [oraz](#) *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.*

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie stosowania kwot ryczałtowych powinno być stwierdzenie, czy w weryfikowanym przypadku przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy wartość projektu nie przekracza 50 tys. euro oraz czy projekt jest realizowany przez państwowe jednostki budżetowe.

W przypadku projektów, których wartość jest wyższa niż 50 tys. euro lub realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek podlega odrzuceniu) gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że projekt o wartości nieprzekraczającej 50 tys. euro nie jest rozliczany kwotą ryczałtową (z treści wniosku nie wynika, że beneficjent zamierza stosować kwoty ryczałtowe)

- **Kryterium:** Czy w projekcie założono rozliczenie kosztów usługi szkoleń językowych i/lub szkoleń komputerowych w zakresie wskazanym odpowiednio w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* w oparciu o stawki jednostkowe? **(dotyczy projektów realizujących szkolenia językowe i/lub komputerowe w zakresie wskazanym w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*)**

Cel: [rozliczenie kosztów usługi szkoleń językowych i/lub szkoleń komputerowych następuje w oparciu o stawki jednostkowe \(w rozumieniu art. 14 ust. 4 rozporządzenia \(WE\) nr 1304/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie \(WE\) nr 1081/2006](#) w oparciu o art. 67 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. uchylające rozporządzenie nr 1083/2006 [oraz](#) *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.*

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie stosowania stawek jednostkowych powinno być stwierdzenie, czy w analizowanym przypadku, przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy projekt obejmuje usługi szkoleń językowych i/lub komputerowych w zakresie wskazanym w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

W przypadku projektów, których zakres nie obejmuje realizacji zadań przybierających formę usług standardowych (w rozumieniu [Wytycznych](#)), np. beneficjent realizuje szkolenie w wymiarze godzinowym, które nie jest objęte standaryzacją, przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek podlega odrzuceniu), gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że beneficjent przewiduje realizację usług, których zakres obejmuje realizację zadań przybierających formę usług standardowych (zgodnie z zakresem określonym w [Wytycznych](#)), lecz jednocześnie brak jest wskazania, że beneficjent zamierza stosować stawki jednostkowe.

- **Kryterium:** Czy koszty w ramach *cross-financingu* nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla danego Działania/Poddziałania (pkt. 6.7 wniosku)? (**dotyczy projektów, w których występują koszty objęte cross-financingiem**)

Cel: zgodność założonych kosztów w ramach cross-financingu z aktualnie obowiązującymi *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*. Cross-financing może dotyczyć jedynie takich wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i jest powiązany wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.

Wartość wydatków w ramach cross-financingu nie może przekroczyć 10% wszystkich wydatków kwalifikowanych stanowiących budżet projektu.

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie cross-financingu powinno być stwierdzenie, czy w analizowanym przypadku, przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy projekt obejmuje wydatki w ramach cross-financingu.

W przypadku projektów, w których nie przewidziano wydatków w ramach cross-financingu, przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek podlega odrzuceniu) gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że beneficjent zaplanował w budżecie wydatki w ramach cross-financingu, lecz jednocześnie brak jest oznaczenia tych wydatków jako cross-financing.

- **Kryterium:** Czy wartość kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem została wyliczona zgodnie z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*, (pkt 6.1.2 wniosku)? **(dotyczy projektów, w których założono rozliczanie kosztów pośrednich ryczałtem)**

Cel: weryfikacja zgodności założonej wartości kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem z *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*.

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie rozliczania kosztów pośrednich ryczałtem powinno być stwierdzenie, czy w weryfikowanym przypadku przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy w projekcie przewidziano wydatki w ramach kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem.

W przypadku projektów, w których nie przewidziano wydatków w ramach kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem, przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek podlega odrzuceniu) gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że w projekcie przewidziano koszty pośrednie rozliczane ryczałtem, lecz dopuszczalna przewidziana w projekcie wysokość ryczałtu jest niezgodna z obowiązującymi *Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.*, tj. z treści wniosku wynika, że procent został nieprawidłowo wykazany.

I OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO RPO LUBUSKIE 2020/ RYZYKO NIEOSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻEŃ PROJEKTU*³¹²

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 20 pkt. (minimum 14 pkt.)

- wskazanie problemu, na który odpowiedź stanowi cel główny projektu oraz uzasadnienie potrzeby realizacji projektu - 7pkt. (5 pkt.)*
- trafność doboru celu głównego projektu i opisu, w jaki sposób projekt przyczyni się do osiągnięcia właściwego celu szczegółowego RPO Lubuskie 2020 – 7 pkt. (5 pkt.)*
- adekwatność i założona do osiągnięcia wartość wskaźników pomiaru celów oraz źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźników i częstotliwości pomiaru – 6 pkt. (5pkt.)*
- opis ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu – 5 pkt.*

II GRUPY DOCELOWE

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 10 pkt. (minimum 7 pkt.)

- Opis i uzasadnienie grupy docelowej (tj. osób i/lub instytucji, które zostaną objęte wsparciem) z punktu widzenia istotnych cech projektu – 5 pkt.
- Opis potrzeb, barier i oczekiwań uczestników/ uczestniczek projektu w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu – 3 pkt.
- Opis sposobu rekrutacji uczestników/ uczestniczek projektu (uwzględnienie zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami) – 2 pkt.

III SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU ORAZ POTENCJAŁ I DOŚWIADCZENIE PROJEKTODAWCY I PARTNERÓW

➤ Zadania:

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 20 pkt. (minimum 14 pkt.)

- trafność doboru zadań, ich spójność i opis zadań w kontekście osiągnięcia celów szczegółowych projektu i racjonalność harmonogramu zadań – 10 pkt. (4pkt.)*
- opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami – 4 pkt. (4 pkt.)*
- wskazanie wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO - Lubuskie 2020, które zostaną osiągnięte w ramach zadań 6 pkt. (4 pkt)*
- opis uzasadnienia wyboru partnerów i innych podmiotów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy) - (4 pkt.)*
- opis roli partnera i innych podmiotów (o ile dotyczy) - 4 pkt.*

³¹² Dotyczy tylko projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa albo przekracza 2 mln zł

➤ Potencjał wnioskodawcy i partnerów:

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 20 pkt. (minimum 14 pkt.)

- opis zasobów finansowych, jakie wniesie do projektu wnioskodawca i partnerzy (o ile dotyczy) – 4 pkt.
- opis potencjału kadrowego wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu (kluczowych osób, które zostaną zaangażowane do realizacji projektu oraz ich planowanej funkcji w projekcie) – 8 pkt.
- opis potencjału technicznego, w tym sprzętowego i warunków lokalowych wnioskodawcy i partnerów (o ile dotyczy) i sposobu jego wykorzystania w ramach projektu – 8 pkt.

➤ Doświadczenie projektodawcy i partnerów oraz sposób zarządzania projektem. Kwoty ryczałtowe^{*313}:

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 10 pkt. (minimum 7 pkt.)

- opis potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów oraz wskazanie uzasadnienia dlaczego doświadczenie wnioskodawcy i partnerów jest adekwatne do realizacji projektu, z uwzględnieniem dotychczasowej działalności wnioskodawcy i partnerów prowadzonej:
  - 1) w obszarze wsparcia projektu,
  - 2) na rzecz grupy docelowej, do której skierowany będzie projekt oraz
  - 3) na określonym terytorium, którego będzie dotyczyć realizacja projektuoraz wskazanie instytucji, które mogą potwierdzić potencjał społeczny wnioskodawcy i partnerów – 3 pkt. (3 pkt.)*
- sposób zarządzania projektem – 4 pkt. (3 pkt.)*
- opis działań, które będą prowadzone w celu oceny i monitoringu projektu i jego uczestników – 3 pkt. (2 pkt.)*
- ocena zasadności oraz poprawność opisu kwot ryczałtowych (o ile dotyczy) – 2 pkt.*

IV Budżet PROJEKTU

Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 20 pkt. (minimum 14 pkt.)-

w tej części oceny istnieje możliwość warunkowego przyznania większej ilości punktów- nie przekraczającej łącznie 20 pkt.- w przypadku kiedy wniosek bezwarunkowo otrzymał wymagane minimum 14 pkt.

- kwalifikowalność wydatków – 5 pkt. (4 pkt.)*
- niezbędność wydatków do realizacji projektu, poszczególnych zadań w projekcie i osiągnięcia jego celów – 5 pkt. (4 pkt.)*
- racjonalność i efektywność wydatków projektu, a także ocena zasadności poziomu kosztów zarządzania – 5 pkt. (4 pkt.)*
- prawidłowość sporządzenia budżetu projektu (biorąc pod uwagę koszty przypadające na jednego uczestnika/podmiot) oraz zgodność ze standardem i cenami rynkowymi określonymi w regulaminie konkursu – 5 pkt. (4 pkt.)*

³¹³ Dotyczy tylko projektów, w których występować będzie rozliczanie kwot ryczałtem.

- metodologia wyliczenia wkładu własnego (założenie odpowiedniego poziomu, a także formy wkładu własnego, (o ile dotyczy)* - (4 pkt)*

d) Kryteria dostępu weryfikowane na etapie oceny merytorycznej.

Kryteria dostępu obowiązujące w ramach konkursów dla danego działania lub poddziałania wskazywane będą corocznie przez Instytucję Zarządzającą.

- Kryteria dostępu dla konkursów ogłoszonych w 2015 roku:

Numer i nazwa osi priorytetowej	6. Regionalny Rynek Pracy.
Priorytet inwestycyjny	8iii
Numer i nazwa działania	6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia.
Kryterium 1	Projekt realizowany będzie na obszarze o podwyższonym wskaźniku bezrobocia.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie poprawy zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy zamieszkujących obszary o podwyższonym wskaźniku bezrobocia. Osoby te są szczególnie narażone na długotrwałe bezrobocie i jego konsekwencje. Obszary takie wskazywane będą corocznie przez Instytucję Pośredniczącą.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% ³¹⁴ całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych. Wkład własny może zostać wniesiony zarówno w postaci niefinansowej jak i finansowej ze środków publicznych i prywatnych.
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) wynosi co najmniej 30%.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie sześciu miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie

³¹⁴ Dotyczy projektów z typów pkt. 3 c, d, e wskazanych w SZOOP RPO LUBUSKIE 2020 . W przypadku realizacji projektów z typu d, wkład własny stanowi 5% wartości projektu, pomniejszonej o wartość dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

	konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Kryterium 3	Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Współpraca z PUP będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP
Kryterium 4	Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu
Kryterium 5	Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.
Uzasadnienie	Zapewnienie zgodności z Wytycznymi MiiR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020
Kryterium 6	Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.
Uzasadnienie	Współpraca z OPS będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności OPS.
Kryterium 7	Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.
Uzasadnienie	W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.

Numer i nazwa poddziałania	7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Projekt przewiduje działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej – DOTYCZY 1 i 2 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie ciągłości funkcjonowania podmiotów objętych wsparciem po zakończeniu realizacji projektu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Kryterium 3	Projektodawca deklaruje, że przez okres dwóch lat od zakończenia realizacji projektu powstały w ramach projektu podmiot (CIS, KIS, ZAZ lub inny podmiot działający na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej) będzie funkcjonował zapewniając uczestnikom realizowanych zajęć taki sam zakres form wsparcia, jaki świadczył w sposób komplementarny i łączny w ramach projektu - DOTYCZY 1 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie trwałości osiąganych rezultatów. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 4	Projekt zakłada stworzenie CIS, KIS lub ZAZ w gminie, w której nie istnieje żadna z tego rodzaju instytucji.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest wsparcie grup docelowych z obszarów, gdzie wsparcie w formie CIS, KIS lub ZAZ nie funkcjonuje. Wykaz gmin, na których obszarze funkcjonują ZAZ i/lub CIS i/lub KIS będzie w formie załącznika do regulaminu konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu – DOTYCZY 1 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
Kryterium 5	Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) wynosi co najmniej 30%.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie sześciu miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu – DOTYCZY 1 i 2 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
Kryterium 6	Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy

Uzasadnienie	Współpraca z PUP będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP
Kryterium 7	Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu
Kryterium 8	Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.
Uzasadnienie	Zapewnienie zgodności z Wytycznymi MiiR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020
Kryterium 9	Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.
Uzasadnienie	Współpraca z OPS będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności OPS.
Kryterium 10	Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.
Uzasadnienie	W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.
Numer i nazwa poddziałania	7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Projektodawca deklaruje, że przez okres dwóch lat od zakończenia realizacji projektu, podmiot (CIS, KIS, ZAZ lub inny podmiot działający na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej) będzie funkcjonował zapewniając uczestnikom realizowanych zajęć taki sam zakres form wsparcia, jaki świadczył w sposób komplementarny i łączny w ramach projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie trwałości osiąganych rezultatów. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.

Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Kryterium 3	Projekt przewiduje działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie ciągłości funkcjonowania podmiotów objętych wsparciem po zakończeniu realizacji projektu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 4	Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) wynosi co najmniej 30%.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie sześciu miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 5	Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Współpraca z PUP będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP
Kryterium 6	Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu
Kryterium 7	Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.
Uzasadnienie	Zapewnienie zgodności z Wytycznymi MiiR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020
Kryterium 8	Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.
Uzasadnienie	Współpraca z OPS będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach

	codziennej działalności OPS.
Kryterium 9	Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.
Uzasadnienie	W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej.
Numer i nazwa poddziałania	7.6.1 Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej.
Priorytet inwestycyjny	9v
Kryterium 1	Beneficjentem jest ośrodek wsparcia ekonomii społecznej posiadający akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla wszystkich typów usług wsparcia ekonomii społecznej działający na terenie województwa lubuskiego.
Uzasadnienie	Projekty mogą być realizowane jedynie przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej posiadające odpowiednią akredytację uprawniającą je do działania na terenie województwa lubuskiego.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Numer i nazwa osi priorytetowej	8. Nowoczesna edukacja.
Numer i nazwa działania	8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.
Numer i nazwa poddziałania	8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
Priorytet inwestycyjny	10i
Kryterium 1	Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości rezultatów projektu, w tym do utrzymania wspartego oddziału przedszkolnego przez okres co najmniej 2 lat od zakończenia realizacji projektu.
Uzasadnienie	Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia trwałości rezultatów projektu po jego zakończeniu. Projektodawca jest zobowiązany do zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie deklaracji dotyczącej utrzymania oddziału przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej 2 lat. Trwałość wspartych w ramach projektu struktur przedszkolnych powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków do świadczenia usług przedszkolnych. Oznacza to, że w okresie wskazanym we wniosku o dofinansowanie organy prowadzące, które otrzymały wsparcie ze środków EFS mają obowiązek utrzymania dotychczasowych struktur

	przedszkolnych, w tym także miejsc w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Numer i nazwa osi priorytetowej	8. Nowoczesna edukacja.
Numer i nazwa działania	8.1. Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej.
Numer i nazwa poddziałania	8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra.
Priorytet inwestycyjny	10i
Kryterium 1	Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości rezultatów projektu, w tym do utrzymania wspartego oddziału przedszkolnego przez okres co najmniej 2 lat od zakończenia realizacji projektu.
Uzasadnienie	Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia trwałości rezultatów projektu po jego zakończeniu. Projektodawca jest zobowiązany do zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie deklaracji dotyczącej utrzymania oddziału przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej 2 lat. Trwałość wspartych w ramach projektu struktur przedszkolnych powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków do świadczenia usług przedszkolnych. Oznacza to, że w okresie wskazanym we wniosku o dofinansowanie organy prowadzące, które otrzymały wsparcie ze środków EFS mają obowiązek utrzymania dotychczasowych struktur przedszkolnych, w tym także miejsc w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Numer i nazwa osi priorytetowej	8. Nowoczesna edukacja.
Numer i nazwa działania	8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych.
Numer i nazwa poddziałania	8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra.
Priorytet inwestycyjny	10i

Kryterium 1	Projekt zakłada działania na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych (matematyczno-przyrodniczych, ICT, językowych), w tym postaw/umiejętności (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa) niezbędnych na rynku pracy.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy.
Kryterium 2	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.

•

K

kryteria premiujące dla konkursów ogłoszonych w 2015 roku:

Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.4 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty.
Numer i nazwa poddziałania	7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej.
Numer i nazwa poddziałania	7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra.
Priorytet inwestycyjny	9i
Kryterium 1	Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.

2. Kryteria wyboru projektów w trybie pozakonkursowym.

2.1. Ocena formalna.

2.2.

L.p.	Nazwa kryterium	Definicja kryterium	Opis kryterium
1.	Czy wniosek w wersji papierowej został złożony w terminie określonym w regulaminie naboru wniosków o dofinansowanie?	Za datę wpływu wniosku w wersji papierowej uznawany jest dzień dostarczenia wniosku do miejsca, o którym mowa w regulaminie naboru wniosków o dofinansowanie. W przypadku nadania wniosku pocztą/ lub firmą kurierską decydować będzie data stempla pocztowego/nadania przesyłki kurierskiej. Data dostarczenia wniosku o dofinansowanie w wersji papierowej będzie każdorazowo określana w regulaminie naboru wniosków o dofinansowanie.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie odrzucony bez możliwości poprawy.
2.	Czy wniosek jest kompletny (tj. wydruk zawiera wszystkie strony, czy wszystkie strony wniosku mają identyczną sumę kontrolną, czy wniosek złożono w dwóch tożsamyh egzemplarzach)?	Celem kryterium jest określenie czy wniosek jest kompletny oraz został sporządzony i złożony zgodnie z obowiązującą instrukcją wypełniania wniosku o dofinansowanie i właściwym regulaminem naboru wniosków o dofinansowanie.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
3.	Czy wniosek został złożony we właściwej instytucji?	Na podstawie kryterium weryfikowane jest, czy wniosek o dofinansowanie został złożony do właściwej instytucji, która przeprowadza nabór wniosków o dofinansowanie.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy.
4.	Czy wniosek wypełniony jest w języku polskim?	Celem kryterium jest określenie czy wniosek został sporządzony w języku polskim, tj. czy Wnioskodawca stosuje powszechnie obowiązujące i zrozumiałe skróty językowe pozwalające na jednoznaczną interpretację treści wniosku.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
5.	Czy wniosek w wersji papierowej został opatrzony pieczęciami wnioskodawcy oraz został podpisany przez osoby	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek o dofinansowanie został podpisany przez osoby upoważnione do reprezentowania Wnioskodawcy.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie

	upoważnione do reprezentowania Wnioskodawcy?		treści wniosku o dofinansowanie.
6.	Czy roczny obrót projektodawcy i partnerów (o ile budżet projektu uwzględnia wydatki partnera) jest równy lub wyższy od rocznych wydatków w projekcie (zgodnie z zapisami pkt. 5.2 wniosku oraz z budżetem projektu)?	Roczny obrót projektodawcy i partnerów (o ile budżet projektu uwzględnia wydatki partnera) jest równy lub wyższy od rocznych wydatków w projekcie.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
7.	Czy wydatki przewidziane w projekcie nie są współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych?	Celem kryterium jest weryfikacja czy zaplanowane wydatki w ramach projektu nie są i nie będą współfinansowane z innych wspólnotowych instrumentów finansowych, w tym z innych funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
8.	Czy wniosek złożono w terminie wskazanym przez instytucję prowadzącą nabór projektów?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wszystkie uprawnione podmioty złożyły wnioski o dofinansowanie w terminie wyznaczonym w regulaminie naboru. W sytuacji kiedy dany podmiot nie złoży wniosku o dofinansowanie w wyznaczonym terminie jest on wzywany do złożenia go w nowym, określonym przez Instytucję Zarządzającą terminie.	W przypadku niezłożenia wniosku we właściwym terminie instytucja wzywa wnioskodawcę do złożenia wniosku o dofinansowanie, wyznaczając ostateczny termin. W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy.
9.	Czy okres realizacji projektu jest zgodny z Systemem Realizacji RPO - L2020?	Celem kryterium jest określenie zgodności okresu realizacji projektu z okresem wskazanym w regulaminie naboru wniosków o dofinansowanie lub końcowym terminem kwalifikowalności wydatków wskazanym w <i>Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.</i>	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
10.	Czy realizację danego typu projektu w trybie pozakonkursowym przewidziano w regulaminie naboru wniosków?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy realizacja danego typu projektu w trybie pozakonkursowym przewidziana została w odpowiednim regulaminie naboru wniosków.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy. Kryterium weryfikowane na podstawie treści wniosku o dofinansowanie.
11.	Czy wniosek spełnia wszystkie ogólne kryteria formalne oraz dostępu weryfikowane na etapie oceny formalnej i może	Celem kryterium jest weryfikacja, czy wniosek nie otrzymał negatywnej odpowiedzi w którymś z pytań na etapie oceny formalnej.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy.

	zostać przekazany do oceny merytorycznej?		
12.	Czy wniosek może zostać skierowany do uzupełnienia i/lub korekty (zgodnie z zapisami właściwego regulaminu naboru wniosków)?	Celem kryterium jest weryfikacja, czy uchybienia, które występują we wniosku kwalifikują go do uzupełnienia i/lub korekty.	W przypadku niespełnienia kryterium wniosek będzie skierowany do poprawy.

2.1. Ocena merytoryczna.

Ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie złożonych w trybie pozakonkursowym dokonywana jest przez wyznaczonego pracownika Instytucji Zarządzającej RPO Lubuskie 2020. W wyniku dokonanej oceny wniosek może zostać zatwierdzony i skierowany do dofinansowania lub przekazany do korekty w terminie wyznaczonym przez Instytucję Zarządzającą. Po skorygowaniu wszystkich uchybień wniosek o dofinansowanie zostaje zatwierdzony i skierowany do dofinansowania.

a) Uchybienia formalne:

- **Kryterium:** czy projekt posiada uchybienia, które nie zostały dostrzeżone na etapie oceny formalnej?

Cel: kryterium ma na celu weryfikację na etapie oceny merytorycznej, czy projekt posiada uchybienia, które powodują, iż nie powinien on przejść pozytywnie etapu oceny formalnej.

b) Ogólne kryteria horyzontalne (obligatoryjne):

- **Kryterium:** zgodność z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* i innym właściwym prawodawstwem krajowym.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację na podstawie zapisów we wniosku o dofinansowanie, czy realizacja projektu odbędzie się zgodnie z przepisami ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz pozostałym prawodawstwem krajowym.

- **Kryterium:** zgodność z zasadami dotyczącymi pomocy publicznej.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy projekt będzie zgodny z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej.

- **Kryterium:** zgodność z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (badana poprzez spełnienie standardu minimum).

Cel: kryterium ma na celu zbadanie, czy we wniosku wskazano problem braku równości szans kobiet i mężczyzn oraz czy przewiduje się podjęcie działań zmierzających do zmniejszania dysproporcji w tym obszarze.

5.	Standard minimum jest spełniony w przypadku uzyskania co najmniej 3 punktów za poniższe kryteria oceny.		
	1.	We wniosku o dofinansowanie projektu zawarte zostały informacje, które wskazują na istnienie (albo na brak istniejących) barier równościowych w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0		☐ 1
	2.	Wniosek o dofinansowanie projektu zawiera propozycję działań, odpowiadających na zidentyfikowane bariery równościowe w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0		☐ 1
	☐ 2		
	3.	W przypadku stwierdzenia braku barier równościowych, wniosek o dofinansowanie projektu zawiera działania, zmierzające do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn, tak aby na żadnym etapie realizacji projektu tego typu bariery nie wystąpiły.	
	☐ 0		☐ 1
	☐ 2		
	4.	Rezultaty projektu zostały podane w podziale na płeć lub został umieszczony opis tego, w jaki sposób wpłyną one na sytuację kobiet i mężczyzn w obszarze interwencji lub zasięgu oddziaływania projektu.	
	☐ 0		☐ 1
	☐ 2		
	5.	We wniosku o dofinansowanie projektu wskazano jakie działania zostaną podjęte w celu zapewnienia równościowego zarządzania projektem.	
	☐ 0		☐ 1
Czy projekt należy do wyjątku, co do którego nie stosuje się standardu minimum?			
☐ TAK		☐ NIE	
Wyjątki, co do których nie stosuje się standardu minimum: 1) profil działalności beneficjenta (ograniczenia statutowe), 2) zamknięta rekrutacja - projekt obejmuje (ze względu na swój zakres oddziaływania) wsparciem; wszystkich pracowników/personel konkretnego podmiotu, wyodrębnionej organizacyjnie części danego podmiotu lub konkretnej grupy podmiotów wskazanych we wniosku o dofinansowanie projektu.			
W przypadku projektów które należą do wyjątków, zaleca się również planowanie działania/działań zmierzających do przestrzegania zasady równości szans kobiet i mężczyzn.			
Projekt jest zgodny z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum)?			

	☐ TAK	☐ NIE
	UZASADNIENIE	

W przypadku niespełnienia standardu równości szans kobiet i mężczyzn wniosek o dofinansowanie zostaje skierowany do poprawy.

— K

Kryterium: zgodność z zasadami równości szans i niedyskryminacji (w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami).

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, czy projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

6.	Czy projekt wskazuje sposób realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępność dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektu?	
	☐ TAK	☐ NIE
	UZASADNIENIE	

— K

Kryterium: zgodność z pozostałymi politykami i zasadami wspólnotowymi (w tym: polityką równych szans i koncepcją zrównoważonego rozwoju).

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy projekt będzie zgodny ze wszystkimi politykami i zasadami wspólnotowymi.

— K

Kryterium: zgodność z właściwym celem szczegółowym programu operacyjnego i jego doprecyzowaniem w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO Lubuskie 2020.

Cel: kryterium ma na celu weryfikację, na podstawie zapisów we wniosku, czy zadania zaplanowane w projekcie będą zgodne z typami operacji i działaniami wskazanymi w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO - L2020.

c) Ogólne kryteria horyzontalne (fakultatywne):

— **Kryterium:** zgodność założonych kosztów rozlicznych w oparciu o kwoty ryczałtowe z aktualnie obowiązującymi Wytycznymi w zakresie finansowania wydatków w ramach RPO - L2020.

Cel: całkowita wartość projektu nie przekracza 50 tys. euro (w rozumieniu art. 14 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1304/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie (WE)

[nr 1081/2006](#) w oparciu o art. 67 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. uchylające rozporządzenie nr 1083/2006 [oraz Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach](#) RPO - L2020.

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie stosowania kwot ryczałtowych powinno być stwierdzenie, czy w weryfikowanym przypadku przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy wartość projektu nie przekracza 50 tys. euro oraz czy projekt jest realizowany przez państwowe jednostki budżetowe.

W przypadku projektów, których wartość jest wyższa niż 50 tys. euro lub realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w. kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek zostaje skierowany do poprawy) gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że projekt o wartości nieprzekraczającej 50 tys. euro nie jest rozliczany kwotą ryczałtową (z treści wniosku nie wynika, że beneficjent zamierza stosować kwoty ryczałtowe).

- **Kryterium:** *zgodność założonego rozliczenia kosztów usługi szkoleń językowych i/lub szkoleń komputerowych w zakresie wskazanym odpowiednio w Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 w oparciu o stawki jednostkowe;*

Cel: [rozliczenie kosztów usługi szkoleń językowych i/lub szkoleń komputerowych następuje w oparciu o stawki jednostkowe \(w rozumieniu art. 14 ust. 4 rozporządzenia \(WE\) nr 1304/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającego rozporządzenie \(WE\) nr 1081/2006 w oparciu o art. 67 ust. 4 rozporządzenia \(WE\) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. uchylające rozporządzenie nr 1083/2006 oraz Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach](#) RPO - L2020).

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie stosowania stawek jednostkowych powinno być stwierdzenie, czy w analizowanym przypadku, przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy projekt obejmuje usługi szkoleń językowych i/lub komputerowych w zakresie wskazanym w [Wytycznych RPO - L2020](#).

W przypadku projektów, których zakres nie obejmuje realizacji zadań przybierających formę usług standardowych (w rozumieniu [Wytycznych](#)), np. beneficjent realizuje szkolenie w wymiarze godzinowym, który jest nie objęte standaryzacją, przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w. kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek zostaje skierowany do poprawy), gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że beneficjent przewiduje realizację usług których zakres obejmuje realizację zadań przybierających formę usług standardowych (zgodnie z zakresem określonym w [Wytycznych](#)), lecz jednocześnie brak jest wskazania, że beneficjent zamierza stosować stawki jednostkowe.

- **Kryterium:** zgodność założonych kosztów w ramach *cross-financingu*, które nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla danego Działania/Poddziałania (pkt. 6.7 wniosku);

Cel: zgodność założonych kosztów w ramach *cross-financingu* z aktualnie obowiązującymi Wytycznymi w zakresie finansowania wydatków w ramach RPO - L2020. *Cross-financing* może dotyczyć jedynie takich wydatków, których poniesienie wynika z potrzeby realizacji danego projektu i jest powiązany wprost z głównymi zadaniami realizowanymi w ramach danego projektu.

Wartość wydatków w ramach *cross-financingu* nie może przekroczyć 10% wszystkich wydatków kwalifikowanych stanowiących budżet projektu.

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie *cross-financingu* powinno być stwierdzenie, czy w analizowanym przypadku, przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy projekt obejmuje wydatki w ramach *cross-financing*.

W przypadku projektów, w których nie przewidziano wydatków w ramach *cross-financingu*, przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest : w przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w. kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek zostaje skierowany do poprawy), gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że beneficjent zaplanował w budżecie wydatki w ramach *cross-financingu* lecz jednocześnie brak jest oznaczenia tych wydatków jako *cross-financing*.

- **Kryterium:** zgodność założonej wartości kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem, która została wyliczona zgodnie z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 (pkt 6.1.2 wniosku).

Cel: weryfikacja zgodności założonej wartości kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem z Wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020.

Pierwszym etapem weryfikacji spełnienia kryterium w zakresie rozliczania kosztów pośrednich ryczałtem powinno być stwierdzenie, czy w weryfikowanym przypadku przedmiotowe kryterium ma zastosowanie, tj. czy w projekcie przewidziano wydatki w ramach kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem.

W przypadku projektów, których nie przewidziano wydatków w ramach kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem przedmiotowe kryterium nie podlega ocenie.

Kolejnym etapem weryfikacji spełnienia kryterium jest: przypadku stwierdzenia, że w odniesieniu do danego projektu w/w. kryterium ma zastosowanie, należy je uznać za niespełnione (wniosek zostaje skierowany do poprawy) gdy z analizy zapisów wniosku o dofinansowanie wynika, że w projekcie przewidziano koszty pośrednie rozliczne ryczałtem, lecz dopuszczalna przewidziana w projekcie wysokość ryczałtu jest niezgodna z obowiązującymi Wytycznymi RPO - L2020, tj. z treści wniosku wynika, że procent został nieprawidłowo wykazany.

d) Ogólne kryteria merytoryczne:

I OPIS PROJEKTU W KONTEKŚCIE WŁAŚCIWEGO CELU SZCZEGÓŁOWEGO RPO Lubuskie 2020.

- wskazanie krótkiego opisu projektu, na który odpowiedź stanowi cel główny projektu
- wskazanie celu głównego i celów szczegółowych projektu w nawiązaniu do osiągnięcia celu szczegółowego RPO Lubuskie 2020
- adekwatność i założona do osiągnięcia wartość wskaźników pomiaru celów oraz źródła weryfikacji/pozyskania danych do pomiaru wskaźników i częstotliwości pomiaru
- opis ryzyka nieosiągnięcia założeń projektu - dotyczy tylko projektów, których wnioskowana kwota dofinansowania jest równa lub przekracza 2 mln zł.

II GRUPY DOCELOWE.

- opis grupy docelowej (tj. osób i/lub instytucji, które zostaną objęte wsparciem) z punktu widzenia istotnych dla projektu cech oraz uzasadnienie wyboru grupy docelowej
- opis sposobu rekrutacji uczestników/uczestniczek projektu (z uwzględnieniem zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami)
- opis potrzeb, barier i oczekiwań uczestników/uczestniczek projektu w kontekście wsparcia, które ma być udzielane w ramach projektu

III SPOSÓB REALIZACJI PROJEKTU ORAZ POTENCJAŁ I DOŚWIADCZENIE PROJEKTODAWCY I PARTNERÓW.

- trafność doboru zadań i ich opis w kontekście osiągnięcia celów szczegółowych projektu jest trafny oraz racjonalność harmonogramu zadań;
- wskazanie wartości wskaźników, które zostaną osiągnięte w ramach zadań;

IV POTENCJAŁ PROJEKTODAWCY I PARTNERÓW.

- opis potencjału finansowego projektodawcy i partnerów;
- opis potencjału kadrowego projektodawcy i partnerów;
- opis potencjału technicznego projektodawcy i partnerów wraz z opisem zasobów, jakie zostaną zaangażowane do realizacji poszczególnych zadań, w tym sprzęt, zasoby lokalowe;

V DOŚWIADCZENIE PROJEKTODAWCY I PARTNERÓW.

- opis posiadanego doświadczenia w realizacji podobnych przedsięwzięć przez projektodawcę i/lub partnera;

VI SPOSÓB ZARZĄDZANIA PROJEKTEM.

- opis sposobu zarządzania projektem;
- opis działań, które będą prowadzone w celu oceny i monitoringu projektu i jego uczestników;
- uzasadnienie wyboru partnerów projektu (dotyczy tylko projektów przewidzianych do realizacji w partnerstwie) i innych podmiotów (jeżeli wykonanie zadań będzie zlecane innym podmiotom);

- opis roli partnerów (dotyczy tylko projektów przewidzianych do realizacji w partnerstwie) i innych podmiotów (jeżeli wykonanie zadań będzie zlecane innym podmiotom) w projekcie;

VII KWOTY RYCZAŁTOWE.

- ocena zasadności wprowadzonych kwot ryczałtowych;

VIII WYDATKI PROJEKTU.

- konieczność wydatków w kontekście realizacji projektu i osiągnięcia jego celów (część VI wniosku) - dokonując oceny konieczności wydatków do realizacji projektu i osiągnięcia jego celów należy zwrócić uwagę m.in. na konieczność ponoszenia wydatków na wyposażenie, biorąc pod uwagę deklarowany przez beneficjenta we wniosku o dofinansowanie potencjał techniczny;
- racjonalność i efektywność wydatków, tj. czy są one zgodne ze stawkami rynkowymi (zgodnie z zasadą efektywnego zarządzania finansami, o której mowa w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* (część VI wniosku) - dokonując oceny racjonalności i efektywności wydatków w projekcie należy nie tylko odnosić się do pojedynczych pozycji wydatków w szczegółowym budżecie projektu, ale również do łącznej wartości danej usługi przewidzianej do realizacji w ramach projektu, ponadto należy wskazać podstawę oceny stawek pod kątem ich zgodności z cenami rynkowymi (np. strony www, wyniki rozeznania rynku, doświadczenie oceniających);
- zgodność z zasadą kwalifikowalności określoną w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020* (część VI wniosku);
- ocena poziomu kosztów zarządzania w kontekście specyfiki i okresu realizacji projektu jest zasadny oraz zgodny z limitem określonym w *Wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020*;
- Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu;
- Metodologia wyliczenia wkładu własnego (założył odpowiedni poziom, a także formę wkładu własnego);

e) **Kryteria dostępu weryfikowane na etapie oceny merytorycznej.**

Kryteria dostępu obowiązujące w ramach naborów projektów dla danego działania lub poddziałania wskazywane będą corocznie przez Instytucję Zarządzającą.

Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej.
Kryterium 1	Posiadanie aktualnie obowiązującej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Uzasadnianie	Celem kryterium jest komparatywność działań podejmowanych w ramach projektu z założeniami obowiązującej w danej gminie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada strategii zobowiązuje się do złożenia kopii (potwierdzonej za zgodność z oryginałem) ww. dokumentu do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
Kryterium 2	Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy.
Uzasadnianie	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada porozumienia zobowiązuje się do złożenia oświadczenia o posiadanym porozumieniu w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
Kryterium 3(premiujące)	Posiadanie programu rewitalizacji. ^{*315}
Uzasadnianie	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada ww. dokumentu, może dostarczyć ww. dokument w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
Kryterium 4	Beneficjent zobowiązuje się do osiągnięcia 30% efektywności społeczno – zatrudnieniowej. ^{*316}
Uzasadnianie	Efektywność społeczno – zatrudnieniowa pokazuje efekty reintegracji uczestników projektu osiągnięte w wyniku realizacji ścieżki udziału w projekcie i jest mierzona wśród uczestników w projekcie względem ich sytuacji (stopnia wykluczenia społecznego) momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Diagnozy uczestników dokonuje pracownik socjalny. Kryterium oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie rozpoczęli udział w określonych formach aktywizacji lub nauce albo podjęli zatrudnienie lub samo zatrudnienie, liczony w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu. Beneficjenci i uczestnicy zobowiązują się do przedstawienia

³¹⁵ W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020.*

³¹⁶ W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020.*

	informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, która odbywa się w terminie do trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.
Kryterium 5	Ośrodki Pomocy Społecznej zobowiązane są zatrudniać co najmniej 1 pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców, jednak nie mniej niż 3 pracowników socjalnych w Ośrodku Pomocy Społecznej.* ³¹⁷
Uzasadnienie	Informację na temat tego wymogu OPS zawiera we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie spełnia tego warunku zobowiązuje się do złożenia deklaracji zatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych do końca realizacji projektu.
Kryterium 6	Ośrodki Pomocy Społecznej wnoszą do projektu wkład własny w wysokości 15% wartości dofinansowania projektu. Niedopuszczalne jest wykazanie innej wartości wkładu własnego.
Uzasadnienie	Informację na temat wysokości wkładu własnego OPS zawiera we wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 7	Wnioskodawca zobowiązany jest do objęcia wsparciem minimalnej liczby uczestników projektu, która wskazana zostanie przez Instytucję Zarządzającą wraz z podziałem środków dla poszczególnych ośrodków pomocy społecznej.
Uzasadnienie	Analiza udzielonego dotychczas wsparcia wskazuje na fakt zaangażowania niewielkiej liczby uczestników projektu w stosunku do przekazanych środków. Zastosowanie wskazanego w kryterium limitu pozwoli osiągnąć docelowe wskaźniki dla Działania. Liczba uczestników projektu zostanie wyliczona dla poszczególnych Wnioskodawców na podstawie przyznanej wysokości środków (tzn. zastosowana będzie stała kwota w danym naborze przypadająca na jednego uczestnika projektu). Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie odpowiednich zapisów w punkcie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wskazanym w dokumentacji naboru.
Kryterium 8	Grupę docelową projektu w co najmniej 60% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	<p>Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu.</p> <p>Od czasu wprowadzenia nowych zapisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, brak jest przykładów współpracy między PUP a OPS, a współpraca ta jest wymogiem przewidziany w Umowie Partnerstwa. Środki z EFS powinny wprowadzić mechanizmy, które zapewnią zoperacjonalizowanie i skuteczność nowych zapisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy, a także powiążą je z zapisami ustawy o pomocy społecznej. Kryterium 1 zapewni wzajemną wymianę informacji między PUP a OPS w zakresie osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy. Kryterium będzie weryfikowane w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.</p>

³¹⁷ jak przyp.5

Kryterium 9	Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno - zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach POPŻ finansowanego z funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.
Uzasadnienie	Kryterium zapewni komplementarność wsparcia w ramach RPO oraz POPŻ zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ubóstwa i wykluczenia społecznego. Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 10 (premiujące)	50% uczestników projektu nie mających określonego III profilu pomocy i pozostających bez pracy jest zobowiązanych do rejestracji w PUP po ukończeniu udziału w projekcie
Uzasadnienie	Kryterium zapewni ciągłość działań w projekcie i weryfikowane będzie poprzez zapisy we wniosku o dofinansowanie. Wnioskodawcom, którzy spełnią kryterium przyznane zostaną dodatkowe środki finansowe.
Kryterium 11	Każdy uczestnik projektu podpisuje i realizuje kontrakt socjalny lub równoważny.
Uzasadnienie	Kryterium zapewni ciągłość działań w projekcie i weryfikowane będzie poprzez zapisy we wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 12 (premiujące)	Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.
Uzasadnienie	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Numer i nazwa osi priorytetowej	7. Równowaga społeczna.
Numer i nazwa działania	7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.
Kryterium 1	Posiadanie aktualnie obowiązującej Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.
Uzasadnienie	Celem kryterium jest komparatywność działań podejmowanych w ramach projektu z założeniami obowiązującej w danym powiecie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada strategii zobowiązuje się do złożenia kopii (potwierdzonej za zgodność z oryginałem) ww. dokumentu do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
Kryterium 2	Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie osób uczestniczących w PAI i objętych jednocześnie IPD.
Uzasadnienie	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada porozumienia zobowiązuje się do złożenia oświadczenia o posiadanym porozumieniu w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.

Kryterium 3	Beneficjent zobowiązuje się do osiągnięcia 30% efektywności społeczno – zatrudnieniowej. ^{*318}
Uzasadnianie	Efektywność społeczno – zatrudnieniowa pokazuje efekty reintegracji uczestników projektu osiągnięte w wyniku realizacji ścieżki udziału w projekcie i jest mierzona wśród uczestników w projekcie względem ich sytuacji (stopnia wykluczenia społecznego) momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Diagnozy uczestników dokonuje pracownik socjalny. Kryterium oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie rozpoczęli udział w określonych formach aktywizacji lub nauce albo podjęli zatrudnienie lub samo zatrudnienie, liczony w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu. Beneficjenci i uczestnicy zobowiązują się do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, która odbywa się w terminie do trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.
Kryterium 4	Działanie 7.2 Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zobowiązane są zatrudniać co najmniej jednego pracownika na stanowisku doradca ds. osób niepełnosprawnych (może być to pracownik ds. osób niepełnosprawnych lub inny pracownik, którego głównym zadaniem jest pomoc osobom z niepełnosprawnościami; wymagany jest odpowiedni zapis w zakresie obowiązków służbowych lub opisie stanowiska pracy).
Uzasadnianie	Informację na temat tego wymogu PCPR zawiera we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie spełnia tego warunku zobowiązuje się do złożenia deklaracji zatrudnienia wymaganej liczby doradców ds. osób niepełnosprawnych do końca realizacji projektu.
Kryterium 5	Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie wnoszą do projektu wkład własny w wysokości 15% wartości dofinansowania projektu. Niedopuszczalne jest wykazanie innej wartości wkładu własnego.
Uzasadnianie	Informację na temat wysokości wkładu własnego PCPR zawiera we wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 6	Wnioskodawca zobowiązany jest do objęcia wsparciem minimalnej liczby uczestników projektu, która wskazana zostanie przez Instytucję Zarządzającą wraz z podziałem środków dla poszczególnych powiatowych centrów pomocy rodzinie.
Uzasadnienie	Analiza udzielonego dotychczas wsparcia wskazuje na fakt zaangażowania niewielkiej liczby uczestników projektu w stosunku do przekazanych środków. Zastosowanie wskazanego w kryterium limitu pozwoli osiągnąć docelowe wskaźniki dla Działania. Liczba uczestników projektu zostanie wyliczona dla poszczególnych Wnioskodawców na podstawie przyznanej wysokości środków (tzn. zastosowana będzie stała kwota w danym naborze przypadająca na jednego uczestnika projektu). Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie odpowiednich zapisów w punkcie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wskazanym w dokumentacji naboru.
Kryterium 7	Grupę docelową projektu w co najmniej 60% stanowią osoby

³¹⁸ W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020*.

	należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
Uzasadnienie	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu. Kryterium będzie weryfikowane w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 8 (premiujące)	Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.
Uzasadnienie	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 9 (premiujące)	Każdy uczestnik projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy jest zobowiązany do rejestracji w PUP po ukończeniu udziału w projekcie
Uzasadnienie	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Kryterium 10 (premiujące)	Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.
Uzasadnienie	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
Numer i nazwa osi priorytetowej	8. Nowoczesna edukacja.
Numer i nazwa działania	8.4 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego
Numer i nazwa poddziałania	8.4.1 Doskonalenie jakości kształcenia zawodowego - projekty realizowane poza formułą ZIT
Kryterium 1.	Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący 7% całkowitych kosztów kwalifikowalnych
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO – L2020 dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
Kryterium 2.	Wsparcie skierowane jest wyłącznie do publicznych i niepublicznych szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe, a także nauczycieli, uczniów i słuchaczy tych szkół oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, osób korzystających z pozaszkolnych form kształcenia zawodowego, a także instytucji z otoczenia społeczno – gospodarczego szkół.
Uzasadnienie	Celem kryterium oraz założonych form wsparcia jest wyposażenie uczestników w praktyczne umiejętności wymagane na regionalnym rynku pracy. Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli, rozwój współpracy szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe z ich otoczeniem społeczno – gospodarczym.
Kryterium 3.	Posiadanie diagnozy indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów szkół zawodowych dostosowującą ścieżkę kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest określenie indywidualnych potrzeb ucznia pozwalających na dobór odpowiednich instrumentów kształcenia zawodowego.
Kryterium 4.	Posiadanie diagnozy indywidualnych potrzeb w zakresie kompetencji

	nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu w celu rozwoju/doskonalenia ścieżki zawodowej.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie nauczycielom kształcenia zawodowego możliwości aktualizowania i poszerzania swojej wiedzy zgodnie z planem rozwoju szkoły lub placówki systemu oświaty prowadzącej kształcenie zawodowe. Przeprowadzenie diagnozy wynika również z konieczności wprowadzania zmian w procesie nauczania w związku z postępem technologicznym.
Kryterium 5.	Posiadanie porozumienia lub przedstawienie listu intencyjnego dokumentującego zawiązanie współpracy pomiędzy szkołą lub placówką systemu oświaty prowadzącą kształcenie zawodowe a pracodawcą/ przedsiębiorcą przyjmującym uczniów szkół zawodowych na praktyczną naukę zawodu.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest określenie potencjalnego pracodawcy/przedsiębiorcy, który we współpracy ze szkołą lub placówką systemu oświaty prowadzącą kształcenie zawodowe zapewni zaplecze techniczne nauki zawodu.

3. Kryteria dostępu dla projektów pozakonkursowych realizowanych w ramach naboru przeprowadzanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze.

Numer i nazwa osi priorytetowej	6. Regionalny Rynek Pracy
Numer i nazwa działania	6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy
Kryterium 1	<p>Grupę docelową stanowią osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, objęte I i II profilem pomocy, znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby po 50 roku życia, - kobiety, - osoby niepełnosprawne, - osoby długotrwale bezrobotne, - osoby o niskich kwalifikacjach. <p>Wsparcie skierowane jest do osób po 29 roku życia.</p>
Uzasadnienie	Zjawisko bezrobocia powoduje konieczność podejmowania szeregu działań mających na celu zapobieganie, a także łagodzenie jego skutków. Wsparcie osób bezrobotnych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych oraz o niskich kwalifikacjach, będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery.
Kryterium 2	Identyfikacja potrzeb uczestników projektu poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania w stosunku do wszystkich uczestników projektu.

Uzasadnienie	Oferowane wsparcie będzie wynikiem analizy sytuacji bezrobotnego i jego szans na rynku pracy, z uwzględnieniem oddalenia od rynku pracy i gotowości do wejścia albo powrotu na rynek pracy.
Kryterium 3	Projekt zakłada uzyskanie zatrudnienia przez uczestników projektu w następujących proporcjach: a) co najmniej 35% uczestników będących w wieku 50+, b) co najmniej 20% niepełnosprawnych uczestników, c) co najmniej 35% uczestników długotrwale bezrobotnych, d) co najmniej 40% uczestników nie należących do żadnej z w/w grup.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest poprawienie skuteczności działań zmierzających do reintegracji zawodowej osób pozostających bez pracy. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
Kryterium 4	Projekt skierowany jest do bezrobotnych osób niepełnosprawnych, w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w rejestrze danego PUP, w stosunku do ogólnej liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne (wg stanu na koniec miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku). Jednocześnie proporcja jest liczona jako stosunek liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych powyżej 29 roku życia do ogółu osób powyżej 29 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne.
Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest udzielenie wsparcia osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie zmniejszenie liczby bezrobotnych wśród osób niepełnosprawnych. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.

Kryteria wyboru projektów Pomocy Technicznej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

Kryteria oceny formalnej

Lp.	Nazwa kryterium	Ocena: tak/nie	Opis kryterium
1.	Poprawność wypełnienia wniosku	tak/nie	Czy poprawnie wypełniono wszystkie pola wniosku? Czy tabele finansowe są spójne i poprawne pod względem rachunkowym? Czy wniosek opatrzony jest właściwymi podpisami, pieczęciami i parafkami?
2.	Poprawność i kompletność załączników do wniosku	tak/nie	Czy do wniosku dołączone są odpowiednie/właściwe załączniki? Czy są kompletne i właściwie uzupełnione?
3.	Poprawność sporządzenia harmonogramu finansowego projektu	tak/nie	Czy realizacja projektu mieści się w okresie kwalifikowalności 2014-2020? Czy harmonogram jest prawidłowo rozplanowany w ramach danego roku/lat?
4.	Kwalifikowalność wydatków	tak/nie	Czy wykazane we wniosku wydatki są zgodne z katalogiem wydatków kwalifikowalnych opisanych wg właściwych wytycznych?
5.	Dostępność środków finansowych w ramach alokacji danej osi priorytetowej PO? Dostępność środków finansowych w ramach danego roku?	tak/nie	Czy zabezpieczono środki na realizację projektu? Czy wartość wnioskowanego dofinansowania nie przekracza dostępnej alokacji PO oraz dostępnej alokacji w danym roku?

Kryteria oceny merytorycznej

Lp.	Nazwa kryterium	Ocena: tak/nie	Opis kryterium
1.	Zgodność projektu z Polityką Spójności i Programem Operacyjnym	tak/nie	Czy cele projektu są zgodne z celami osi priorytetowej, Działania, PO i Polityką Spójności?
2.	Wykonalność projektu	tak/nie	Czy przyjęte terminy realizacji projektu są realne? Czy projekt jest efektywny kosztowo?
3.	Wskaźniki projektu	tak/nie	Czy wskaźniki projektu są właściwie dobrane? Czy są właściwie oszacowane i możliwe do osiągnięcia?
4.	Trwałość rezultatów projektu	tak/nie	Czy zagwarantowano utrzymanie rezultatów projektu osiągniętych zgodnie z zakładanymi celami? Czy zapewniono, że nie wystąpią zmiany projektu skutkujące spełnieniem przesłanek określonych w art. 71 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europy (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.
5.	Zdolność instytucjonalna wnioskodawcy	tak/nie	Czy wnioskodawca posiada właściwe doświadczenie i przygotowanie do realizacji projektu? Czy wnioskodawca posiada odpowiednie zasoby techniczne, finansowe i kadrowe do realizacji projektu?

Plan działania na rok 2015

dla poszczególnych osi priorytetowych, działań
i poddziałań RPO LUBUSKIE 2020 finansowanych z EFS

INFORMACJE O INSTYTUCJI					
Numer i nazwa osi priorytetowej	6 Regionalny rynek pracy		Województwo	Lubuskie	
Instytucja Zarządzająca	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego				
Adres korespondencyjny	ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra				
Telefon	68	45-65-314	Faks	68	45-65-350
E-mail	sekretariat@efs.lubuskie.pl				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej do kontaktów roboczych	Imię i nazwisko: Łukasz Raubo Tel: (68) 45-65-559 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: l.raubo@efs.lubuskie.pl		Imię i nazwisko: Agnieszka Kruk Tel: (68) 45-65-338 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: a.kruk@efs.lubuskie.pl		
Instytucja Pośrednicząca	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze		Numer Działania lub Poddziałania		6.1
Adres korespondencyjny	ul. Wyspiańskiego 15, 65-036 Zielona Góra				
Telefon	(68)456-56-10		Faks	(68) 327-01-11	
E-mail	wup@wup.zgora.pl				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II stopnia do kontaktów roboczych	Imię i nazwisko: Tomasz Linda Tel: (68) 456 56 36 Fax: (68) 327 01 11 E-mail: t.linda@wup.zgora.pl		Imię i nazwisko: Maciej Rogaliński Tel: (68) 456 56 30 Fax: (68) 327 01 11 E-mail: m.rogalinski@wup.zgora.pl		
Instytucja Pośrednicząca II stopnia	n/d		Numer Działania lub Poddziałania		n/d
Adres	n/d				

korespondencyjny					
Telefon	n/d	n/d	Faks	n/d	n/d
E-mail	n/d				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II stopnia do kontaktów roboczych	n/d				

DZIAŁANIE 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy

Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy (PI 8i)
Tytuł lub zakres projektu	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy i jednocześnie nie posiadających zatrudnienia realizowana przez powiatowe urzędy pracy.
Podmiot zgłaszający	Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze (Instytucja Pośrednicząca)
Data identyfikacji	Rok 2014
Nr i nazwa celu szczegółowego, w który wpisuje się dany projekt	Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, tj. kobiet, osób w wieku 50+, niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<ol style="list-style-type: none"> Instrumenty i usługi rynku pracy służące indywidualizacji wsparcia oraz pomocy w zakresie określenia ścieżki zawodowej (obligatoryjne, które zadecydują o wyborze dalszych adekwatnych form wsparcia): <ol style="list-style-type: none"> identyfikacja potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania, diagnozowanie potrzeb szkoleniowych oraz możliwości doskonalenia zawodowego w regionie, kompleksowe i indywidualne pośrednictwo pracy w zakresie wyboru zawodu zgodnego z kwalifikacjami i kompetencjami wspieranej osoby lub poradnictwo zawodowe w zakresie planowania rozwoju kariery zawodowej, w tym podnoszenia lub uzupełniania kompetencji i kwalifikacji zawodowych. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób, u których zidentyfikowano potrzebę uzupełnienia lub zdobycia nowych umiejętności i kompetencji: <ol style="list-style-type: none"> nauka aktywnego poszukiwania pracy (zajęcia aktywizacyjne, warsztaty z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, konsultacje indywidualne), nabywanie, podwyższanie lub dostosowywanie kompetencji i kwalifikacji, niezbędnych na rynku pracy w kontekście zidentyfikowanych potrzeb osoby, której

	<p>udzielane jest wsparcie, m.in. poprzez wysokiej jakości szkolenia i kursy.</p> <p>3. Instrumenty i usługi rynku pracy służące zdobyciu doświadczenia zawodowego wymaganego przez pracodawców:</p> <p>a) nabywanie lub uzupełnianie doświadczenia zawodowego oraz praktycznych umiejętności w zakresie wykonywania danego zawodu, m.in. poprzez staże i praktyki zawodowe,</p> <p>b) wsparcie zatrudnienia u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, stanowiące zachętę do zatrudnienia.</p> <p>4. Instrumenty i usługi rynku pracy służące wsparciu mobilności międzysektorowej i geograficznej:</p> <p>a) wsparcie mobilności międzysektorowej dla osób, które mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia w sektorze lub branży, m.in. poprzez zmianę lub uzupełnienie kompetencji lub kwalifikacji pozwalającą na podjęcie zatrudnienia w innym sektorze,</p> <p>b) wsparcie mobilności geograficznej dla osób, u których zidentyfikowano problem z zatrudnieniem w miejscu zamieszkania, m.in. poprzez pokrycie kosztów dojazdu do pracy lub wstępnego zagospodarowania w nowym miejscu zamieszkania, m.in. poprzez finansowanie kosztów dojazdu, zapewnienie środków na zasiedlenie.</p> <p>5. Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, w tym pomoc prawna, konsultacje i doradztwo związane z podjęciem działalności gospodarczej.</p> <p>6. Instrumenty i usługi rynku pracy skierowane do osób niepełnosprawnych:</p> <p>a) niwelowanie barier jakie napotykają osoby niepełnosprawne w zakresie zdobycia i utrzymania zatrudnienia, m.in. doposażenie stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p>		
Podmiot wnioskujący	Powiatowe Urzędy Pracy		
Duży projekt	TAK		
	NIE	x	
Przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu (okres realizacji projektu)	01.06.2015 r. – 31.12.2015 r.		
Przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/miesiąc/rok)	II kwartał 2015 r.		
Szacowana wartość projektu oraz koszty kwalifikowalne: 16 664 000 zł			
Zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami			
Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość wskaźnika do 2018 r.		Wartość docelowa wskaźnika (2023)
Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) (CI)	nd		7 360
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (CI)	nd		2 763

Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	nd	1 296
Nazwa wskaźnika produktu	Wartość pośrednia 2018 r.	Szacowana wartość docelowa (2023)
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI)	nd	3 482
Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (CI)	6 353	18 152
Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (CI)	nd	6 406
Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	nd	4 199
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	nd	12 830
Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	nd	1 296
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu	
	<p>1. Grupę docelową stanowią osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotne, objęte I i II profilem pomocy, znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.</p> <ul style="list-style-type: none"> - osoby po 50 roku życia, - kobiety, - osoby niepełnosprawne, - osoby długotrwale bezrobotne, - osoby o niskich kwalifikacjach. <p>Wsparcie skierowane jest do osób po 29 roku życia.</p>	
	Uzasadnienie:	Zjawisko bezrobocia powoduje konieczność podejmowania szeregu działań mających na celu zapobieganie, a także łagodzenie jego skutków. Wsparcie osób bezrobotnych, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy tj. osób starszych po 50 roku życia, kobiet, osób niepełnosprawnych, osób długotrwale bezrobotnych oraz o niskich kwalifikacjach, będzie odpowiadało na zidentyfikowane u tych osób trudności i bariery.
	2. Identyfikacja potrzeb uczestników projektu poprzez zastosowanie Indywidualnych Planów Działania w stosunku do wszystkich uczestników projektu.	
	Uzasadnienie:	Oferowane wsparcie będzie wynikiem analizy sytuacji bezrobotnego i jego szans na rynku pracy, z uwzględnieniem oddalenia od rynku pracy i gotowości do wejścia albo powrotu na rynek pracy.

	<p>3. Projekt zakłada uzyskanie zatrudnienia przez uczestników projektu w następujących proporcjach:</p> <p>a) co najmniej 35% uczestników będących w wieku 50+,</p> <p>b) co najmniej 20% niepełnosprawnych uczestników,</p> <p>c) co najmniej 35% uczestników długotrwale bezrobotnych,</p> <p>d) co najmniej 40% uczestników nie należących do żadnej z w/w grup.</p>	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest poprawienie skuteczności działań zmierzających do reintegracji zawodowej osób pozostających bez pracy. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	<p>4. Projekt skierowany jest do bezrobotnych osób niepełnosprawnych, w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w rejestrze danego PUP, w stosunku do ogólnej liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne (wg stanu na koniec miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku). Jednocześnie proporcja jest liczona jako stosunek liczby osób bezrobotnych niepełnosprawnych powyżej 29 roku życia do ogółu osób powyżej 29 roku życia zarejestrowanych jako bezrobotne.</p>	
	Uzasadnienie	Celem zastosowania kryterium jest udzielenie wsparcia osobom znajdującym się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, a co za tym idzie zmniejszenie liczby bezrobotnych wśród osób niepełnosprawnych. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.

DZIAŁANIE 6.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE	
Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	6.3 Wsparcie dla samozatrudnienia (PI 8iii)
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<p>1. Bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (m.in. osób niepełnosprawnych, osób powyżej 50 roku życia, osób z terenów wiejskich).</p> <p>2. Wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.</p>

Planowany termin naborów		IV kw. 2015		
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³¹⁹		5 000 000,00		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych projektu wynosi 5%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu
		1. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej		1. Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie 2. Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie
Szczegółowe kryteria wyboru projektów		Kryteria dostępu		
		1. Projekt realizowany będzie na obszarze o podwyższonym wskaźniku bezrobocia.		
		Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie poprawy zdolności do samozatrudnienia osób pozostających bez pracy zamieszkujących obszary o podwyższonym wskaźniku bezrobocia. Osoby te są szczególnie narażone na długotrwałe bezrobocie i jego konsekwencje. Obszary takie wskazywane będą corocznie przez Instytucję Pośredniczącą.	
		2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% ³²⁰ całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.		

³¹⁹ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

³²⁰ Dotyczy projektów z typów pkt. 3 c, d, e wskazanych w SZOOP RPO LUBUSKIE 2020. W przypadku realizacji projektów z typu d, wkład własny stanowi 5% wartości projektu, pomniejszonej o wartość dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

	Uzasadnienie:	<p>Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych. Wkład własny może zostać wniesiony zarówno w postaci niefinansowej jak i finansowej ze środków publicznych i prywatnych.</p>
--	---------------	---

Plan działania na rok 2015

dla poszczególnych osi priorytetowych, działań
i poddziałań RPO LUBUSKIE 2020 finansowanych z EFS

INFORMACJE O INSTYTUCJI					
Numer i nazwa osi priorytetowej	7 Równowaga społeczna		Województwo	Lubuskie	
Instytucja Zarządzająca	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego				
Adres korespondencyjny	ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra				
Telefon	68	45-65-314	Faks	68	45-65-350
E-mail	sekretariat@efs.lubuskie.pl				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej do kontaktów roboczych	Imię i nazwisko: Łukasz Raubo Tel: (68) 45-65-559 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: l.raubo@efs.lubuskie.pl			Imię i nazwisko: Agnieszka Kruk Tel: (68) 45-65-338 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: a.kruk@efs.lubuskie.pl	
Instytucja Pośrednicząca II stopnia	n/d		Numer Działania lub Poddziałania		n/d
Adres korespondencyjny	n/d				
Telefon	n/d	n/d	Faks	n/d	n/d
E-mail	n/d				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II stopnia do kontaktów roboczych	n/d				
Instytucja Pośrednicząca II stopnia	n/d		Numer Działania lub Poddziałania		n/d
Adres korespondencyjny	n/d				
Telefon	n/d	n/d	Faks	n/d	n/d
E-mail	n/d				

Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II stopnia do kontaktów roboczych	n/d
---	-----

**DZIAŁANIE 7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez
ośrodki pomocy społecznej**

Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	7.1 Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej (PI 9i)		
Tytuł lub zakres projektu	Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodki pomocy społecznej (projekty pozakonkursowe)		
Podmiot zgłaszający	Województwo Lubuskie		
Data identyfikacji	Rok 2014		
Nr i nazwa celu szczegółowego, w który wpisuje się dany projekt	Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym		
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<p>Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontrakt socjalny, - program aktywności lokalnej, - program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych* <p><i>*Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020</i></p>		
Podmiot wnioskujący	Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne -ośrodki pomocy społecznej		
Duży projekt	TAK	☐	
	NIE	☒	
Przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu (okres realizacji projektu)	01.10.2015 – 31.12.2018		

Przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/miesiąc/rok)	IV kwartał 2015 r.	
Szacowana wartość projektu oraz koszty kwalifikowane:		
w roku 2015-2018 (w tym krajowy wkład publiczny)	w roku 2019- 2020 (w tym krajowy wkład publiczny)	ogółem w projekcie na lata 2015-2020 (w tym krajowy wkład publiczny)
49 823 928,86 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 7 473 589,33 PLN <i>* Bieżące kursy średnie walut obcych w złotych określonych w § 2 pkt 1 i 2 uchwały Nr 51/2002 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych (Dz. Urz. NBP z 2013 r. poz. 18 oraz z 2015 r. poz. 1):</i> <i>Tabela nr 080/A/NBP/2015 z dnia 2015-04-27</i> <i>Kurs: 4,0214 PLN</i>	24 911 964,43 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 3 736 794,66 PLN	74 735 893,28 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 11 210 383,99 PLN
Zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami - <i>wartość wskaźników zostanie dostosowana do nowej alokacji</i>		
Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość wskaźnika do 2018 r.	Wartość docelowa wskaźnika (2023)
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	2559	3839
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	1536	2304
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	717	1075
Nazwa wskaźnika produktu	Wartość pośrednia 2018 r.	Szacowana wartość docelowa (2023)
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	5119	7678
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI)	995	1493
	Kryteria dostępu	

Szczegółowe kryteria wyboru projektów	1. Posiadanie aktualnie obowiązującej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	
	Uzasadnienie:	Celem kryterium jest komparatywność działań podejmowanych w ramach projektu z założeniami obowiązującej w danej gminie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada strategii zobowiązuje się do złożenia kopii (potwierdzonej za zgodność z oryginałem) ww. dokumentu do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
	2. Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy.	
	Uzasadnienie:	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada porozumienia zobowiązuje się do złożenia oświadczenia o posiadanym porozumieniu w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
	3. Posiadanie programu rewitalizacji. ^{*321} (premiujące)	
	Uzasadnienie:	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada ww. dokumentu, może dostarczyć ww. dokument w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
	4. Beneficjent zobowiązuje się do osiągnięcia 30% efektywności społeczno – zatrudnieniowej. ^{*322}	

³²¹ W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020.*

³²² W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020.*

	Uzasadnienie	Efektywność społeczno – zatrudnieniowa pokazuje efekty reintegracji uczestników projektu osiągnięte w wyniku realizacji ścieżki udziału w projekcie i jest mierzona wśród uczestników w projekcie względem ich sytuacji (stopnia wykluczenia społecznego) momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Diagnozy uczestników dokonuje pracownik socjalny. Kryterium oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie rozpoczęli udział w określonych formach aktywizacji lub nauce albo podjęli zatrudnienie lub samo zatrudnienie, liczony w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu. Beneficjenci i uczestnicy zobowiązują się do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, która odbywa się w terminie do trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.
		5. Ośrodki Pomocy Społecznej zobowiązane są zatrudniać co najmniej 1 pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców, jednak nie mniej niż 3 pracowników socjalnych w Ośrodku Pomocy Społecznej. ^{*323}
	Uzasadnienie	Informację na temat tego wymogu OPS zawiera we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie spełnia tego warunku zobowiązuje się do złożenia deklaracji zatrudnienia wymaganej liczby pracowników socjalnych do końca realizacji projektu.
		6. Ośrodki Pomocy Społecznej wnoszą do projektu wkład własny w wysokości 15% wartości dofinansowania projektu. Niedopuszczalne jest wykazanie innej wartości wkładu własnego.
	Uzasadnienie	Informację na temat wysokości wkładu własnego OPS zawiera we wniosku o dofinansowanie.
		7. Wnioskodawca zobowiązany jest do objęcia wsparciem minimalnej liczby uczestników projektu, która wskazana zostanie przez Instytucję Zarządzającą wraz z podziałem środków dla poszczególnych ośrodków pomocy społecznej.

³²³ jak przyp.5

	Uzasadnienie	<p>Analiza udzielonego dotychczas wsparcia wskazuje na fakt zaangażowania niewielkiej liczby uczestników projektu w stosunku do przekazanych środków. Zastosowanie wskazanego w kryterium limitu pozwoli osiągnąć docelowe wskaźniki dla Działania. Liczba uczestników projektu zostanie wyliczona dla poszczególnych Wnioskodawców na podstawie przyznanej wysokości środków (tzn. zastosowana będzie stała kwota w danym naborze przypadająca na jednego uczestnika projektu). Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie odpowiednich zapisów w punkcie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wskazanym w dokumentacji naboru.</p>
	8. Grupę docelową projektu w co najmniej 60% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się w współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy	
	Uzasadnienie	<p>Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu.</p> <p>Od czasu wprowadzenia nowych zapisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, brak jest przykładów współpracy między PUP a OPS, a współpraca ta jest wymogiem przewidziany w Umowie Partnerstwa. Środki z EFS powinny wprowadzić mechanizmy, które zapewnią zoperacjonalizowanie i skuteczność nowych zapisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy, a także powiążą je z zapisami ustawy o pomocy społecznej. Kryterium 1 zapewni wzajemną wymianę informacji między PUP a OPS w zakresie osób zakwalifikowanych do III profilu pomocy. Kryterium będzie weryfikowane w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.</p>
	9. Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno - zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach POPŻ finansowanego z funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.	
	Uzasadnienie	<p>Kryterium zapewni komplementarność wsparcia w ramach RPO oraz POPŻ zgodnie z wytycznymi dotyczącymi ubóstwa i wykluczenia społecznego. Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.</p>

	10. 50% uczestników projektu nie mających określonego III profilu pomocy i pozostających bez pracy jest zobowiązanych do rejestracji w PUP po ukończeniu udziału w projekcie (premiujące)	
	Uzasadnienie	Kryterium zapewni ciągłość działań w projekcie i weryfikowane będzie poprzez zapisy we wniosku o dofinansowanie. Wnioskodawcom, którzy spełnią kryterium przyznane zostaną dodatkowe środki finansowe.
	11. Każdy uczestnik projektu podpisuje i realizuje kontrakt socjalny lub równoważny.	
	Uzasadnienie	Kryterium zapewni ciągłość działań w projekcie i weryfikowane będzie poprzez zapisy we wniosku o dofinansowanie.
	12. Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.(premiujące)	
	Uzasadnienie	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.

DZIAŁANIE 7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie.

Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	7.2 Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie (PI 9i)
Tytuł lub zakres projektu	Programy aktywnej integracji realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie (projekty pozakonkursowe)
Podmiot zgłaszający	Województwo Lubuskie
Data identyfikacji	Rok 2014
Nr i nazwa celu szczegółowego, w których wpisuje się dany projekt	Wzrost zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	Programy na rzecz integracji osób i rodzin wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową wykorzystującą instrumenty aktywizacji edukacyjnej, społecznej, zawodowej, obejmujące następujące formy wsparcia: - kontrakt socjalny,

Podmiot wnioskujący	- program aktywności lokalnej, - program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. <i>* Typy projektów mogą ulec zmianie, ze względu na Krajowe wytyczne w zakresie zasad realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w perspektywie 2014-2020</i>		
	Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne – powiatowe centra pomocy rodzinie		
Duży projekt	TAK		
	NIE	x	
Przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji projektu (okres realizacji projektu)	01.10.2015 – 31.12.2018		
Przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/miesiąc/rok)	IV kwartał 2015 r.		
Szacowana wartość projektu oraz koszty kwalifikowalne			
w roku 2015-2018 (w tym krajowy wkład publiczny)	w roku 2019-2020 (w tym krajowy wkład publiczny)		ogółem w projekcie na lata 2015-2020 (w tym krajowy wkład publiczny)
21 353 113,90 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 3 202 967,08 PLN <i>* Bieżące kursy średnie walut obcych w złotych określonych w § 2 pkt 1 i 2 uchwały Nr 51/2002 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 23 września 2002 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych (Dz. Urz. NBP z 2013 r. poz. 18 oraz z 2015 r. poz. 1):</i> <i>Tabela nr 080/A/NBP/2015 z dnia 2015-04-27</i> <i>Kurs: 4,0214 PLN</i>	10 676 556,95 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 1 601 483,54 PLN		32 029 670,85 PLN w tym krajowy wkład publiczny: 4 804 450,63 PLN
Zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami - <i>wartość wskaźników zostanie dostosowana do nowej alokacji</i>			
Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość wskaźnika do 2018 r.		Wartość docelowa wskaźnika (2023)

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	1097	1645
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	658	987
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	307	460
Nazwa wskaźnika produktu	Wartość pośrednia 2018 r.	Szacowana wartość docelowa (2023)
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	2194	3291
Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI)	426	639
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu	
	1. Posiadanie aktualnie obowiązującej Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.	
	Uzasadnienie:	Celem kryterium jest komparatywność działań podejmowanych w ramach projektu z założeniami obowiązującej w danym powiecie Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada strategii zobowiązuje się do złożenia kopii (potwierdzonej za zgodność z oryginałem) ww. dokumentu do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
	2. Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie osób uczestniczących w PAI i objętych jednocześnie IPD.	
	Uzasadnienie:	Informację na temat tego wymogu Beneficjent zawiera w we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie posiada porozumienia zobowiązuje się do złożenia oświadczenia o posiadanym porozumieniu w terminie późniejszym, jednak nie później niż do dnia rozpoczęcia realizacji projektu.
	3. Beneficjent zobowiązuje się do osiągnięcia 30% efektywności społeczno – zatrudnieniowej. ^{*324}	

³²⁴ W zależności od opublikowanej wersji *Wytycznych horyzontalnych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze wyłączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014 – 2020*.

	Uzasadnienie:	Efektywność społeczno – zatrudnieniowa pokazuje efekty reintegracji uczestników projektu osiągnięte w wyniku realizacji ścieżki udziału w projekcie i jest mierzona wśród uczestników w projekcie względem ich sytuacji (stopnia wykluczenia społecznego) momencie rozpoczęcia udziału w projekcie. Diagnozy uczestników dokonuje pracownik socjalny. Kryterium oznacza odsetek uczestników projektu, którzy po zakończeniu udziału w projekcie rozpoczęli udział w określonych formach aktywizacji lub nauce albo podjęli zatrudnienie lub samo zatrudnienie, liczony w stosunku do łącznej liczby uczestników projektu. Beneficjenci i uczestnicy zobowiązują się do przedstawienia informacji niezbędnych do weryfikacji tych kryteriów, która odbywa się w terminie do trzech miesięcy od zakończenia udziału w projekcie.
		4. Działanie 7.2 Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie zobowiązane są zatrudniać co najmniej jednego pracownika na stanowisku doradca ds. osób niepełnosprawnych (może być to pracownik ds. osób niepełnosprawnych lub inny pracownik, którego głównym zadaniem jest pomoc osobom z niepełnosprawnościami; wymagany jest odpowiedni zapis w zakresie obowiązków służbowych lub opisie stanowiska pracy).
	Uzasadnienie:	Informację na temat tego wymogu PCPR zawiera we wniosku o dofinansowanie. W przypadku, gdy na etapie składania wniosku, Beneficjent nie spełnia tego warunku zobowiązuje się do złożenia deklaracji zatrudnienia wymaganej liczby doradców ds. osób niepełnosprawnych do końca realizacji projektu.
		5. Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie wnoszą do projektu wkład własny w wysokości 15% wartości dofinansowania projektu. Niedopuszczalne jest wykazanie innej wartości wkładu własnego.
	Uzasadnienie:	Informację na temat wysokości wkładu własnego PCPR zawiera we wniosku o dofinansowanie.
		6. Wnioskodawca zobowiązany jest do objęcia wsparciem minimalnej liczby uczestników projektu, która wskazana zostanie przez Instytucję Zarządzającą wraz z podziałem środków dla poszczególnych powiatowych centrów pomocy rodzinie.

	Uzasadnienie:	Analiza udzielonego dotychczas wsparcia wskazuje na fakt zaangażowania niewielkiej liczby uczestników projektu w stosunku do przekazanych środków. Zastosowanie wskazanego w kryterium limitu pozwoli osiągnąć docelowe wskaźniki dla Działania. Liczba uczestników projektu zostanie wyliczona dla poszczególnych Wnioskodawców na podstawie przyznanej wysokości środków (tzn. zastosowana będzie stała kwota w danym naborze przypadająca na jednego uczestnika projektu). Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie odpowiednich zapisów w punkcie wniosku o dofinansowanie realizacji projektu wskazanym w dokumentacji naboru.
		7. Grupę docelową projektu w co najmniej 60% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy
	Uzasadnienie:	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu. Kryterium będzie weryfikowane w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
		8. Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.(premiujące)
	Uzasadnienie:	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
		9. Każdy uczestnik projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy jest zobowiązany do rejestracji w PUP po ukończeniu udziału w projekcie(premiujące)
	Uzasadnienie:	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.
		10. Wnioskodawca zapewni ciągłość wsparcia finansowania pracowników socjalnych zatrudnionych w ramach projektu, którzy kierują swoich klientów do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy.(premiujące)
	Uzasadnienie:	Kryterium weryfikowane będzie w oparciu o zapisy wniosku o dofinansowanie.

DZIAŁANIE 7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE				
Nazwa Działania lub Poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny		7.3 Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty (PI 9i)		
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu		<p>Typ I - Kompleksowe programy na rzecz integracji społeczności marginalizowanych obejmujące kompleksowe działania z zakresu edukacji, zatrudnienia, pomocy społecznej prowadzące do podniesienia kwalifikacji lub uzyskania zatrudnienia z obligatoryjnym wykorzystaniem indywidualnych diagnoz w zakresie rozwoju społeczno-zawodowego, obejmujące m.in. następujące formy wsparcia:</p> <p>1) rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych na rynku pracy,</p> <p>2) poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne, prowadzące do integracji społecznej i zawodowej,</p> <p>3) kursy i szkolenia umożliwiające nabycie, podniesienie lub zmianę kwalifikacji i kompetencji zawodowych,</p> <p>4) poradnictwo zawodowe oraz pośrednictwo pracy,</p> <p>5) staże, subsydiowane zatrudnienie i zajęcia reintegracji zawodowej u pracodawcy,</p> <p>6) wsparcie towarzyszące dla otoczenia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym niezbędne do ich aktywizacji, np. przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej,</p> <p>7) inne.</p>		
Planowany termin naborów		IV kw. 2015		
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³²⁵		7 500 000,00 *		
		*Alokacja na konkurs może ulec zmianie w przypadku zmiany trybu z pozakonkursowego na konkursowy w działaniach: 7.1 oraz 7.2.		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych projektu wynosi 5%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu

³²⁵ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

Szczegółowe kryteria wyboru projektów		
	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)
	Kryteria dostępu	
	1. Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) wynosi co najmniej 30%.	
	Uzasadnienie:	<p>Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.</p>
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący przynajmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.	
	Uzasadnienie:	<p>Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.</p>
	3. Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy	

	Uzasadnienie:	Współpraca z PUP będzie miała na w celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP.
	4. Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy	
	Uzasadnienie:	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu.
	5. Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.	
	Uzasadnienie:	Zapewnienie zgodności z Wytocznymi MliR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020.
	6. Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.	
	Uzasadnienie:	Współpraca z OPS będzie miała na w celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności OPS.
	Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.	
	Uzasadnienie:	W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
	Kryteria promujące	

	Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.
--	--

DZIAŁANIE 7.4 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE				
Nazwa Działania lub Poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny		7.4.1 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej - projekty realizowane poza formułą ZIT (PI 9i)		
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu		<p>Typ I - Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej.</p> <p>Typ II - Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).</p> <p>Typ III - Działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej, wymienionych w typie operacji nr 1 i 2.</p>		
Planowany termin naborów		III kw. 2015		
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³²⁶		4 000 000,00		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych projektu wynosi 5%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu

³²⁶ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu program 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu	
	1. Projekt przewiduje działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej – DOTYCZY 1 i 2 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie ciągłości funkcjonowania podmiotów objętych wsparciem po zakończeniu realizacji projektu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
	3. Projektodawca deklaruje, że przez okres dwóch lat od zakończenia realizacji projektu powstały w ramach projektu podmiot (CIS, KIS, ZAZ lub inny podmiot działający na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej) będzie funkcjonował zapewniając uczestnikom realizowanych zajęć taki sam zakres form wsparcia, jaki świadczył w sposób komplementarny i łączny w ramach projektu - DOTYCZY 1 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie trwałości osiąganych rezultatów. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	4. Projekt zakłada stworzenie CIS, KIS lub ZAZ w gminie, w której nie istnieje żadna z tego rodzaju instytucji.	

	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest wsparcie grup docelowych z obszarów, gdzie wsparcie w formie CIS, KIS lub ZAZ nie funkcjonuje. Wykaz gmin, na których obszarze funkcjonują ZAZ i/lub CIS i/lub KIS będzie w formie załącznika do regulaminu konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu – DOTYCZY 1 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
	5. Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w okresie 6 miesięcy od zakończenia projektu wynosi co najmniej 30%.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu – DOTYCZY 1 i 2 TYPU PROJEKTÓW WSKAZANEGO W SZOOP RPO LUBUSKIE 2020.
	6. Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy	
	Uzasadnienie:	Współpraca z PUP będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP
	7. Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy	
	Uzasadnienie:	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu
	8. Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.	

	Uzasadnienie:	Zapewnienie zgodności z Wytycznymi MliR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020
		9. Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.
	Uzasadnienie:	Współpraca z OPS będzie miała na celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności OPS.
		10. Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.
	Uzasadnienie:	W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
	Kryteria promujące	
	Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.	

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE	
Nazwa Działania lub Poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	7.4.2 Aktywne włączenie w ramach podmiotów integracji społecznej realizowane przez ZIT Zielona Góra (PI 9i)
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	Typ I - Wsparcie dla tworzenia podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza), z wyjątkiem warsztatów terapii zajęciowej.

Planowany termin naborów	Typ II - Wsparcie dla działalności podmiotów integracji społecznej tj. centrów integracji społecznej, klubów integracji społecznej, zakładów aktywności zawodowej oraz podmiotów działających na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).			
	Typ III - Działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej, wymienionych w typie operacji nr 1 i 2.			
	III kw. 2015			
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³²⁷		11 000 000,00		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych projektu wynosi 5%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu
		1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu		1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie
		2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu		2. Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (C)
Szczegółowe kryteria wyboru		Kryteria dostępu		

³²⁷ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

projektów	1. Projektodawca deklaruje, że przez okres dwóch lat od zakończenia realizacji projektu, podmiot (CIS, KIS, ZAZ lub inny podmiot działający na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej) będzie funkcjonował zapewniając uczestnikom realizowanych zajęć taki sam zakres form wsparcia, jaki świadczył w sposób komplementarny i łączny w ramach projektu.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zwiększenie trwałości osiąganych rezultatów. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.
	3. Projekt przewiduje działania prowadzące do poszukiwania i testowania długookresowych źródeł finansowania podmiotów integracji społecznej.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie ciągłości funkcjonowania podmiotów objętych wsparciem po zakończeniu realizacji projektu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	4. Wskaźnik liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w okresie 6 miesięcy od zakończenia projektu wynosi co najmniej 30%.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest zapewnienie trwałości projektu poprzez podjęcie pracy (w tym praca na własny rachunek) przez jego uczestników na koniec projektu. W związku z powyższym co najmniej 30% uczestników projektu musi posiadać pracę przez okres minimum 6 miesięcy od dnia zakończenia przez nich udziału w projekcie. Sposób pomiaru liczby zatrudnionych osób (obrazujący liczbę osób, które znalazły lub kontynuują zatrudnienie w okresie 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zostanie zawarty w regulaminie konkursu. Weryfikacja spełniania kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	5. Posiadanie pisemnego porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy	

	Uzasadnienie:	Współpraca z PUP będzie miała na w celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez PUP dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności PUP.
	6. Grupę docelową projektu w co najmniej 50% stanowią osoby należące do III profilu pomocy, których aktywizacja zawodowa odbywa się we współpracy z właściwym Powiatowym Urzędem Pracy	
	Uzasadnienie:	Wprowadzenie kryterium zwiększy szansę osiągnięcia efektywności zatrudnieniowej uczestników projektu poprzez włączenie PUP w aktywizację zawodową bezrobotnych uczestników projektu.
	7. Beneficjent inny niż OPS zobowiązuje się do informowania OPS o realizowanym projekcie i formach wsparcia uzyskanych przez uczestników, w szczególności gdy są nimi osoby korzystające z pomocy społecznej.	
		Zapewnienie zgodności z Wytocznymi MliR w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020.
	8. Podmioty wyspecjalizowane w zakresie aktywizacji zawodowej (tj. PUP, organizacje pozarządowe, agencje zatrudnienia, CIS, KIS) współpracują z OPS w zakresie koordynacji aktywizacji społeczno-zawodowej poszczególnych uczestników projektów, którzy zostali objęci działaniami aktywizacji zawodowej.	
		Współpraca z OPS będzie miała na w celu zapewnienie zgodności prowadzenia działań w projekcie finansowanym z EFS z działaniami prowadzonymi przez OPS dla osób o określonym profilu III w ramach codziennej działalności OPS.
	9. Projektodawca zapewnia komplementarność działań w ramach aktywizacji społeczno-zawodowej z działaniami towarzyszącymi w ramach Programu Pomoc żywnościowa finansowanego z Funduszu FEAD dla uczestników objętych wsparciem w tym programie.	
		W celu poprawy skuteczności działań na rzecz walki z ubóstwem w projekcie należy zapewnić zastosowanie mechanizmów zapewniających komplementarność wsparcia EFS i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (PO PŻ).
	Kryteria promujące	

Po ukończeniu działań integracji społecznej uczestnicy projektu nie mający określonego III profilu pomocy i pozostający bez pracy, są skierowani do rejestracji w PUP.

DZIAŁANIE 7.6 Wsparcie dla OWES i ROPS we wzmacnianiu sektora ekonomii społecznej

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE	
Nazwa Działania lub Poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	7.6.1 Wsparcie rozwoju ES poprzez działania ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (PI 9v)
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<p>Typ I - Świadczenie usług animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych i promocyjnych dla wsparcia rozwoju ekonomii społecznej oraz podnoszenie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników PES, zgodnie z KPRES przez ośrodki wspierania ekonomii społecznej.</p> <p>Typ II - Tworzenie miejsc pracy w sektorze przedsiębiorczości społecznej poprzez m.in. wsparcie tworzenia podmiotów ekonomii społecznej:</p> <p>a) bezzwrotne dotacje na tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych w maksymalnej kwocie 20 000 zł na stworzenie jednego miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym połączone ze wsparciem pomostowym w formie finansowej lub w formie zindywidualizowanych usług,</p> <p>b) doradztwo (indywidualne i grupowe) w zakresie pozyskiwania przez podmioty ekonomii społecznej zewnętrznych źródeł finansowania,</p> <p>c) szkolenia, warsztaty, mentoring, coaching, tutoring, umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego,</p> <p>d) szkolenia umożliwiające nabycie i rozwijanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych potrzebnych do pracy w przedsiębiorstwie społecznym.</p>

Planowany termin naborów		IV kw. 2015		
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³²⁸		28 400 000,00		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowalnych projektu wynosi 5%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu
		1. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)		1. Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie
Szczegółowe kryteria wyboru projektów		Kryteria dostępu		
		1. Beneficjentem jest ośrodek wsparcia ekonomii społecznej posiadający akredytację ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego dla wszystkich typów usług wsparcia ekonomii społecznej działający na terenie województwa lubuskiego.		
		Uzasadnienie:	Projekty mogą być realizowane jedynie przez ośrodki wsparcia ekonomii społecznej posiadające odpowiednią akredytację uprawniającą je do działania na terenie województwa lubuskiego.	
		2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 5% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.		
		Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.	

³²⁸ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

Plan działania na rok 2015

dla poszczególnych osi priorytetowych, działań
i poddziałań RPO LUBUSKIE 2020 finansowanych z EFS

INFORMACJE O INSTYTUCJI					
Numer i nazwa osi priorytetowej	8 Nowoczesna edukacja		Województwo	Lubuskie	
Instytucja Zarządzająca	Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego				
Adres korespondencyjny	ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra				
Telefon	68	45-65-314	Faks	68	45-65-350
E-mail	sekretariat@efs.lubuskie.pl				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej do kontaktów roboczych	Imię i nazwisko: Łukasz Raubo Tel: (68) 45-65-559 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: l.raubo@efs.lubuskie.pl		Imię i nazwisko: Agnieszka Kruk Tel: (68) 45-65-338 Fax: (68) 45-65-350 E-mail: a.kruk@efs.lubuskie.pl		
Instytucja Pośrednicząca II stopnia	n/d		Numer Działania lub Poddziałania		n/d
Adres korespondencyjny	n/d				
Telefon	n/d	n/d	Faks	n/d	n/d
E-mail	n/d				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II stopnia do kontaktów roboczych	n/d				
Instytucja Pośrednicząca II stopnia	n/d		Numer Działania lub Poddziałania		n/d
Adres korespondencyjny	n/d				
Telefon	n/d	n/d	Faks	n/d	n/d
E-mail	n/d				
Dane kontaktowe osoby (osób) w Instytucji Pośredniczącej II	n/d				

stopnia do kontaktów roboczych	
-----------------------------------	--

DZIAŁANIE 8.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE				
Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	8.1.1 Poprawa dostępności i jakości edukacji przedszkolnej – projekty realizowane poza formułą ZIT (PI 10i)			
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<p>Typ I - Uruchamianie nowych miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w tym również nowych ośrodków wychowania przedszkolnego i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym.</p> <p>Typ II - Rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty.</p> <p>Typ III - Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p>			
Planowany termin naborów	III kw. 2015			
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³²⁹	10 000 000,00			
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowanych projektu wynosi 15%.	
	NIE			

³²⁹ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

Wskaźniki	wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu	
	1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu		1.Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej 2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie 3.Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu			
	1. Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości rezultatów projektu, w tym do utrzymania wspartego oddziału przedszkolnego przez okres co najmniej 2 lat od zakończenia realizacji projektu.			
	Uzasadnienie:	Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia trwałości rezultatów projektu po jego zakończeniu. Projektodawca jest zobowiązany do zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie deklaracji dotyczącej utrzymania oddziału przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej 2 lat. Trwałość wspartych w ramach projektu struktur przedszkolnych powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków do świadczenia usług przedszkolnych. Oznacza to, że w okresie wskazanym we wniosku o dofinansowanie organy prowadzące, które otrzymały wsparcie ze środków EFS mają obowiązek utrzymania dotychczasowych struktur przedszkolnych, w tym także miejsc w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.		
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.			
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.		

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE				
Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny		8.1.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie elementarnym realizowane przez ZIT Zielona Góra (PI 10i)		
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu		Typ I - Uruchamianie nowych miejsc w ośrodkach wychowania przedszkolnego, w tym również nowych ośrodków wychowania przedszkolnego i alternatywnych form opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym. Typ II - Rozszerzenie oferty ośrodka wychowania przedszkolnego o dodatkowe zajęcia zwiększające szanse edukacyjne dzieci oraz wyrównujące zdiagnozowane deficyty. Typ III - Doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego, niezbędnych do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.		
Planowany termin naborów		III kw. 2015		
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³³⁰		5 000 000,00		
Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowanych projektu wynosi 15%.	
	NIE			
Wskaźniki		wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu
		1. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu		1.Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji

³³⁰ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

		<p>przedszkolnej</p> <p>2. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie</p> <p>3. Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie</p>
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu	
	1. Beneficjent jest zobowiązany do zachowania trwałości rezultatów projektu, w tym do utrzymania wspartego oddziału przedszkolnego przez okres co najmniej 2 lat od zakończenia realizacji projektu.	
	Uzasadnienie:	Beneficjent zobowiązany jest do zapewnienia trwałości rezultatów projektu po jego zakończeniu. Projektodawca jest zobowiązany do zamieszczenia we wniosku o dofinansowanie deklaracji dotyczącej utrzymania oddziału przedszkolnego po zakończeniu realizacji projektu przez okres co najmniej 2 lat. Trwałość wspartych w ramach projektu struktur przedszkolnych powinna być rozumiana jako instytucjonalna gotowość ośrodków do świadczenia usług przedszkolnych. Oznacza to, że w okresie wskazanym we wniosku o dofinansowanie organy prowadzące, które otrzymały wsparcie ze środków EFS mają obowiązek utrzymania dotychczasowych struktur przedszkolnych, w tym także miejsc w liczbie odpowiadającej faktycznemu i prognozowanemu zapotrzebowaniu na tego typu usługi. Weryfikacja spełnienia kryterium będzie odbywać się na podstawie treści wniosku o dofinansowanie realizacji projektu.
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.	
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.

KARTA DZIAŁANIA 8.2 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych

PODSTAWOWE INFORMACJE O KONKURSIE		
Numer działania lub poddziałania/ Priorytet Inwestycyjny	8.2.3 Wyrównywanie dysproporcji w jakości kształcenia na poziomie ogólnym oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych i zdrowotnych - ZIT Zielona Góra (PI 10i)	
Typ/typy projektów (operacji) przewidziane do realizacji w ramach projektu	<p>Typ I - Realizacja programów edukacyjnych szkół w zakresie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowania kompetencji kluczowych na rynku pracy, wsparcie nauki języków obcych, nauk matematyczno-przyrodniczych i ICT oraz właściwych postaw: kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej, przedsiębiorczości oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia. 2. Tworzenia w szkołach warunków do nauczania opartego na metodzie eksperymentu poprzez wyposażenie pracowni szkolnych w narzędzia do nauczania przedmiotów przyrodniczych. 3. Doradztwo i opieki psychologiczno-pedagogicznej, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych (m.in. uczniowie niepełnosprawni, uczniowie uzdolnieni, zagrożeni przedwczesnym kończeniem nauki). 4. Rozszerzania oferty szkół o zagadnienia związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno – zawodowym. 5. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się po rynku pracy (ICT, matematyczno-przyrodniczych, języki obce), nauczania eksperymentalnego, właściwych postaw uczniów (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) oraz metod zindywidualizowanego podejścia do ucznia. 6. Szkolenia, doradztwa oraz innych form podwyższania kwalifikacji dla nauczycieli i pracowników pedagogicznych pod kątem wykorzystania narzędzi wspierających pomoc psychologiczno-pedagogiczną na każdym etapie edukacyjnym (m.in. dla uczniów niepełnosprawnych, uczniów uzdolnionych, zagrożonych przedwczesnym kończeniem nauki realizację w szkole lub placówce systemu oświaty programów wspomagania). 	
Planowany termin naborów	III kw. 2015	
Orientacyjna kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w ramach konkursu (w PLN) ³³¹	7 000 000,00	

³³¹ Kwoty ujęte w Harmonogramie zostaną uaktualnione wg kursu euro obowiązującego w dniu ogłoszenia naboru.

Wymagany wkład własny beneficjenta	TAK	X	Minimalny udział wkładu własnego w finansowaniu wydatków kwalifikowanych projektu wynosi 15%.	
	NIE			
Wskaźniki	wskaźniki rezultatu bezpośredniego		wskaźniki produktu	
	<div>1. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu</div> <div>2.Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych</div> <div>3.Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu</div>		<div>1.Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie</div> <div>2.Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie</div> <div>3.Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych</div> <div>4.Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie</div> <div>5.Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie</div>	
Szczegółowe kryteria wyboru projektów	Kryteria dostępu			
	1. Projekt zakłada działania na rzecz kształtowania i rozwijania u uczniów kompetencji kluczowych (matematyczno-przyrodniczych, ICT, językowych), w tym postaw/umiejętności (kreatywność, innowacyjność oraz praca zespołowa) niezbędnych na rynku pracy.			
	Uzasadnienie:	Celem zastosowania kryterium jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy.		
	2. Beneficjent wnosi do projektu wkład własny stanowiący co najmniej 15% całkowitych kosztów kwalifikowanych projektu.			

	Uzasadnienie:	<p>Celem zastosowania kryterium jest dostosowanie montażu finansowego poszczególnych projektów do indykatywnego podziału środków przyjętego przez Instytucję Zarządzającą RPO dla województwa lubuskiego. Wprowadzone kryterium umożliwi IZ zachowanie właściwego poziomu wkładu publicznego w części pochodzącej z budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz funduszy celowych.</p>
--	---------------	--

ZAŁĄCZNIK NR 5 WYKAZ PROJEKTÓW ZIDENTYFIKOWANYCH PRZEZ WŁAŚCIWĄ INSTYTUCJĘ W RAMACH TRYBU POZAKONKURSOWEGO

Lp.	Numer działania lub poddziałania	tytuł lub zakres projektu	podmiot zgłaszający	data identyfikacji	podmiot, który będzie wnioskodawcą	szacowana całkowita wartość projektu (euro) ³³²	szacowana wartość kosztów kwalifikowalnych (euro)	duży projekt (T/NND)	szacowany wkład UE (euro)	zakładane efekty projektu wyrażone wskaźnikami		przewidywany w dniu identyfikacji termin złożenia wniosku o dofinansowanie (kwartał/ miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin rozpoczęcia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)	przewidywany w dniu identyfikacji termin zakończenia realizacji projektu (kwartał/miesiąc oraz rok)
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
1.	4.1	Zabezpieczenie przeciwpowodziowe województwa lubuskiego	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze	19.11.2013	Lubuski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Zielonej Górze			N		Liczba urządzeń dla celów ochrony przeciwpowodziowej		I kwartał 2016 r.	II kwartał 2016 r.	II kwartał 2023 r.
2.	5.1.1	Rozwój transportu drogowego województwa lubuskiego wraz ze ZSZD	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	19.11.2013	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze	96.123.011	96.123.011	N	81.704.559	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg.		I kwartał 2016 r.	II kwartał 2016 r.	IV kwartał 2019 r.
										Całkowita długość nowych dróg.				
3.	5.2	Rozwój transportu kolejowego województwa lubuskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.	19.11.2013	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.			N		Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (km)	94,165	I kwartał 2016 r.	II kwartał 2016 r.	IV kwartał 2019 r.
4.	6.1	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych			Wszystkie powiatowe urzędy pracy w województwie lubuskim (12 PUP-ów)	35.050.901	35.050.901	N	29.793.266	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem	18 152	III kwartał 2015 r.	III kwartał 2015 r.	II kwartał 2021 r.
										Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI).	3 482			

³³²Kwoty podane w euro. Na etapie dalszych prac nad opracowaniem projektów pozakonkursowych wartości zostaną wykazane w PLN.

										Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie (CI).	6 406			
										Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie.	4 199			
										Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie.	12 830			
										Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.	1 296			
5.	7.1	Programy aktywnej integracji realizowane przez OPS-y			Wszystkie ośrodki pomocy społecznej w województwie lubuskim (82 OPS-y)	21.864.172	21.864.172	N	18.584.546	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	7 542	I kwartał 2016 r.	I kwartał 2016 r.	II kwartał 2023 r.
										Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI).	1 466			
6.	7.2	Programy aktywnej integracji realizowane przez PCPR-y			Wszystkie powiatowe centra pomocy rodzinie w województwie lubuskim (12 PCPR-ów)	9.370.360	9.370.360	N	7.964.806	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	3 233	I kwartał 2016 r.	I kwartał 2016 r.	II kwartał 2023 r.
										Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie (CI).	629			
7.	7.6.2	Koordinacja ekonomii społecznej na obszarze woj. lubuskiego	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze		Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze	1.176.471	1.176.471	N	1.000.000			I kwartał 2016 r.	I kwartał 2016 r.	II kwartał 2023 r.
8.	8.4.1	Wsparcie systemu kształcenia zawodowego w województwie lubuskim	Konwent Starostów		Wszystkie organy prowadzące szkoły zawodowe w województwie lubuskim	46.366.953	46.366.953	N	39.411.910	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy.	4 446	I kwartał 2015 r.	II kwartał 2015 r.	II kwartał 2023 r.
										Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego.	35			

										Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie.	42			
9.	9.1.1	Utworzenie Wielospecjalistycznego Centrum Pediatrii w Zielonej Górze	Szpital Wojewódzki SP ZOZ w Zielonej Górze	19.11.2013	Szpital Wojewódzki SP ZOZ w Zielonej Górze			N		Liczba wspartych podmiotów leczniczych	1			
10	10.1	Wsparcie zarządzania i wdrażania RPO-L2020	Województwo Lubuskie		Województwo Lubuskie	42.468.236	42.468.236	N	36.098.000					

ZAŁĄCZNIK NR 6 – SŁOWNIK TERMINOLOGICZNY

Administrator merytoryczny (AM)	wyznaczony pracownik instytucji realizujący zadania określone w rozdziale 7. Wytycznych w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020.
Administrator RUR	podmiot odpowiedzialny za nadzorowanie prawidłowego funkcjonowania RUR, zarządzanie kontami i uprawnieniami użytkowników RUR oraz dbający o bezpieczeństwo RUR i zawartych w nim danych. Funkcję Administratora RUR pełni Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
Administrator regionalny RUR	podmiot odpowiedzialny za zarządzanie kontami i uprawnieniami pracowników IZ RPO lub innych osób lub instytucji wskazanych przez IZ RPO w celu wdrażania projektu PSF.
Analiza efektywności kosztowej (AEK)	(ang. Cost Effectiveness Analysis –CEA): jest to metoda analizy efektywności projektów, którą stosuje się gdy zmierzenie korzyści w kategoriach pieniężnych nie jest w praktyce możliwe. Stanowi ona szczególny rodzaj analizy kosztów i korzyści i polega na wyliczeniu jednostkowego kosztu osiągnięcia korzyści generowanych przez projekt. Warunkiem przeprowadzenia takiej analizy jest możliwość skwantyfikowania korzyści, a następnie odniesienia ich do pieniężnych kosztów projektu; nie jest natomiast konieczne przypisanie korzyściom konkretnej wartości pieniężnej lub ekonomicznej. Przykładem analizy efektywności kosztowej jest analiza dynamicznego kosztu jednostkowego (ang. Dynamic Generation Cost –DGC).
Analiza ekonomiczna	analiza mająca na celu ustalenie wskaźników efektywności ekonomicznej projektu. Posługuje się wartościami ekonomicznymi, które odzwierciedlają wartości, jakie społeczeństwo byłoby gotowe zapłacić za określone dobro lub usługę. Wycenia ona wszystkie czynniki zgodnie z ich wartością użytkową lub kosztem alternatywnym dla społeczeństwa. Analiza ekonomiczna jest szczególnym rodzajem analizy kosztów i korzyści – przeprowadzana jest w drodze skorygowania wyników analizy finansowej o efekty fiskalne, efekty zewnętrzne oraz ceny rozrachunkowe. Podobnie jak w analizie finansowej, w analizie ekonomicznej stosuje się metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (ang. Discounted Cash Flows – DCF).
Analiza finansowa	analiza mająca na celu ustalenie wartości wskaźników efektywności finansowej projektu, weryfikację trwałości finansowej projektu oraz ustalenie właściwego (maksymalnego) dofinansowania z funduszy UE. Dokonywana jest ona zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury. W przypadku, gdy w projekcie UE występuje kilka podmiotów (np. właściciel infrastruktury i jej operator), należy dokonać analizy skonsolidowanej całościowo pokazującej projekt (patrz: analiza skonsolidowana). W analizie finansowej, w celu ustalenia wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczenia luki w finansowaniu, stosuje się metodę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF).
Analiza kosztów i korzyści (Analiza K/K, AKK)	(ang. Cost-Benefit Analysis -CBA):schemat analityczny, mający na celu ustalenie, czy lub w jakiej mierze dany projekt zasługuje na realizację z publicznego lub społecznego punktu widzenia. Analiza kosztów i korzyści różni się od zwykłej oceny finansowej tym, że uwzględnia również możliwe do skwantyfikowania zyski (korzyści–ang. benefits) i straty (koszty–ang. costs),niezależnie od tego, czy ponosi je podmiot realizujący inwestycję, czy też społeczeństwo. Analiza K/K przybiera często postać analizy ekonomicznej, w której koryguje się wyniki analizy finansowej o efekty fiskalne, efekty zewnętrzne oraz ceny rozrachunkowe. Wyniki AKK można wyrazić na wiele sposobów, w tym w postaci ekonomicznej wewnętrznej stopy zwrotu, ekonomicznej bieżącej wartości netto oraz współczynnika korzyści/koszty. Szczegółowe informacje na temat metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści można znaleźć w Przewodniku AKK (patrz: definicja Przewodnika AKK).
Analiza ryzyka	schemat analityczny, którego celem jest ustalenie prawdopodobieństwa wygenerowania przez projekt określonych wyników, jak również ustalenie najbardziej prawdopodobnego przedziału odchyień tych wyników od wartości reprezentującej najbardziej dokładny ich szacunek.
Analiza skonsolidowana	szczególne podejście w ramach analizy finansowej, stosowane w przypadku projektów realizowanych w systemie kilku podmiotów, w których: a)obok beneficjenta występuje operator (system beneficjent– operator), przy czym operator to podmiot odpowiedzialny za eksploatację majątku powstałego lub zmodernizowanego w wyniku zrealizowanych przez beneficjenta umów związanych z przeprowadzaniem projektem inwestycyjnym. Operator może stać się właścicielem majątku wytworzonego w ramach powyższych umów, z poszanowaniem zasady trwałości projektu, b) występuje wiele podmiotów (system wielu podmiotów). W przypadku analizowania projektu, w którego realizację zaangażowany jest więcej niż jeden podmiot, rekomendowane jest przeprowadzenie analizy dla projektu oddzielnie z punktu widzenia każdego z tych podmiotów (np. gdy projekt budowy drogi jest realizowany przez kilka gmin), a następnie sporządzenie analizy skonsolidowanej

	(tzn. ujęcie przepływów wcześniej wyliczonych dla podmiotów zaangażowanych w realizację projektu i wyeliminowanie wzajemnych rozliczeń między nimi związanych z realizacją projektu). dla potrzeb dalszych analiz (analizy ekonomicznej oraz analizy ryzyka i wrażliwości) należy wykorzystywać wyniki analizy skonsolidowanej.
Analiza trwałości finansowej	analiza mająca na celu weryfikację faktu, czy wpływy finansowe (źródła finansowania projektu, łącznie z przychodami oraz innymi wpływami) wystarczą na pokrycie wszystkich kosztów, w tym finansowych, rok po roku, na przestrzeni całego okresu odniesienia. Trwałość finansowa inwestycji zostaje potwierdzona, jeśli skumulowane przepływy pieniężne netto nie są ujemne w żadnym roku analizy. Trwałość finansowa powinna zostać badana także w odniesieniu do beneficjenta /operatora z projektem. Należy ją przeprowadzać w wartościach niezdyskontowanych.
Analiza wrażliwości	analiza umożliwiająca systematyczne badanie tego, co dzieje się z wynikami projektu w sytuacji, kiedy zdarzenia odbiegają od ich wartości szacunkowych ustalonych na etapie prognozowania. Polega ona na określeniu wpływu zmiany pojedynczych zmiennych krytycznych o określoną procentową wartość, na wartość finansowych i ekonomicznych wskaźników efektywności projektu oraz trwałość finansową projektu (i trwałość finansową beneficjenta/operatora z projektem) wraz z obliczeniem wartości progowych zmiennych w celu określenia, jaka zmiana procentowa zmiennych krytycznych zrównałaby NPV (ekonomiczną lub finansową) z zerem. Istotą analizy wrażliwości jest zasada, iż modyfikacji poddawana być powinna tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny pozostać niezmienione (por. Przewodnik AKK). W ramach analizy ekonomicznej ustala się ekonomiczną bieżącą wartość netto –ENPV. Ekonomiczna bieżąca wartość netto (ENPV) jest sumą zdyskontowanych oddzielnie dla każdego roku korzyści społecznych netto (różnica ogółu zdyskontowanych korzyści społecznych i kosztów społecznych związanych z projektem) zaobserwowanych w całym okresie odniesienia, przy założonym stałym poziomie społecznej stopy dyskontowej. Szczegółowy zakres przepływów pieniężnych uwzględnianych w celu wyliczenia poszczególnych wskaźników oraz wzory dla ich wyliczenia przedstawiono w Załączniku 2 oraz Przewodniku AKK.
Audyt energetyczny	oznacza systematyczną procedurę, której celem jest uzyskanie odpowiedniej wiedzy o profilu istniejącego zużycia energii danego budynku lub zespołu budynków, działalności lub instalacji przemysłowej bądź handlowej lub usługi prywatnej lub publicznej, określenie, w jaki sposób i w jakiej ilości możliwe jest uzyskanie opłacalnej oszczędności energii, oraz poinformowanie o wynikach (zgodnie z art. 2 pkt. 25 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Badania przemysłowe	Zgodnie z art. 2 pkt 85 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014) są to badania planowane lub badania krytyczne mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności celem opracowania nowych produktów, procesów lub usług, lub też wprowadzenia znaczących ulepszeń do istniejących produktów, procesów lub usług. Uwzględniają one tworzenie elementów składowych systemów złożonych i mogą obejmować budowę prototypów w środowisku laboratoryjnym lub środowisku interfejsu symulującego istniejące systemy, a także linii pilotażowych, kiedy są one konieczne do badań przemysłowych, a zwłaszcza uzyskania dowodu w przypadku technologii generycznych
Baza wiedzy o Funduszach Europejskich	system intranetowy pracowników instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych finansowanych ze środków unijnych, służący do komunikacji, współpracy projektowej, wymiany informacji i doświadczeń, publikowanie dokumentów oraz promocji informacji o funduszach europejskich.
Beneficjent	podmiot, o którym mowa w art. 2 pkt 10 oraz w art. 63 rozporządzenia ramowego.
Bieżąca wartość netto	(ang. Net Present Value– NPV):suma zdyskontowanych oddzielnie dla każdego roku przepływów pieniężnych netto (różnica pomiędzy wpływami i wydatkami) zaobserwowanych w całym okresie odniesienia, przy założonym stałym poziomie stopy dyskontowej. W ramach analizy finansowej wylicza się finansową bieżącą wartość netto –FNPV. Wyróżnia się finansową bieżącą wartość netto inwestycji (FNPV/C), która jest sumą zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto generowanych przez projekt obliczoną bez względu na strukturę finansowania projektu oraz finansową bieżącą wartość netto kapitału (FNPV/K), będącą sumą zdyskontowanych strumieni pieniężnych netto wygenerowanych dla beneficjenta w wyniku realizacji rozważanej inwestycji, pozwalającą ocenić rentowność zaangażowanych środków własnych.
Biomasa	Stale lub ciekłe substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, które ulegają biodegradacji, pochodzące z produktów, odpadów i pozostałości z produkcji rolnej i leśnej oraz przemysłu przetwarzającego ich produkty, oraz

	ziarna zbóż niespełniające wymagań jakościowych dla zbóż w zakupie interwencyjnym określonych w art. 7 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej (Dz. Urz. UE L 349 z 29.12.2009, str. 1, z późn. zm.) i ziarna zbóż, które nie podlegają zakupowi interwencyjnemu, a także ulegająca biodegradacji część odpadów przemysłowych i komunalnych, pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego, w tym odpadów z instalacji do przetwarzania odpadów oraz odpadów z uzdatniania wody i oczyszczania ścieków, w szczególności osadów ściekowych, zgodnie z przepisami o odpadach w zakresie kwalifikowania części energii odzyskanej z termicznego przekształcania odpadów (zgodnie z definicją wskazaną w art. 2, pkt 3 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, Dz.U. 2015 poz. 478).
Biopaliwa	paliwa ciekłe lub gazowe wytwarzane z biomasy, stosowane w transporcie (zgodnie z definicją zawartą w art. 1, ust. 1, pkt 1,3, ppkt 7 <i>Wytycznych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020</i> (Dz. Urz. UE seria C, Nr 200 z 28.06.2014, s.7).
Biopaliwa pierwszej generacji (konwencjonalne)	biopaliwa, które są wytwarzane bezpośrednio lub pośrednio z surowców żywnościowych za pomocą procesów fermentacyjnych lub transestryfikacyjnych. Do biopaliw konwencjonalnych zaliczamy m.in.: bioetanol jako odwodniony, konwencjonalny etanol gorzelniany, otrzymywany z procesów hydrolizy i fermentacji z takich surowców jak: zboża, buraki cukrowe itp.; czyste oleje roślinne (PVO-pure vegetable oils), otrzymywane z procesów tłoczenia na zimno i ekstrakcji ziaren spożywczych roślin oleistych; biodiesel stanowiący estry metylowe oleju rzepakowego (RME) lub estry metylowe (FAME) i etylowe (FAEE) wyższych kwasów tłuszczowych innych spożywczych roślin oleistych, otrzymywane w wyniku procesów tłoczenia na zimno, ekstrakcji i transestryfikacji ³³³ .
Biopaliwa drugiej generacji	biopaliwa otrzymywane z biomasy (upraw roślin energetycznych i organicznych substancji odpadowych) lub niejadalnych nasion oleistych. Produkcja biopaliw drugiej generacji charakteryzuje się wyższą sprawnością i jest bardziej przyjazna dla środowiska ze względu na emisję gazów cieplarnianych, ponieważ wykorzystuje całą lingocelulozę zawartą w komórkach rośliny. Koncepcja rozwoju biopaliw drugiej generacji opiera się na założeniu, że surowcem do ich wytwarzania powinna być zarówno biomasa, jak i odpadowe oleje roślinne oraz zwierzęce, a także wszelkie odpadowe substancje pochodzenia organicznego, nieprzydatne w przemyśle spożywczym czy też leśnym. Do biopaliw drugiej generacji zaliczamy m.in.: bioetanol otrzymywany w wyniku zaawansowanych procesów hydrolizy i fermentacji lignocelulozy pochodzącej z biomasy (z wyłączeniem surowców o przeznaczeniu spożywczym); syntetyczne biopaliwa stanowiące produkty przetwarzania biomasy poprzez zgazowanie i odpowiednią syntezę na cieple komponenty paliwowe (BtL); paliwa do silników o zapłonie samoczynnym pochodzące z przetwarzania lignocelulozy z biomasy w procesach Fischer-Tropscha; biodiesel syntetyczny z kompozycji produktów lignocelulozowych; pochodne metanolu i etanolu oraz mieszaniny wyższych alkoholi; biodiesel, jako biopaliwo lub komponent paliwowy, otrzymywany w wyniku rafinacji wodorem (hydrogenizacji) odpadowych olejów roślinnych i tłuszczów zwierzęcych; biogaz jako syntetycznie otrzymywany gaz o właściwościach gazu ziemnego (SNG), pozyskiwany w wyniku procesów zgazowania lignocelulozy i odpowiedniej syntezy ³³⁴ .
Biopaliwa trzeciej generacji	biopaliwa otrzymywane podobnymi metodami jak paliwa drugiej generacji, ale ze zmodyfikowanego na etapie uprawy surowca (biomasy) przy pomocy molekularnych technik biologicznych. Celem tych modyfikacji jest udoskonalenie procesu konwersji biomasy do biopaliw poprzez np. uprawy drzew o niskiej zawartości ligniny, rozwój upraw z wbudowanymi odpowiednio enzymami itp. ³³⁵ .
Budowle przeciwpowodziowe	rozumie się przez to kanały ulgi, kierownice w ujściach rzek do morza, poldery przeciwpowodziowe, zbiorniki retencyjne posiadające rezerwę powodziową, suche zbiorniki przeciwpowodziowe, wały przeciwpowodziowe wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz wrota przeciwpowodziowe i przeciwsztormowe (zgodnie z definicją wskazaną w art.9.1, ust.1a <i>Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r.</i> , Dz.U.2012, poz.145 z późn. zm).
Budownictwo pasywne	mianem budynku pasywnego określamy obiekt niewymagający w ogóle żadnej energii do ogrzewania lub chłodzenia (Adamsom 1987; Feist 1988), która dostarczana byłaby do budynku przez konwencjonalny system grzewczy lub chłodzenia. W tym znaczeniu dom pasywny jest budynkiem zeroenergetycznym. Budynek „sam” wytwarza niezbędną energię do ogrzewania lub chłodzenia i stąd może być określony przymiotnikiem pasywny. Termin „pasywny” określa więc stan niedostarczania energii konwencjonalnej z zewnątrz lub brak aktywności w jej dostarczaniu. Praktyczne doświadczenia i analizy dotyczące budynków pasywnych w klimatach chłodniejszych wymusiły przyjęcie pewnej

³³³ Na podstawie danych uzyskanych ze strony www.e-czytelnia.abrys.pl

³³⁴ Na podstawie danych uzyskanych ze strony www.e-czytelnia.abrys.pl

³³⁵ Na podstawie danych uzyskanych ze strony www.e-czytelnia.abrys.pl

	<p>zmiany, mówiącej o tym, że dom pasywny charakteryzuje minimalne zapotrzebowanie na energię z zewnątrz. Prace badawcze i realizacyjne w zakresie domów pasywnych prowadzi w szczególności Instytut Budownictwa Pasywnego w Darmstadt (Passivhaus Institut), w Niemczech – powstały w 1996 r. Ustala on standardy i przydziela certyfikaty domom pasywnym. Założono, że dom pasywny jest budynkiem o ekstremalnie niskim zapotrzebowaniu na energię do ogrzewania, wynoszącym netto mniej niż 15 kWh/m², w którym komfort cieplny zapewniony jest dzięki tzw. „pasywnym” źródłom ciepła, pochodzącym od: mieszkańców, strat ciepłych urządzeń elektrycznych, otoczenia (w tym energii słonecznej), ciepła odzyskanego z wentylacji i ewentualnie dogrzewania powietrza wentylacyjnego. Wykorzystanie wymienionych wewnętrznych i zewnętrznych źródeł ciepła (niekonwencjonalnych) przy zapewnieniu szczelności budynku, a także przy dużej izolacyjności przegród zewnętrznych powoduje, że klasyczny, autonomiczny system grzewczy nie jest konieczny. Spełnienie tych warunków wymaga przede wszystkim znacznego ograniczenia potrzeb energetycznych budynku, a dalej efektywnego wykorzystania energii. Podkreślić należy kryterium ograniczenia zużycia energii pierwotnej do zaspokojenia wszystkich potrzeb energetycznych domu (ogrzewanie, przygotowanie ciepłej wody użytkowej, zasilanie odbiorników energii elektrycznej, oświetlenie). Zmniejszeniu muszą ulegać straty przetwarzania i przesyłu energii, a wzrastać efektywność jej użytkowania. Do standardów domu pasywnego należy więc ograniczenie zużycia energii przez odbiorniki o 50% w stosunku do standardowych urządzeń gospodarstwa domowego. Szczególne wymagania dotyczą również efektywności systemu grzewczego (ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej)³³⁶.</p>
Całkowity koszt projektu/inwestycji	<p>wydatki kwalifikowalne i niekwalifikowalne, ponoszone do momentu ukończenia realizacji projektu. Obejmuje m.in. nakłady inwestycyjne na realizację projektu, powiększone o ewentualne rezerwy na nieprzewidziane wydatki, jeżeli instytucja zarządzająca przewiduje taką możliwość, koszty ogólne oraz inne koszty nie mające charakteru pieniężnego, o których mowa w wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków, których wartość ustalana jest na zasadach określonych w tych wytycznych.</p> <p>Całkowity koszt inwestycji powinien zawierać podatek VAT, jeżeli podatek ten stanowi koszt kwalifikowalny projektu. Podatek VAT powinien być osobno wykazany w tabeli kosztu całkowitego.</p>
Całkowity koszt kwalifikowalny projektu/inwestycji	<p>wydatki kwalifikowalne w rozumieniu art. 65 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz krajowych wytycznych w zakresie kwalifikowalności ponoszone do momentu ukończenia realizacji projektu. Całkowity koszt kwalifikowany brany jest pod uwagę przy określaniu, czy dany projekt należy do kategorii projektów dużych, o których mowa w art. 100 rozporządzenia nr 1303/2013 oraz czy podlega reżimowi prawnemu art. 61 tego aktu, tj. czy może być uznany za projekt generujący dochód (patrz: definicja dużych projektów oraz projektów generujących dochód oraz definicja skorygowanych całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu).</p>
Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (CKZIU)	<p>zespół szkół i placówek systemu oświaty, o którym mowa w art. 62a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.</p>
Ceny bieżące (nominalne)	<p>są to ceny występujące faktycznie w danym czasie. Ceny takie uwzględniają efekt ogólnej inflacji i należy je odróżniać od cen stałych.</p>
Ceny rozrachunkowe (ukryte)	<p>(ang. shadow prices): alternatywny koszt dóbr, który zazwyczaj różni się od cen rynkowych i od wysokości regulowanych taryf. Użycie cen rozrachunkowych w ramach analizy ekonomicznej projektu pozwala ująć w bardziej adekwatny sposób rzeczywiste koszty i rzeczywiste korzyści dla społeczeństwa. Szczegółowe informacje na temat przekształcania cen rynkowych na ceny rozrachunkowe wraz z przykładowymi czynnikami konwersji przedstawione zostały w Przewodniku AKK.</p>
Ceny stałe(realne)	<p>ceny według roku bazowego (tj. pierwszego roku przyjętego okresu odniesienia), których stosowanie pozwala wyeliminować wpływ inflacji na dane finansowe i ekonomiczne. Należy odróżniać je od cen bieżących.</p>
Certyfikacja/certyfikowanie????	<p>proces, w wyniku którego uczy się otrzymuje od upoważnionej instytucji formalny dokument, stwierdzający, że osiągnął określoną kwalifikację; certyfikacja następuje po walidacji.</p>
Cross-financing	<p>mechanizm zdefiniowany w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu</p>

³³⁶ Na podstawie danych uzyskanych ze strony www.e-czytelnia.abrys.pl

	Spójności na lata 2014-2020.
Deinstytucjonalizacja usług	proces przejścia od usług świadczonych w formach instytucjonalnych do usług świadczonych na poziomie lokalnym, wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności, z drugiej - stopniowej eliminacji usług świadczonych w formach instytucjonalnych. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka, która obejmuje różnorodne rodzaje wsparcia, mające zapobiegać umieszczaniu osób w formach instytucjonalnych, a w przypadku dzieci zapobiegać rozdzielaniu dziecka z rodziną i umieszczeniu pod opieką zastępczą.
Depopulacja	wyludnienie, zmniejszenie się stanu zaludnienia (PWN, Warszawa).
Dochód	w rozumieniu art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 są nim wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia. Zalicza się do niego także oszczędności kosztów działalności (operacyjnych) osiągnięte przez operacje, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność. W związku z faktem, że art. 61 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 definiuje projekty generujące dochód, dochód w tym ujęciu będzie występował jedynie w fazie operacyjnej projektu. Pojęcie dochodu zależne jest od charakteru projektu generującego dochód. Dla projektów, dla których istnieje możliwość określenia, w okresie odniesienia, przychodu z wyprzedzeniem jest to różnica między wartością bieżącą przychodów (patrz: definicja przychodu) oraz wartością bieżącą kosztów operacyjnych (w tym nakładów odtworzeniowych, jeśli dotyczy). Jeżeli różnica ta jest dodatnia, zdyskontowany dochód należy powiększyć o zdyskontowaną wartość rezydualną. Dla projektów, dla których nie można obiektywnie określić przychodu z wyprzedzeniem jest to różnica pomiędzy rzeczywistymi przychodami wygenerowanymi w okresie trzech lat od zakończenia operacji lub do terminu na złożenie dokumentów dotyczących zamknięcia programu określonego w przepisach dotyczących poszczególnych funduszy o zamówieniach publicznych (wadium) nie są uznawane za dochód i nie są odejmowane od kwalifikowalnych wydatków operacji.
Dochód wygenerowany podczas realizacji projektu	dochód, który nie został wzięty pod uwagę w czasie zatwierdzania projektu, wygenerowany wyłącznie podczas jego wdrażania, nie później niż w momencie złożenia przez beneficjenta wniosku o płatność końcową.
Dochód wygenerowany po zakończeniu projektu	wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi, pomniejszone o wszelkie koszty operacyjne i koszty odtworzenia wyposażenia krótkotrwałego poniesione w okresie odniesienia. Zalicza się do niego także oszczędności kosztów działalności (operacyjnych) osiągnięte przez operacje, chyba że są skompensowane równoważnym zmniejszeniem dotacji na działalność. W związku z faktem, że art. 61 ust. 1 rozporządzenia ogólnego definiuje projekty generujące dochód, dochód w tym ujęciu będzie występował jedynie w fazie operacyjnej projektu.
Dofinansowanie	współfinansowanie UE lub współfinansowanie krajowe z budżetu państwa.
Dokument implementacyjny	dokument o charakterze wdrożeniowym (operacyjnym), którego opracowanie wynika z przepisów prawa powszechnie obowiązującego, strategii rozwoju lub zobowiązań międzynarodowych, w tym wynikających z warunkowości ex-ante, przedstawiający sposób realizacji celów zawartych w strategiach rozwoju, o których mowa art. 9 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2009 Nr 84 poz. 712 z późn. zm.).
Dostawca usług energetycznych (ESCO, ang. Energy Service Company)	oznacza osobę fizyczną lub prawną, która świadczy usługi energetyczne lub realizuje inne środki mające na celu poprawę efektywności energetycznej w obiekcie lub w lokalach odbiorcy końcowego (zgodnie z art. 2 pkt. 24 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Dostępność	właściwość środowiska fizycznego, transportu, technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz towarów i usług, pozwalająca osobom z niepełnosprawnościami na korzystanie z nich na równych prawach z innymi. Dostępność jest warunkiem wstępnym prowadzenia przez wiele osób z niepełnosprawnościami niezależnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i gospodarczym. Dostępność może być zapewniona przede wszystkim dzięki stosowaniu koncepcji uniwersalnego projektowania, a także poprzez usuwanie istniejących barier oraz stosowanie racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami.

Dostępność cenowa taryf	zasada mówiąca, iż poziom taryf powinien uwzględniać zdolność gospodarstw domowych do płacenia za dobra i usługi. Poziom taryf może zostać ustalony poprzez odniesienie się do określonego procentu dochodu do dyspozycji gospodarstw domowych.
Duże projekty	<p>zgodnie z art. 100 rozporządzenia nr 1303/2013 są to projekty o całkowitym koszcie kwalifikowanym przekraczającym 50 mln EUR. Wyjątek stanowią projekty wskazane w art. 9 pkt 7) rozporządzenia nr 1303/2013, tj. objęte celem tematycznym nr 7 „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych infrastruktury sieciowych”, w ich przypadku próg kwotowy wynosi 75 mln EUR całkowitych kosztów kwalifikowalnych. W przypadku projektów generujących dochód, do identyfikacji dużych projektów należy stosować skorygowane całkowite koszty kwalifikowalne projektu/ inwestycji (patrz: definicja w słowniku stosowanych pojęć).</p> <p>W celu ustalenia, czy całkowity koszt kwalifikowany danego projektu przekracza próg określony w art. 100 rozporządzenia nr 1303/2013, a tym samym czy dany projekt jest dużym projektem, należy zastosować kurs wymiany EUR/PLN, stanowiący średnią arytmetyczną kursów średnich miesięcznych Narodowego Banku Polskiego, z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie.</p> <p>Ustalony w momencie złożenia wniosku kurs wymiany EUR/PLN jest stosowany również w celu identyfikacji, czy dany projekt nie uzyskałby statusu dużego projektu w przypadku zmiany całkowitego kosztu kwalifikowanego lub skorygowanego całkowitego kosztu kwalifikowalnego na późniejszym etapie.</p> <p>W przypadku dużych projektów wdrażanych w kilku etapach w oparciu o art. 103 rozporządzenia nr 1303/2013, progi kwotowe, o których mowa powyżej odnoszą się do sumy całkowitych kosztów kwalifikowalnych faz przypadających zarówno na perspektywę finansową 2007-2013, jak i 2014-2020.</p>
Dyskontowanie	<p>proces dostosowywania przyszłej wartości kosztu lub korzyści do ich obecnej wartości przy użyciu stopy dyskontowej, w celu ujęcia zmiany wartości pieniądza w czasie. Dyskontowanie odbywa się poprzez przemnożenie przyszłej wartości kosztu lub korzyści przez współczynnik dyskontowy, który maleje wraz z upływem czasu. Wzór na współczynnik dyskontowy przedstawiony został w Załączniku 2.</p> <p>W związku z faktem, iż na potrzeby dyskontowania pierwszy rok okresu odniesienia traktowany jest jako „rok zerowy” ($t=0$; współczynnik dyskontowy= 1) prognoza przepływów pieniężnych powinna obejmować okres od roku zerowego do roku n, gdzie n oznacza liczbę lat okresu odniesienia przyjętego do analizy pomniejszoną o 1 (patrz: definicja okresu odniesienia oraz Załącznik 2).</p>
Dyskryminacja	jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na jakiegokolwiek przesłanki (np. wiek, wygląd, niepełnosprawność, płeć, orientację seksualną, narodowość lub przynależność etniczną, religię lub światopogląd, itp.), którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami. Wyróżnia się różne rodzaje dyskryminacji, m.in. pośrednią, bezpośrednią, wielokrotną, w tym krzyżową, indywidualną, instytucjonalną, strukturalną.
Dyskryminacja ze względem na niepełnosprawność	jakiegokolwiek różnicowanie, wykluczanie lub ograniczanie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest naruszenie lub zniweczenie uznania, korzystania lub wykonywania wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności w dziedzinie polityki, gospodarki, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub w jakiegokolwiek innej, na zasadzie równości z innymi osobami. Obejmuje to wszelkie przejawy dyskryminacji, w tym odmowę racjonalnego usprawnienia.
Działalność badawcza i rozwojowa (B+R)	obejmuje trzy rodzaje aktywności: badania podstawowe (prace teoretyczne i eksperymentalne, w zasadzie nieukierunkowane na uzyskanie konkretnych zastosowań praktycznych), badania stosowane (prace badawcze, których celem jest zdobycie nowej wiedzy mającej konkretne zastosowanie), prace rozwojowe (polegające na zastosowaniu istniejącej już wiedzy do opracowania nowych lub istotnego ulepszenia istniejących procesów, wyrobów lub usług, nie obejmują one prac wdrożeniowych).
Działalność innowacyjna	całokształt działań naukowych, technologicznych, organizacyjnych, finansowych i handlowych, które prowadzą bądź mają prowadzić do wdrażania nowych lub udoskonalonych produktów albo procesów. Niektóre z tych działań mogą same z siebie mieć charakter innowacyjny, inne z kolei nie muszą mieć waloru nowości, lecz są niezbędnym elementem wdrożenia.
Działalność typu SPIN-OUT	nowe przedsiębiorstwo, które zostało założone przez pracownika (pracowników) przedsiębiorstwa macierzystego lub innej organizacji np. laboratorium badawczego, szkoły wyższej, wykorzystując w tym celu intelektualne oraz

	materialne zasoby organizacji macierzystej. Firmy spin - out są kapitałowo lub operacyjnie powiązane z organizacją macierzystą.
Dzień	dzień kalendarzowy.
Efektywność energetyczna	oznacza stosunek uzyskanych wyników, usług, towarów lub energii do wkładu energii (zgodnie z art. 2 pkt. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Effekt zewnętrzny	koszty lub korzyści generowane przez projekt współfinansowany ze środków UE, przenoszone na podmioty trzecie niezależnie od ich woli bez odpowiedniej rekompensaty pieniężnej. Teoria ekonomii wyróżnia efekty zewnętrzne pieniężne powstające za pośrednictwem mechanizmu rynkowego oraz efekty zewnętrzne niepieniężne (inaczej technologiczne) zachodzące poza mechanizmem rynkowym. Efekty zewnętrzne projektów UE, które analizuje się w ramach analizy ekonomicznej to efekty zewnętrzne niepieniężne. Przykładem niepieniężnych efektów zewnętrznych są efekty środowiskowe, np. koszty zanieczyszczenia środowiska wynikające z emisji spalin. Niepieniężne efekty zewnętrzne nie są przedmiotem transakcji rynkowych, nie są przez rynek wyceniane, a to w praktyce oznacza, że beneficjent nie ujmuje ich w swojej analizie finansowej. Wycena efektów zewnętrznych jest więc przedmiotem analizy ekonomicznej – do rachunku finansowego projektu dodaje się zmonetyzowane efekty zewnętrzne. Monetyzacja efektów zewnętrznych polega zaś na ich wycenie na ściśle określonych zasadach i podaniu ich na użytek analizy w wartościach pieniężnych.
Egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie	egzamin umożliwiający uzyskanie świadectwa potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie, zgodnie z art. 3 pkt 21 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
Ekonomia społeczna	sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych marginalizacją społeczną, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (na rzecz interesu ogólnego) oraz rozwojowi lokalnemu.
Ekspert	osoba, o której mowa w art. 49 ustawy.
Eksperymentalne prace rozwojowe	<p>Zgodnie z art. 2 pkt 86 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014) „eksperymentalne prace rozwojowe” oznaczają zdobywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności z dziedziny nauki, technologii i biznesu oraz innej stosownej wiedzy i umiejętności w celu opracowywania nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług. Mogą one także obejmować na przykład czynności mające na celu pojęciowe definiowanie, planowanie oraz dokumentowanie nowych produktów, procesów i usług.</p> <p>Eksperymentalne prace rozwojowe mogą obejmować opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, których ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Mogą obejmować opracowanie prototypów i projektów pilotażowych, które można wykorzystać do celów komercyjnych, w przypadku gdy prototyp lub projekt pilotażowy z konieczności jest produktem końcowym do wykorzystania do celów komercyjnych, a jego produkcja jest zbyt kosztowna, aby służył on jedynie do demonstracji i walidacji.</p> <p>Eksperymentalne prace rozwojowe nie obejmują rutynowych i okresowych zmian wprowadzanych do istniejących produktów, linii produkcyjnych, procesów wytwórczych, usług oraz innych operacji w toku, nawet jeśli takie zmiany mają charakter ulepszeń.</p>
Ekwiwalent CO²	(z ang. Carbon Dioxide Equivalent) - jeden megagram (1 Mg) dwutlenku węgla (CO ₂) lub ilość innego gazu cieplarnianego, stanowiąca odpowiednik 1 megagrama (Mg) dwutlenku węgla (CO ₂), obliczona z wykorzystaniem odpowiedniego współczynnika ocieplenia zdefiniowanego w Decyzji 2/CP.3 Postanowień z Marrakeszu lub zgodnie z postanowieniami na bieżąco weryfikowanymi zgodnie z art. 5 Protokołu z Kioto (na podstawie danych uzyskanych ze strony transferco2.pl).
Energia pierwotna	energia zawarta w pierwotnych nośnikach energii, pozyskiwanych bezpośrednio ze środowiska, w szczególności: węgla kamiennym energetycznym (łącznie z węglem odzyskanym z hałd), węgla kamiennym koksowym, węgla

	brunatnym, ropie naftowej (łącznie z gazoliną), gazie ziemnym wysokometanowym (łącznie z gazem z odmetanowania kopalń węgla kamiennego), gazie ziemnym zaazotowanym, torfie do celów opałowych oraz energii: wody, wiatru, słoneczną, geotermalną - wykorzystywane do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła lub chłodu, a także biomasę w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. <i>o biokomponentach i biopaliwach ciekłych</i> (Dz. U. Nr 169, poz. 1199, z późn. zm. (zgodnie z definicją wskazaną w art.3, ust.3 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. <i>o efektywności energetycznej</i> , Dz.U.2011.94.551 z późn. zm.).
Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne (EFSI)	fundusze przeznaczone na realizację polityki spójności, wspólnej polityki rolnej oraz wspólnej polityki rybołówstwa w perspektywie finansowej 2014-2020.
Firma typu SPIN-OFF	nowe przedsiębiorstwo, które powstało w drodze usamodzielnienia się pracownika (pracowników) przedsiębiorstwa macierzystego lub innej organizacji np. laboratorium badawczego, szkoły wyższej, wykorzystującego w tym celu intelektualne zasoby organizacji macierzystej. Firmy spin - off są niezależne od organizacji macierzystej.
Firma START-UP	nowe przedsięwzięcie, w którym dużą rolę odgrywa innowacyjny pomysł oraz determinacja pomysłodawcy w jego realizacji.
Fundusze EFSI	wspólne określenie dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.
Fundusze strukturalne	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny, o których mowa w art. 1 rozporządzenia ogólnego.
Innowacja	Przez innowację rozumie się wprowadzenie do praktyki w przedsiębiorstwie nowego produktu/usługi, nowego procesu produkcyjnego. Istotą innowacji jest wdrożenie nowości do praktyki gospodarczej. Wyróżnia się: - innowację produktową - dotyczy wyrobów (produktów). To wszelkiego rodzaju zmiany polegające na rozszerzeniu oferty o nowy/ ulepszony produkt. Innowacje tego typu mogą wiązać się z całkowicie nowymi technologiami, opierać się na połączeniu istniejących na rynku technologii w nowych zastosowaniach lub też na wykorzystaniu nowej wiedzy. Termin „produkt” należy rozumieć w ujęciu, obejmującym zarówno produkty jak i usługi. - innowację procesową - to zmiana w stosowanych przez przedsiębiorstwo metodach wytwarzania, produkcji / metodach świadczenia usług, a także dystrybucji produktów (np. wprowadzenie automatyzacji procesów produkcyjnych); przewiduje się możliwość wspierania także takich projektów innowacyjnych, które przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do zmniejszenia presji na poszczególne komponenty środowiska (powietrze, wody, powierzchnia ziemi, przyroda, krajobraz) oraz na środowisko widziane jako całość. Innowacja produktowa nie obejmuje: modernizacji, rutynowych ulepszeń poprawiających parametry techniczne, funkcjonalność produktu, sezonowych zmian itp.
Instruktor praktycznej nauki zawodu	instruktor praktycznej nauki zawodu, o którym mowa w § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626).
Instytucja Koordynująca (IK)	Instytucja, o której mowa w Umowie partnerstwa (Programowanie perspektywy finansowej 2014 – 2020, dokument z 21 maja 2014 r.) Instytucja Koordynująca Umowę Partnerstwa, której funkcję pełni minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.
Instytucja otoczenia biznesu (IOB)	Osoba prawna, która: a) rozpoczyna lub prowadzi działalność polegającą na świadczeniu przedsiębiorcom usług: - finansowych, -doradczych, - szkoleniowych, - w zakresie badań i rozwoju, - informacyjnych,

	<ul style="list-style-type: none"> - w zakresie udostępniania pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej, - w zakresie promocji gospodarczej, - w zakresie koordynacji, promocji lub animacji powiązań kooperacyjnych, - w zakresie obsługi inwestorów, - w zakresie wsparcia działań eksportowych przedsiębiorców lokalnych i regionalnych, - polegających na organizacji udziału przedsiębiorców w targach, misjach i wystawach w kraju i zagranicą <p>oraz</p> <p>b) zgodnie ze statusem lub innym aktem równoważnym, nie prowadzi działalności w celu osiągnięcia zysku lub przeznacza osiągnięty zysk na cele statutowe.</p>
Instytucja Pośrednicząca (IP)	Instytucja, o której mowa w art. 2 pkt 9 ustawy (podmiot, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartych z instytucją zarządzającą, realizacja zadań w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego).
Instytucja udzielająca wsparcia	instytucja podpisująca umowę o dofinansowanie, a w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych odpowiedzialna również za rozliczanie i kontrolę projektu.
Instytucja Wdrażająca (IW)	instytucja, o której mowa w art. 2 pkt 10 ustawy (podmiot, któremu została powierzona, w drodze porozumienia albo umowy zawartych z instytucją pośredniczącą, realizacja zadań w ramach krajowego lub regionalnego programu operacyjnego).
Instytucja Właściwa	IZ, IP, IW lub inna instytucja zaangażowana w realizację programów operacyjnych w perspektywie finansowej 2014-2020.
Instytucja Zarządzająca (IZ)	instytucja, o której mowa w art. 125 rozporządzenia ogólnego albo w art. 23 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 259).
Instytucje proinnowacyjne	instytucje, których celem jest m.in. wspomaganie innowacyjnych firm oraz przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi a przedsiębiorstwami. Instytucje te odpowiadają za sprawy przepływu wiedzy i innowacji w systemie, pełnią funkcję pośrednika, platformy dialogu oraz wspierają wykształcanie się klastrów. Stanowią otoczenie biznesu w zakresie finansowania, szkolenia, doradztwa. Zaliczyć do nich można m.in. parki naukowo-technologiczne, parki przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory.
Inteligentne systemy transportowe (ITS)	systemy wykorzystujące technologie informacyjne i komunikacyjne w obszarze transportu drogowego, obejmującym infrastrukturę, pojazdy i jego użytkowników, a także w obszarach zarządzania ruchem i zarządzania mobilnością, oraz do interfejsów z innymi rodzajami transportu (zgodnie z definicją zawartą w art.4, ust 33 ustaw z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, Dz.U.2013.260 z późn.zm.), np. informacja dla kierowcy w czasie podróży, sterowanie ruchem, zarządzanie transportem publicznym, operacje finansowe realizowane elektronicznie itp.
Inwentaryzacja przyrodnicza	czyli spis podstawowych elementów przyrody; jest wyjściowym dokumentem do dalszych przedsięwzięć syntetyzujących wiedzę o bioróżnorodności badanego obszaru (gminy, województwa, Polski). Inwentaryzacja przyrodnicza dotyczy przyrody żywej (flora, fauna, roślinność) jak i wybranych elementów przyrody nieożywionej (skały, naturalne odkrytki, stare kamieniołomy, punkty widokowe, koryta rzeczne, wodospady, itp.). Najważniejszym etapem prac inwentaryzacyjnych jest elementarne rozpoznanie całych ekosystemów w terenie. Prace terenowe pozwalają ustalić aktualny stan przyrody badanego obszaru. Inwentaryzacja przyrodnicza powinna być również podstawą "zrównoważonego" rozwoju przestrzennego na poziomie lokalnym (gminy, powiaty), czyli podstawą dobrze wykonanego planu zagospodarowania przestrzennego (na podstawie art. Joanny Zalewskiej- Gałosz z Instytutu Botaniki UJ pt „Ochrona przyrody na poziomie lokalnym w kontekście przystąpienia Polski do UE”).
Inwestycja początkowa	<p>Zgodnie z Art. 2 pkt 49 Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014,) „inwestycja początkowa” oznacza:</p> <p>a) inwestycję w rzeczowe aktywa trwałe lub wartości niematerialne i prawne związane z założeniem nowego zakładu,</p>

	<p>zwiększeniem zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie produktów uprzednio nieprodukowanych w zakładzie lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu; lub</p> <p>b) nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty lub zostałby zamknięty, gdyby zakup nie nastąpił, przy czym aktywa nabywane są przez inwestora niezwiązanego ze sprzedawcą i wyklucza się samo nabycie akcji lub udziałów przedsiębiorstwa;</p>
Jednostka naukowa	<p>zgodnie z art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U nr 96, poz. 615 ze zm.) to podmioty prowadzące w sposób ciągły badania naukowe lub prace rozwojowe:</p> <p>a) podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni,</p> <p>b) jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. Nr 96, poz. 619),</p> <p>c) instytuty badawcze,</p> <p>d) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,</p> <p>e) Polską Akademię Umiejętności,</p> <p>f) inne jednostki organizacyjne, niewymienione w lit. a–e, posiadające osobowość prawną i siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym przedsiębiorców posiadających status centrum badawczo rozwojowego, nadawany na podstawie ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej ((Dz. U. z 2014 r. poz. 226).</p>
Karta podmiotu	formularz określający kryteria wpisu podmiotu świadczącego usługi rozwojowe do RUR zatwierdzony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz dostępny na stronie www.parp.gov.pl .
Karta usługi	formularz określający zakres niezbędnych informacji umożliwiających zarejestrowanie danej usługi rozwojowej w RUR zatwierdzony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz dostępny na stronie www.parp.gov.pl .
Kapitał ludzki	wiedza i umiejętności zasobów ludzkich. Ekonomiczny zasób wiedzy, umiejętności, zdrowia i energii vitalnej zawarty w każdym człowieku i społeczeństwie jako całości, określający zdolność do pracy, do adaptacji do zmian w otoczeniu oraz możliwości kreacji nowych rozwiązań.
Kapitał organizacyjny	wiedza, która została zdobyta, wszczepiona w strukturę firmy, w jej procesy i kulturę (patenty, procedury, bazy danych).
Kapitał społeczny	<p>zespół cech organizacji, takich jak:</p> <p>zaufanie, normy i powiązania między jednostkami, które zwiększają ich sprawność w zbiorowym działaniu, a zarazem czynią z nich wspólnotę, pozwalając im na osiągnięcie pewnych celów niemożliwych do realizacji bez posiadania tego kapitału.</p>
Kogeneracja	równoczesne wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej lub mechanicznej w trakcie tego samego procesu technologicznego (zgodnie z definicją wskazaną w art. 3 pkt 33 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - <i>Prawo energetyczne</i> Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.).
Komercjalizacja	ogół zmian mających na celu podjęcie działalności na zasadach komercyjnych (handlowych). W przypadku przedsiębiorstwa oznacza ono przystosowanie go do warunków gospodarki rynkowej np. przedsiębiorstwo państwowe zostaje przekształcone w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, w której jedynym właścicielem pakietu akcji lub głównym udziałowcem jest państwo.
Kompetencje kluczowe niezbędne na rynku pracy	<p>kompetencje, których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia, do których zalicza się następujące kompetencje kluczowe z katalogu wskazanego w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE) (Dz. Urz. UE L 394 z 30.12.2006, str. 10):</p> <p>a) porozumiewanie się w językach obcych;</p>

	<p>b) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo – techniczne;</p> <p>c) kompetencje informatyczne;</p> <p>d) umiejętność uczenia się;</p> <p>e) kompetencje społeczne;</p> <p>f) inicjatywność i przedsiębiorczość.</p> <p>Kompetencje wskazane w lit. c i d są zaliczane do kompetencji podstawowych, pozostałe należą do katalogu kompetencji przekrojowych.</p>
Kompleksowość	działania kompleksowe nie pomijające aspektu społecznego, ekonomicznego, przestrzennego, technicznego, środowiskowego i kulturowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem.
Komplementarność	<p>w szczególności dot. to komplementarności:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzennej- wzięcie pod uwagę wzajemnych powiązań pomiędzy projektami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale na niego oddziałujących; – problemowej- konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym i in.); – proceduralno-instytucjonalnej- efektywne zaprojektowanie systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur; – międzyokresowej- konieczność dokonania, przez IZ RPO, rozeznania, analizy i krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania programów rewitalizacji w województwie; – Źródeł finansowania- projekty rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.
Koncentracja	dot. najbardziej zdegradowanych obszarów w gminie, tj. tam, gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar zdegradowanego.
Koncepcja uniwersalnego projektowania	projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Uniwersalne projektowanie nie wyklucza możliwości zapewniania dodatkowych udogodnień dla szczególnych grup osób z niepełnosprawnościami, jeżeli jest to potrzebne
Koszty operacyjne	<p>dla potrzeb ustalania wskaźników efektywności finansowej oraz wyliczenia wartości dofinansowania przyjmuje się, że są to koszty eksploatacji i utrzymania (np. wynagrodzenia, surowce, elektryczność), koszty administracyjne i ogólne, koszty związane ze sprzedażą i dystrybucją.</p> <p>Przy określaniu kosztów operacyjnych na potrzeby analizy projektu nie należy uwzględniać pozycji, które nie powodują rzeczywistego wydatku pieniężnego, nawet jeżeli są one zazwyczaj wykazywane w bilansie lub rachunku zysków i strat. Do kosztów operacyjnych nie należy zatem zaliczać kosztów amortyzacji oraz rezerw na nieprzewidziane wydatki. Jako koszty operacyjne nie są również traktowane koszty kapitałowe (np. odsetki od kredytów).</p> <p>Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu razem z kosztami operacyjnymi należy ująć również nakłady odtworzeniowe związane z elementami infrastruktury, o okresie użytkowania krótszym niż okres odniesienia analizy (patrz: definicja nakładów odtworzeniowych).</p> <p>W przypadku niektórych typów projektów, ich realizacja może spowodować oszczędność kosztów operacyjnych w stosunku do scenariusza bez projektu. Dla projektów, o których mowa w art.61 rozporządzenia nr 1303/2013, oszczędność kosztów operacyjnych powinna zostać uwzględniona w analizie luki w finansowaniu, chyba że nastąpi równoważne zmniejszenie środków dotychczas otrzymywanych od podmiotów publicznych, np. dotacji na działalność operacyjną.</p> <p>Oszczędność kosztów może zostać pominięta jeżeli beneficjent przedstawi szczegółowy mechanizm ustalania</p>

	wysokości otrzymywanej dotacji, zgodnie z którym korzyści wynikające z oszczędności kosztów operacyjnych będą równe obniżeniu kwoty dotacji dla danego podmiotu. Przy obliczaniu luki w finansowaniu można pominąć tylko oszczędności kosztów operacyjnych do wysokości kwoty obniżenia dotacji.
Kultura innowacyjna	obejmuje zachowania (elastyczność, otwartość na współpracę, świadomość o konieczności wprowadzania zmian i ustawicznego zdobywania wiedzy), charakterystyczne dla danej zbiorowości społecznej stwarzające możliwości rozwoju poziomu innowacyjności.
Kwalifikacja	określony zestaw efektów uczenia się, zgodnych z ustalonymi standardami, których osiągnięcie zostało formalnie potwierdzone przez upoważnioną instytucję. Formalne potwierdzenie polega na wydaniu odpowiedniego dokumentu (dyplomu, świadectwa, certyfikatu itp.) poprzez uprawnioną instytucję, po dokonaniu oceny efektów uczenia się i stwierdzeniu, że efekty te odpowiadają wymaganiom dla danej kwalifikacji (po walidacji).
Kwalifikacyjny kurs zawodowy (KKZ)	Zgodnie z art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, kurs, którego program nauczania uwzględnia podstawę programową kształcenia w zawodach, w zakresie jednej kwalifikacji, którego ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie tej kwalifikacji.
Lokalny system teleinformatyczny (LSI)	umożliwiający wymianę danych z SL2014 i zapewniający: <ul style="list-style-type: none"> i. obsługę procesów związanych z wnioskowaniem o dofinansowanie w ramach programów operacyjnych albo ii. obsługę procesów związanych z wnioskowaniem o dofinansowanie i obsługę projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie w ramach regionalnych programów operacyjnych.
Mała retencja	pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach oraz Wytycznych do realizacji małej retencji w górach. Przy planowaniu projektu z zakresu małej retencji zaleca się korzystanie z dobrych praktyk w zakresie realizacji projektów dotyczących małej retencji wypracowane w ramach PO IiŚ 2007-2014, zamieszczonych na stronie internetowej: www.malaretencja.pl/publikacje .
Mechanizm racjonalnych usprawnień	Zgodnie z Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020, konieczne i odpowiednie zmiany oraz dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, rozpatrywane osobno dla każdego konkretnego przypadku, w celu zapewnienia osobom (w szczególności osobom z niepełnosprawnościami) możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami.
Metoda/ zasada kasowa	metoda rachunkowa polegająca na ujmowaniu operacji księgowych tylko wtedy, gdy następuje wpływ środków pieniężnych lub ponoszone są wydatki. Zasadę tę należy odróżniać od zasady memoriału, zgodnie z którą w księgach rachunkowych ujmuje się wszystkie przychody oraz koszty dotyczącego danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich spłaty.
Mieszkanie o charakterze wspieranym	forma pomocy społecznej w postaci mieszkania chronionego (zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; Dz. U. z 2013 r. poz. 182, z późn. zm.) lub w postaci innego mieszkania lub domu rozumianego jako pomoc przygotowująca osoby w nim przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę w formie instytucjonalnej. Mieszkanie o charakterze wspieranym zapewnia warunki niezależnego życia lub samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.
Migracje	<p>1. wewnętrzne ludności są to zmiany miejsca zamieszkania w kraju; prezentowane dane pochodzą z rejestru PESEL i w przypadku migracji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na pobyt stały — zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt stały, – na pobyt czasowy — zostały opracowane na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. ponad 2 miesiące). <p>Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy, z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.</p> <p>2. zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania.</p> <p>Obowiązujące w Unii Europejskiej rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII</p>

	<p>2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkiwania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy. W rozumieniu tej definicji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – imigracja to przybycie do kraju osoby będącej uprzednio rezydentem innego kraju z zamiarem przebywania w nim przez co najmniej 12 miesięcy; – emigracja to opuszczenie kraju przez jego rezydenta z zamiarem przebywania za granicą przez co najmniej 12 miesięcy. <p>Rezydentem kraju jest osoba, która przebywa lub zamierza przebywać w danym kraju przez co najmniej 12 miesięcy.</p> <p>Tego typu migracje (związane ze zmianą kraju zamieszkania na okres 12 miesięcy i więcej, w tym na pobyt stały) określa się mianem zagranicznych migracji długookresowych. (Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2014 Główny Urząd Statystyczny – Warszawa, str. 201)</p>
Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa	<p>mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w rozumieniu załącznika I do rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1).</p>
Nakłady inwestycyjne na realizację projektu (koszty inwestycyjne)	<p>wydatki ponoszone w związku z realizacją projektu do momentu oddania powstałego majątku do użytkowania. Nakłady inwestycyjne na realizację projektu obejmują głównie nakłady na środki trwałe, wartości niematerialne i prawne oraz nakłady na przygotowanie projektu (w tym przygotowanie dokumentacji projektowej, doradztwo). Podatek VAT, który może zostać odzyskany w oparciu o przepisy krajowe, nie powinien być uwzględniony. W ramach analizy finansowej i ekonomicznej, jako odrębne kategorie od nakładów inwestycyjnych na realizację projektu należy uwzględnić:</p> <ul style="list-style-type: none"> -nakłady odtworzeniowe, -zmiany w kapitale obrotowym netto w całym okresie odniesienia. <p>Na potrzeby wyliczenia wskaźnika luki w finansowaniu zdyskontowane nakłady odtworzeniowe traktowane są na takich samych zasadach jak zdyskontowane koszty operacyjne, tzn. powiększają one zdyskontowane koszty operacyjne przy wyliczaniu zdyskontowanego dochodu (ang. Discounted Net Revenue –DNR). Zdyskontowana wartość rezydualna środków trwałych również uwzględniana jest przy obliczaniu zdyskontowanego dochodu, przy czym powiększa ona przychody. Zdyskontowane nakłady inwestycyjne na realizację projektu (bez ewentualnych rezerw na nieprzewidziane wydatki, które nie są brane pod uwagę w analizie przepływów finansowych) stanowią natomiast zdyskontowany koszt inwestycji (ang. Discounted Investment Cost –DIC).</p>
Nakłady odtworzeniowe	<p>nakłady o charakterze inwestycyjnym ponoszone w fazie operacyjnej projektu, przeznaczone na niezbędne odtworzenie tych elementów projektu, których okres użytkowania jest krótszy niż okres odniesienia analizy.</p> <p>Nakłady te muszą mieć charakter niezbędny dla zapewnienia operacyjności projektu w przyjętym okresie odniesienia (tj. okresie życia ekonomicznego projektu). Zgodnie z art. 17 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego-przyjęto, że przy obliczaniu luki w finansowaniu nakłady odtworzeniowe projektu ujmowane są razem z kosztami operacyjnymi, gdyż ponoszone są w fazie operacyjnej projektu. W związku z tym, brane są one pod uwagę przy wyliczaniu dochodów projektu (DNR), a nie zdyskontowanych kosztów inwestycyjnych (DIC) (patrz: Rozdział 7. 7 Wytocznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020).</p> <p>Wnioskodawca powinien szczegółowo uzasadnić we wniosku o dofinansowanie konieczność poniesienia tych nakładów dla zapewnienia operacyjności projektu.</p>
Nauczyciel	<p>należy przez to rozumieć także wychowawcę i innego pracownika pedagogicznego ośrodka wychowania przedszkolnego, szkoły lub placówki systemu oświaty.</p>
Nauczyciel kształcenia	<p>nauczyciel teoretycznych przedmiotów zawodowych, w tym nauczyciel języka obcego zawodowego oraz nauczyciel praktycznej nauki zawodu.</p>

zawodowego	
Nieruchomości	zgodnie z art. 46 § 1 ustawy z dnia - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.), części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunty), jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności.
Niska emisja	art. 3. Pkt 4. ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.) definiuje emisję jako „wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi: substancje bądź energie takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne”. Emisję zanieczyszczeń do powietrza dzieli się na: punktową (wprowadzanie substancji ze źródeł energetycznych i technologicznych do powietrza emitorem – kominem – w sposób zorganizowany), powierzchniową (wprowadzanie substancji z instalacji związanych z ogrzewaniem mieszkań w sektorze komunalno-bytowym) oraz liniową (emisja ze źródeł ruchomych związanych z transportem pojazdów samochodowych i zużywanymi do tego celu paliwami). Pojęciem niskiej emisji określa się umownie emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza emitorami (kominami) o wysokości do 40 m. Największymi źródłami niskiej emisji są indywidualne gospodarstwa domowe i rolne, transport oraz lokalne kotłownie, wyposażone w przestarzałe technologie, spalające paliwo niskiej jakości.
Obiekty typu Park & Ride, Bike & Ride	pod tym pojęciem rozumie się obiekty infrastruktury drogowej przeznaczone do parkowania samochodów osobowych celem kontynuacji podróży transportem zbiorowym lub rowerowym.
Obszar zdegradowany	to obszar, na którym zidentyfikowano „sytuację kryzysową”.
Ochrona ex-situ	ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów poza miejscem ich naturalnego występowania oraz ochronę skał, skamieniałości i minerałów w miejscach ich przechowywania (zgodnie z definicją wskazaną w art. 5, ust 6 <i>Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.</i> , Dz.U.2013, poz.627 z późn. zm.)
Ochrona in-situ	ochrona gatunków roślin, zwierząt i grzybów, a także elementów przyrody nieożywionej, w miejscach ich naturalnego występowania (zgodnie z definicją wskazaną w art. 5, ust 7 <i>Ustawy o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r.</i> Dz.U.2013, poz.627 z późn. zm.).
Okres odniesienia	(horyzont czasowy inwestycji): okres, za który należy sporządzić prognozę przepływów pieniężnych generowanych przez analizowany projekt, uwzględniający zarówno okres realizacji projektu, jak i okres po jego ukończeniu, tj. fazę inwestycyjną i operacyjną. Jako punkt odniesienia przyjmuje się zalecane przez Komisję Europejską referencyjne okresy odniesienia (patrz: Rozdział 7.4 pkt 1 lit.e Wytocznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020). Wymiar okresu odniesienia jest taki sam w analizie finansowej i w analizie ekonomicznej. Rokiem bazowym w analizie finansowej i ekonomicznej powinien być rok rozpoczęcia realizacji projektu (np. rok rozpoczęcia robót budowlanych). Wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, w której studium wykonalności zostało sporządzone na etapie, gdy realizacja projektu została już rozpoczęta. Wówczas rokiem bazowym jest rok sporządzenia studium wykonalności lub Innego Dokumentu. Rekomenduje się, aby moment sporządzenia tych dokumentów był możliwie najbardziej zbliżony do momentu złożenia wniosku o dofinansowanie.
Odbiorca ostateczny	grupa docelowa projektów finansowanych z EFRR lub FS (osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej), która będzie korzystała z działań realizowanych w ramach poszczególnych PO. W przypadku instrumentów finansowych (współfinansowanych z EFS lub EFRR) oznacza osobę prawną lub fizyczną, która otrzymuje wsparcie finansowe z instrumentu finansowego.
Odnawialne źródła energii (OZE)	źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych (zgodnie z definicją wskazaną w art. 3 pkt 20 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - <i>Prawo energetyczne</i> , Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.).
Okres sprawozdawczy	okres, za który składane są informacje, tj. kwartał.

Opiekun nieformalny	osoba niebędąca zawodowym opiekunem, opiekująca się osobą niesamodzielną, np. członek rodziny.
Opis dostępności inwestycji	opis inwestycji infrastrukturalnej pod kątem sposobu udostępnienia jej dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostosowania do warunków użytkowania przez osoby o różnicowanych potrzebach, w szczególności w zakresie mobilności, percepcji, sprawności sensorycznej, komunikowania się.
Organ dotujący	organ przyznający dotację na podstawie art. 80 i art. 90 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
Organ prowadzący	jednostka samorządu terytorialnego, inna osoba prawna lub fizyczna odpowiedzialna za działalność o środka wychowania przedszkolnego, szkoły lub placówki systemu oświaty.
Organizacja pozarządowa	organizacja pozarządowa, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2014, poz. 1118, z późn. zm.)
Osoba niesamodzielną	osoba, która ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych.
Osoba samozatrudniona	osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą, która jest beneficjentem projektu i jednocześnie stanowi personel tego projektu.pracująca na własny rachunek; samozatrudnienie to taki rodzaj aktywności, w której osoba prowadząca własną działalność gospodarczą ponosi wszelkie konsekwencje majątkowe oraz ryzyko ekonomiczne związane z wykonywaniem tej działalności. Najczęściej definiując tę formę zatrudnienia mamy na myśli jednoosobową działalność gospodarczą, prowadzoną na własne ryzyko i rachunek oraz na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej. Jej właścicielem i twórcą jest osoba fizyczna, rozumiana jako przedsiębiorca
Osoba zwolniona	osoba pozostająca bez zatrudnienia, która utraciła pracę z przyczyn niedotyczących pracownika w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu.
Osoby z niepełnosprawnościami	osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub w zakresie zmysłów, co może, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym, na zasadzie równości z innymi osobami. Na potrzeby tego dokumentu przyjęto stosowanie definicji osób z niepełnosprawnościami zgodnej z Konwencją (tj. zarówno osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, jak i bez orzeczenia, osoby z niepełnosprawnością trwałą lub czasową, wrodzoną lub nabytą, itd.).
Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	<ol style="list-style-type: none"> 1) osoby lub rodziny korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej, tj. spełniające co najmniej jedną z przesłanek określonych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; 2) osoby, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym; 3) osoby przebywające w pieczy zastępczej lub opuszczające pieczę zastępczą oraz rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; 4) osoby nieletnie, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382); 5) osoby przebywające w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.); 6) osoby z niepełnosprawnością – osoby niepełnosprawne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), a także osoby z zaburzeniami psychicznymi, w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375); 7) rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością, o ile co najmniej jeden z rodziców lub opiekunów nie pracuje ze względu na konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością; 8) osoby zakwalifikowane do III profilu pomocy, zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r. poz. 149, z późn. zm.);

	<p>9) osoby niesamodzielne;</p> <p>10) osoby bezdomne lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego i realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020;</p> <p>11) osoby odbywające kary pozbawienia wolności (wsparcie nie jest udzielane w ramach RPO);</p> <p>12) osoby korzystające z PO PŻ.</p>
Osoby o niskich kwalifikacjach	osoby posiadające wykształcenie na poziomie do ISCED 3 (zgodnie z ISCED 2011 (UNESCO)) włącznie.
Oszczędność energii	oznacza ilość zaoszczędzonej energii ustaloną w drodze pomiaru lub oszacowania zużycia przed wdrożeniem środka mającego na celu poprawę efektywności energetycznej i po jego wdrożeniu, z jednoczesnym zapewnieniem normalizacji warunków zewnętrznych wpływających na zużycie energii (zgodnie z art. 2 pkt. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES)	podmiot, który świadczy łącznie wszystkie rodzaje usług wsparcia ekonomii społecznej na terytorium wskazanym przez samorząd województwa i wynikającym z wieloletniego regionalnego planu działań na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.
Ośrodek wychowania przedszkolnego	publiczny lub niepubliczny podmiot wymieniony w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, z uwzględnieniem art. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r. poz. 827, z późn. zm.), w którym jest prowadzone wychowanie przedszkolne.
Otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	to członkowie rodzin lub inne osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym lub w najbliższym środowisku tych osób, a także opiekunowie i podopieczni osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
Outplacement	kompleksowy program wsparcia dla osób zwolnionych oraz pracowników przewidzianych do zwolnienia i zagrożonych zwolnieniem z przyczyn nie dotyczących pracowników, umożliwiający powrót na rynek pracy oraz ponowne podjęcie zatrudnienia lub jego utrzymanie.
Park naukowy	organizacja zarządzana przez profesjonalistów / fachowców, których celem jest wzrost zasobności przedsiębiorstw i instytucji naukowo-badawczych w niej zrzeszonych poprzez promowanie / popieranie rozwoju innowacji i konkurencyjności. Park zarządza wiedzą i technologią wśród uniwersytetów, instytucji B+R, firm, sprzyja powstawaniu i wzrostowi liczby firm działających w oparciu o Innowacje w wyniku procesów inkubacji i spin - off oraz zapewnia wysokiej jakości usługi (definicja przyjęta przez Zarząd IASP ang. Międzynarodowe Stowarzyszenie Parków Naukowych).
Park technologiczny	<p>zainicjowany i subwencjonowany ze środków publicznych kompleks naukowo-przemysłowy, w ramach którego realizowana jest polityka w zakresie wspomagania młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, nastawionych na rozwój produktów i metod wytwarzania w technologicznie zaawansowanych branżach, optymalizacji warunków transferu technologii i komercjalizacji rezultatów badań z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej. Zadaniem parku technologicznego jest tworzenie środowiska innowacyjnego, zwiększającego dynamikę rozwoju regionu. W jego ramach realizowana jest polityka w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wspomagania projektów innowacyjnych i młodych innowacyjnych przedsiębiorstw nastawionych na rozwój produktów, metod wytwarzania i usług w technologicznie zaawansowanych branżach, – tworzenia warunków do rozwoju procesów transferu technologii i komercjalizacji rezultatów prac naukowo-badawczych z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej. <p>Podstawowym elementem działalności parku technologicznego jest zapewnienie warunków umożliwiających ścisłą współpracę między lokalnymi ośrodkami naukowymi a zorientowanymi innowacyjnie przedsiębiorstwami.</p>
Partner	podmiot w rozumieniu art. 33 ust. 1 ustawy wdrożeniowej, który jest wymieniony we wniosku o dofinansowanie projektu, realizujący wspólnie z beneficjentem (i ewentualnie innymi partnerami) projekt na warunkach określonych w

	porozumieniu albo umowie o partnerstwie i wnoszący do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe.
Partnerzy	partnerzy, o których mowa w art. 5 rozporządzenia ogólnego.
Personel projektu	osoby zaangażowane do realizacji zadań lub czynności w ramach projektu, które wykonują je osobiście, tj. w szczególności osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub wykonujące zadania lub czynności w ramach projektu na podstawie umowy cywilnoprawnej, osoby samozatrudnione w rozumieniu sekcji 6.16.3 Wytocznych w zakresie kwalifikowalności wydatków w zakresie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, osoby współpracujące oraz wolontariuszy wykonujących świadczenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.).
Placówka systemu oświaty	placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie ogólne oraz placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie zawodowe.
Placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie ogólne	placówka w rozumieniu art. 2 pkt 3, 5 i 7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
Placówka systemu oświaty prowadząca kształcenie zawodowe	placówka w rozumieniu art. 2 pkt 3a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
Particulate Matter 10 (PM 10)	pył zawieszony PM10 jest to frakcja pyłu o bardzo małych rozmiarach średnicy ziaren - do 10 mikrometrów. Pył PM10 składa się z mieszaniny cząstek zawieszonych w powietrzu, będących mieszaniną substancji organicznych i nieorganicznych. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, metale ciężkie oraz dioksyny i furany. Pył PM10 zawiera cząstki, które ze względu na niewielki rozmiar mogą docierać do górnych dróg oddechowych i płuc. ³³⁷ Poziomy dopuszczalności poszczególnych substancji w powietrzu określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U.2012.1031).
Podejście popytowe	mechanizm dystrybucji środków EFS ukierunkowany na możliwość dokonania swobodnego wyboru usług rozwojowych przez przedsiębiorstwo oraz odpowiadający na indywidualne potrzeby rozwojowe przedsiębiorstwa.
Podmiot ekonomii społecznej	<p>a) przedsiębiorstwo społeczne;</p> <p>b) podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. podmioty, o których mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2011 r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.), tj. centrum integracji społecznej (CIS) i klub integracji społecznej (KIS), ii. podmioty rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnienia osób niepełnosprawnych, o których mowa w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), tj. zakład aktywności zawodowej (ZAZ) i warsztat terapii zajęciowej (WTZ); <p>c) organizacja pozarządowa prowadząca zarówno działalność odpłatną, jak i nieodpłatną pożytku publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.), o ile zatrudnia pracowników;</p> <p>d) podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, z której zyski wspierają realizację celów

³³⁷ Na podstawie danych uzyskanych ze strony www.sojp.wios.warszawa.pl

	<p>statutowych,</p> <p>ii. ZAZ,</p> <p>iii. spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych.</p>
Podmiot świadczący usługi rozwojowe	podmiot uprawniony do świadczenia usług rozwojowych w ramach projektu PSF, zarejestrowany w RUR.
Podmiotowy system finansowania (PSF)	system dystrybucji środków przeznaczonych na wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i pracowników oparty na podejściu popytowym.
Podwójne podejście (dual approach)	oznacza podejście, w ramach którego z jednej strony na poziomie programów operacyjnych są zaplanowane priorytety inwestycyjne, które zawierają specjalne działania (specific actions) adresowane do osób narażonych na dyskryminację w związku z ich gorszą sytuacją w danym obszarze wsparcia (np. w edukacji, sektorze ochrony zdrowia, B+R - przykładowo Priorytet Inwestycyjny 8iv. Umowy Partnerstwa dotyczący wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy). Z drugiej strony natomiast podejście to oznacza, że równość szans jest uwzględniana horyzontalnie (horizontal issues) na każdym etapie wdrażania programów operacyjnych (programowania, monitorowania, kontroli, ewaluacji, informacji i promocji itd.), w tym również poprzez działania podejmowane w innych niż te dotyczące równości szans priorytetach inwestycyjnych.
Polityka równości szans kobiet i mężczyzn	uwzględnianie perspektywy płci w głównym nurcie wszystkich procesów politycznych, priorytetów i działań w ramach programu operacyjnego, na wszystkich jego etapach wdrażania, to jest na etapie planowania, realizacji i ewaluacji. Polityka równości szans kobiet i mężczyzn to celowe, systematyczne i świadome ocenianie danej polityki i działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i osiągnięcie równości szans kobiet i mężczyzn.
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI (PKD)	<p>Umownie przyjęty, hierarchicznie usystematyzowany podział zbioru rodzajów działalności społeczno-gospodarczych, jakie realizują jednostki (podmioty gospodarcze) tworzące gospodarkę narodową, stosowany w celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawiania struktury gospodarki narodowej z punktu widzenia społecznego podziału pracy, – zestawiania dynamicznych szeregów dla potrzeb ekonomicznej analizy rozwoju gospodarczego, – opracowywania bilansów gospodarki narodowej, w tym zintegrowanych rachunków narodowych, – sporządzania porównań międzynarodowych, – zestawiania informacji statystycznych, odpowiednio porównywalnych z innymi krajami, – klasyfikowania podmiotów gospodarczych dla potrzeb krajowego, urzędowego rejestru podmiotów gospodarki narodowej REGON, – wg rodzaju prowadzonej przez nie działalności.
Pomoc ad hoc	pomoc zgodną z Wytycznymi KE w sprawie pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (2013/C 209/01), pomoc udzieloną poza programem pomocowym.
Pomoc de minimis	pomoc zgodną z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 1) oraz z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym w interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE L nr 114 z 26.04.2012 r., str. 8).
Poprawa efektywności energetycznej	oznacza zwiększenie efektywności energetycznej w wyniku zmian: technologicznych, zachowań i/lub ekonomicznych (zgodnie z art. 2 pkt. 6 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Pracownik o niskich kwalifikacjach	osoba posiadająca wykształcenie na poziomie do ISCED 3. Definicja poziomów wykształcenia (ISCED) została zawarta w Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych w części dotyczącej wskaźników wspólnych EFS monitorowanych we wszystkich priorytetach inwestycyjnych. Stopień uzyskanego wykształcenia jest określany w dniu rozpoczęcia uczestnictwa w projekcie. Osoby przystępujące do projektu należy wykazać raz, uwzględniając najwyższy ukończony poziom ISCED.
Pracownik przewidziany do	pracownik, który znajduje się w okresie wypowiedzenia stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

zwolnienia	
Pracownik zagrożony zwolnieniem	pracownik zatrudniony u pracodawcy, który w okresie 12 miesięcy poprzedzających przystąpienie do projektu dokonał rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844, z późn. zm.) lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn.).
Program operacyjny	program operacyjny w rozumieniu art. 2 pkt 17 ustawy.
Program pomocowy	program pomocy w rozumieniu art. 2 pkt 15 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu, tj. każdy akt prawny, na którego podstawie, bez dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom określonym w sposób ogólny i abstrakcyjny w tym akcie, oraz każdy akt prawny, na którego podstawie przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem na czas nieokreślony lub o nieokreślonej wysokości.
Produkt	dobro powstałe w wyniku procesu produkcji. Produkt technologicznie nowy, to wyrób lub usługa, których charakterystyka techniczna i zastosowanie różnią się istotnie od charakterystyki i zastosowań produktów wytwarzanych dotychczas. Produkt technologicznie ulepszony (zmodernizowany wyrób lub ulepszona usługa) – produkt już istniejący, którego właściwości techniczne zostały w sposób znaczący ulepszone.
Produktywność	stosunek ilości produkcji wytworzonej i sprzedanej w rozpatrywanym okresie do ilości zużytych wejść systemu (materiały, energia itp.) oraz wykorzystywanych zasobów systemu (ludzie, kapitał w postaci środków trwałych i obrotowych itp.). Dzięki produktywności przedsiębiorstwo może np. zmniejszyć koszty produkcji, zmniejszyć poziom zapasów, zredukować awarie, zmniejszyć ilość reklamacji klientów, zredukować koszty jednostkowe wyrobu, zdecydowanie obniżyć koszty złej jakości.
Projekt	<p>- projekt, o którym mowa w art. 2 pkt. 18 Ustawy.</p> <p>- przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, posiadające określony początek i koniec realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte współfinansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego.</p> <p>W ramach projektu operuje się również następującymi pojęciami:</p> <p>- etap projektu – jest technicznie i finansowo niezależny i cechuje się własną efektywnością,</p> <p>- grupa projektów – powstaje wówczas, gdy projekty o mniejszej wartości bądź wielkości zostają ze sobą połączone (zgrupowane) w jeden projekt.</p> <p>Może to nastąpić, tylko jeżeli są one ze sobą odpowiednio powiązane.</p> <p>Projekty można uznać za powiązane, m.in. w przypadku, gdy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – są zlokalizowane na tym samym obszarze/ wzdłuż tego samego korytarza transportowego; – są częścią ogólnego planu dla obszaru/korytarza transportowego; – mają wspólnego beneficjenta; – są nadzorowane przez tę samą instytucję, która odpowiada za ich koordynację i monitorowanie; – bądź zajął się tematycznie i czasowo.
Projekt edukacyjny	zespołowe, planowe działanie uczniów, mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu, z zastosowaniem różnorodnych metod. Projekt edukacyjny jest realizowany przez zespół uczniów pod opieką nauczyciela i obejmuje następujące działania: <p>a) wybranie tematu projektu edukacyjnego;</p> <p>b) określenie celów projektu edukacyjnego i zaplanowanie etapów jego realizacji;</p> <p>c) wykonanie zaplanowanych działań;</p> <p>d) przedstawienie rezultatów projektu edukacyjnego.</p>
Projekt generujący dochód po	w rozumieniu art. 61 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego

ukończeniu realizacji	<p><i>Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, jest to projekt współfinansowany z EFRR lub FS, którego całkowity koszt kwalifikowalny przekracza 1 mln EUR, obejmujący inwestycje w infrastrukturę, korzystanie z której podlega opłatom bezpośrednio ponoszonym przez korzystających oraz wszelkie projekty pociągające za sobą sprzedaż gruntów lub budynków lub dzierżawę gruntów lub najem budynków lub wszelkie inne odpłatne świadczenia, dla których wartość bieżąca przychodów przewyższa wartość bieżącą kosztów operacyjnych w danym okresie referencyjnym.</i></p> <p>Projektami generującymi dochód nie są projekty, o których mowa w art. 61 ust. 7 i 8 rozporządzenia 1303/2013. Są to m.in. projekty, dla których wsparcie związane jest z instrumentami inżynierii finansowej, projekty współfinansowane z EFS, projekty, w których zastosowano kwoty ryczałtowe lub standardowe stawki jednostkowe, projekty pomocy technicznej oraz projekty, dla których wsparcie w ramach programu stanowi:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) pomoc de minimis, b) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa dla MŚP, gdy stosuje się limit w zakresie dopuszczalnej intensywności lub kwoty pomocy państwa, c) zgodną z rynkiem wewnętrznym pomoc państwa, gdy przeprowadzono indywidualną weryfikację potrzeb w zakresie finansowania zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami dotyczącymi pomocy państwa.
Projekt hybrydowy	projekt objęty współfinansowaniem UE polegający na wspólnej realizacji projektu przez partnerstwo publiczno - prywatne w rozumieniu art. 2 pkt 24 rozporządzenia nr 1303/2013, utworzone w celu realizacji inwestycji infrastrukturalnej (zgodnie z art. 34 ust.1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 – ustawy wdrożeniowej). W tym przypadku, zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy wdrożeniowej, pojęcie inwestycji infrastrukturalnej należy definiować jako budowę, przebudowę lub remont obiektu budowlanego lub wyposażenie składnika majątkowego w urządzenia podwyższające jego wartość lub użyteczność, połączone z utrzymaniem lub zarządzaniem przedmiotem tej inwestycji za wynagrodzeniem.
Projekt inwestycyjny	projekt zdefiniowany jak wyżej, zakładający realizację określonego przedsięwzięcia inwestycyjnego.
Projekt realizowany w partnerstwie	projekt, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
Projekt zintegrowany	projekt, o którym mowa w art. 32 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020.
Przedmioty przyrodnicze	<p>przedmioty, do których zalicza się:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) przyrodę w szkołach podstawowych; b) biologię, chemię, geografię, fizykę w gimnazjach; c) biologię, chemię, geografię, fizykę (zarówno w zakresie podstawowym, jak i rozszerzonym) oraz przedmiot uzupełniający przyrodę w szkołach ponadgimnazjalnych.
Przedsiębiorstwo	<p>W przypadku wsparcia udzielonego z EFS: podmiot, o którym mowa w art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672, z późn. zm.)</p> <p>lub</p> <p>w przypadku wsparcia udzielonego z EFRR: podmiot, o którym mowa w załączniku I do rozporządzenia Komisji (UE) Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014).</p>
Przedsiębiorstwo wysokiego wzrostu	przedsiębiorstwo o największym potencjale do generowania nowych miejsc pracy w regionie w porównaniu do innych firm, zatrudniających minimum 10 pracowników, które doświadczały średnio powyżej 20% wzrostu obrotów i zatrudnienia w skali roku w okresie 3 kolejnych lat podatkowych.
Przedsiębiorstwo	podmiot, który spełnia łącznie poniższe warunki:

społeczne	<p>a) jest podmiotem prowadzącym zarejestrowaną w Krajowym Rejestrze Sądowym działalność gospodarczą (wyodrębnioną pod względem organizacyjnym i rachunkowym), której celem jest integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zatrudnienie co najmniej 50% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym lub 30% osób z niepełnosprawnościami o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności) lub świadczenie usług społecznych w interesie ogólnym, przy jednoczesnej realizacji celów prozatrudnieniowych (zatrudnienie co najmniej 20% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym);</p> <p>b) jest podmiotem, który nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, akcjonariuszy lub pracowników, ale przeznaczają go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną (w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym) lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;</p> <p>c) jest zarządzany na zasadach demokratycznych (w przypadku spółdzielni) albo co najmniej posiada ciało konsultacyjno-doradcze z udziałem pracowników lub innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.</p>
Przewodnik AKK	Przewodnik do analizy kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych (ang. Guide to cost-benefit analysis of investment projects), Komisja Europejska 2008, zwany dalej „Przewodnikiem AKK”.
Przychód	wpływy środków pieniężnych z bezpośrednich wpłat dokonywanych przez użytkowników za towary lub usługi zapewniane przez daną operację, jak np. opłaty ponoszone bezpośrednio przez użytkowników za użytkowanie infrastruktury, sprzedaż lub dzierżawę gruntu lub budynków lub opłaty za usługi. Przychodem nie są więc dotacje operacyjne, refundacje ulg ustawowych i inne wpływy nie pochodzące od bezpośrednich użytkowników projektu.
Regulamin RUR	dokument określający zasady oraz warunki funkcjonowania RUR oraz prawa i obowiązki użytkowników RUR zatwierdzony przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz dostępny na stronie www.parp.gov.pl .
Rejestr usług rozwojowych (RUR)	jawny rejestr prowadzony w formie elektronicznej, zawierający informację na temat podmiotów świadczących usługi rozwojowe oraz oferty świadczonych przez nie usług.
Rewitalizacja	<p>rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni – środowiska i infrastruktury), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Proces rewitalizacji jest procesem wieloletnim prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością.</p> <p>to wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie swoich specyficznych uwarunkowań oraz wzmocnianie lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są spójnie wewnętrznie – poszczególne działania pomiędzy sobą, oraz zewnętrznie – z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy; b. pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowaniu dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne –infrastrukturalne i środowiskowe oraz kulturowe; c. ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych; d. właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru; e. zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, infrastrukturalnej, środowiskowej i kulturowej;

	<p>f. koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;</p> <p>g. realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.</p> <p>Rewitalizacja jest prowadzona zgodnie z zasadami zawartymi w UP, w szczególności w rozdziale 1.5.4 UP i sprzyja poprawie ładu przestrzennego, realizacji idei miasta zwarteo, przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji zwłaszcza na styku obszar miejski – obszar wiejski.</p>
Ring-fencing	zaproponowany przez Komisję Europejską model wsparcia w ramach perspektywy 2014-2020 nakładający na państwa członkowskie minimalne poziomy wykorzystania środków z określonych funduszy na konkretne cele tematyczne.
Rozporządzenie delegowane	rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w sprawie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz. Urz. UE z 14.03.2014 r. L 74/1).
Rozporządzenie EFRR	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013).
Rozporządzenie EFS	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013).
Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014	rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014).
Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013	rozporządzenie Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013).
Rozporządzenie ogólne	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. stanowiące wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE z 20.12.2013, L 347).
Równoważna liczba mieszkańców (RLM)	(ang. <i>Population equivalents</i>) – liczba wyrażająca wielokrotność ładunku zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z obiektów przemysłowych i usługowych w stosunku do jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych, odprowadzanych od jednego mieszkańca w ciągu doby (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, Dz. U. z 1999 r. Nr 25, poz. 218).
Różnicowy model finansowy	model finansowy sporządzany dla projektu, w którym zestawia się ze sobą przepływy pieniężne dla scenariusza „podmiot (lub działalność gospodarcza) z projektem” oraz scenariusza „podmiot (lub działalność gospodarcza) bez projektu” i poprzez ich porównanie ustala się przepływy różnicowe, stanowiące podstawę m.in. dla ustalenia wskaźnika luki w finansowaniu, a co za tym idzie, wartości dofinansowania projektu oraz ustalenia wartości wskaźników efektywności finansowej projektu.
Sektor B + R	ogół instytucji i osób zajmujących się pracami twórczymi podejmowanymi dla zwiększenia zasobu wiedzy, jak również znalezienia nowych zastosowań tej wiedzy. Należą do nich: Polska Akademia Nauk, jednostki badawczo - rozwojowe, szkoły wyższe prowadzące działalność w zakresie B+R, jednostki obsługi nauki, jednostki rozwojowe - przedsiębiorstwa posiadające własne zaplecze badawcze.

Skorygowany całkowity koszt kwalifikowany projektu / inwestycji	całkowity koszt kwalifikowany pomniejszony zgodnie z jedną z zasad określonych w art. 61 ust.2 rozporządzenia 1303/2013 (szerzej patrz: Podrozdział 7.7 pkt 11 i 7.8 pkt 4 Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020). Koszt ten brany jest pod uwagę przy ustalaniu, czy dany projekt spełnia kryterium kwotowe dla dużego projektu określone w art. 100 rozporządzenia nr 1303/2013.
Specjalne potrzeby edukacyjne	potrzeby, które w procesie rozwoju dzieci i młodzieży wynikają z ich niepełnosprawności lub są efektem innych trudności w uczeniu się albo wynikają z rozwoju intelektualnego.
Sprawozdanie okresowe	sprawozdanie sporządzane za I,II, III i IV kwartał roku budżetowego.
Sprawozdanie roczne	sprawozdanie sporządzane za rok budżetowy w latach 2016 - 2023.
Sprawozdanie końcowe	sprawozdanie sporządzane w roku, który zostanie określony przez KE.
Stopa dyskontowa	stopa, przy użyciu której przyszłe wartości sprowadza się do wartości bieżącej, wyrażająca alternatywny koszt kapitału.
Strategia Europa 2020	Komunikat Komisji Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna, dokument dostępny pod adresem: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf .
Suburbanizacja	istotą procesów suburbanizacyjnych jest migracja mieszkańców na obrzeża miast, co prowadzi do wzrostu gęstości zaludnienia na obszarach podmiejskich połączonego z niewielkim spadkiem liczby ludności w ośrodkach miejskich (Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego 2010 Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego Departament Polityki Regionalnej Kraków 2010 str. 172).
SWOT / TOWS	technika analityczna, służąca do porządkowania informacji. Stosowana jest we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich wyrazów: Strengths (siły, atuty), Weaknesses (słabości), Opportunities (szanse, okazje), Threats (zagrożenia). Rozpoznanie sytuacji w bezpośrednim otoczeniu rynkowym i otoczeniu ogólnym, a także analiza i ocena własnych aktywów rynkowych, stanowią podstawę do określenia strategicznej sytuacji przedsiębiorstwa i wyprowadzenia wniosków dotyczących kierunków jego rozwoju. Podstawowe znaczenie ma przy tym ustalenie: z jednej strony - szans i zagrożeń związanych z aktualnym stanem i kierunkami zmian otoczenia; z drugiej - atutów i słabości wynikających ze stanu własnych zasobów przedsiębiorstwa. Tego rodzaju postępowanie jest określane mianem analizy SWOT lub TOWS. Przetworzenie liter nie jest przypadkowe, wskazuje bowiem kolejność analizowania składowych sytuacji strategicznej: SWOT - atuty/ słabości, szanse/ zagrożenia; TOWS - zagrożenia/ szanse, słabości/ atuty. W pierwszym przypadku punktem wyjścia analizy jest ocena własnych kompetencji przedsiębiorstwa, dla których poszukuje się optymalnego sposobu ich wykorzystania, przez analizowanie pod tym kątem zmian zachodzących w otoczeniu firmy. Natomiast punktem wyjścia analizy TOWS jest rozpoznanie zewnętrznych zagrożeń i szans w potencjalnym polu działania przedsiębiorstwa, które konfrontuje się z oceną własnych predyspozycji do wykorzystania pojawiających się okazji oraz możliwości minimalizacji skutków ewentualnych zagrożeń. Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup (szanse, zagrożenia, atutu, słabości), jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie. Informacja strategiczna, posegregowana według opisanych kryteriów na cztery grupy, jest zapisywana w czterodzielnej macierzy strategicznej, w której lewa połowa zawiera dwie kategorie czynników pozytywnych, a prawa - dwie kategorie czynników negatywnych.
System oceny usług rozwojowych	zasady dokonywania oceny usług rozwojowych przez przedsiębiorstwo, pracowników oraz podmioty świadczące usługi rozwojowe, dostępny na stronie www.parp.gov.pl .
Szkolenia kaskadowe	szkolenia prowadzone przez specjalistów (trenerów), którzy uprzednio zostali przygotowani do ich prowadzenia.
Szkoła	podmiot wymieniony w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w tym:

	<p>a) szkoła mała– szkoła, w której liczba uczniów wynosi od 1 do 100;</p> <p>b) szkoła średnia– szkoła, w której liczba uczniów wynosi od 101 do 300;</p> <p>c) szkoła duża– szkoła, w której liczba uczniów wynosi 301 i więcej.</p>
Szkoła dla dorosłych	szkoła, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1, 2 i 3 lit. b i d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w której stosuje się odrębną organizację kształcenia i do której są przyjmowane osoby mające 18 lat, a także kończące 18 lat w roku kalendarzowym, w którym są przyjmowane do szkoły.
Szkoła policealna	szkoła, o której mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 lit. d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
Szczegółowy opis osi priorytetowych (SZOP)	SZOP programu operacyjnego, dokument przygotowany i przyjęty przez instytucję zarządzającą krajowym albo regionalnym programem operacyjnym oraz zatwierdzony w zakresie kryteriów wyboru projektów przez komitet monitorujący, o którym mowa w art. 47 rozporządzenia ogólnego, określający w szczególności zakres działań lub poddziałań realizowanych w ramach poszczególnych osi priorytetowych programu operacyjnego.
Ścieżka reintegracji	najczęściej długotrwały proces reintegracji osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym i wyprowadzania tych osób z ubóstwa lub wykluczenia społecznego za pomocą zestawu kompleksowych i zindywidualizowanych form wsparcia, pozwalających na reintegrację osób lub rodzin. Ścieżka reintegracji może być realizowana w ramach jednego projektu (ścieżka udziału w projekcie) lub – ze względu na złożoność problemów i potrzeb danej osoby lub rodziny – wykraczać poza ramy jednego projektu i być kontynuowana w innym projekcie lub pozaprojektowo. Może być realizowana przez jedną lub kilka instytucji zazwyczaj w sposób sekwencyjny.
Standard minimum	narzędzie używane do weryfikacji realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS (załącznik nr 1 do Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020). Narzędzie to obejmuje zestaw pięciu zagadnień i weryfikuje czy wnioskodawca uwzględnił kwestie równościowe w ramach analizy problematyki projektu, zaplanowanych działań, rezultatu i opisu wpływu realizacji projektu na sytuację kobiet i mężczyzn, a także w ramach działań na rzecz zespołu projektowego.
Środowiska lub lokalne społeczności zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	środowiska lub społeczności, cechujące się nasilonym występowaniem przesłanek wykluczających, zdefiniowanych wyżej pod pojęciem: Osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (zarówno jeśli chodzi o ich zakres, jak i skalę), oraz środowiska lub społeczności, które zamieszkują obszary zdegradowane w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020.
Transfer technologii	wszelkie działania związane z wdrażaniem osiągnięć nauk technicznych w gospodarce, a także obrót patentami i licencjami, ochronę własności intelektualnej itp. Działania te są podstawą postępu technicznego i mają kluczowe znaczenie dla konkurencyjności przedsiębiorstw, nie tylko w branżach zaliczanych do tzw. zaawansowanych technologii. Wykorzystanie potencjału intelektualnego polskich ośrodków naukowych stwarza szansę szybkiego rozwoju dla innowacyjnych firm i instytucji oraz jest podstawą dla prowadzenia działań z zakresu wdrażania nowych technologii.
Uczeń młodszy	<p>uczeń przekraczający jeden z poniższych progów edukacyjnych:</p> <p>a) przedszkole – I etap edukacyjny (szkoła podstawowa, klasy I-III);</p> <p>b) I etap edukacyjny– II etap edukacyjny(szkola podstawowa,klasy IV-VI);</p> <p>c) II etap edukacyjny – III etap edukacyjny (gimnazjum).</p>
Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	<p>uczeń:</p> <p>a) z zaburzeniami i odchyleniami (np. rozwojowymi, obniżeniem możliwości intelektualnych, wadami wymowy);</p> <p>b) z niepełnosprawnościami (np.: upośledzenie umysłowe, niewidzenie i słabe widzenie, niesłyszenie i słabe słyszenie, afazja, niepełnosprawność ruchowa, autyzm, w tym zespół Aspergera, niepełnosprawności sprzężone);</p> <p>c) przewlekłe chory;</p> <p>d) niedostosowany społecznie albo zagrożony niedostosowaniem społecznym;</p>

	<p>e) z zaburzeniami w funkcjonowaniu emocjonalno– społecznym, wynikającymi m. in. z sytuacji kryzysowych lub traumatycznych;</p> <p>f) z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanymi z wcześniejszym kształceniem za granicą;</p> <p>g) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się w zakresie przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, informatycznych, języków obcych;</p> <p>h) ze szczególnymi uzdolnieniami w zakresie przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, informatycznych, języków obcych;</p> <p>i) z trudnościami wynikającymi z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi.</p>
Uczestnik projektu	W rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych, uczestnikiem projektu jest osoba fizyczna bez względu na wiek lub podmiot bezpośrednio korzystający z interwencji EFS. Jako uczestników wykazuje się wyłącznie te osoby i podmioty, które można zidentyfikować i uzyskać od nich dane niezbędne do określenia wspólnych wskaźników produktu (w przypadku osób fizycznych oraz wsparciapracowników instytucji dotyczących co najmniej płci, statusu na rynku pracy, wieku, wykształcenia, sytuacji gospodarstwa domowego) i dla których planowane jest poniesienie określonego wydatku..
Umowa o dofinansowanie	decyzja o dofinansowaniu projektu, o której mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 lub umowa lub porozumienie, o których mowa w art. 2 pkt 26 lit. a i b ww. ustawy.
Umowa partnerstwa	Dokument, o którym mowa w art. 2 pkt 20 rozporządzenia ogólnego: przygotowany przez państwo członkowskie z udziałem partnerów zgodnie z podejściem opartym na wielopoziomowym zarządzaniu, który określa strategię tego państwa członkowskiego, jego priorytety i warunki efektywnego i skutecznego korzystania z EFSI w celu realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, i który został przyjęty przez Komisję w następstwie oceny i dialogu z danym państwem członkowskim Umowa została , zatwierdzona przez KE w dniu 23 maja 2014 r.
Umowa wsparcia	umowa zawierana pomiędzy Beneficjentem a przedsiębiorstwem, określająca warunki dofinansowania, realizacji i rozliczania usług rozwojowych.
Urządzenia wodne	zgodnie z definicją wskazaną w art.9 ust.1, pkt.19 <i>Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.</i> (Dz.U.2012, poz.145 z późn. zm.), są to urządzenia służące kształtowaniu zasobów wodnych oraz korzystaniu z nich, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> a. budowle: piętrzące, upustowe, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i rowy, b. zbiorniki, obiekty zbiorników i stopni wodnych, c. stawy rybne oraz stawy przeznaczone do oczyszczania ścieków, rekreacji lub innych celów, d. obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz podziemnych, e. obiekty energetyki wodnej, f. wyloty urządzeń kanalizacyjnych służące do wprowadzania ścieków do wód lub urządzeń wodnych oraz wyloty urządzeń służące do wprowadzania wody do wód lub urządzeń wodnych, g. stałe urządzenia służące do połowu ryb lub do pozyskiwania innych organizmów wodnych, h. mury oporowe, bulwary, nabrzeża, pomosty, przystanie, kąpieliska, i. stałe urządzenia służące do dokonywania przewozów międzybrzegowych.
Usługa energetyczna	oznacza fizyczną korzyść, udogodnienie lub pożytek pochodzące z połączenia zużycia energii z wykorzystywaniem technologii energooszczędnych lub działania, które mogą obejmować czynności, utrzymanie i kontrolę niezbędne do świadczenia danej usługi, która jest świadczona na podstawie umowy i która w normalnych okolicznościach prowadzi do sprawdzalnej i wymiernej lub możliwej do oszacowania poprawy efektywności energetycznej lub do oszczędności energii pierwotnej (zgodnie z art. 2 pkt. 7 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektywy 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE).
Usługa rozwojowa	usługa, skierowana do właścicieli, kadry zarządzającej lub pracowników przedsiębiorstwa, pozwalająca na rozwój przedsiębiorstwa lub jego pracowników, w tym nabycie, utrzymanie lub podniesienie poziomu wiedzy, umiejętności lub kompetencji, nabycie lub potwierdzenie kwalifikacji, a także usprawnienie procesów lub obszaru działania przedsiębiorstwa, realizację strategii, częściową lub całkowitą zmianę profilu działalności gospodarczej

	– z wyłączeniem zakupu środków trwałych i niematerialnych oraz niezwiązanych bezpośrednio z usługą rozwojową.
Usługi aktywnej integracji	usługi, których celem jest: a) przywrócenie możliwości lub zdolności uzyskania zatrudnienia lub innej formy aktywności zawodowej; b) rozwinięcie lub wzmocnienie samodzielności życiowej i społecznej; c) zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.
Usługi w formie instytucjonalnej	usługi świadczone w placówce, w której: a) liczba pensjonariuszy uniemożliwia świadczenie usług w sposób indywidualny (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby); b) pensjonariusze nie mają możliwości podejmowania decyzji, które dotyczą ich życia; c) wymagania organizacyjne mają zazwyczaj pierwszeństwo przed indywidualnymi potrzebami mieszkańców.
Usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym	a) usługi asystenckie i opiekuńcze nad osobami niesamodzielnymi o różnym stopniu niesamodzielnosci, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, których zakres i wymagania kwalifikacyjne dla kadr określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej; b) usługi wsparcia rodziny zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w tym: i. praca z rodziną, w tym asystentura rodzinna, konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapia i mediacja; usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawna, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego; organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”, ii. pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, w tym poprzez usługi placówek wsparcia dziennego w formie opiekuńczej i specjalistycznej oraz w formie pracy podwórkowej; c) usługi pieczy zastępczej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; d) usługi w mieszkaniach chronionych (zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) i innych formach mieszkań o charakterze wspieranym.
Usługi świadczone w lokalnej społeczności	usługi umożliwiające osobom niezależne życie w środowisku lokalnym. Usługi te zapobiegają odizolowaniu osób od rodziny i środowiska lokalnego, a gdy to nie jest możliwe, gwarantują tym osobom warunki życia jak najbardziej zbliżone do warunków domowych i rodzinnych. Są to w szczególności usługi świadczone w miejscu zamieszkania, w mieszkaniu o charakterze wspieranym, a także w instytucji (placówce) oferującej wsparcie dzienne lub całodobowe, o ile rozmiar tej instytucji oraz jej kultura organizacyjna gwarantują, że usługi są świadczone w sposób zindywidualizowany (dostosowany do potrzeb i możliwości danej osoby) oraz jak najbardziej zbliżony do warunków odpowiadających życiu w środowisku rodzinnym i umożliwiający odbiorcom tych usług podejmowanie decyzji o własnym życiu. Oznacza to, że osoby przebywające w tej instytucji nie są odizolowane od ogółu społeczności lub nie są zmuszane mieszkać razem oraz mają kontrolę nad swoim życiem i nad decyzjami, które ich dotyczą, a wymagania organizacyjne w tej instytucji nie mają pierwszeństwa przed indywidualnymi potrzebami tych osób. W przypadku dzieci usługi świadczone w lokalnej społeczności oznaczają opiekę i wychowanie w środowisku rodzinnym lub w formach rodzinnych wskazanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
Usługi wsparcia ekonomii społecznej	usługi animacji lokalnej (usługi animacyjne), rozwoju ekonomii społecznej (usługi inkubacyjne), usługi wsparcia istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi biznesowe).
Ustawa	ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz.U. poz. 1146).
Ustawa o działalności pożytku publicznego	ustawa z dnia 23 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.z 2014 r. poz. 1118, z późn. zm.).

Ustawa o organizacjach pracodawców	ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. Nr 55, poz. 235, z późn. zm.)
Ustawa o trójstronnej komisji do spraw społeczno-gospodarczych	Ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.).
Ustawa o związkach zawodowych	Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 167).
VENTURE CAPITAL	kapitał wysokiego ryzyka, kapitał lokowany w nowe produkcyjne przedsięwzięcia wiążące się z ryzykiem, podjętym przez osoby inne niż właściciele. Kapitał dostarczany jest przez instytucje wyspecjalizowane.
Walidacja	wieloetapowy proces sprawdzania, czy – niezależnie od sposobu uczenia się– kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Walidacja prowadzi do certyfikacji. Walidacja obejmuje nie tylko ocenę kompetencji (osiągniętych efektów uczenia się), lecz także sprawdzenie ich zgodności z wymaganiami dla danej kwalifikacji.
Wartości niematerialne i prawne	zgodnie z brzmieniem art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje, prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych, know-how; w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub leasingu, wartości niematerialne i prawne zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy, zgodnie z warunkami określonymi w ww. ustawie. Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych. W analogiczny sposób pojęcie „wartości niematerialne i prawne” jest rozumiane w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych oraz w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.
Wartość rezydualna	wartość środków trwałych netto projektu ustalona w ostatnim roku okresu odniesienia przyjętego do analizy. W przypadku projektów generujących dochód, zgodnie z art. 18 rozporządzenia nr 480/2014, określa się ją w oparciu o: a) bieżącą wartość netto przepływów pieniężnych wygenerowanych przez projekt w pozostałych latach jego trwania następujących po zakończeniu okresu odniesienia (patrz: definicja okresu odniesienia) lub b) inne metody (w należycie uzasadnionych okolicznościach).
Wewnętrzna stopa zwrotu	(ang. Internal Rate of Return –IRR): stopa dyskontowa, przy której bieżąca wartość netto strumienia kosztów i korzyści jest równa 0. W ramach analizy finansowej ustalana jest finansowa stopa zwrotu (ang. Financial Rate of Return– FRR). Natomiast w ramach analizy ekonomicznej otrzymujemy ekonomiczną stopę zwrotu (ang. Economic Rate of Return–ERR). Wewnętrzną stopę zwrotu porównuje się z wysokością wskaźnika wzorcowego (np. wysokością stopy dyskontowej przyjętej do analizy, wyrażającej alternatywny koszt kapitału), aby ocenić efektywność proponowanego projektu. Szerzej kwestię finansowej i ekonomicznej wewnętrznej stopy zwrotu opisano w podrozdziałach 7.9 oraz 8.1 Wytocznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020. Szczegółowy zakres przepływów pieniężnych uwzględnianych w celu wyliczenia poszczególnych wskaźników oraz wzory dla ich wyliczenia przedstawiono w Załączniku 2 ww. Wytocznych.
Wkład własny	środki finansowe i wkład niepieniężny zabezpieczone przez beneficjenta, które zostaną przeznaczone na pokrycie wydatków kwalifikowalnych i nie zostaną beneficjentowi przekazane w formie dofinansowania (różnica między kwotą wydatków kwalifikowalnych a kwotą dofinansowania przekazaną beneficjentowi, zgodnie ze stopą dofinansowania dla projektu).

Własność przemysłowa	rodzaj praw wyłącznych, wynikających z narodowego, międzynarodowego lub regionalnego ustawodawstwa. Do przedmiotów własności przemysłowej zaliczamy np: projekty wynalazcze (wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografia układu scalonego, projekty racjonalizatorskie), znaki towarowe, oznaczenia geograficzne, ochronę konkurencji, zwalczanie nieuczciwej konkurencji.
Właściwa instytucja będąca stroną umowy	instytucję, która jest uprawniona do zawarcia lub zawarła z beneficjentem umowę o dofinansowanie projektu albo jest uprawniona do podjęcia lub podjęła decyzję o dofinansowaniu projektu, tj. odpowiednio IZ PO, IP PO lub IW PO.
Wskaźnik edukacyjnej wartości dodanej (wskaźnik EWD)	wskaźnik będący miarą efektywności nauczania w danej szkole.
Wskaźnik „luki w finansowaniu”	w przypadku projektów generujących dochód, dla których istnieje możliwość określenia przychodu z wyprzedzeniem, jest to ta część zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych na realizację projektu, która nie jest pokryta sumą zdyskontowanych dochodów z projektu. Wyraża się ją w procentach, w odniesieniu do wartości tych nakładów. Sposób obliczania tego wskaźnika przedstawiono w Rozdziale 7.7 pkt 14 Wytycznych w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020 (patrz również w ww. Wytycznych: definicja nakładów inwestycyjnych na realizację projektu, definicja projektów generujących dochód oraz definicja dochodu).
Wnioskodawca	zgodnie z definicją w art. 2 pkt 28 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, podmiot, który złożył wniosek o dofinansowanie projektu.
Wydatek kwalifikowalny	wydatek lub koszt poniesiony w związku z realizacją projektu w ramach PO, który kwalifikuje się do refundacji, rozliczenia (w przypadku systemu zaliczkowego) zgodnie z umową o dofinansowanie i poświadczenia, że środki przeznaczone na realizację PO w trybie określonym w Instrukcji Wykonawczej.
Wydatek niekwalifikowalny	każdy wydatek lub koszt poniesiony, który nie jest wydatkiem kwalifikowanym.
Wykonawca	osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która oferuje określone produkty lub usługi na rynku lub zawarła umowę w sprawie realizacji zamówienia publicznego będącego efektem działań podjętych przez zamawiającego w projekcie realizowanym w ramach PO.
Wysoka technika	(high technology, high-tech) – dziedziny wytwarzania i wyroby odznaczające się wysokim poziomem aktywności B + R. Dziedziny wysokiej techniki charakteryzują się przede wszystkim: wysokim poziomem innowacyjności, krótkim cyklem życiowym wyrobów i procesów, szybką dyfuzją innowacji technologicznych, wzrastającym zapotrzebowaniem na wysoko kwalifikowany personel, szczególnie w zakresie nauk technicznych i przyrodniczych, dużymi nakładami kapitałowymi, wysokim ryzykiem inwestycyjnym, ścisłą współpracą naukowo-techniczną w obrębie poszczególnych krajów i na arenie międzynarodowej, pomiędzy przedsiębiorstwami i instytucjami badawczymi wzmagającą się konkurencją w handlu międzynarodowym.
Współfinansowanie krajowe z budżetu państwa	zgodnie z art. 2 pkt 30 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, środki budżetu państwa nie pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu, z wyłączeniem podlegających refundacji przez Komisję Europejską środków budżetu państwa przeznaczonych na realizację projektów pomocy technicznej, projektów w ramach programów EWT oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 4 lit. B tiret drugie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.
Współfinansowanie UE	zgodnie z art. 2 pkt 31 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, środki pochodzące z budżetu środków europejskich, o którym mowa w art. 117 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, oraz podlegające refundacji przez Komisję Europejską środki budżetu państwa przeznaczone na realizację projektów pomocy technicznej, wypłacane na rzecz beneficjenta albo wydatkowane przez państwową jednostkę budżetową w ramach projektu – w przypadku krajowego lub regionalnego programu operacyjnego oraz środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

	pochodzące z budżetu programu EWT, wypłacane na rzecz beneficjenta w ramach projektu – w przypadku programu EWT.
Wynagrodzenie ukryte	wynagrodzenie odzwierciedlające rzeczywisty alternatywny koszt pracy, o poziomie innym (na ogół niższym) niż wynagrodzenie obserwowane w gospodarce (tzw. wynagrodzenie finansowe), na skutek zniekształceń rynku pracy (takich jak płace minimalne, świadczenia z tytułu bezrobocia itp.)(por. Załącznik IV. <i>The shadow wage</i> Przewodnika AKK).
Wysokoprężna kogeneracja	wytwarzanie energii elektrycznej lub mechanicznej i ciepła użytkowego w kogeneracji, które zapewnia oszczędność energii pierwotnej zużywanej w: a) jednostce kogeneracji w wysokości nie mniejszej niż 10% w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego lub b) jednostce kogeneracji o mocy zainstalowanej elektrycznej poniżej 1 MW w porównaniu z wytwarzaniem energii elektrycznej i ciepła w układach rozdzielonych o referencyjnych wartościach sprawności dla wytwarzania rozdzielonego; (zgodnie z definicją wskazaną w art. 3 pkt 38 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. <i>Prawo energetyczne</i> Dz. U. z 2006 r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.).
Zamówienie publiczne	umowa odpłatna, zawarta pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane przewidziane w projekcie realizowanym w ramach PO.
Zamówienie sektorowe	zamówienie publiczne w rozumieniu w art. 132 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. <i>Prawo zamówień publicznych</i> (Dz.U. z 2013 r. Nr 907 z późn. zm.).
Zasada partnerstwa i partycypacji	program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Prace nad przygotowaniem programu/ jego aktualizacją/ wdrażaniem (realizacją) oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością terenów zdegradowanych, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.
Zasada równości szans kobiet i mężczyzn	zasada ta ma prowadzić do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.
Zasada równości szans i niedyskryminacji	umożliwienie wszystkim osobom – bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę lub pochodzenie etniczne, wyznawaną religię lub światopogląd, orientację seksualną, miejsce zamieszkania – sprawiedliwego, pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia na jednakowych zasadach. W celu zwiększenia czytelności postanowień, w przypadku zasady równości szans i niedyskryminacji jest stosowane określenie: „zasada równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”. W związku z tym, w przypadku tej zasady przesłanka dotycząca płci ma zastosowanie tylko pośrednie, ponieważ działania na rzecz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn zostały wskazane w ramach rozdziału 6. Wytycznych w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych.
Zatwierdzony wniosek o dofinansowanie	wniosek spełniający kryteria wyboru projektów, umieszczony na liście ocenionych projektów zatwierdzonej przez właściwą instytucję, a w przypadku zmian w projekcie dokonanych w trakcie jego realizacji – ostatnia aktualna wersja wniosku zmieniona i zatwierdzona na warunkach określonych w umowie o dofinansowanie.
Zmiany w kapitale obrotowym netto w okresie odniesienia	wzrost lub spadek kapitału obrotowego netto w danym okresie. Kapitał obrotowy netto stanowi różnicę pomiędzy aktywami bieżącymi i zobowiązaniami bieżącymi. Ponieważ kapitał obrotowy netto jest z natury zasobem, w celu przekształcenia go w strumień pieniężny uwzględniane powinny być wyłącznie przyrosty roczne, tj. zmiany w stosunku do poziomu kapitału obrotowego netto w poprzednim roku. Wzrost kapitału obrotowego netto w stosunku do poprzedniego roku traktowany jest jako rodzaj nakładu poniesionego w danym roku na rzecz projektu. Zmiany w kapitale obrotowym netto w całym okresie odniesienia powinny być wykazywane jako odrębna kategoria od nakładów inwestycyjnych na realizację projektu. Przy obliczaniu wskaźnika luki w finansowaniu zmiany te ujmowane są po stronie zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych (DIC).
Zryczałtowana procentowa stawka	(ang. flat rate net revenue percentage): wskaźnik wyrażający stosunek zdyskontowanych dochodów (DNR) do zdyskontowanych nakładów inwestycyjnych (DIC), w projekcie typowym dla danego sektora, podsektora lub typu

dochodów	stosowany celem obliczenia poziomu dofinansowania dla projektu lub też osi priorytetowej bądź działania, dotyczący wybranych sektorów lub Podsektorów.
Zwykle oczekiwana rentowność	zasada ta jest zachowana wówczas, gdy projekt generuje dochód w wysokości pozwalającej na pokrycie alternatywnego kosztu wkładu w projekt (czyli najlepszego alternatywnego zwrotu, możliwego do uzyskania przez siłę roboczą, zarządzanie i kapitał własny inwestora w podobnym projekcie), a jednocześnie nie występuje nadmierne finansowanie projektu. Aby do projektu mógł zostać wniesiony wkład wspólnotowy finansowa bieżąca wartość netto z inwestycji co do zasady powinna być ujemna, a finansowa stopa zwrotu z inwestycji niższa od finansowej stopy dyskontowej przyjętej do analizy. Ograniczenie to może nie mieć zastosowania w przypadku niektórych projektów podlegających zasadom pomocy publicznej. Przykładowe wartości wskaźnika FRR/C zaobserwowane dla różnych kategorii inwestycji w poprzednich okresach programowania przedstawione zostały w Przewodniku AKK, w rozdziale 2.4.3. Finansowy zwrot z inwestycji.